



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3102/2018. (IV. 9.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	498
3103/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	509
3104/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	518
3105/2018. (IV. 9.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	526
3106/2018. (IV. 9.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	532
3107/2018. (IV. 9.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	538
3108/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	544
3109/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	547
3110/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	552
3111/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	556
3112/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	561
3113/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	564
3114/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	569
3115/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	573
3116/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	575
3117/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	580
3118/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	584
3119/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	588
3120/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	591
3121/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	596
3122/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	600
3123/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	602
3124/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	606
3125/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	609
3126/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	612
3127/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	616
3128/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	619
3129/2018. (IV. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	622
1/2018. (III. 28.) elnöki utasítás	egyesbírók kijelöléséről	627
Helyesbítés		628

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3102/2018. (IV. 9.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a lőfegyverekről és lőszerokról szóló 2004. évi XXIV. törvény 3/A. § (2) bekezdés *b*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására, valamint alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte 13.K.27.501/2016. szám alatt folyamatban lévő eljárást felfüggesztette, és egyidejűleg az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz a lőfegyverekről és lőszerokról szóló 2004. évi XXIV. törvény (a továbbiakban: Ftv.) 3/A. § (2) bekezdés *b*) pontja vonatkozásában.
- [2] Az indítvánnyal érintett – közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti – perben a bíróságnak abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy az eljárás hatóságok jogszerűen tagadták-e meg a felperes fegyvertartási engedélyének kiadását.
- [3] Az indítványozó az ügy alkotmányossági kérdéseinek megítéléséhez az eljárás előzményeit érintően a következőket emelte ki.
- [4] A fegyvermester foglalkozású felperest a bíróság 2016. április 4. napján meghozott jogerős ítéletével lőfegyverrel visszaélés büntette miatt 5 év próbaidőre felfüggesztett 1 év 6 hónap szabadságvesztésre ítélte. A jogerős bírósági ítélet a felperest előzetes mentesítésben részesítette, és megállapította, hogy a mentesítés legkorábbi időpontja 2016. április 4. napja.
- [5] A felperes 2016. július 11. napján sörétes és golyós lőfegyver tartása iránti kérelmet nyújtott be a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság Gárdonyi Rendőrkapitányságához. Az első fokon eljáró hatóság 2016. július 28. napján meghozott határozatával a felperes kérelmét elutasította. Határozatában rögzítette, hogy a bűnügyi nyilvántartás adatai szerint a bíróság lőfegyverrel visszaélés büntette miatt a felperest felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte, és az ítélet szerint a mentesítés időpontja 2016. április 4. napja. Az elsőfokú hatóság megállapította, hogy az ügyben alkalmazandó Ftv. 3. § (2) bekezdés alapján nem adható fegyvertartási engedély a szándékos bűncselekmény miatti mentesítés beálltától számított 4. évig, ezért a felperes esetében ez a hátrányos jogkövetkezmény a 2016. április 4. napján bekövetkezett mentesítés időpontjától számítva 2020. április 4. napjáig fennáll.
- [6] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú hatóság az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta. Határozatában kiemelte, hogy a mentesítés következtében a felperes büntetlen előéletűnek minősül, de a bűnügyi nyilvántartásban az elítélés ténye továbbra is szerepel. Utalt arra, hogy vannak olyan foglalkozások és tevékenységek, és ilyen a fegyvertartás is, amelyek kapcsán a már mentesített, de a bűnügyi nyilvántartásban szereplő személyekre is hátrányos jogkövetkezményt kell alkalmazni. Megállapította, hogy az ügyben alkalmazandó

Ftv. 3/A. § (2) bekezdése *b*) pontja alapján meghatározott ideig nem kaphat fegyvertartási engedélyt az a személy, aki büntetlen előéletű, de büntetőjogi felelősségét megállapították. A másodfokú hatóság kiemelte, hogy ez a törvényi rendelkezés kötelezően alkalmazandó taxatív előírás, amely vonatkozásában mérlegelési jogköre nincs a hatóságnak, ezért a felperes esetében a fegyvertartási engedély megszerzésének legkorábbi időpontja 2020. április 4. napja.

- [7] A jogerős hatóság határozat bírósági felülvizsgálata iránt a felperes keresetet nyújtott be.
- [8] 2. Az indítványozó bíró az indítványban annak megállapítását kérte, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó Ftv. 3/A. § (2) bekezdés *b*) pontja alaptörvény-ellenes. Álláspontja szerint az Ftv. hivatkozott rendelkezése az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésébe és XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik.
- [9] 2.1. Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben hangsúlyozta, hogy a felperes fegyvermester, akinek munkája, foglalkozása ellátásához elengedhetetlenül szükséges a fegyver használata.
- [10] Az Alkotmánybíróság 20/2013. (VII. 19.) AB határozatában foglaltakra utalással kiemelte, hogy az Ftv. 3/A. §-a a személy- és vagyonörökhöz hasonlóan várakozási időt állapított meg a hatósági engedély megszerzéséhez a mentesített személyek esetében. A lőfegyverrel kapcsolatos bármely foglalkozáshoz, így a felperes fegyvermesteri foglalkozásának gyakorlásához is hatósági engedély szükséges. Az indítványozó szerint ugyanakkor a hatósági engedély kiadásának a várakozási időre hivatkozással való megtagadása a jelen ügyben sérti az Alaptörvény XII. cikkben foglalt alapjogot, mert ellehetetleníti a felperes által választott és tanult foglalkozás gyakorlását. Emellett ugyanakkor, az indítványozó álláspontja szerint, nem állapítható meg, hogy az alapjog korlátozására egy másik alapjog védelme miatt van szükség.
- [11] 2.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványozó kiemelte, hogy a büntetőjogban ismert mentesítés célja az, hogy a büntetékiszabási elvek alapján biztosítsa a terhelt reszocializációját, társadalomba való visszailleszkedését, illetve a terheltet ne sújtsa olyan joghátránnyal, amely az általa elkövetett cselekménnyel nem áll arányban. A mentesítés ezért azt jelenti, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) rendelkezései alapján a terhelt a hátrányos jogkövetkezmények alól – meghatározott feltételek teljesülésekor – főszabályként mentesül. Az indítványozó rámutatott azonban arra is, hogy a Btk. mentesítésre vonatkozó rendelkezésében a „törvény eltérő rendelkezése hiányában” szövegrész arra utal, hogy léteznek olyan jogszabályi előírások, amelyek a büntetlen előéleten túlmenő követeléseket támasztanak. A mentesítés alá eső elítéléshez hátrányos következményeket fűznek bizonyos állások betöltésére, így ezekre az esetekre szigorúbb szabályok vonatkoznak.
- [12] Az indítványozó szerint ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül, hogy a mentesítés célja az, hogy a felfüggesztett szabadságvesztésre elítélés esetén a cselekmény tárgyi súlya és az elkövető személye miatt a társadalomra való veszélyesség foka csökkentebb, ezért indokolt, hogy a bíróság mérlegelési jogkörében ítélje meg, hogy a további kedvezményt, az előzetes mentesítést alkalmazza-e. Megítélése szerint az Ftv.-ben szabályozott várakozási idővel gyakorlatilag kiüresedik a mentesítés büntetőjogi intézménye, mivel olyan hátrányos jogkövetkezményeket fűz az elítéléshez, amelyeket a konkrét esetben a büntetőügyben eljáró bíróság nem látott indokoltnak, továbbá elvonja a bírótól annak lehetőségét, hogy a szankció alkalmazását vagy mellőzését az ítéletalkotó munkájában szabadon mérlegelhesse.
- [13] Az indítványozó az Alkotmánybíróság 8/2015. (IV. 17.) AB határozatára, a 20/2013. (VII. 19.) AB határozatára és a 144/2008. (XI. 26.) AB határozatára utalással kiemelte, hogy a konkrét ügyben megállapítható: a büntető ügyben eljáró bíróság jogerős ítéletével a felperest előzetes mentesítésben részesítette, aki így nem köteles számot adni az elítéléséről. Álláspontja szerint ugyanakkor a fegyvertartási engedély megszerzéséhez szükséges várakozási idő közens szabályai kiüresítik a mentesítés jogintézményének tartalmát, mivel a szubjektív bírói döntésen alapuló mentesség ellenére mégis büntetőjogon kívüli szankciókat állapít meg számára a jogszabály.
- [14] Az indítványozó bíró utalt végül arra, hogy az Ftv. 3/A. § (2) bekezdés *b*) pontjában meghatározott várakozási idő tartalmában a Btk. 52. §-a szerinti foglalkozástól eltiltás szankciójának minősül. A büntetőjogi szankció kiszabása ugyanakkor törvényes keretek között a bíróság joga és feladata, ezért a várakozási idő meghatározása sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert a foglalkozástól eltiltással azonos tartalmú szankciót nem a bíróság alkalmazza, hanem kötelezően alkalmazandó törvényi rendelkezés szabja ki.

II.

[15] Az Alkotmánybíróság eljárása során az alábbi alaptörvényi és jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe.

[16] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[17] 2. Az Ftv. érintett rendelkezései:

3/A. § (2) „A 3. §-ban meghatározott engedély nem adható, illetve hosszabbítható meg, ha az (1) bekezdésben meghatározott személy

a) büntetett előéletű;

b) büntetlen előéletű, de büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerősen megállapította

ba) a 2013. június 30-ig hatályban volt, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1978. évi IV. törvény) X. fejezetében meghatározott állam elleni bűncselekmény, XI. fejezetében meghatározott emberiség elleni bűncselekmény, emberölés, erős felindulásban elkövetett emberölés, öngyilkosságban közreműködés, 170. § (2)–(4) és (6) bekezdése szerinti testi sértés, foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés, kényszerítés, emberkereskedelem, 174/B. § (2) bekezdés a) pontja szerinti közösség tagja elleni erőszak, 175. § (3) bekezdés g) pontja szerinti személyi szabadság megsértése, 175/A. § (2) bekezdés b) pontja szerinti emberablás, illetve 176. § (2) bekezdés b) pontja, (3) és (4) bekezdése szerinti magánlaksértés, 176/A. § (2) bekezdése szerinti zaklatás, erőszakos közösülés, szemérem elleni erőszak, 207. § (3) bekezdés b) pontja szerinti kerítés, 218. § (3) bekezdés b) pontja szerinti embercsempészség, XV. fejezet V. címében meghatározott hivatalos személy elleni bűncselekmény, 242/B. § (3) bekezdése szerinti hatóság eljárásának megzavarása, 259. § (1)–(3) bekezdése szerinti közveszély okozás, 260. § (2) bekezdése szerinti közérdekű üzem működésének megzavarása, terrorcselekmény, 261/A. § (3) bekezdése szerinti nemzetközi gazdasági tilalom megszegése, légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése, visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel, visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel, visszaélés haditechnikai termékkel és szolgáltatással, illetve kettős felhasználású termékkel, bünszervezetben részvétel, visszaélés radioaktív anyaggal, visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel, 266/B. § (2) bekezdés első fordulata szerinti állatkínzás, 271. § (3) bekezdése szerinti garázdaság, 273. § (2) bekezdése szerinti önbíráskodás, visszaélés kábítószerrel, visszaélés kábítószer-prekuzorral, visszaélés új pszichoaktív anyaggal, rablás, 322. § (1) bekezdés b) pontja szerinti kifosztás, zsarolás, 324. § (4) bekezdés c) pontja szerinti rongálás, 327. § (2) bekezdés a) pontja vagy (3) bekezdése szerinti jármű önkényes elvétele, 343. § (2) bekezdés a) pontja, (4) és (5) bekezdése szerinti szökés, 355. § (2) bekezdés a) pontja szerinti előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak, 363. § (1) bekezdés b) pontja szerinti harcckészültség veszélyeztetése elkövetése miatt,

bb) a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) XIII. Fejezetében meghatározott emberiség elleni bűncselekmény, XIV. Fejezetében meghatározott háborús bűncselekmény, emberölés, erős felindulásban elkövetett emberölés, öngyilkosságban közreműködés, 164. § (3)–(6) és (8) bekezdése szerinti testi sértés, foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés, kábítószer-kereskedelem, kábítószer birtoklása, kóros szenvedélykeltés, kábítószer készítésének elősegítése, kábítószer-prekuzorral visszaélés, új pszichoaktív anyaggal visszaélés, 190. § (2) bekezdés c) pontja szerinti emberrablás, emberkereskedelem, 194. § (2) bekezdés e) pontja szerinti személyi szabadság megsértése, kényszerítés, szexuális erőszak, 200. § (4) bekezdés c) pontja szerinti kerítés, 216. § (3) bekezdés a) pontja szerinti közösség tagja elleni erőszak, 221. § (2) bekezdés b) pontja vagy (3)–(4) bekezdése szerinti magánlaksértés, 222. § (2) bekezdése szerinti zaklatás, orvadászat, orvhalászat, radioaktív anyaggal visszaélés, nukleáris létesítmény üzemeltetésével visszaélés, atomenergia alkalmazásával visszaélés, XXIV. Fejezetében meghatározott állam elleni bűncselekmény, 279. § (3) bekezdése szerinti hatósági eljárás megzavarása, XXIX. Fejezetében meghatározott hivatalos személy elleni bűncselek-

mény, terrorcselekmény, terrorcselekmény feljelentésének elmulasztása, terrorizmus finanszírozása, jármű hatalomba kerítése, bünszervezetben részvétel, 322. § (1)–(3) bekezdése szerinti közveszély okozása, 323. § (2) bekezdés a)–b) pontja vagy (3) bekezdés a)–b) pontja szerinti közérdekű üzem működésének megzavarása, robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés, lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés, nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel visszaélés, 327. § (3) bekezdése szerinti nemzetközi gazdasági tilalom megszegése, haditechnikai termékkel vagy szolgáltatással visszaélés, kettős felhasználású termékkel visszaélés, 339. § (2) bekezdése szerinti garázdaság, 353. § (3) bekezdés b) pontja szerinti embercsempészség, 368. § (2) bekezdése szerinti önbíráskodás, rablás, 366. § (1) bekezdés b) pontja szerinti kifosztás, zsarolás, 371. § (4) bekezdés c) pontja szerinti rongálás, 380. § (2) bekezdés a) pontja vagy (3) bekezdése szerinti jármű önkényes elvétele, 434. § (2) bekezdés a) pontja vagy (3)–(4) bekezdése szerinti szökés, 445. § (2) bekezdés a) pontja szerinti előjáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak, 454. § (1) bekezdés b) pontja szerinti készenlét fokozásának veszélyeztetése elkövetése miatt, vagy

bc) olyan bűntett miatt, amelyet bünszervezet keretében követett el, szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, ötévi vagy azt meghaladó végrehajtandó szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított nyolc évig, szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, öt évet el nem érő végrehajtandó szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított öt évig, szándékos bűncselekmény miatt kiszabott közérdekű munka vagy pénzbüntetés esetén a mentesítés beálltáig, szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított négy évig, [...]”

III.

- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II.8) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}. A bírói kezdeményezés szerint a támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány a megsemmisítés jogkövetkezményére is kiterjedő alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul.

IV.

- [19] 1. Az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően áttekintette az indítványban állított alkotmányossági problémával összefüggő büntető anyagi jogi szabályozási környezetet. Ennek során megvizsgálta a Btk.-nak a mentesítéssel összefüggő rendelkezéseit, és annak jogpolitikai hátterét.
- [20] A büntetett előlethez fűződő joghátrányok sokrétűek, az élet majdnem minden területén jelentkeznek. Hatásuk az elítéléstől kezdve a büntetés kitöltése alatt és a büntetés kitöltése után is érvényesül, függően a büntetés nemétől és mértékétől. {8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [21] Az elítélést követő ismételt bűnelkövetés büntetőjogi joghátrányként egyes esetekben a visszaesői minőség megállapítását alapozza meg, míg más esetekben súlyosító körülményként értékelhető. A vonatkozó szabályokat a Btk. tartalmazza.
- [22] Azon hátrányos jogkövetkezményeket, amelyek a büntetőjogon kívül érvényesülnek, a magyar jog nem szabályozza egységesen. Ezek ágazati jogszabályokban találhatóak meg. Széles körben megjelennek, így például az alkotmányjog, az államigazgatási jog, a munkajog (pl. a közoktatásban alkalmazás feltétele az, hogy az alkalmazott büntetlen előéletű legyen), a polgári jog (pl. hivatásos gondnok csak büntetlen előéletű személy lehet) vagy a gazdasági jog területén is (pl. közbeszerzési eljárásban nem lehet ajánlattevő, aki a büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól nem mentesült). A jogkövetkezmények, tartalmukat tekintve kötődhetnek például a választójoghoz, munkakör betöltéséhez, hivatali tisztség viseléséhez, meglévő jogosítványok elvesztéséhez.
- [23] A terhelt az elítéléssel válik büntetett előéletűvé, a szankció alkalmazásától kezdve érik őt a büntetőjogi és a büntetőjogon kívül érvényesülő joghátrányok. A Btk. 97. § (1) bekezdése alapján a büntetőjogi felelősség megállapításához, büntetés kiszabásához vagy intézkedés alkalmazásához fűződő hátrányos jogkövetkezmény törvény – vagyis a Btk. és azon felül bármely más törvényi szintű rendelkezés – állapíthat meg.
- [24] Meghatározó kérdés ugyanakkor, hogy ezek a hátrányok meddig, vagyis milyen időtartamban, mely időpontig képesek kifejteni hatásukat az egykori elkövető jogviszonyaira. Ezzel összefüggésben rögzíti a Btk. 97. § (2) bekezdése, hogy a büntetőjogi felelősség megállapítására, a kiszabott büntetésre és az alkalmazott intézkedésre vonatkozó adatokat közhiteles hatósági nyilvántartás tartalmazza. Az adatok rögzítése a külön jogszabályban

meghatározott időpontig tart. A Btk. ezen rendelkezése értelmében az elítélttel szemben nem állapítható meg hátrányos jogkövetkezmény azt követően, hogy a vele szemben kiszabott büntetésre és az alkalmazott intézkedésre vonatkozó adatokat a közhiteles hatósági nyilvántartásból törölték. Adatainak a törlésével az elítélt mentesül az elítéléséhez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól. A joghátrányok érvényesülésének az időszaka tehát főszabály szerint a mentesítésig tart.

- [25] A Btk. 98. § (1) bekezdése értelmében „[a] mentesítés folytán – törvény eltérő rendelkezése hiányában – az elítélt mentesül a büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól”.
- [26] A mentesítés, azaz a rehabilitáció olyan jogkövetkezményekre terjed ki, amelyeket jogszabály fűz az elítéléshez. Beállítást követően a rehabilitált személyt ebben a körben büntetlen előéletűnek kell tekinteni, és nem tartozik számot adni olyan elítéléséről, amelyre nézve mentesítésben részesült [20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [34]–[35], 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [27]].
- [27] A rehabilitáció a büntetőjogi felelősségre vonás rendszerében az egyik olyan jogintézmény, amely az egyént az állam túlhatalmával szemben védi. „Alkotmányossági szempontból ez azt is jelenti, hogy ennek beállításától fogva a jogrendszeren belül nem vehetők igénybe olyan általános eszközök, amelyek az elkövető tényleges kriminalitására tekintet nélkül – például a büntetőjogi jogkövetkezmények időbeli határainak egyetemes meghosszabbításával – a büntetőjogi felelősségre vonáshoz kapcsolt további, a büntetőjogon kívül is ható alapjogi korlátozást jelentenek” [144/2008. (XI. 26.) AB határozat, ABH 2008, 1107, 1156.; 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [28]].
- [28] A mentesítés tehát a büntetőjogi felelősségre vonáshoz kapcsolt joghátrányok alkalmazásának végső tartományát jelenti. A terhelt legkésőbb a mentesítés bekövetkeztével büntetlen előéletűnek tekintendő, és nem tartozik számot adni olyan elítéléséről, amelyre nézve mentesült. „A »büntettes« státus a Btk. rendelkezései folytán a mentesítéssel megszűnik, így ahhoz – általános következményként – a továbbiakban nem kapcsolódhatnak a terhelti állapothoz fűződővel azonos tartalmú alapjogi korlátozások” [144/2008. (XI. 26.) AB határozat, ABH 2008, 1107, 1156–1157.; lásd még 20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [35]].
- [29] A mentesítés alapjogi forrása az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az emberi méltósághoz való jog. „Az Alkotmánybíróság szerint az emberi méltósághoz való jogból következik, hogy az elítélteknek lehetőséget kell biztosítani a rehabilitációra, arra, hogy jogsértés nélkül helytálljanak egy szabad társadalom feltételei között. A reszocializáció pedig megköveteli, hogy az arra objektív szempontok alapján érdemesült elkövető számára egy későbbi, büntetéstől mentes életvitel feltételeit a jog megteremtse. Ez nem csupán a terhelt érdeke, hanem a társadalomé is, minthogy a büntetőjogon kívüli megszorítások megszűnésével, a büntetlen előéletűeket megillető tisztségek ellátására, állások betöltésére való új lehetőségek megnyílása növeli elhelyezkedési esélyeiket, ami pedig csökkenti a társadalmi gondoskodás költségeit, lehetővé teszi az elítélt számára a bűnisméltés elkerülését” [144/2008. (XI. 26.) AB határozat, ABH 2008, 1107, 1132.; 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [30] 2. A mentesítésnek a Btk. több típusát nevesíti: a törvényi, a bírósági és a kegyelmi mentesítést. A bírósági mentesítés lehet előzetes vagy utólagos. Az adott esetben vizsgált alkotmányossági probléma az előzetes bírósági mentesítéssel összefüggésben merült fel.
- [31] Bírósági mentesítésre – a törvényi mentesítéstől eltérően – nem a törvény erejénél fogva, hanem a bíróság határozata alapján kerülhet sor. Előzetes mentesítésben azt részesítheti a bíróság, akit végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztésre ítél, ha úgy véli, hogy arra érdemes. Az előzetes mentesítést a Büntető Törvénykönyv módosításáról és kiegészítéséről szóló 1971. évi 28. törvényerejű rendelet 20. §-a iktatta be az akkor hatályos büntető törvénykönyv, a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről szóló 1961. évi V. törvény 81/A. §-ába. A jogszabály indokolása szerint a módosítás oka a gondatlan és a szándékos bűncselekmények miatt kiszabott szabadságvesztés alóli mentesítés összhangjának a megteremtése volt.
- [32] A Btk. indokolása az előzetes bírósági mentesítés kapcsán rögzíti, hogy „[a] törvény – a hatályos Btk.-val [értsd: a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény] egyezően – egy esetben teszi lehetővé, hogy bírói döntéssel, a törvényi mentesítés szabályaihoz hasonlóan, az ítélet jogerőre emelkedésének napján álljon be a mentesítés. A törvény kizárólag a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén jogosítja fel a bíróságot arra, hogy a bűnösséget megállapító és büntetést kiszabó ítéletben mentesítse az elítéltet a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól. Az előzetes mentesítés szubjektív, alanyi feltétele – az utólagos mentesítéshez hasonlóan – a terhelt érdemessége. Az érdemesség mérlegelése során több körülményt kell vizsgálni, így különösen a bűncselekmény tárgyi súlyát, a bűnösség fokát, az elkövető személyiségét, életvezetését, a bűncselek-

mény elkövetése és az elítélés ideje között tanúsított magatartását, a cselekményével okozott sérelem jóvátételét, a sértett felróható közrehatását.”

- [33] 3. A hatályos szabályozás értelmében a mentesítés főszabályként az elítéléshez fűződő államigazgatási jogi, munkajogi stb., tehát büntetőjogon kívüli jogkövetkezményekre terjed ki, beálltát követően a rehabilitált személyt ebben a körben büntetlen előéletűnek kell tekinteni.
- [34] Mind a hatályos szabályozás, mind a hazai jogtörténet ismer és alkalmaz ugyanakkor olyan szabályozási megoldásokat, amelyek fokozatossá teszik az átmenetet a büntetett előlethez fűződő joghátrányok fennállása és az azok alól való teljes mértékű mentesülés között. Főszabály ugyanis az, hogy ha a mentesítés törvényben előírt feltételei bekövetkeznek, a mentesített személy megszerezheti és gyakorolhatja mindazokat a jogosítványokat, viselheti mindazon tisztségeket, amelyeket a jogszabályok a büntetlen előéletű állampolgárok részére biztosítanak. Ezen feltétel bekövetkezésének időpontjától kezdődően nem tartozik számot adni a mentesítés alá esett korábbi elítélés(ek)ről, azok a hatóság által részére kiadott erkölcsi bizonyítványban sem szerepelnek. Ugyanakkor alkotmányossági szempontból szükséges lehet, hogy fontos, bizalmas vagy a közösségre nézve veszélyes tevékenységeket, munkaköröket egykori bűnelkövetők az elítéléshez fűződő joghátrányok alól való mentesülést követő meghatározott időtartamban se tölthessenek be {20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [35]–[36]}.
- [35] Így kivételes jelleggel büntetőjogon kívüli jogkövetkezmények is érvényesülnek a mentesítést követően. Ezeket, a mentesítést követően is fennálló, ún. másodlagos joghátrányokat a magyar jog nem szabályozza egyetlen joganyagban. Az egyes korlátozásokat azon jogterület szabályanyaga tartalmazza, amelyen a joghátrány érvényesül és kifejti a hatását. Ezen másodlagos jogkövetkezmények köre az ágazati jogszabályok ellenőrzésével határozható meg.

V.

- [36] Az indítvány nem megalapozott.
- [37] 1. Az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálata során mindenekelőtt a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog alkotmányos tartalmát vizsgálta meg.
- [38] Az Alkotmánybíróság a 20/2013. (VII. 19.) AB határozatban összevetette a foglalkozáshoz (munkához) való jogot rögzítő alaptörvényi, illetve alkotmányi rendelkezéseket. Annak eredményeként – az Alaptörvény negyedik módosítására (2013. március 25.), valamint a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatában a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontokra is figyelemmel – megállapította, hogy az Alaptörvény (XII. cikk) az Alkotmánnyal (70/B. §) egyező szöveggel rögzíti mindenki jogát a „foglalkozás szabad megválasztásához”. Az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján úgy ítélte meg, hogy az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban szereplő érvek és megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya. Ezt az álláspontját az Alkotmánybíróság jelen határozata során is fenntartotta.
- [39] 2. Az Alkotmánybíróság több határozatban megerősítette azokat a munka és foglalkozás szabad megválasztásához való jogot érintő megállapításait, amelyeket a 3380/2012. (XII. 30.) AB határozatban az Alaptörvény hatálybalépése előtt elfogadott határozataiból vett át. Ennek során kiemelte, hogy a „munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való alapjog [...] nem alanyi jogot garantál meghatározott foglalkozás folytatásához, tevékenység végzéséhez. [...] Másként megfogalmazva senkinek sincs abszolút joga a meghatározott foglalkozás, illetve valamely foglalkozásnak az általa kiválasztott formában történő gyakorlásához.” {3134/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [13]; 3380/2012. (XII. 30.) AB határozat, Indokolás [19]; megerősítette: 3243/2014. (X. 3.) AB határozat, Indokolás [42]; 3050/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]; 3087/2016. (V. 2.) AB határozat, Indokolás [45]}.
- [40] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt is kiemelte, hogy a foglalkozás szabad megválasztásához való jog az egyén autonómiájának kifejezésére, végső soron emberi méltóságának kiteljesítésére szolgáló eszköz, amely azonban más alapjogra, illetve alkotmányos értékre tekintettel korlátozható {20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [25]}. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította: „[a]z állam – más szabadságjogok, alkotmányos értékek és célok védelme érdekében – az őt terhelő intézményvédelmi kötelezettségekre hivatkozás-

sal sem alkalmazhat olyan generális megszorításokat, amelyek ezt tartósan és differenciálás nélkül ellehetetlenítik. E védelem és a foglalkozáshoz való jog korlátozása között harmóniát kell teremteni. Figyelembe kell venni, hogy az alapvető szükségletek kielégítéséhez, a tulajdonhoz elsősorban a munkán keresztül vezet az út; ezen alapszik az elítéltek eredményes reszocializációja is. A rendszeres jövedelmet biztosító foglalkozás gyakorlása alkalmas arra, hogy visszsegítse az egyént az ismételt bűnelkövetéstől mentes szabadság állapotába. Amennyiben a foglalkozás gyakorlásához való jog még a kisebb tárgyi súlyú bűncselekményekhez kapcsolódóan is, a mentesülést követően is hosszú időn át, széles körben, a jogsértés feltételezett és távoli veszélyére hivatkozással ellehetetlenül, az már nem csupán a rehabilitáció eszméje által támasztott ésszerű igényekkel áll szemben, hanem aránytalan korlátozást is jelent” [144/2008. (XI. 26.) AB határozat, ABH 2008, 1164.; 20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]].

- [41] 3. A jogalkotó számos esetben választotta valamely tevékenység gyakorlásának, hivatás megválasztásának, funkció ellátásának a korlátozásaként azt a megoldást, amelyet az Ftv. esetében is alkalmaz, nevezetesen, hogy a büntetőjogi felelősség alól való mentesülést követően meghatározott időn – jellemzően több éven – keresztül fennálló törvényi tilalmat állapít meg. Az érintett foglalkozások, tevékenységek között találunk olyanokat, amelyek az igazságszolgáltatás működése, a gazdasági verseny és a gazdasági rend fenntartása, a közlekedés biztonsága, a közbiztonság és a közrend, a szociális rendszer működése vagy az erőszak alkalmazásának jogszerű keretei megteremtésében és fenntartásában jutnak szerephez.
- [42] Az Alkotmánybíróság a 20/2013. (VII. 19.) AB határozatban rámutatott, hogy valamely foglalkozás megválasztásának a joga akkor teljes, ha magában foglalja a foglalkozás gyakorlásának a lehetőségét is (Indokolás [30]). A foglalkozás szabad gyakorlása – beleértve annak kezdetét és fenntartását egyaránt – a törvényhozás által kijelölt keretek között lehetséges. Kétségtelen ugyanakkor, hogy ez a védelem nem lehet korlátlan, annak mértékét illetően – más alapvető jogokra és értékekre figyelemmel – alkotmányos határokat kell szabni.
- [43] A korlátozhatóság vizsgálata során szükséges leszögezni, hogy a foglalkozás szabad megválasztásához fűződő alapjog gyakorolhatósága függővé tehető objektív vagyis tárgyi, illetőleg szubjektív vagyis alanyi szempontoktól. Tárgyi feltételről akkor lehet szó, ha annak teljesíthetősége az egyén személyi tulajdonságaitól és körülményeitől teljesen független. Alanyi jellegűnek minősül a korlátozás akkor, ha a feltételek egyénileg teljesíthetők. Ez utóbbi esetben a lehetőség elvileg mindenki számára egyenlő feltételekkel nyitva áll (például ilyen a vizsgakötelezettség előírása), és a jogalkotó mozgástere is szélesebb, mint az objektív kritériumok meghatározása esetén [20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [31]].
- [44] A szabályozás értelmezésekor nem lehet ugyanakkor eltekinteni attól a tényről, hogy a jogalkotó a tilalom felállításakor tulajdonképpen egyfajta „másodlagos büntetést”, az eredeti szankció mellé egy további, büntető jellegű jogkövetkezményt kapcsolt, amely a rehabilitáció fontos intézményét, a munka világába való belépést, az illető szakképzettségének megfelelő foglalkozás gyakorlása megkezdésének idejét hosszabbítja meg.
- [45] 4. Az Alkotmánybíróság büntetőjogi tárgyú határozataiban következetesen hangsúlyozza, hogy az állam büntető hatalma korlátozott közhatalmi jogosítvány, a büntetőjog a jogrendszer szankciós zárköve, *ultima ratio* [lásd pl. 4/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [57]; 20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [34]]. Ebben a rendszerben az állami büntető hatalom gyakorlásának léteznek a szűk értelemben vett büntetőjogon, büntető igazságszolgáltatáson kívüli eszközei is, ezek közé sorolhatók az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények, és az azok alól való mentesítés, azaz a rehabilitáció intézménye is.
- [46] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az állami büntetőhatalom büntető igazságszolgáltatáson kívüli eszközeinek alkalmazása esetén is érvényesül az a követelmény, hogy ne lépjenek túl a büntetőjogi intézmények alkotmányos korlátait jelentő határokon. A hátrányos jogkövetkezmények alól való mentesüléssel összefüggésben „az emberi méltóság jogának és a személyi integritásnak az érvényesítéséhez [ezért] hozzátartozik, hogy az állam kijelölje azt a végső pontot, ahol a széles értelemben vett büntetőjog hatóköre véget ér” [20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [35]].
- [47] Ahogyan arra az Alkotmánybíróság fentebb is utalt, mind a hatályos szabályozás, mind a hazai jogtörténet ismer és alkalmaz ugyanakkor olyan szabályozási megoldásokat, amelyek fokozatossá teszik az átmenetet a büntetett előlethez fűződő joghátrányok fennállása és az azok alól való teljes mértékű mentesülés között. Alkotmányossági szempontból ugyanis szükséges lehet, hogy fontos, bizalmas vagy a közösségre nézve veszélyes tevékenységeket, munkaköröket egykori bűnelkövetők az elítéléshez fűződő joghátrányok alól való mentesülést követő meghatározott időtartamban se tölthessenek be.

- [48] Ezekkel összefüggésben a jogalkotó azt a megoldást követi, hogy a mentesítést követően is fennmaradó joghatványokat – mint az elítéléshez fűződő kivételes, másodlagos következményeket – egyedi jelleggel, az adott tevékenységet meghatározó szabályozásban deklarálja. A fontos, bizalmas vagy adott esetben veszélyes tevékenységek esetén érvényesülő, indokolt társadalmi óvatosság azonban csak meghatározott körben, az Alaptörvény szabta keretek között, a szükséges esetekben és az arányosság követelményének szem előtt tartásával érvényesülhet.
- [49] 5. A fentiekre tekintettel az Alaptörvény XII. cikkében foglalt foglalkozás szabad megválasztásához való jog Ftv. által megvalósított korlátozását az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt követelmény értelmében – miszerint „alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható” – a szükségesség és arányosság általános tesztjét alkalmazva mérlegelte.
- [50] 5.1. Annak során különös figyelemmel volt az Alkotmánybíróság arra, hogy már működése kezdetén rámutatott: a közrendet lőfegyverek használatával súlyosan lehet veszélyeztetni, ezért a lőfegyver forgalmának, használatának esetenként szűkebb vagy tágabb körű korlátozása vagy tiltása éppen az alkotmányos rend védelmét segíti elő. [22/1991. (IV. 26.) AB határozat, ABH 1991, 408, 410.] Hangsúlyozta ezzel összefüggésben azt is, hogy az állam köteles adminisztrációs korlátokat felállítani olyan területeken, amelyek az élethez és az egészséghez való jog érvényesülésére fokozott veszélyt jelentenek (lásd: pl. lőfegyvertartás) (677/B/1995. AB határozat, ABH 2000, 590, 597.).
- [51] Az élethez és az egészséghez való alapjog védelme ugyanis olyan fontos alkotmányos érdek, hogy az a szigorú szabályozást mindenképpen szükségessé teszi. [14/1992. (III. 30.) AB határozat, ABH 1992, 341.] Az állam intézményvédelmi kötelessége az élethez való joggal összefüggésben nem merül ki az egyes emberek egyedi életvédelmében, hanem általában az emberi életet és létfeltételeit is védi. Ez utóbbi feladat minőségileg más, mint az élethez való egyéni alanyi jogok védelmének összeadása; „az emberi élet” általában – következképp az emberi élet mint érték – a védelem tárgya. [64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297, 302–303.] Az Alkotmánybíróság már az 58/1994. (XII. 14.) AB határozatában azt is kifejtette, hogy az államnak az emberi élet tevőleges védelmét szolgáló olyan büntető, polgári, közigazgatási jogszabályokat kell hozni és végrehajtani, amelyek „az emberi életet mások tevékenységétől vagy tevékenységének eredményétől óvják.” (ABH 1994. 337.)
- [52] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint tehát „a közbiztonság védelme érdekében a mindenkori közhatalomnak egyenesen alkotmányos kötelessége, hogy egyes alapvető jogok védelme érdekében az azok érvényesülésére veszélyt jelentő tulajdoni tárgyak tekintetében korlátozásokat alkalmazzon” (720/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 1005, 1007.).
- [53] Az Alkotmánybíróság gyakorlata azt mutatja, hogy a lőfegyvertartás kérdéskörét mindig is összekapcsolta az élethez és az egészséghez való jog, valamint a közbiztonság védelmével, és általában azzal a veszélyhelyzettel, amit a lőfegyverek birtoklása szükségképpen eredményez. Éppen ebből fakadóan különös jelentősége van annak, hogy a lőfegyverek (lőszer) tulajdonosi (birtoklási) azonosíthatósága és ellenőrizhetősége biztosított legyen, a fegyverek tartása állandó állami kontroll alatt álljon.
- [54] Az Ftv. normaszövegéhez fűzött indokolás – az Alkotmánybíróság gyakorlatára is utalva – kiemelte: a közbiztonság, az élet védelme olyan közösségi, társadalmi érdek, amely megköveteli, hogy a fegyver és a lőszer tartását minden társadalom korlátozza, engedélyekhez, feltételekhez kösse. A fegyvertartás már önmagában fokozza azoknak a veszélyhelyzeteknek a valószínűségét, melyek a fegyverek gondatlan vagy a jogos védelem kereteit túllépő használatából, ellopásából, elvesztéséből származhatnak. A közbiztonság általános védelméhez fűződő közérdek alapján ezért nem lehet elzárni a jogalkotót attól a törekvéstől, hogy a legális fegyvertartást szabályozza.
- [55] Ezek a szempontok jelennek meg az Európai Unió jogalkotásában is. A fegyverek megszerzésének és tartásának ellenőrzéséről szóló 91/477/EGK irányelv preambuluma kiemeli továbbá azt is, hogy a szabályozás a szervezett bűnözés elleni hatékonyabb fellépés érdekében – különösen az „éles” lőfegyverek (tűzfegyverek), lőszerrek tiltott előállításának és jogellenes kereskedelmének megakadályozása céljából – állapít meg követelményeket. Az irányelv rendelkezéseit az Ftv. ültette át a hazai szabályozásba.

- [56] A fentiekben kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megítélése szerint szükségesnek tekinthető az a korlátozás, amely meghatározott bűncselekmények elkövetőit időlegesen kizárja a fegyverrel végezhető különböző tevékenységekhez szükséges hatósági engedélyek megszerzésére jogosultak köréből, még abban az esetben is, ha a korlátozás kihat az érintett foglalkozás szabad megválasztásához fűződő jogára azáltal, hogy annak következtében nem tudja tovább gyakorolni a hivatását. A fegyvertartás törvényi feltételeinek szabályozása ugyanis közvetlen összefüggésben áll más alapvető jogok – elsősorban az élethez való jog – védelmének alkotmányos, állami intézményvédelmi kötelezettségével, és fokozott veszélyt jelent a közbiztonságra.
- [57] 5.2. Az adott esetben vizsgált alkotmányossági probléma – az Ftv. 3/A. § (2) bekezdés *b*) pontja vonatkozásában – azzal a törvényi szabályozással összefüggésben merül fel, amelynek értelmében nem adható, illetve nem hosszabbítható meg a mentesítés beálltától számított négy évig a fegyvertartási hatósági engedély, ha az érintett büntetlen előéletű, de büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerősen megállapította valamely, az Ftv. 3/A. § (2) bekezdés *b*) pontjában meghatározott bűncselekmények miatt, és a szándékos bűncselekmény elkövetéséért végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést szabott ki.
- [58] A vizsgált rendelkezéssel összefüggésben megállapítható, hogy az a szűk értelemben vett büntetőjogi felelősségi rendszeren kívüli joghátrányt kapcsol a büntetőjogi felelősségre vonáshoz: az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesülést követő várakozási idővel hosszabbítja meg hatósági engedély kiadásának korlátozását. Ez az időtartam pedig a szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított négy év. Az indítvány benyújtására okot adó peres eljárásban érintett felperest a bíróság a büntetőeljárásban a büntetőjogi felelősség megállapításával egy időben előzetes bírósági mentesítésben részesítette. Ennek következtében az ítélet jogerőre emelkedésének a napján beállt a mentesítés. Az indítványozó mégsem jogosult az Ftv. 3. §-a szerinti hatósági engedélyre, az Ftv. kifogásolt rendelkezése értelmében az engedély kiadására további négy évet kell várnia. Az Ftv. alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezése ily módon további négy évig korlátozza az indítványozó foglalkozásának a gyakorlását. A korlátozás alkotmányosságát érintően az Alkotmánybíróság ezért azt vizsgálta, hogy a jogalkotó által választott megoldás a legenyhébb eszköz-e az adott cél eléréséhez.
- [59] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már hangsúlyozta, hogy a fegyverekkel való bánásmód speciális elővigyázatosságot igényel. Az állampolgárok birtokába kerülő lőfegyverek számának növekedése – függetlenül az engedélyes személyének „alkalmasságától” – már önmagában fokozza azoknak a veszélyhelyzeteknek a valószínűségét, amelyek a fegyver gondatlan, vagy a jogos védelem kereteit túllépő használatából, ellopásából, elvesztéséből stb. származhatnak. (720/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 1005, 1007.) Ezekre a szempontokra tekintettel az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is arra mutat rá, hogy a fegyvertartási engedély kiadásának korlátozása – függetlenül az engedélyes személyének „alkalmasságától”, így attól a körülménytől, hogy hivatásánál fogva kezel-e fegyvereket – az állam intézményvédelmi kötelességéből fakadó kívánalom.
- [60] Az Alkotmánybíróság a foglalkozás szabad megválasztásához való jog korlátozása arányosságának megítélése során a következő szempontoknak tulajdonított döntő jelentőséget.
- [61] Az Ftv. 3/A. §-át a bünygyi nyilvántartási rendszer átalakításával összefüggő törvénymódosításokról szóló 2009. évi CXLIX. törvény iktatta a szabályozás rendszerébe. Az eredeti szabályozási koncepció szerint a fegyverrel végezhető különböző tevékenységekhez szükséges hatósági engedélyek kiadását abban az esetben, ha a bíróság szándékos bűncselekmény miatt felfüggesztett szabadságvesztést szabott ki, a mentesítéstől számított nyolc évig kellett megtagadnia a hatóságnak. Ezt a szabályozást a jogalkotó a lőfegyverekről és lőszerokről szóló 2004. évi XXIV. törvény módosításáról szóló 2012. évi XIII. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) 4. §-ában – 2012. május 1-jei hatállyal – csökkentette négy évre. A módosító rendelkezés indokolása csupán annyit rögzít, hogy az „Ftv. 3/A. §-át érintő törvénymódosítás egyrészt pontosítja a hatósági engedély megadását kizáró szabálysértések és bűncselekmények körét, másrészt – a polgári célú pirotechnikai tevékenységek tekintetében irányadó szabályozásra is figyelemmel – leszállítja az elítéléshez kapcsolódó kizárások időtartamát.”
- [62] Az Ftv. 18/D. § (2) bekezdés *b*) pontja és *bc*) alpontja értelmében ugyanis nem foglalkoztatható pirotechnikusként, valamint nem gyakorolhat polgári célú pirotechnikai tevékenységet, továbbá nem végezheti polgári célú pirotechnikai tevékenység irányítását az, aki büntetlen előéletű, ha büntetőjogi felelősségét a bíróság – meghatározott cselekmény alapján – jogerősen megállapította és vele szemben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést szabott ki, a mentesítés beálltától számított három évig.

- [63] A fentiek alapján az a következtetés vonható le, hogy a jogalkotó észlelte az Ftv. 3/A. §-ában, valamint 18/A.–18/E. §-aiban meghatározott várakozási időtartam tekintetében fennálló jelentős különbséget, és a rendelkezések összhangját megteremtve kívánta a szabályozást egységessé, egyben következetessé tenni.
- [64] Az Alkotmánybíróság a 20/2013. (VII. 19.) AB határozatban hangsúlyozta, hogy „az időmúlással összefüggésben az arányosság követelménye akkor érvényesül, ha a jogalkotói cél [...] és az állampolgárok személyi biztonságát [...] garantáló Alaptörvényben biztosított alapjogok védelme úgy valósul meg, hogy közben a törvényhozó tiszteletben tartja a foglalkozás szabad megválasztásához való jog lényeges tartalmát és ezáltal nem lehetetleníti el az egykori elítélt rehabilitációját” (Indokolás [49]). E szempontok alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nem felel meg az arányosság követelményének az a jogalkotói megoldás, amely a korlátozás idejét túlzottan hosszú, a foglalkozás szabad megválasztásához való jogot aránytalanul korlátozó időtartamban határozza meg. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény 6. § (3) bekezdésének *b*) pontja, valamint 6. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenes, és azt 2013. december 31-ével megsemmisítette.
- [65] Az Alkotmánybíróság a fentiekben hivatkozott határozataiban foglalt szempontok alapján a következő megállapításokat teszi.
- [66] Az Ftv. 3/A. §-ának kifogásolt rendelkezése az eredeti szabályozási koncepció alapján valóban huzamosabb ideig elzárta az érintetteket attól, hogy fegyverrel végezhető különböző tevékenységekhez szükséges hatósági engedélyt szerezzenek. E szabály különösen azok vonatkozásában vetette fel az alapjogi jogsérelem lehetőségét, akinek az ilyen engedély megszerzése valamely foglalkozás gyakorlásához volt szükséges (pl. fegyvermester). Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem hagyható figyelmen kívül, hogy a jogalkotó az eredeti szabályozási koncepción változtatott, és a hatósági engedély megszerzéséhez szükséges várakozási időt lerövidítette. Ennek következtében a jogalkotó a módosított szabályozás révén lényegében kifejezésre juttatta azokat az alkotmányossági szempontokat, amelyeket az Alkotmánybíróság később meghozott határozatában megfogalmazott.
- [67] A szabályozás arányosságának az értékelésekor az Alkotmánybíróság jelentőséget tulajdonított annak is, hogy a kifogásolt korlátozás már az eredeti szabályozási koncepció alapján sem a Btk. valamennyi törvényi tényállása vonatkozásában állt fenn, hanem csupán az Ftv. hatályos 3/A. § (2) bekezdés *b*) pontjában meghatározott bűncselekmények tekintetében. A bűncselekmények érintett körét ezen felül a jogalkotó a Mód. tv. rendelkezésével leszűkítette: egyes bűncselekményeket a továbbiakban már egyáltalán nem minősített relevánsnak, míg más bűncselekményeknél csupán a tényállás egy-egy elemét tartotta a várakozási idő megállapítása szempontjából mérvadónak.
- [68] Az Alkotmánybíróság a fentiek mellett figyelemmel volt arra is, hogy a lőfegyverek megszerzésével és tartásával kapcsolatos szabályozás és az ennek részeként megjelenő korlátozások az államot terhelő alapjogvédelmi kötelezettségből fakadnak. Az állam kötelessége ugyanis nem merül ki abban, hogy tartózkodnia kell az alapvető jogok megsértésétől, hanem magában foglalja azt is, hogy gondoskodnia kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételek kialakításáról. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az emberi élet védelmének biztosítása kiemelkedően fontos állami kötelesség, amelynek teljesítése megalapozza az életre, testi épségre és egészségre veszélyes tárgyak körében a szigorú jogszabályi korlátozásokat.
- [69] Ehhez mérten az Alkotmánybíróság a 9/2007. (III. 7.) AB határozatban egy mezőri és vadőri tevékenységet folytató indítványozó vonatkozásában azt vizsgálta, hogy a lőfegyver-engedély megszerzésének a jelen ügyben vizsgált törvényi korlátjához hasonló szabálya folytán sérül-e az indítványozó munkához való joga. Az indítvány elutasításának indokai körében kiemelte, hogy a „foglalkozás szabad megválasztását deklaráló alkotmányi rendelkezés nem zárja ki azt, hogy egyes foglalkozások tekintetében a jogszabályok speciális követelményeket támasszanak” (ABH 2007, 177, 196.).
- [70] 6. Mindezen szempontok alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvánnyal támadott törvényi rendelkezés nem korlátozza aránytalanul a foglalkozás szabad megválasztásához való jogot, erre tekintettel az nem alaptörvény-ellenes. Az Alkotmánybíróság ezért a bírói kezdeményezést – tartalma szerint a foglalkozás szabad megválasztásához való joggal összefüggésben vizsgálva – elutasította.

- [71] Az Alkotmánybíróság végül utal arra is, hogy az előzetes bírósági mentesítés alkalmazása a terheltet kedvezőbb helyzetbe hozta ahhoz képest, mintha az elítéléssel járó hátrányos jogkövetkezmények alól a Btk. 100. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján, a törvény erejénél fogva mentesült volna. Abban az esetben ugyanis a mentesítésre is csak a próbaidő leteltének a napján, vagyis esetében további 5 év elteltével került volna sor.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [72] A határozattal egyetértek. A bírói kezdeményezés érdemi elbírálhatóságával kapcsolatosan ugyanakkor az alábbiakra kívánok rámutatni:
- [73] A határozatból egyértelműen megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f)* pontjában foglalt eljárási követelmény értelmezése tekintetében a korábbiakhoz [3175/2014. (VI. 18.) AB végzés; 3001/2015. (I. 12.) AB határozat; 3058/2015. (III. 31.) AB végzés; 3122/2015. (VII. 9.) AB végzés] képest eltérő értelmezést tett magáévá. Ehhez magam is csatlakozni tudok, követve azt az irányadóvá váló szemléletet, amely szerint az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítványokban megfogalmazott kérelmeket tartalmuk, azaz az indítványozó indítványból vélelmezhető szándéka szerint kell értelmezni, függetlenül a kérelmekben megjelenő konkrét szóhasználatától. Ebből következően el tudom fogadni, hogy az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f)* pontjában foglalt azon követelmény, miszerint az indítványnak kifejezett kérelmet kell tartalmaznia a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy bírói döntés megsemmisítésére, azáltal is teljesítettnek tekintendő, ha az indítványozónak a megsemmisítésre irányuló szándéka az indítványból – ennek kifejezett megfogalmazása nélkül is – megállapítható. Erre tekintettel a jelen esetben az Abtv. 25. § (1) bekezdésére alapított bírói kezdeményezés előterjesztése már önmagában is kielégítette az 52. § (1b) bekezdés *f)* pontjában előírt eljárási követelményt, így az indítvány érdemi elbírálásának nem volt akadálya.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/2210/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3103/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Horváth Attila, dr. Salamon László és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.1596/2016/17. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Bfv.II.1596/2016/17. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, mivel a hivatkozott bírósági ítélet az indítvány szerint sérti az Alaptörvény II. cikkét, VI. cikk (1) bekezdését, valamint az R) cikk (2) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2011. október 3-án joghatályos magánindítványt terjesztett elő az indítvány által érintett ítélet vádlottja ellen (a továbbiakban: vádlott) rágalmazás és becsületsértés vétségének elkövetése miatt. A megállapított tényállás szerint 2009-ben a vádlott ellen büntető-eljárás indult számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény vétsége és más bűncselekmények miatt, amely 2011-től (az eredetileg eljáró rendőrkapitányság elfogultsága miatt) a Tatabányai Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya (a továbbiakban: rendőrség) előtt folyt. Ezen eljárásban a rendőrség kezdeményezte a vádlott elmeorvosi szakértői vizsgálatát. Ezt követően 2011. szeptember 8-án a vádlott feljelentést tett az indítványozó ellen a Központi Nyomozó Főügyészségen. Ezen feljelentésében kifejtette, hogy álláspontja szerint azért folyik ellene büntetőeljárás, mivel a 2006-os rendőri túlkapások kapcsán sok hamis tanút leleplezett. A feljelentést egyúttal a rendőrség e-mail címére is elküldte. A feljelentésben, illetve a megküldött e-mailben azonban több, az indítványozó becsületét sértő kifejezést is használt.
- [3] Ezt követően az indítványozó feljelentést tett a vádlott ellen rágalmazás miatt, amelyet az első fokon eljáró Győri Járásbíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) becsületsértésnek minősített, és amelyben részletesen ismertette a vádlott által használt, a becsülete csorbítására alkalmas kifejezéseket.
- [4] A vádlott, az elsőfokú bíróság előtt kifejtette, hogy az érintett kijelentéseket ő egy hivatalos eljárásban tette (feljelentésben), amely miatt azonban a BH2009.135. alapján nem büntethető. Személyes meghallgatásakor azonban azt is hozzáfűzte korábbi kijelentéseihez, hogy „innentől kezdve a szenzitív-paranoid túlérzékenységgel jellemezhető, jogos kritikát nem tűrő betegesen bosszúálló [indítványozó] elmehet a kedves jó édesanyjába a koncepciók feljelentésével együtt...”
- [5] Az elsőfokú bíróság B.117/2014/18. számú ítéletével a vádlottat bűnösnek mondta ki becsületsértés vétségében, és ezért őt egy év próbára bocsátotta. Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az indítványozó által küldött e-mailnek (amely az indítványozó elleni feljelentést tartalmazta) provokatív célja volt, továbbá, hogy a személyeskedő hangnemmel azután sem hagyott fel, hogy tudomására jutott, hogy az elmeszakértő kirendelését nem az indítványozó kezdeményezte. Az elsőfokú bíróság a rögzített tényállást úgy értékelte, hogy a bűncselekményre való utalást a közhatalom dolgozóinak sem lehet kötelességük tűrni.
- [6] 1.2. Az elsőfokú ítélettel szemben a vádlott fellebbezést nyújtott be a Győri Törvényszékhez (a továbbiakban: másodfokú bíróság), amely 3.Bf.441/2014/20. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [7] A vádlott fellebbezésében arra hivatkozott, hogy „az általa négy szemközt tett, az emberi méltóságot semmiképp sem sértő, nem gyalázkodó, nem indokolatlanul bántó, tisztességes hangvételű véleménynyilvánítás a társadalomra a legcsekélyebb mértékben sem veszélyes, ezért fel sem merülhetett volna még csak a becsületsértés gyanúja sem vele szemben.”

- [8] A másodfokú bíróság ítéletében kimondta, hogy az elsőfokú bíróság helyesen minősítette a vádlott kijelentéseit, logikusan érvelt, és a kiszabott büntetés is igazodik a vádlott által elkövetett bűncselekmény súlyához.
- [9] 1.3. A Győri Törvényszék ítélete ellen a vádlott felülvizsgálati indítvánnyal fordult a Kúriához, amely a vádlottat Bfv.II.1596/2016/7. számú ítéletével a becsületsértés vádja alól felmentette.
- [10] A vádlott felülvizsgálati indítványában arra hivatkozott, hogy a terhére rótt bűncselekményt nem követte el. Az eljáró első- és másodfokú bíróság rosszul értékelt a tényeket, nem alkalmazták az objektív mérce követelményét, azaz nem vizsgálták, hogy kijelentései objektíve alkalmasak voltak-e a becsület csorbítására. Emellett kiemelte, hogy kijelentései tekintetében szándékosság sem terhelte.
- [11] A Kúria ítéletében rögzítette, hogy a vádlott magatartása nem meríti ki a becsületsértés törvényi tényállását. A becsület védelme ugyanis büntetőjogi értelemben két elemből tevődik össze: a társadalmi megbecsülésből, valamint az emberi méltóságból. Előbbi az emberről, egyéni sajátosságairól, egyéni tulajdonságairól, magatartásáról, személyes értékeiről a környezetében kialakult társadalmi értékítéletet jelenti. Utóbbi pedig az egyénnek azt az igényét fejezi ki, hogy olyan elbírálásban részesítsék, amely a társadalomban kialakult érintkezési forma minimális követelményének megfelel. A becsület csorbítására alkalmasság a sérelem absztrakt lehetőségét jelenti, így az nem a sértett szubjektív értékítéletén vagy egyéni megítélésén múlik. Így az is közömbös, hogy a kijelentés a sértett becsületérzését sértheti-e. Emellett a Kúria is hangsúlyozta ítéletében, hogy a becsület csorbítására alkalmas tényállítás nélkülözi a jogellenességet, ha az ügyfél azt peres, vagy más jogilag szabályozott eljárásban tette.
- [12] A Kúria a fentieket figyelembe véve megállapította, hogy a vádlott által használt kijelentések nem alkalmasak a becsület csorbítására, azok ugyanis a vádlott (mint feljelentő) legális érdekével indokolhatóak voltak, emellett nem voltak öncélúak és gyalázkodó tartalmúak sem. A bírói gyakorlat pedig következetes a tekintetben, hogy a rosszálló értékítélet nem alkalmas bűncselekmény megállapítására.
- [13] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Kúria ítéletének megsemmisítését az Alaptörvény II. cikkének, VI. cikkének, valamint R) cikk (2) bekezdésének a sérelmére hivatkozással kérte. A történeti tényállás leírásán kívül azonban alkotmányjogi panaszához érdemi indokolást nem csatolt, továbbá az indítvány határozott kérelmet sem tartalmazott.
- [14] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság főttkára hiánypótlási felhívást küldött az indítványozónak, amelyben a fentebb részletezett hiányosságokra hívta fel az indítványozó figyelmét.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának kiegészítésében egyértelműen megjelölte, hogy a Kúria fenti ügyszámú ítéletének megsemmisítését kéri. Érvelése szerint a Kúria tévesen alkalmazta az objektív mérce követelményét, és tévesen hivatkozott kizárólag arra, hogy a kijelentések hivatalos eljárásban hangzottak el. Indítvány kiegészítésében az indítványozó a vádlott több korábbi ügyét is kiemelte, ahol véleménye szerint a vádlott hasonló „taktikát” alkalmazott. Álláspontja szerint a vádlott által tett kijelentések sértik az emberi méltóságát (elmondása szerint pl. ha ezt az e-mailt a beosztottjai olvassák, az súlyosan negatív módon hatott volna ki rá), így mindenképpen jogsértőnek tekinthetőek. Emellett téves a vádlottnak az a védekezése is, miszerint nem volt tisztában azzal, hogy a neki címzett levelet más e-mail címére küldte, ugyanis rendszeresen levelezik elektronikus formában hivatalos szervekkel, sőt korábban középiskolában informatikát tanult. Véleménye szerint a vádlott kijelentései már csak azért is jogsértőnek tekinthetőek, mivel azok akár a hivatali előmenetelére is negatív kihatással lehettek volna.
- [16] A fentiek alapján úgy véli, hogy a Kúria téves ítéletet hozott, ugyanis az emberi méltóságának és a jó hírnevének védelme érdekében el kellett volna végeznie a szükségességi arányossági tesztet és meg kellett volna állapítania, hogy a vádlott kijelentései becsületsértőek voltak. Összességében úgy véli, hogy a Kúria döntése indokolatlanul, szükségtelen és aránytalan mértékben korlátozta az emberi méltóságát, jóhírnevéhez és becsülethez való alapvető jogait.
- [17] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [18] Az ügyben – az Abtv. 50. § (3) bekezdése és az Ügyrend 2. § (1) bekezdése alapján – az Alkotmánybíróság teljes ülése járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [19] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz iránti kérelmében a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése, valamint az R cikk (2) bekezdése sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [20] 2.2. A bíróság ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [21] Az Alkotmánybíróság az 1/2015. (I. 16.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) részletesen vizsgálta, hogy egy büntetőügyben a sértetti pozíció megalapozhatja-e a személyes érintettséget, és ezáltal az indítványozói jogosultságot. E körben az Abh. indokolásában rögzítette, hogy a „panaszos [...] sértetti minőségén túl, magánvádlóként lépett fel az alapügyben és személyére vonatkozóan alapjogát érintő bírósági döntés született, mely szintén az alkotmányjogi panasz törvényi feltételeinek fennálltát igazolja” [lásd 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [9]]. Jelen ügyben az indítványozó a vádlott által vele szemben tett kijelentésekre reagálva rágalmazás miatt tett feljelentést. Az elsőfokú bíróság (és ezzel összhangban a másodfokú bíróság és a Kúria is) azonban a feljelentést a sértett (az indítványozó) magánindítványaként értelmezte. E tekintetben megállapítható tehát, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás az indítványozó személyes közreműködésével indult meg. Mindezek alapján az indítványozó érintettnek tekinthető, és így jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [22] A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [23] 2.3. Az indítványozó a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét részben az Alaptörvény R cikk (2) bekezdésére hivatkozással állította. Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze, az indítványozó ugyanakkor az R cikk (2) bekezdésére való utalással részben nem Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozott [lásd hasonló esetekben többek között: 3115/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [30]–[32], 3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [31]–[34], 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [63]–[64]], e cikk vonatkozásában tehát érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatására nincs lehetőség.
- [24] 2.4. Az indítványozó a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény II. cikkében deklarált emberi méltósághoz való jogának, valamint az Alaptörvény VI. cikkében rögzített jóhírnévhez való jogának sérelme miatt is állította. E körben az Alkotmánybíróság az alábbiak megjegyzését tartja szükségesnek.
- [25] Az indítványozó magánindítványában azt állította, hogy a vádlott által vele kapcsolatban megfogalmazott kijelentések sértették az ő becsületét, és így az ő emberi méltóságát, valamint jó hírnevét. Ebből következően az általa kezdeményezett büntetőeljárással az indítványozó elsődleges célja a becsületén – véleménye szerint – esett csorba helyreállítása volt. Ennek eszközeként pedig maga a bírósági eljárás szolgált.
- [26] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz célja, hogy olyan bírósági vagy hatósági döntésekkel szemben nyújtson jogvédelmet a panaszosok számára, akik az eljáró bíróságok vagy hatóságok eljárása és/vagy döntése értelmében szenvedtek alapjogsérelmet. Egy büntetőügy sértettje, magánvádlója, pótmagánvádlója (jelen pontban a továbbiakban együtt: sértett) esetében azonban az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásában általában akkor állapíthatja meg a sértett által megtámadott jogerős bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, ha a vizsgált bírósági eljárásban azért született a sértettnek kedvezőtlen döntés, mert az eljáró bíróság vagy hatóság megsértette az Alaptörvény XXIV. cikkében, valamint XXVIII. cikkében deklarált tisztességes hatósági vagy bírósági eljáráshoz való jogát (*fair trial*), vagy a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslatihoz való jogát, amelyet a jogerős bírósági döntés sem korrigált. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság ismételt hangsúlyozza, hogy „tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998.

(III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. [...] A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály *de facto* nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége.” {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [49]–[50]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [37]}.

- [27] Abban az esetben azonban, ha a sértett azért állítja a jogerős bírósági ítélet alaptörvény-ellenességét, mert véleménye szerint az eljáró bíróságok nem orvosolták a büntetőeljárás alapjául szolgáló tevékenység vagy mulasztás miatt (általában feltételezve) őt ért alapjogsértést (jelen ügy esetében nem állapították meg a vádlott által az indítványozóra tett kijelentések becsületsértő jellegét), az általában nem lehet az alkotmányjogi panaszának alapja. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja ugyanis, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [28] A büntetőeljárásban a sértett csak akkor hivatkozhat alappal egy felmentő ítélet alaptörvény-ellenességére, ha a bíróság az eljárás során a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, vagy a jogorvoslathoz való jogát sértette, vagy ha a bíróság a döntést az alapjog Alaptörvény-sértő értelmezésére alapozta. Más alapjogra való hivatkozás azonban jellemzően nem felel meg az Abtv. 29. §-ának, a sértettnek nincs ugyanis alanyi joga arra, hogy az állam büntető hatalmának gyakorlását kikényszerítse (pusztán arra van joga, hogy az őt ért alapjogsérelem miatt feljelentést tegyen, magánindítványt nyújtson be, vagy épp pótmagánvádlóként lépjen fel, illetve, hogy ezek alapján a bíróság az ügyben eljárjon és döntést hozzon, arra azonban nincs alanyi joga, hogy a terheltet ezek alapján a bíróság elítélje), ez esetben tehát nem áll fenn az ítéletet vagy végzést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.
- [29] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [30] Nem értek egyet a végzés rendelkező részével. Úgy vélem, hogy az indokolásban kifejtett alapon nem volt helye az indítvány visszautasításának.
- [31] A többségi döntés indokolásának konklúziója szerint a büntetőeljárásban a sértett csak meghatározott feltételek fennállása esetén hivatkozhat alappal egy felmentő ítélet alaptörvény-ellenességére: akkor, „ha a bíróság az eljárás során a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, vagy a jogorvoslathoz való jogát sértette, vagy ha a bíróság a döntést az alapjog Alaptörvény-sértő értelmezésére alapozta. Más alapjogra való hivatkozás azonban jellemzően nem felel meg az Abtv. 29. §-ának [...]” (Indokolás [28]). A végzés következtetése értelmében „ez esetben tehát nem áll fenn az ítéletet vagy végzést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” (Indokolás [28]).
- [32] Az idézett megállapításokkal több okból sem értek egyet. Álláspontom az alábbi szempontokon alapul.
- [33] 1. Az Alkotmánybíróság a 40/1993. (VI. 30.) AB határozatban kifejtette: „demokratikus jogállamban a büntetőhatalom az állam alkotmányosan korlátozott közhatalmi jogosítványa a bűncselekmény elkövetőinek felelősségre vonására.” (ABH 1993, 288, 289.) A 14/2004. (V. 7.) AB határozatában ezt azzal egészítette ki a testület, hogy „[a] bűncselekmények a társadalom jogi rendjének sérelmét jelentik és a büntetés joga kizárólag az államot mint közhatalmat illeti.” {ABH 2004, 241, 253.} Ebből következően az állami büntető igény érvényesítése az állam kizárólagos döntési kompetenciájába tartozik. Az állam büntető igényének teljesítése vagy elmaradása miatt – alapjogi sérelem megfogalmazása híján – alkotmányjogi panasz előterjesztésének nincs helye.
- [34] Nem vitatom ennek a megközelítésnek és az ahhoz kapcsolódó alkotmánybírói gyakorlatnak a helyességét. Egyetértek ezért a végzésben is tett azon megállapítással, amely szerint a sértettnek nincs „alanyi joga arra, hogy az állam büntető hatalmának gyakorlását kikényszerítse”. A fentiekből ugyanakkor álláspontom szerint nem vonható le az a következtetés, amelyet a végzés kifogásolt szövegrésze rögzít, vagyis hogy a sértett alkotmányjogi panaszt csak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vagy a jogorvoslathoz való jog sérelmére alapíthat, valamint arra, ha a bíróság a döntést az alapjog Alaptörvény-sértő értelmezésére alapozta. A végzés ezen megállapítása szűkítő értelmű megközelítést tartalmaz. A sértett mint indítványozó esetében ugyanis lényegében – mind normakontrollra, mint pedig bírói döntés alkotmányossági vizsgálatára irányuló eljárásban – két alapjogra korlátozza a sérelem alapjaként megjelölhető alapjogok körét. Ilyen szűkítő értelmezés sem az Alaptörvény és az Abtv. rendelkezéseiből, sem pedig az Alkotmánybíróság gyakorlatából nem vezethető le, sőt kifejezetten ellentétben áll az Alaptörvény és az Abtv. irányadó szabályaival, valamint az Alkotmánybíróság 14/2015. (V. 26.) AB határozatában foglaltakkal.
- [35] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja értelmében az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Abtv. 27. §-a ezzel összhangban állapítja meg: alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Sem az Alaptörvény, sem az Abtv. rendelkezése nem tartalmaz korlátozást az alkotmányjogi panaszos által felhívható alapjog tekintetében.
- [36] Az 1/2015. (I. 16.) AB határozatban – tehát az Alaptörvény hatálybalépése után – és azt követően számos további döntésben is az volt az Alkotmánybíróság többségi álláspontja, hogy a – magánvádló – sértett általánosan élhet alkotmányjogi panasszal a büntetőeljárásban hozott érdemi határozat ellen. Nem határozott meg tehát az Alkotmánybíróság sem az indítvány előterjesztését érintően semmiféle korlátozást a sérülni vélt alapjog tekintetében.
- [37] Álláspontom szerint a befogadási eljárás során a jelen végzés meghozatalát megelőzően következetesen alkalmazott mérce – fenntartva az esetről-esetre történő mérlegelés lehetőségét – összhangban állt az Alaptörvény és az Abtv. rendelkezéseivel, megfelelt az azokból levezethető követelményeknek. A megfelelés legfőbb indoka megítélésem szerint éppen az volt, hogy alkalmazásával az Alkotmánybíróság nem zárt ki *ab ovo* egyetlen alapjogot sem az indítványozás és azzal az Alkotmánybíróság vizsgálódásainak a köréből.
- [38] A fentiekre figyelemmel a tárgybeli ügyben is azon megközelítés követését tartottam volna megfelelőnek, amelyet az Alkotmánybíróság az utalt gyakorlat jegyében a 14/2015. (V. 26.) AB határozatban is alkalmazott. Ennek értelmében a büntetőeljárásban részt vevő személyek – így a sértettek is – indítvánnyal fordulhatnak az Alkotmánybírósághoz, „ha az általuk állított sérelem olyan Alaptörvényben garantált joggal kapcsolatban merült fel,

amelyet a jogalkotó a Be. meghatározott rendelkezései közvetítésével is biztosítani kívánt számukra” {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}.

- [39] Kétségtelen, hogy ezen jogosítványok többsége alapjogi szinten a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, valamint a jogorvoslathoz való joggal hozható összefüggésbe. Nem zárható ki ugyanakkor, hogy valamely a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényben (a továbbiakban: Be.) biztosított jog sérelmét az indítványozó olyan módon és összefüggésben tudja megindokolni, hogy azáltal valamely egyéb alapjog megsértését alappal valószínűsíti. Így például megvalósulhat a sértett személyes adatok védelméhez való jogának a sérelme olyan módon, hogy az az ítélet alaptörvény-ellenességét is felvesse. De előfordulhat az is, hogy a nem magyar anyanyelvű sértettet olyan hátrányos megkülönböztetés éri jogainak érvényesítése során, amely az ítéletre is kihat.
- [40] Utalni kívánok továbbá a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény alapvető rendelkezései közül a 2. §-ra, amely egyértelművé teszi a jogalkotó szándékát arra vonatkozóan, hogy a büntetőeljárásban az alapjogok – így különösen az emberi méltósághoz való jog, a szabadsághoz és személyi biztonsághoz fűződő jog – érvényesítését az eljárás valamennyi alanya tekintetében megkívánja. Az alapjogok érvényesítésére irányuló jogalkotói szándék határozott – a hatályos Be. rendelkezéseihez képest hangsúlyosabb – deklarálása pedig az alkotmányjogi panasz eljárás kezdeményezéséhez is tágabb elvi kereteket biztosít.
- [41] Az Alkotmánybíróság jelen végzésében alkalmazott szűkítő megközelítés ezzel, a jövőre nézve irányadó és egyértelmű jogalkotói szándékkal sem tekinthető összhangban állónak.
- [42] 2. Nem értek egyet a végzés fent idézett megállapításaival azon okból sem, mert azok az utalt szűkítő értelmezést – a sértett fogalmát gyűjtőfogalomként értelmezve – a magánvádló és a pótmagánvádló esetében is alkalmazni rendelik.
- [43] Ezzel összefüggésben fontosnak tartom kiemelni: az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás a sértett magánindítványa alapján indult, amelyet követően a bíróság az eljárást a rendes eljárás – és nem a magánvádas eljárás – szabályai szerint folytatta le. Mivel tehát a konkrét büntetőeljárásban sem magánvádló, sem pótmagánvádló nem vett részt, nem tartottam indokoltnak, hogy az Alkotmánybíróság a jelen ügyben ezen két további alanyi kör vonatkozásában is állást foglaljon az alkotmányjogi panasz előterjesztésének a lehetséges eseteiről. Különösen problémásnak tartom továbbá, hogy minderre olyan módon került sor, hogy a végzés a magánvádló és a pótmagánvádló alanyi minőségének a vizsgálatát, továbbá a sértett büntetőeljárási pozíciójával való összevetését nem végezte el.
- [44] 3. Következetlennak tartom végül a végzés indokolását amiatt is, mert az általános megállapításokon túl nem tartalmaz a konkrét ügy egyedi szempontjait értékelő vizsgálatot, és így nem von le egyértelmű következtetést a visszautasítás indokára vonatkozóan.
- [45] A más alapjogra való hivatkozás ugyanis a végzés 2.4. pontjában (Indokolás [24]–[28]) rögzített általános tétel értelmében „jellemzően” eredményezi azt, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ának. Ilyen „esetben tehát nem áll fenn az ítéletet vagy végzést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.” Azt azonban, hogy a végzés ezen megállapítását hogyan kell értelmezni, és a jellemző, illetőleg a nem jellemző esetek körét milyen szempontok szerint lehet meghatározni, a többségi döntés nem magyarázza. Ugyanígy nem foglal állást abban a kérdésben sem, hogy a konkrét indítványban az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogra és az Alaptörvény VI. cikkében rögzített jóhírnévhez való jogra történt hivatkozás miért esik ezen jellemző esetek körébe.
- [46] Így a végzés konklúzióját még abban az esetben is megalapozatlannak tartanám, ha annak fent hivatkozott általános megállapításaival egyetértettem volna.
- [47] 4. Minderre tekintettel úgy vélem, hogy a végzésben foglalt szempontok alapján az indítvány visszautasításának nem volt helye. Az Alkotmánybíróságnak az indítványt be kellett volna fogadnia, és el kellett volna végeznie az abban állított sérelmek érdemi vizsgálatát. Mivel ugyanakkor ilyen vizsgálatra nem került sor, a végzés rendelkező részét a szavazatommal nem tudtam támogatni.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [48] Nem értek egyet a többségi határozatnak a büntetőeljárások során meghozott bírói döntésekkel szemben a sértett által benyújtható alkotmányjogi panaszok lehetősége tekintetében megfogalmazott szűkítő értelmezésével. Álláspontom szerint sem az Alaptörvényből, sem pedig az Abtv.-ből nem vezethető le, hogy a büntetőeljárások sértettjei az ügyükben meghozott bírói döntéssel szemben az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban csak az Alaptörvény XXIV. cikkében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz, a XXVIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági tárgyaláshoz, illetve az ugyanezen cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmére hivatkozhatnak „alappal”. Az ezzel kapcsolatos érvelést ezért még az „általában”, illetve a „jellemzően” jelzők használata mellett sem tartom elfogadhatónak. Azon túlmenően, hogy magát a szűkítést az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata sem támasztja alá [lásd: 1/2015. (I. 16.) AB határozat, 3005/2018. (I. 22.) AB határozat], véleményem szerint az említett jelzők használata mind a vonatkozó gyakorlat, mind az alapjogi védelem érdekében az Alkotmánybírósághoz fordulni kívánó jogkeresők tekintetében bizonytalanságot is okoz.
- [49] Nehezen értelmezhető mindezekkel összefüggésben a végzés indokolásának „[...] vagy ha a bíróság a döntést az alapjog Alaptörvény-sértő értelmezésére alapozta” fordulata is (lásd: Indokolás [28]). Ez a kitétel egyfelől úgy is értelmezhető, hogy arra az esetre vonatkozik, amikor nem a két említett alapjog „nyilvánvaló” megsértéséről beszélhetünk (pl. a bíróság az ügy mikénti eldöntése szempontjából lényeges kérdést külön indokolás nélkül egyáltalán nem vizsgál; vagy a jogorvoslat lehetőségének kizárásáról kógens eljárási szabályt sértően rendelkezik), hanem azok sérelme áttételesen, az alkalmazott jogszabályok alaptörvény-ellenes értelmezése okán következik be. Másfelől jelentheti azt is, hogy a sértett mégiscsak hivatkozhat Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszban más, a tisztességes eljáráshoz, illetve a jogorvoslathoz való jogától eltérő alapjog sérelmére is. Az első lehetséges értelmezéssel annak szűkítő volta okán, a fentebb kifejtettek szerint nem tudok egyetérteni, a másodikból pedig a jelen ügy kapcsán is érdemi vizsgálat lefolytatásának szükségessége következett volna.
- [50] Mindezekre tekintettel álláspontom szerint az indítványt be kellett volna fogadni, és érdemben el kellett volna bírálni.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [51] Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 66. § (2) bekezdésben biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom a végzéshez.
- [52] A többségi végzéssel azért nem tudok egyetérteni, mert annak indokolása a büntetőeljárásban részt vevő személyek által benyújtott valódi alkotmányjogi panaszok esetén – az indítványozói jogosultságot érintően – olyan megállapításokat tartalmaz, amelyek – figyelemmel az eddig kialakult alkotmánybírói gyakorlatra – szükségtelenek és nem kellően kiérleltek.
- [53] 1. A többségi végzés arra a megállapításra jutott, hogy „[e]gy büntetőügy sértettje, magánvádlója, pótmagánvádlója (jelen pontban a továbbiakban együtt: sértett) esetében [...] az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásában általában akkor állapíthatja meg a sértett által megtámadott jogerős bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, ha a vizsgált bírósági eljárásban azért született a sértettnek kedvezőtlen döntés, mert az eljáró bíróság vagy hatóság megsértette az Alaptörvény XXIV. cikkében, valamint a XXVIII. cikkében deklarált tisztességes hatósági vagy bírósági eljáráshoz való jogát (*fair trial*), vagy a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát, amelyet a jogerős bírósági döntés sem korrigált” (Indokolás [26]).
- [54] Ennek indoka pedig a többségi végzés szerint az, hogy „[m]ás alapjogra való hivatkozás [...] jellemzően nem felel meg az Abtv. 29. §-ának, a sértettnek nincs ugyanis alanyi joga arra, hogy az állam büntető hatalmának gyakorlását kikényszerítse (pusztán arra van joga, hogy az őt ért alapjogsérelem miatt feljelentést tegyen, magánindítványt nyújtson be, vagy épp pótmagánvádlóként lépjen fel, illetve, hogy ezek alapján a bíróság az ügyben eljárjon és döntést hozzon, arra azonban nincs alanyi joga, hogy a terhelte ezek alapján a bíróság elítélje),

ez esetben tehát nem áll fenn az ítéletet vagy végzést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” (Indokolás [28]).

- [55] 2. Az Alkotmánybíróság eddig követett gyakorlata alapján az említett indítványozói kör vonatkozásában az a konszenzusos álláspont alakult ki, hogy az Alkotmánybíróság büntetőügyekben is esetről esetre vizsgálja, hogy az alkotmányjogi panaszt előterjesztők egyedi érintettsége megállapítható-e. Ennek során azt is mérlegeli az Alkotmánybíróság, hogy – az indítványozó eljárásjogi pozíciója alapján – lehet-e alkotmányos összefüggés az alkotmányjogi panaszt előterjesztő és az állított alapjogsérelem között, hiszen az egyedi ügyben érintett csak akkor jogosult e jogintézménnyel élni, ha a támadott döntés az Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a büntetőeljárásban részt vevő személyek érintettsége azon az alapon egyértelműen megállapítható, „ha az általuk állított sérelem olyan Alaptörvényben garantált joggal kapcsolatban merült fel, amelyet a jogalkotó a Be. meghatározott rendelkezései közvetítésével is biztosítani kívánt számkra” {Lásd például: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [17] és [18]; 3169/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [19]; 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [19] és 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [56] Álláspontom szerint a befogadási eljárás során alkalmazott eddigi mérce – fenntartva az esetről-esetre történő mérlegelés lehetőségét – megfelelő, hiszen nem zár ki *ab ovo*, konkrét és tényleges vizsgálat nélkül valamely Alaptörvényben biztosított jogot. Mindez megfelel Abtv. 27. §-ának is, amely szintén nem tartalmaz semmilyen szűkítést a szóba jöhető alapjogokat érintően.
- [57] 3. Ezzel szemben a többségi végzésben megfogalmazott megállapítás – bár némi mérlegelésre elvileg lehetőséget ad – mégis azt sugallja, hogy tulajdonképpen az említett alapjogokon kívül más alapjogra reálisan nem hivatkozhat az említett indítványozói kör.
- [58] Álláspontom szerint az eddigi gyakorlat ilyen jellegű szűkítése mindenekelőtt azért aggályos, mert nincs összhangban az Abtv. 27. §-ával.
- [59] Másfelől – nézetem szerint – az idézett mérce szükségtelen is. Ugyanis a szűkítés indokaként felhozott érvek nem meggyőzőek számomra, hiszen az Alkotmánybíróság gyakorlata kezdetektől fogva teljesen egységes abban a kérdésben, hogy senkinek nincs joga kikényszeríteni az állam büntetőhatalmának a gyakorlását {lásd például: 40/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 288, 290.; 42/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 300, 303.; 13/2001. (V. 14.) AB határozat, ABH 2001, 177, 187.; 42/2005. (XI. 14.) AB határozat}. Az újabb ügyekben pedig úgy fogalmazott az Alkotmánybíróság, hogy „a büntetőeljárásban részt vevő személyek egyikének sincs jogosultsága alkotmányjogi panasz előterjesztésére önmagában arra alapítottn, hogy az állam érvényesítette-e büntetőjogi igényét, vagy sem” {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [18]; megerősítve: 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [19]; 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [60] Végül aggályosnak tartom a többségi végzés azon leegyszerűsítő módszerét is, amely a felsorolt három alapjogon felüli, Alaptörvényben biztosított jogokra történő hivatkozást automatikusan – így tehát a konkrét indítvány ismerete és alapos vizsgálata hiányában – olyan hivatkozásnak tekinti, amely pusztán emiatt nem minősül a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek.
- Az Alkotmánybíróság eddigi következetes gyakorlata alapján ugyanakkor az Abtv. 29. §-aiban foglalt feltétel(ek) hiányának megállapítását mindig megelőzi az adott ügyben benyújtott, konkrét indítvány vizsgálata, amely magában foglalja az indítványozó által, a hivatkozott alapjog tekintetében kifejtett érvelés értékelését is. Csupán ezt követően dönthető el, hogy valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme megvalósult-e az egyedi ügyben.
- [61] Határozott álláspontom tehát az, hogy a többségi végzésben szereplő, a korábbi mérce alapján nyitva álló indítványozói lehetőség szűkítését jelentő megállapítások rögzítésére szükségtelenül került sor. Emellett – a fentiekben vázoltak okán – nem vagyok meggyőződve arról sem, hogy a többségi végzésben körülírt mérce az Abtv. rendelkezéseivel összhangban alkalmazható.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

[62] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1904/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3104/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – dr. Czine Ágnes, dr. Horváth Attila, dr. Salamon László és dr. Szívós Mária alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék Bpkf.10.362/2017/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselőjén (dr. Bendiák Zoltán, 2220 Vecsés, Sándor utca 26.) keresztül eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Törvényszék Bpkf.10.362/2017/2. számú végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, mivel a hivatkozott bírósági végzés az indítvány szerint sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2017. május 4-én feljelentést tett egy magánszemély ellen (a továbbiakban: feljelentett) rágalmazás vétsége miatt. A feljelentés szerint a feljelentett a Magyar Orvosi Kamara tagjaként egy internetes portálon az „[indítványozó] ára” illetve az „[indítványozó] nyelve” című írásaiban az indítványozóra nézve (aki egy szakszervezet elnökeként tevékenykedik) sértő kijelentéseket tett. Ezen kijelentéseket az indítványozó öncélúnak és gyalázkodónak tekintette (különösen ezen írások azon részét, amelyek őt „operett szereplőnek”, „a kormány hű bérencének” titulálták, illetve azt állították, hogy ő „szembeköpi az általa képviseltek”, valamint, hogy ő egy „megélhetési vezető”).
- [3] Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) az indítványozó feljelentését joghatályos magánindítványként értékelte. A PKKB ítéletében kiemelte, hogy a büntetőjog *ultima ratio* jellegű, és mint ilyen a becsület védelmének legsúlyosabb és egyben legvégső eszköze. A konkrét tényállás vizsgálata tekintetében pedig hangsúlyozta, hogy a rágalmazás vétségének elkövetése csak akkor állapítható meg, ha becsület csorbítására alkalmas tényállás vagy híresztelés történik. Márpedig jelen esetben az ítélet szerint nem történt tényállás, ugyanis a feljelentett által tett kijelentések csak véleménynek tekinthetők. Így a feljelentett által az indítványozóra tett kijelentések (pl. a „megélhetési vezető”, a „szemenköpés”, az „operett szereplő”-höz való hasonlítás, vagy épp egy viccbe történő behelyettesítés) nem alkalmas a rágalmazás vétségének megvalósítására.
- [4] Ezzel együtt a PKKB megvizsgálta, hogy a fenti kijelentések alkalmasak-e a becsületsértés törvényi tényállásának a kimerítésére. E körben az elsőfokú ítélet rögzítette, hogy az indítványozó a szakszervezet elnökeként olyan feladatot lát el, amely a társadalom szélesebb rétegét érinti, így az általa végzett tevékenység a közélet, a közügyek részét képezi, ezzel kapcsolatban pedig mindenki szabadon előadhatja véleményét. A büntetőjog eszközei csak akkor alkalmazhatóak, ha a vélemény, kritika egyértelműen gyalázkodó jellegű. Az elsőfokú végzés azonban e tekintetben megállapította, hogy az ügyben elhangzó kijelentések nem tekinthetők ilyennek, így nem lépik át a véleménynyilvánítás határát. A fentiek miatt az PKKB az eljárást bűncselekmény hiányában megszüntette.
- [5] 1.2. Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó fellebbezést nyújtott be a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: Törvényszék), amely a 23.Bpkf.10.362/2017/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [6] Az indítványozó fellebbezésében kifejtette, hogy álláspontja szerint téves döntést hozott a PKKB, mivel véleménye szerint a feljelentett által rá nézve tett kijelentések igenis gyalázkodóak voltak. Emellett kiemelte, hogy álláspontja szerint a feljelentett kijelentései között voltak olyanok, amelyek tényállításnak minősülnek, valamint hangsúlyozta azt is, hogy a sérelmezett szófordulatok nem a közéleti tevékenységére vonatkoztak, hanem öncélúak voltak és az ő emberi méltóságát vették semmibe.

- [7] A Törvényszék végzésében kimondta, hogy a PKKB helyesen mutatott rá a társadalomra veszélyesség hiányára, ugyanis a feljelentett egyértelműen a véleménynyilvánítás határain belül maradt, annak ellenére, hogy kétségtelenül negatív hangvételű kijelentéseket tett. A Törvényszék az is hangsúlyozta, hogy a szöveggörnyezetet vizsgálva kijelenthető, hogy a feljelentett által alkalmazott szófordulatok az indítványozó közéleti tevékenységére vonatkoztak, és ezek nem lépték túl az ez esetben irányadó túrés határ kereteit.
- [8] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a Törvényszék jogerős végzése sérti az emberi méltósághoz való jogát, mivel a véleménynyilvánítás szabadságát az ő emberi méltóságának védelme elé helyezte. Álláspontja szerint az Alkotmánybíróságnak abban a kérdésben kellene döntenie, hogy a közszereplőnek minősíthető személyek emberi méltósága háttérbe szorítható-e a véleménynyilvánítás szabadságára való hivatkozással – különös figyelemmel az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglaltakra.
- [9] Véleménye szerint a PKKB és a Törvényszék nem az Alaptörvénnyel és az Alkotmánybíróság kapcsolódó határozataival összhangban hozta meg végzését, ugyanis nem megfelelően értelmezte a jóhírnévhez való jog és a véleménynyilvánítás szabadságának kapcsolatát. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is kiemelte, hogy véleménye szerint ő maga nem tekinthető közszereplőnek.
- [10] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [11] Az ügyben – az Abtv. 50. § (3) bekezdése és az Ügyrend 2. § (1) bekezdése alapján – az Alkotmánybíróság teljes ülése járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [12] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz iránti kérelmében a törvényszéki ítélet alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] 2.2. A bíróság ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [14] Az Alkotmánybíróság az 1/2015. (I. 16.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) részletesen vizsgálta, hogy egy büntetőügyben a sértetti pozíció megalapozhatja-e a személyes érintettséget, és ezáltal az indítványozói jogosultságot. E körben az Abh. indokolásában rögzítette, hogy a „panaszos [...] sértetti minőségén túl, magánvádlóként lépett fel az alapügyben és személyére vonatkozóan alapjogát érintő bírósági döntés született, mely szintén az alkotmányjogi panasz törvényi feltételeinek fennálltát igazolja” [lásd 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [9]]. Jelen ügyben az indítványozó a feljelentett által vele szemben tett kijelentésekre reagálva rágalmazás miatt tett feljelentést. A PKKB (és ezzel összhangban a Törvényszék is) azonban a feljelentést a sértett (az indítványozó) magánindítványként értelmezte. E tekintetben megállapítható tehát, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás az indítványozó személyes közreműködésével indult meg. Mindezek alapján az indítványozó érintettnek tekinthető, és így jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [15] A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [16] 2.3. Az indítványozó a törvényszéki ítélet alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény VI. cikkében rögzített jóhírnévhez való jogának (és közvetve az Alaptörvény II. cikkében deklarált emberi méltósághoz való jogának) sérelmére hivatkozással állította. E körben az Alkotmánybíróság az alábbiak megjegyzését tartja szükségesnek.
- [17] Az indítványozó magánindítványában azt állította, hogy a feljelentett által vele kapcsolatban megfogalmazott kijelentések sértették az ő becsületét, és így az ő jóhírnevét (és közvetve az emberi méltóságát). Ebből következően az általa kezdeményezett büntetőeljárással az indítványozó elsődleges célja a becsületén – véleménye szerint – esett csorba helyreállítása volt. Ennek eszközeként pedig maga a bírósági eljárás szolgált.

- [18] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz célja, hogy olyan bírósági vagy hatósági döntésekkel szemben nyújtson jogvédelmet a panaszosok számára, akik az eljáró bíróságok vagy hatóságok eljárása és/vagy döntése értelmében szenvedtek alapjogsérelmet. Egy büntetőügy sértettje, magánvádlója, pótmagánvádlója (jelen pontban a továbbiakban együtt: sértett) esetében azonban az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásában általában akkor állapíthatja meg a sértett által megtámadott jogerős bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, ha a vizsgált bírósági eljárásban azért született a sértettnek kedvezőtlen döntés, mert az eljáró bíróság vagy hatóság megsértette az Alaptörvény XXIV. cikkében, valamint XXVIII. cikkében deklarált tisztességes hatósági vagy bírósági eljáráshoz való jogát (*fair trial*), vagy a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát, amelyet a jogerős bírósági döntés sem korrigált. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy „tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. [...] A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály *de facto* nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége.” {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [49]–[50]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [37]}.
- [19] Abban az esetben azonban, ha a sértett azért állítja a jogerős bírósági ítélet alaptörvény-ellenességét, mert véleménye szerint az eljáró bíróságok nem orvosolták a büntetőeljárás alapjául szolgáló tevékenység vagy mulasztás miatt (általában feltételezve) őt ért alapjogsértést (jelen ügy esetében nem állapították meg a feljelentett által az indítványozóra tett kijelentések becsületsértő jellegét), az általában nem lehet az alkotmányjogi panaszának alapja. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja ugyanis, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [20] A büntetőeljárásban a sértett csak akkor hivatkozhat alappal egy felmentő ítélet alaptörvény-ellenességére, ha a bíróság az eljárás során a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát vagy a jogorvoslathoz való jogát sértette, vagy ha a bíróság a döntést az alapjog Alaptörvény-sértő értelmezésére alapozta. Más alapjogra való hivatkozás azonban jellemzően nem felel meg az Abtv. 29. §-ának, a sértettnek nincs ugyanis alanyi joga arra, hogy az állam büntető hatalmának gyakorlását kikényszerítse (pusztán arra van joga, hogy az őt ért alapjogsérelm miatt feljelentést tegyen, magánindítványt nyújtson be, vagy épp pótmagánvádlóként lépjen fel, illetve, hogy ezek alapján a bíróság az ügyben eljárjon és döntést hozzon, arra azonban nincs alanyi joga, hogy a terhelt ezek alapján a bíróság elítélje), ez esetben tehát nem áll fenn az ítéletet vagy végzést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.
- [21] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [22] Nem értek egyet a végzés rendelkező részével. Úgy vélem, hogy az indokolásban kifejtett alapon nem volt helye az indítvány visszautasításának.
- [23] A többségi döntés indokolásának konklúziója szerint a büntetőeljárásban a sértett csak meghatározott feltételek fennállása esetén hivatkozhat alappal egy felmentő ítélet alaptörvény-ellenességére: akkor, „ha a bíróság az eljárás során a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, vagy a jogorvoslathoz való jogát sértette, vagy ha a bíróság a döntést az alapjog Alaptörvény-sértő értelmezésére alapozta. Más alapjogra való hivatkozás azonban jellemzően nem felel meg az Abtv. 29. §-ának” (Indokolás [20]). A végzés következtetése értelmében „ez esetben tehát nem áll fenn az ítéletet vagy végzést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.”
- [24] Az idézett megállapításokkal több okból sem értek egyet. Álláspontom az alábbi szempontokon alapul.
- [25] 1. Az Alkotmánybíróság a 40/1993. (VI. 30.) AB határozatban kifejtette: „demokratikus jogállamban a büntetőhatalom az állam alkotmányosan korlátozott közhatalmi jogosítványa a bűncselekmény elkövetőinek felelősségre vonására.” (ABH 1993, 288, 289.) A 14/2004. (V. 7.) AB határozatában ezt azzal egészítette ki a testület, hogy „[a] bűncselekmények a társadalom jogi rendjének sérelmét jelentik és a büntetés joga kizárólag az államot mint közhatalmat illeti.” (ABH 2004, 241, 253.) Ebből következően az állami büntető igény érvényesítése az állam kizárólagos döntési kompetenciájába tartozik. Az állam büntető igényének teljesítése vagy elmaradása miatt – alapjogi sérelem megfogalmazása híján – alkotmányjogi panasz előterjesztésének nincs helye.
- [26] Nem vitatom ennek a megközelítésnek és az ahhoz kapcsolódó alkotmánybírói gyakorlatnak a helyességét. Egyetértek ezért a végzésben is tett azon megállapítással, amely szerint a sértettnek nincs „alanyi joga arra, hogy az állam büntető hatalmának gyakorlását kikényszerítse”. A fentiekből ugyanakkor álláspontom szerint nem vonható le az a következtetés, amelyet a végzés kifogásolt szövegrésze rögzít, vagyis hogy a sértett alkotmányjogi panaszt csak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vagy a jogorvoslathoz való jog sérelmére alapíthat, valamint arra, ha a bíróság a döntést az alapjog Alaptörvény-sértő értelmezésére alapozta. A végzés ezen megállapítása szűkítő értelmű megközelítést tartalmaz. A sértett mint indítványozó esetében ugyanis lényegében – mind normakontrollra, mint pedig bírói döntés alkotmányossági vizsgálatára irányuló eljárásban – két alapjogra korlátozza a sérelem alapjaként megjelölhető alapjogok körét. Ilyen szűkítő értelmezés sem az Alaptörvény és az Abtv. rendelkezéseiből, sem pedig az Alkotmánybíróság gyakorlatából nem vezethető le, sőt kifejezetten ellentétben áll az Alaptörvény és az Abtv. irányadó szabályaival, valamint az Alkotmánybíróság 14/2015. (V. 26.) AB határozatában foglaltakkal.
- [27] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja értelmében az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Abtv. 27. §-a ezzel összhangban állapítja meg: alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Sem az Alaptörvény, sem az Abtv. rendelkezése nem tartalmaz korlátozást az alkotmányjogi panaszos által felhívható alapjog tekintetében.
- [28] Az 1/2015. (I. 16.) AB határozatban – tehát az Alaptörvény hatálybalépése után – és azt követően számos további döntésben is az volt az Alkotmánybíróság többségi álláspontja, hogy a – magánvádló – sértett általánosan élhet alkotmányjogi panasszal a büntetőeljárásban hozott érdemi határozat ellen. Nem határozott meg tehát az Alkotmánybíróság sem az indítvány előterjesztését érintően semmiféle korlátozást a sérülni vélt alapjog tekintetében.

- [29] Álláspontom szerint a befogadási eljárás során a jelen végzés meghozatalát megelőzően következetesen alkalmazott mérce – fenntartva az esetről-esetre történő mérlegelés lehetőségét – összhangban állt az Alaptörvény és az Abtv. rendelkezéseivel, megfelelt az azokból levezethető követelményeknek. A megfelelés legfőbb indoka megítélésem szerint éppen az volt, hogy alkalmazásával az Alkotmánybíróság nem zárt ki *ab ovo* egyetlen alapjogot sem az indítványozás és azzal az Alkotmánybíróság vizsgálódásainak a köréből.
- [30] A fentiekre figyelemmel a tárgybeli ügyben is azon megközelítés követését tartottam volna megfelelőnek, amelyet az Alkotmánybíróság az utalt gyakorlat jegyében a 14/2015. (V. 26.) AB határozatban is alkalmazott. Ennek értelmében a büntetőeljárásban részt vevő személyek – így a sértettek is – indítvánnyal fordulhatnak az Alkotmánybírósághoz, „ha az általuk állított sérelem olyan Alaptörvényben garantált joggal kapcsolatban merült fel, amelyet a jogalkotó a Be. meghatározott rendelkezései közvetítésével is biztosítani kívánt számukra” {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [17]–18}}.
- [31] Kétségtelen, hogy ezen jogosítványok többsége alapjogi szinten a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, valamint a jogorvoslathoz való joggal hozható összefüggésbe. Nem zárható ki ugyanakkor, hogy valamely a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) biztosított jog sérelmét az indítványozó olyan módon és összefüggésben tudja megindokolni, hogy azáltal valamely egyéb alapjog megsértését alappal valószínűsíti. Így például megvalósulhat a sértett személyes adatok védelméhez való jogának a sérelme olyan módon, hogy az az ítélet alaptörvény-ellenességét is felvesse. De előfordulhat az is, hogy a nem magyar anyanyelvű sértettet olyan hátrányos megkülönböztetés éri jogainak érvényesítése során, amely az ítéletre is kihat.
- [32] Utalni kívánok továbbá a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény alapvető rendelkezései közül a 2. §-ra, amely egyértelművé teszi a jogalkotó szándékát arra vonatkozóan, hogy a büntetőeljárásban az alapjogok – így különösen az emberi méltósághoz való jog, a szabadsághoz és személyi biztonsághoz fűződő jog – érvényesítését az eljárás valamennyi alanya tekintetében megkívánja. Az alapjogok érvényesítésére irányuló jogalkotói szándék határozott – a hatályos Be. rendelkezéseivel képest hangsúlyosabb – deklarálása pedig az alkotmányjogi panasz eljárás kezdeményezéséhez is tágabb elvi kereteket biztosít.
- [33] Az Alkotmánybíróság jelen végzésében alkalmazott szűkítő megközelítés ezzel, a jövőre nézve irányadó és egyértelmű jogalkotói szándékkal sem tekinthető összhangban állónak.
- [34] 2. Nem értek egyet a végzés fent idézett megállapításaival azon okból sem, mert azok az utalt szűkítő értelmezést – a sértett fogalmát gyűjtőfogalomként értelmezve – a magánvádló és a pótmagánvádló esetében is alkalmazni rendelik.
- [35] Ezzel összefüggésben fontosnak tartom kiemelni: az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárást a bíróság a magánvádas eljárás szabályai szerint folytatta le. Mivel a konkrét büntetőeljárásban pótmagánvádló nem vett részt, nem tartottam indokoltnak, hogy az Alkotmánybíróság a jelen ügyben ezen további alanyi kör vonatkozásukban is állást foglaljon az alkotmányjogi panasz előterjesztésének a lehetséges eseteiről. Különösen problémásnak tartom továbbá, hogy mindegyik olyan módon került sor, hogy a végzés a pótmagánvádló alanyi minőségének a vizsgálatát, továbbá a sértett büntetőeljárás pozíciójával való összevetését nem végezte el.
- [36] 3. Következetlennak tartom végül a végzés indokolását amiatt is, mert az általános megállapításokon túl nem tartalmaz a konkrét ügy egyedi szempontjait értékelő vizsgálatot, és így nem von le egyértelmű következtetést a visszautasítás indokára vonatkozóan.
- [37] A más alapjogra való hivatkozás ugyanis a végzés 2.4. pontjában (Indokolás [16] bekezdés és köv.) rögzített általános tétel értelmében „jellemzően” eredményezi azt, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ának. Ilyen „esetben tehát nem áll fenn az ítéletet vagy végzést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.” Azt azonban, hogy a végzés ezen megállapítását hogyan kell értelmezni, és a jellemző, illetőleg a nem jellemző esetek körét milyen szempontok szerint lehet meghatározni, a többségi döntés nem magyarázza. Ugyanígy nem foglal állást abban a kérdésben sem, hogy a konkrét alkotmányjogi panasz indítványban az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogra és az Alaptörvény VI. cikkében rögzített jóhírnévhez való jogra történt hivatkozás miért esik ezen jellemző esetek körébe.
- [38] Így a végzés konklúzióját még abban az esetben is megalapozatlannak tartanám, ha annak fent hivatkozott általános megállapításaival egyetértettem volna.

- [39] 4. Minderre tekintettel úgy vélem, hogy a végzésben foglalt szempontok alapján az indítvány visszautasításának nem volt helye. Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz indítványt be kellett volna fogadnia, és el kellett volna végeznie az abban állított sérelmek érdemi vizsgálatát. Mivel ugyanakkor ilyen vizsgálatra nem került sor, a végzés rendelkező részét a szavazatommal nem tudtam támogatni.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [40] Nem értek egyet a többségi végzésnek a büntetőeljárások során meghozott bírói döntésekkel szemben a sértett által benyújtható alkotmányjogi panaszok lehetősége tekintetében megfogalmazott szűkítő értelmezésével. Álláspontom szerint sem az Alaptörvényből, sem pedig az Abtv.-ből nem vezethető le, hogy a büntetőeljárások sértettjei az ügyekben meghozott bírói döntéssel szemben az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban csak az Alaptörvény XXIV. cikkében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz, a XXVIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági tárgyaláshoz, illetve az ugyanezen cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmére hivatkozhatnának „alappal”. Az ezzel kapcsolatos érvelést ezért még az „általában”, illetve a „jellemzően” jelzők használata mellett sem tartom elfogadhatónak. Azon túlmenően, hogy magát a szűkítést az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata sem támasztja alá [lásd: 1/2015. (I. 16.) AB határozat, 3005/2018. (I. 22.) AB határozat], véleményem szerint az említett jelzők használata mind a vonatkozó gyakorlat, mind az alapjogi védelem érdekében az Alkotmánybírósághoz fordulni kívánó jogkeresők tekintetében bizonytalanságot is okoz.
- [41] Nehezen értelmezhető mindezekkel összefüggésben a határozat indokolásának „[...] vagy ha a bíróság a döntést az alapjog Alaptörvény-sértő értelmezésére alapozta” fordulata is (lásd: Indokolás [20]). Ez a kitétel egyfelől úgy is értelmezhető, hogy arra az esetre vonatkozik, amikor nem a két említett alapjog „nyilvánvaló” megsértéséről beszélhetünk (pl. a bíróság az ügy mikénti eldöntése szempontjából lényeges kérdést külön indokolás nélkül egyáltalán nem vizsgál; vagy a jogorvoslat lehetőségének kizárásáról kógens eljárási szabályt sértően rendelkezik), hanem azok sérelme áttételesen, az alkalmazott jogszabályok alaptörvény-ellenes értelmezése okán következik be. Másfelől jelentheti azt is, hogy a sértett mégiscsak hivatkozhat Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszban más, a tisztességes eljáráshoz, illetve a jogorvoslathoz való jogától eltérő alapjog sérelmére is. Az első lehetséges értelmezéssel annak szűkítő volta okán, a fentebb kifejtettek szerint nem tudok egyetérteni, a másodikból pedig a jelen ügy kapcsán is érdemi vizsgálat lefolytatásának szükségessége következett volna.
- [42] Mindezekre tekintettel álláspontom szerint az indítványt be kellett volna fogadni, és érdemben el kellett volna bíráltni.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [43] Az Abtv. 66. § (2) bekezdésben biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom a végzéséhez.
- [44] A többségi végzéssel azért nem tudok egyetérteni, mert annak indokolása a büntetőeljárásban részt vevő személyek által benyújtott valódi alkotmányjogi panaszok esetén – az indítványozói jogosultságot érintően – olyan megállapításokat tartalmaz, amelyek – figyelemmel az eddig kialakult alkotmánybírósági gyakorlatra – szükségtelenek és nem kellően kiérleltek.
- [45] 1. A többségi végzés arra a megállapításra jutott, hogy „[e]gy büntetőügy sértettje, magánvádlója, pótmagánvádlója (jelen pontban a továbbiakban együtt: sértett) esetében [...] az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti eljárás-

rásában általában akkor állapíthatja meg a sértett által megtámadott jogerős bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, ha a vizsgált bírósági eljárásban azért született a sértettnek kedvezőtlen döntés, mert az eljáró bíróság vagy hatóság megsértette az Alaptörvény XXIV. cikkében, valamint a XXVIII. cikkében deklarált tisztességes hatósági vagy bírósági eljáráshoz való jogát (*fair trial*), vagy a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát, amelyet a jogerős bírósági döntés sem korigált” (Indokolás [18]).

- [46] Ennek indoka pedig a többségi végzés szerint az, hogy „[m]ás alapjogra való hivatkozás [...] jellemzően nem felel meg az Abtv. 29. §-ának, a sértettnek nincs ugyanis alanyi joga arra, hogy az állam büntető hatalmának gyakorlását kikényszerítse (pusztán arra van joga, hogy az őt ért alapjogsérelem miatt feljelentést tegyen, magánindítványt nyújtson be, vagy épp pótmagánvádlóként lépjen fel, illetve, hogy ezek alapján a bíróság az ügyben eljárjon és döntést hozzon, arra azonban nincs alanyi joga, hogy a terheltet ezek alapján a bíróság elítélje), ez esetben tehát nem áll fenn az ítéletet vagy végzést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” (Indokolás [20]).
- [47] 2. Az Alkotmánybíróság eddig követett gyakorlata alapján az említett indítványozói kör vonatkozásában az a konszenzusos álláspont alakult ki, hogy az Alkotmánybíróság büntetőügyekben is esetről-esetre vizsgálja, hogy az alkotmányjogi panaszt előterjesztők egyedi érintettsége megállapítható-e. Ennek során azt is mérlegeli az Alkotmánybíróság, hogy – az indítványozó eljárásjogi pozíciója alapján – lehet-e alkotmányos összefüggés az alkotmányjogi panaszt előterjesztő és az állított alapjogsérelem között, hiszen az egyedi ügyben érintett csak akkor jogosult e jogintézménnyel élni, ha a támadott döntés az Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a büntetőeljárásban részt vevő személyek érintettsége azon az alapon egyértelműen megállapítható, „ha az általuk állított sérelem olyan Alaptörvényben garantált joggal kapcsolatban merült fel, amelyet a jogalkotó a Be. meghatározott rendelkezései közvetítésével is biztosítani kívánt számkra” {lásd például: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [17] és [18]; 3169/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [19]; 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [19] és 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [48] Álláspontom szerint a befogadási eljárás során alkalmazott eddigi mérce – fenntartva az esetről-esetre történő mérlegelés lehetőségét – megfelelő, hiszen nem zár ki *ab ovo*, konkrét és tényleges vizsgálat nélkül valamely Alaptörvényben biztosított jogot. Mindez megfelel Abtv. 27. §-ának is, amely szintén nem tartalmaz semmilyen szűkítést a szóba jöhető alapjogokat érintően.
- [49] 3. Ezzel szemben a többségi végzésben megfogalmazott megállapítás – bár némi mérlegelésre elvileg lehetőséget ad – mégis azt sugallja, hogy tulajdonképpen az említett alapjogokon kívül más alapjogra reálisan nem hivatkozhat az említett indítványozói kör.
- [50] Álláspontom szerint az eddigi gyakorlat ilyen jellegű szűkítése mindenekelőtt azért aggályos, mert nincs összhangban az Abtv. 27. §-ával.
- [51] Másfelől – nézetem szerint – az idézett mérce szükségtelen is. Ugyanis a szűkítés indokaként felhozott érvek nem meggyőzőek számomra, hiszen az Alkotmánybíróság gyakorlata kezdetektől fogva teljesen egységes abban a kérdésben, hogy senkinek nincs joga kikényszeríteni az állam büntetőhatalmának a gyakorlását {lásd például: 40/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 288, 290.; 42/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 300, 303.; 13/2001. (V. 14.) AB határozat, ABH 2001, 177, 187.; 42/2005. (XI. 14.) AB határozat}. Az újabb ügyekben pedig úgy fogalmazott az Alkotmánybíróság, hogy „[...] a büntetőeljárásban részt vevő személyek egyikének sincs jogosultsága alkotmányjogi panasz előterjesztésére önmagában arra alapítottnan, hogy az állam érvényesítette-e büntetőjogi igényét, vagy sem” {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [18]; megerősítve: 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [19]; 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [52] Végül aggályosnak tartom a többségi végzés azon leegyszerűsítő módszerét is, amely a felsorolt három alapjogon felüli, Alaptörvényben biztosított jogokra történő hivatkozást automatikusan – így tehát a konkrét indítvány ismerete és alapos vizsgálata hiányában – olyan hivatkozásnak tekinti, amely pusztán emiatt nem minősül a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek.
- [53] Az Alkotmánybíróság eddigi következetes gyakorlata alapján ugyanakkor az Abtv. 29. §-ában foglalt feltétel(ek) hiányának megállapítását mindig megelőzi az adott ügyben benyújtott, konkrét indítvány vizsgálata, amely magában foglalja az indítványozó által, a hivatkozott alapjog tekintetében kifejtett érvelés értékelését is. Csupán ezt követően dönthető el, hogy valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme megvalósult-e az egyedi ügyben.

[54] Határozott álláspontom tehát az, hogy a többségi végzésben szereplő, a korábbi mérce alapján nyitva álló indítványozói lehetőség szűkítését jelentő megállapítások rögzítésére szükségtelenül került sor. Emellett – a fentiekben vázoltak okán – nem vagyok meggyőződve arról sem, hogy a többségi végzésben körülírt mérce az Abtv. rendelkezéseivel összhangban alkalmazható.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

[55] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2196/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3105/2018. (IV. 9.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.070/2016/7. számú ítélete, valamint a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.770/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A P. gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője, dr. Karsai Dániel András (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, 1056 Budapest, Nyáry Pál utca 10.) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria Pfv.IV.21.070/2016/7. számú ítélete – valamint a felülvizsgálatra okot adó, a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.770/2015/4. számú ítélete – alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Az indítványozó szerint a megsemmisíteni kért ítéletek sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése szerinti kártérítéshez való jogát, valamint az Alaptörvény XIII. cikkében meghatározott tulajdonhoz fűződő alapjogát.
- [2] 1.1. Az indítványozó jogelődje (a továbbiakban: jogelőd) palackozott ásványvíz üzletláncok részére nagy tételben történő értékesítésével foglalkozott. Az indítványozó jogelődje által alapított Kft. (a továbbiakban: Kft.) ivóvíz kutak hasznosításával kapcsolatos termelési tevékenységet folytatott. A jogelőd és a Kft. 2004. július 22-én és 2008. május 16-án palackozott ásványvizek értékesítésével kapcsolatos szerződést kötött két üzletláncsal. A palackozott ásványvizet a jogelőd három különféle néven – eltérő elnevezéssel a két üzletlánc és az egyéb kereskedelmi partnerek üzleteiben – értékesítette. A jogelőd és a Kft. által palackozott ásványvizek háromnegyede a két nagy üzletlánc üzleteibe került.
- [3] 1.2. 2011. december 6-án a Heves Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága Egri Kerületi Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatal helyszíni ellenőrzést tartott a jogelőd és a Kft. ásványvíz-palackozó üzemében. A hatósági mintavétel során megállapítást nyert, hogy a jogelőd által palackozott ásványvizekben *Escherichia coli* és egyéb coliform baktérium, valamint *Enterococcus* található, a jogelőd ezzel megsértette a természetes ásványvíz, a forrásvíz, az ivóvíz, az ásványi anyaggal dúsított ivóvíz és az ízesített víz palackozásának és forgalomba hozatalának szabályairól szóló 65/2004. (IV. 27.) FVM–ESZCSM–GKM együttes rendelet 5. § (4) bekezdésében foglaltakat, mely tiltja ilyen baktériumok jelenlétét a természetes ásványvizekben a vízkivételi helynél és a forgalomba hozatal során. Az elsőfokú élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság a vizsgálati eredmény alapján 2011. december 16-án kelt – fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatóvá nyilvánított – H-EBAI/05171-0003/2011. számú határozatával a jogelőd palackozott ásványvizeinek forgalmazását megtiltotta és elrendelte a már forgalomban lévő termékek visszahívását.

- [4] 1.3. A Kft. az elsőfokú határozattal szemben fellebbezést nyújtott be, melynek elbírálására – kizárás folytán – a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága került kijelölésre. A másodfokú hatóság 2012. március 27-ei 1-I-I-001/1245/12. sorszámú végzésével az elsőfokú határozatot megsemmisítette és új eljárás lefolytatására utasította a Heves Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága Egri Kerületi Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatalt. A másodfokú hatóság végzésének indokolásában rögzítette, hogy a jogelőd palackozott ásványvizeiből nyert minták különböző mértékben ugyan, de tartalmaztak coliform mikroorganizmusokat. A megsemmisítő döntés szerint az elsőfokú hatóság nem tisztázta megfelelően sem a tényállást, sem a megmintázott tétel fogalmát és döntését ellentmondásos okiratokra alapozta, ezért szükséges az eljárás megismétlése.
- [5] A jogelőd és a Kft. fellebbezésének elbírálását megelőzően az elsőfokú hatóság – 2011. december 21-én – megküldte a Vidékfejlesztési Minisztérium részére az általa megállapított jogsértésről szóló értesítést a közzétételre szolgáló jogsértés-jelentési táblázattal. A Vidékfejlesztési Minisztérium honlapján közleményben tudatta a jogelőd ásványvizével kapcsolatos jogsértés tényét a fogyasztókkal. Az elsőfokú hatóság 2012 januárjában 84 014 forint bírság és 28 000 forint eljárási költség megfizetésére kötelezte a Kft.-t.
- [6] 1.4. A megismételt elsőfokú eljárást a lefolytatására kijelölt Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága végezte el. A hatóság XI-I-100/816/014/2012. számon meghozott végzésével az elsőfokú élelmiszerlánc-felügyeleti hatósági jogkörben lefolytatott eljárást megszüntette. A kijelölt hatóság végzésének indokolása szerint a jogelőd és a Kft. üzemében rendelkezésre álló dokumentumok alapján nem állapítható meg az egy tételnek tekinthető, „azonos termelői helyen gyártott, vagy azonos beszerzésű és jelölésű” termékmennyiség, ugyanis a cégek tételenkénti nyilvántartást nem vezetnek a palackozott ásványvizekről. Az új eljárás lefolytatása során az is nyilvánvalóvá vált, hogy a forgalomba hozataltól eltiltott minőségmegőrzési idejű termékekből az előállítás helyén készlet nem volt fellelhető, ezért ismételt mintavételre az újabb elsőfokú eljárás során nem kerülhetett sor.
- [7] A megismételt elsőfokú eljárás megállapította, hogy a rendelkezésre álló tények, vizsgálati adatok ellentmondásosságából kifolyólag (az utólag lefolytatott nyomonkövetési vizsgálat tévesen jelölte meg a vizsgált termékek kiszerezését és az adminisztrációs hibát a vizsgálati jegyzőkönyv kiadását, valamint a jogelőd iratbetekintését megelőzően sem orvosolták) a tényállás nem tisztázható az érdemi határozat meghozatalához szükséges mértékben és eredmény a további eljárási cselekményektől sem várható, ezért került sor az eljárás megszüntetésére.
- [8] 1.5. A Kft. jogi képviselője írásban tájékoztatta a Vidékfejlesztési Minisztérium államtitkárát, hogy a Kft. nevének a jogsértő szervezetek közötti – jogalap nélküli – szerepeltetése a minisztérium honlapján sérti a Kft. jó hírnevét. Az írásban tett megkeresés hatására a minisztérium törölte a jogsértő szervezetek listájáról a Kft.-t, azonban a közlemény eltávolítására nem került sor. A jogsértő lista 2012. január 9-én került fel a Vidékfejlesztési Minisztérium honlapjára, a magyar média zöme (nyomtatott és elektronikus sajtó egyaránt) e hírt már egy nappal később átveve, egészségre ártalmas terméként aposztrofálta a jogelőd és a Kft. palackozott ásványvizeit. A jogelőd és a Kft., valamint a velük kereskedelmi kapcsolatban lévő egyik üzletlánc bevizsgáltatta a coliform baktériummal fertőzöttnek ítélt ásványvíz ellenmintáját, a mikroorganizmus jelenlétét azonban egyetlen, általuk elvégzett vizsgálat sem igazolta. A Vidékfejlesztési Minisztérium közleménye által előidézett sajtóvisszhang hatására a két üzletlánc megszakította kereskedelmi kapcsolatát a jogelőddel és a Kft.-vel. Az üzleti kapcsolat helyreállítására csak 2014. február 1-jén került sor, ekkor is csupán az egyik üzletlánccal.
- [9] 1.6. A fenti előzmények hatására a jogelőd és a Kft. közhatalom gyakorlásával okozott kár megtérítése iránti keresetet nyújtott be az Egri Törvényszékhez, kérve a Heves Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága, valamint a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (együttesen a továbbiakban: alperesek) egyetemleges kötelezését 627 000 000 forint megfizetésére. A jogelőd és a Kft., valamint az alperesek egyaránt a keresettel érvényesített jog fennállásának megállapítását kérték a törvényszéktől, ezért közbenső ítélet meghozatalára került sor. Az Egri Törvényszék 12.P.20.237/2014/86. számú, 2015. november 19-i közbenső ítéletével megállapította, hogy a jogelőd és a Kft. keresetével érvényesített jog mindkét alperessel szemben fennáll.
- [10] A törvényszék által lefolytatott bizonyítási eljárás alapján megállapítást nyert, hogy az ásványvíz – az uniós jogi szabályozás figyelembevételével is – élelmiszernek minősül, ezért a hatósági ellenőrzés során az eljáró közigaz-

- gatási szervek kötelessége volt a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény, valamint az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Éltv.) rendelkezéseinek maradéktalan betartása.
- [11] A törvényszék 2015. április 17-ei keltezésű „engedményezési szerződés peresített követelés értékesítéséről” elnevezésű okirat alapján a 2015. május 5-i tárgyaláson meghozott végzésével kimondta, hogy a jogelőd jogutódja az indítványozó, így az indítványozó perbelépését engedélyezte, a jogelődöt és a Kft.-t pedig a perből elbocsátotta.
- [12] Eljárása során a törvényszék annak vizsgálata során, hogy az elsőfokú élelmiszerlánc-biztonsági hatóság törvényesen nyilvánította-e határozatát fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatónak, arra a megállapításra jutott, hogy a közigazgatási szerv e döntése jogszabálysértő volt és korlátozta a Kft. jogorvoslathoz fűződő alkotmányos jogát. A törvényszék a határozat törvénysértő módon történt előzetesen végrehajthatónak nyilvánításában az elsőfokú közigazgatási szerv felróhatóságát mondta ki és egyértelműen megállapította a jogellenes magatartással a jogelődnek és a Kft.-nek okozott kár bekövetkezését.
- [13] A közbenső ítélet azt is kimondta, a Vidékfejlesztési Minisztérium törvényi felhatalmazás nélkül, jogellenesen tette közzé a jogelőd és a Kft. tevékenységével kapcsolatban az elsőfokú közigazgatási szerv által megállapított jogsértésről szóló jelentés-táblázatot és közleményt. A törvényszék közbenső ítéletében mind a Heves Megyei Kormányhivatal, mind a Vidékfejlesztési (Földművelésügyi) Minisztérium (a peres eljárás során alperesi oldalon is jogutódlás történt) kártérítési felelősségét megállapította.
- [14] 1.7. A közbenső ítélet ellen benyújtott alperesi fellebbezések hatására a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.770/2015/4. számú másodfokú ítéletével az Egri Törvényszék döntését megváltoztatva a jogelőd és a Kft. jogutódjaként eljáró indítványozó keresetét elutasította. Az ítéltábla úgy vélte, az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 206. § (1) bekezdése szerint biztosított mérlegelési jogkörében eljárva helyesen állapította meg a tényállást, abból azonban az alperesek [Heves Megyei Kormányhivatal, Vidékfejlesztési (Földművelésügyi) Minisztérium] „kártérítési felelősségének fennállására a jogszabályok helytelen értelmezése folytán tévesen következtetett.”
- [15] Az ítéltábla szerint a közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség megállapítása során azt kell vizsgálni, a közigazgatási szerv az elvárható magatartásnak megfelelően járt-e el. A másodfokú ítélet kimondta, az államhatalmi szervek által lefolytatott vizsgálatok, ellenőrzések, valamint a döntéshozatal során megvalósult esetleges téves jogalkalmazás önmagában nem elegendő a kártérítési felelősség megalapozásához.
- [16] Az ítéltábla szerint a közigazgatási szerv határozatának azon indokolása, mely az előzetes végrehajthatóvá nyilvánítás okaként a fogyasztók egészségének védelmét jelölte meg, kellően megalapozott, így döntésének a jogelődre és a Kft.-re (indítványozóra) gyakorolt következményeként kártérítési felelősség nem terheli. Az Éltv. 71. § (4) bekezdés a) pontja az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv számára fogalmaz meg nyilvánosságra hozatali kötelezettséget, a Vidékfejlesztési (Földművelésügyi) Minisztériumnak nem volt felülbírálati lehetősége a jelentés-táblázat és közlemény közzététele kapcsán, így kárfelelőssége nem állapítható meg.
- [17] 1.8. A másodfokú döntéssel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, melyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú közbenső ítélet helybenhagyását, továbbá az elsőfokú bíróság eljárás folytatására utasítását kérte. A Kúria 2017. január 18-án meghozott Pfv.IV.21.070/2016/7. számú ítéletével a jogerős másodfokú határozatot hatályában fenntartotta.
- [18] 2. A Kúria döntésével szemben az indítványozó a benyújtására nyitva álló törvényi határidőn belül, 2017. július 14-én alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben kérte a Kúria Pfv.IV.21.070/2016/7. számú és a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.770/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, tekintettel arra, hogy azok sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében meghatározott, a hatóság jogellenes károkozása esetén biztosított kártérítéshez való jogát, valamint az Alaptörvény XIII. cikke szerinti tulajdonhoz fűződő jogát. Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést képez, hogy a tulajdonhoz és jó hírnévhez való jogának sérelme következett be a közigazgatási hatóságok alaptörvény-ellenes mulasztása következtében. Az indítványozó sérelmezte, hogy a közigazgatási hatósági cselekmények eredményeképpen bekövetkezett bevételkiesésért (üzleti partnerei felmondták az együttműködési megállapodásokat) nem kapott kompenzációt. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte a beadvány, hogy hol húzódik az állam felelőssége a szervei által jogalkalmazás során okozott alapjogsérelem orvoslása és a működőképes, soroz-

zatos perek fenyegetettségével nem veszélyeztetett államigazgatás között. Az indítványozó panaszában kifejtette, az Alkotmánybíróság mindeközéig egyetlen határozatában foglalkozott a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítését kimondó alaptörvényi rendelkezéssel. Irányadó alkotmánybírósági gyakorlat hiányában – az indítványozó hivatkozása alapján – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségességi-arányossági tesztet kell alkalmazni jelen ügyben. Az indítványozó szerint az alaptörvény-ellenességet éppen az alapozta meg, hogy a jogellenes károkozás megállapításakor az eljáró bíróságok kizárólag a polgári jogi dogmatikát alkalmazták, holott az ilyen és ehhez hasonló ügyekben az Alaptörvényt és annak jogkorlátozásra vonatkozó szükségességi-arányossági tesztjét kellene használniuk.

- [19] Az indítványozó kifejtette, hogy az – állítása szerint – alapvető jogát ért korlátozás legitim célja a közigazgatás relatív háborítatlan működése, amely érvényesülése azonban aránytalan terhet jelentett számára. A beadvány sérelmezi, hogy az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták az indítványozó alapvető jogának lényeges tartalmát, nem részesülhetett ugyanis semmiféle kártalanításban. Az indítványozó az általa lefolytatott alapjogi teszt jelképes mérlegének egyik részében a kártérítéshez való jogát, másik „serpenyőjében” az állami/közigazgatási érdeket helyezte el.
- [20] Az indítványozó úgy vélte, alkotmányjogi értelemben van jelentősége a kár mértékének. Az élelmiszeripari ellenőrzést végző hatóságok részéről az indítványozó szerint az általános gondossági kötelem – éppen az élelmiszerbiztonság fontossága és az esetleges fertőzések kiküszöbölése érdekében – erősebb, mint az államigazgatás más szerveinél, egy téves vagy elmaradt lakossági riasztás ugyanis megrendítheti a hatóságok tevékenységébe vetett közbizalmat. A kiemelt gondossági kötelezettség azonban – az indítványozó megítélése szerint – nem csupán a fogyasztókkal, hanem a szolgáltatókkal szemben is fennáll az ellenőrző hatóságok részéről, egy pontatlan vizsgálati eredmény ugyanis az üzleti életben való teljes ellehetetlenülést eredményezhet.
- [21] Az indítványozó beadványában jogszerűtlennek találta a Vidékfejlesztési (Földművelésügyi) Minisztérium közleményét, annak kiadására ugyanis – véleménye szerint – nem lett volna jogosultsága. Az indítványozó azzal érvelt, az alkotmányjogi értelemben vett gondosságot a hatóságok ellenőrzésük során nem tanúsították, ennek ellenére az eljáró bíróságok – az indítványozó szempontjainak teljes figyelmen kívül hagyásával, a szükségességi-arányossági teszt alkalmazása nélkül – mégis jogszerűnek ítélték, „kiüresítve ezzel az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében foglalt jogellenesség alkotmányjogi fogalmát.”
- [22] A tulajdonhoz való jog sérelmével összefüggésben az indítványozó kifejtette, „rendkívül erős jogos várománytól” esett el, alappal számíthatott ugyanis meglévő üzleti kapcsolatainak határozatlan időtartamú fennmaradására. E váromány bizonyítékként értékelte az indítványozó, hogy a jelen esetet követő két évvel a megszűnt üzleti kapcsolatot felélesztették az érintett üzletláncokkal. Állításának alátámasztásaként az indítványozó áttekintette az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) hasonló ügyekkel kapcsolatos esetjogát. Az indítványozó – az EJEB gyakorlatára hivatkozva – a tulajdonjog-korlátozás legitim célját és jogszerűségét említette, kiemelte továbbá az előreláthatóság és az önkényességtől való mentesség fontosságát. Az indítványozó az EJEB esetjoga mellett az Alkotmánybíróság tulajdonvédelemmel kapcsolatos döntéseinek áttekintését követően arra a következtetésre jutott, hogy a tulajdonkorlátozás arányosságát mindig a konkrét eset körülményei határozzák meg. A várományra vonatkozó, megszorító alkotmánybírósági értelmezéssel összefüggésben az indítványozó kifejtette: panaszja eleget tesz a testület gyakorlatában foglaltaknak, ugyanis esetében nem csupán „reményről”, hanem már megszerzett nyereségről volt szó, a „hatóságok súlyosan gondatlan közrehatása” hiányában ugyanis az élő, hosszú évek óta fennálló szerződésekből származó bevételek idővel realizálódtak volna. Az indítványozó szerint az államigazgatás „indokolatlan perekben megnyilvánuló végzációnól” való védelme nem ok a kártérítés teljes elmaradására, az aránytalan jogkorlátozás pedig alaptörvény-ellenes.

II.

- [23] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„XXIV. cikk (2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.”

III.

- [24] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [25] 1. Az Alkotmánybíróság eljárásának kezdetén megvizsgálja, hogy a benyújtott alkotmányjogi panasz eleget tesz-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 56. § (1)–(2) bekezdése szerint a testület tanácsban eljárva, mérlegelési jogkörében vizsgálja a befogadhatóság feltételeinek meglétét. Az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva (Abtv. 27. §).
- [26] Az indítványozó jogi személy, az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése a törvény által létrehozott jogalanyok számára is biztosítja azokat az alapvető jogokat, melyek természetüknél fogva nem csupán az embert illetik meg. Az indítványozó – az engedményezési szerződés által – az alkotmányjogi panasszal érintett ügy felpereseként egyedi ügyben érintett szervezetnek minősül, ezért jogosult a panasz-beadvány előterjesztésére. Az indítványozó határidőben benyújtott [Abtv. 30. § (1) bekezdés] alkotmányjogi panaszában megjelölte a jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], a vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványozó bírói döntést megsemmisítésére irányuló, kifejezett kérelmet tartalmazó indítványa [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont] eleget tesz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti indokolási kötelezettségének. A Kúria döntésével szemben további jogorvoslatnak nem volt helye, az indítványozó a rendelkezésére álló fellebbezési lehetőséget kimerítette (Abtv. 27. § b) pont). A befogadhatóság törvényi feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel (Abtv. 29. §). Jelen esetben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte az Alkotmánybíróság, hogy – az erre irányuló, fentebb ismertetett indítványra tekintettel – meghatározza az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében foglalt kártérítéshez való jog alkotmányos jelentéstartalmát.
- [27] Az indítványozó panasza a befogadhatóság valamennyi, Abtv.-ben szabályozott törvényi kritériumának eleget tesz, ezért annak befogadásáról az Ügyrend 31. § (6) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva az Alkotmánybíróság jelen, érdemi elbírálást tartalmazó határozatában döntött.
- [28] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tulajdonhoz való jogának sérelmét állította. Az Alaptörvény XIII. cikke az állammal szemben fogalmaz meg olyan közjogi igényt, mely alapján – néhány, az Alaptörvényben biztosított kivételtől eltekintve – „[k]öteles tartózkodni az alapjog alanyának tulajdonosi pozíciójába történő behatolástól” [3052/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [54]]. A tulajdonhoz való jogot garantáló alaptörvényi rendelkezés elsősorban a már megszerzett tulajdont védi az elvonástól és korlátozástól, ahogyan ezt az Alkotmánybíróság több határozatában [3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, 3194/2014. (VII. 15.) AB határozat] kifejtette.
- [29] Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a váromány csak kivételes esetben részesülhet alapjogi védelemben. Az Alaptörvény XIII. cikke által biztosított jogvédelem a már megszerzett tulajdonon kívül kizárólag az érdekeltek ellenszolgáltatásán, járulékfizetésén alapuló, társadalombiztosítási jogosultságokra vonatkozó közjogi várományokra terjed ki [23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [140]; 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [66]; 3088/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [11]]. Az alkotmányjogi panasz szerint az üzletláncokkal megkötött szerződésekből származó „nyereség már az indítványozóé volt, csak idő kérdése lett volna, hogy ezek az összegek mikor folynak be hozzá.”
- [30] Az Alkotmánybíróság megállapítja, az indítványozó (jogelődje) palackozott ásványvíz értékesítésével foglalkozó gazdasági társaságként működött, ezért az élelmiszerbiztonsággal kapcsolatos jogszabályi előírásokat ismernie kellett, tudhatta, milyen következményekkel járhat, ha az általa forgalmazott ásványvíz coliform baktériumot tartalmaz. Évek óta aktív gazdasági tevékenységet folytató társaságként azzal is tisztában kellett lennie, hogy egy szerződés megkötése nem jelenthet garanciát a folyamatosan változó üzleti életben majdan realizálódó, csupán remélt nyereség megszerzésére. Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó által remélt nyereség mértéke nem alapozza meg annak várományi jellegét, gazdasági szereplőként ugyanis az indítványozónak

számolnia kellett az üzleti életben felmerülő kockázattal, így a veszteséggel is. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] vállalkozási tevékenység jövőbeni nyereségének a reménye, az ebből várható profit nem tekinthető az alkotmányos tulajdonjog által elismert és védett tulajdoni várománynak” {3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [24]}.

- [31] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó szerződésből remélt haszna nem minősül sem megszerzett tulajdonnak, sem közjogi várománynak, így az Alaptörvény XIII. cikke szerinti alkotmányos védelem nem illeti meg. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság a fentiek alapján nem találta megalapozottnak.
- [32] 3. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése szerinti alapjogának sérelmét állította. Az Alkotmánybíróság a 3218/2014. (IX. 22.) AB határozatában vizsgálta érdemben az Alaptörvény ezen rendelkezését. A hatósági jogkörben jogellenesen okozott károk megtérítéséhez való jogot kimondó alaptörvényi rendelkezés egyrészt „[d]eklarálja a hatóság kártérítési kötelezettségét jogellenes károkozás esetén, másrészt kötelezi a jogalkotót az erre vonatkozó törvényi szabályozás megalkotására” {3218/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [26]}. E feladatának eleget téve a jogalkotó a hatóság kártérítési kötelezettségének anyagi jogi szabályait a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben (a továbbiakban: Ptk.) rendezte, korábban pedig a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényben szabályozta.
- [33] 3.1. Az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése olyan, alapvető jogot deklaráló rendelkezés, melyet tényleges tartalommal a Ptk. közhatalom gyakorlásával okozott kárért való felelősségre vonatkozó szabályai töltenek ki, biztosítva ezen alkotmányos jog teljességét. Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése megteremti annak lehetőségét, hogy a hatósági eljárásban érintettek – „törvényben meghatározottak szerint” – érvényesíthessék kárigényüket a bíróságok előtt. A kártérítésre való konkrét jogosultságot – jogvita esetén – jogerős bírói döntés állapítja meg.
- [34] 3.2. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó azzal érvelt, kártérítéshez való jogának korlátozása a közigazgatás relatív háborítatlan működése érdekében történt. Az Alkotmánybíróság szerint nem jelenti az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése szerinti jogának sérelmét, hogy számára a bíróságok nem ítélték meg kártérítést, kárigényének érvényesítésére ugyanis lehetősége volt.
- [35] Az élelmiszerfelügyeleti hatósági eljárást a bíróságok nem találták jogellenesnek, jogellenesség hiányában pedig nem állapítható meg károkozás, így kártérítésre való jogosultság sem. A fentiek alapján az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében megjelölt alapjog-sérelemre vonatkozó indítványi elemet is megalapozatlannak találta az Alkotmánybíróság.
- [36] 4. Az indítványozó alapjogának korlátozására sem a tulajdonhoz való joggal, sem a hatósági károkozás megtérítéséhez fűződő joggal összefüggésben nem került sor, ezért a Kúria Pfv.IV.21.070/2016/7. számú ítélete, valamint a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.770/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság – a fentiekben foglalt indokok szerint – elutasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1544/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3106/2018. (IV. 9.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.783/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó 2017. október 6-án jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Mfv.II.10.783/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességét és semmisítse azt meg.
- [3] Az indítványozó kérelmét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogára, illetve a XXVIII. cikk (2) bekezdésében foglalt ártatlanság vélelmére alapította.
- [4] 2. Az Alkotmánybírósághoz benyújtott alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó (az alapper felperese) 2002. óta állt hivatásos szolgálati jogviszonyban a Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal (az alapper alperese, a továbbiakban: katasztrófavédelmi szerv), 2015-től szolgálatparancsnok beosztásban teljesített szolgálatot. A tiszti beosztásához előírt főiskolai diplomát a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen szerezte meg 2012-ben, miután letette angol nyelvből a középfokú nyelvvizsgát. Az indítványozót az ügyészség 2014. januárjában gyanúsítottként hallgatta ki gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozójának kötelessége megszegésére irányuló vesztegetés büntette és más bűncselekmény miatt. Az ügyészség 2014. augusztus 29-én meghozott határozatában a vádemelést kétévi időtartamra elhalasztotta. Ennek indokolása azt tartalmazta, hogy az indítványozó 2011. decemberében úgy szerzett angol középfokú szóbeli nyelvvizsga bizonyítványt, hogy részben a vizsgát megelőzően, részben azt követően pénzt fizetett annak érdekében, hogy a vizsga előtt megkapja a laborfeladatok megoldását az egyetem vagy a vele szerződött gazdálkodó szervezet dolgozójának kötelezettségszegése révén, míg a szóbeli vizsgáján a vizsgáztatók – tudása tényleges felmérése nélkül – olyan pontszámot adnak neki, amely szerint megfelelt a nyelvvizsgán. Ezen cselekményével megvalósította a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 254. § (1) bekezdésébe ütköző vesztegetés büntetést, vele szemben azonban a vádemelés elhalasztása indokolt az időmúlásra tekintettel. A határozat tartalmazta azt a felhívást, mely szerint, ha a határozat ellen a gyanúsított (az indítványozó) panasszal él, úgy – a nyomozás megszüntetése feltételeinek hiányában – vádemelésnek van helye. Az indítványozó a határozattal szemben nem élt panasszal.
- [5] A katasztrófavédelmi szerv igazgatója a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 37/B. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte 2015. márciusában az indítványozó életvitelének soron kívüli ellenőrzését. Az ellenőrzést a Nemzeti Védelmi Szolgálat (a továbbiakban: NVSZ) végezte el, az ellenőrzés eredményeképpen meghozott határozat azt tartalmazta, hogy az indítványozó kifogásolható életvitele a Hszt. 37/B. § (3) bekezdés c) pontja alapján megállapítható. Az indítványozó személyes meghallgatás keretében megismerhette az NVSZ ellenőrzés megállapításait. Azt is tudomására hozták, hogy életvitele kifogástalanságának vizsgálata azért vált indokolttá, mert az ügyészségnek a vádemelés elhalasztásáról hozott határozatában tényként szerepel, hogy az indítványozó a vizsgakövetelmények tényleges teljesítése nélkül szerzett nyelvvizsga bizonyítványt, amely cselekményével elkövette a vesztegetés büntetést, és amit az indítványozó nem vitatott azáltal, hogy az ügyészségi határozat ellen nem élt jogorvoslatl.

- [6] Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatója ezt követően 2015. június 24-én kelt parancsával – a Hszt. 53. § c) pontja, 56. § (2) bekezdés b) pont *ba*) alpontja és az 57. § (4) bekezdés b) pontja alapján – az indítványozó szolgálati viszonyát 2015. június 26. napjával megszüntette. A parancs az NVSZ ellenőrzés megállapításait, a személyes meghallgatáson elhangzottakat és a katasztrófavédelmi szerv szolgálati érdekét is figyelembe véve döntött arról, hogy az indítványozó életvitele a Hszt. 37/B. § (3) bekezdés c) pontja alapján kifogásolható.
- [7] A parancssal szemben az indítványozó szolgálati panaszt terjesztett elő, amit a Belügyminisztérium határozatával elutasított. A határozat indokolásában hangsúlyozta, hogy a nyelvvizsga bizonyítvány megszerzésére irányuló, és az indítványozó által nem vitatott szolgálaton kívüli magatartás kellő alapot nyújtott a kifogásolható életvitel megállapítására.
- [8] 3. Az indítványozó a szolgálati panasz elutasítását követően munkaügyi bírósághoz fordult, és keresetében a szolgálati viszonyát megszüntető parancs hatályon kívül helyezését, eredeti beosztásába történő visszahelyezését, illetve a katasztrófavédelmi szerv kötelezését kérte elmaradt illetménye megfizetésére. Keresete szerint a parancs indokolásából nem tűnik ki világosan a felmentés valós és okszerű indoka. Azt is állította, hogy a vádemelés elhalasztásával szemben ugyan nem élt panasszal, azonban ez nem jelentheti azt, hogy a bűncselekmény elkövetését beismerte.
- [9] A Salgótarjáni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.M.391/2015/13. számú ítéletével a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a felmentés indokolásából világosan kitűnnek az annak alapjául szolgáló tények és a felmentés okszerűsége. A bíróság rámutatott, hogy nemcsak a felmentésből, de az indítványozó perbeli előadásából is kitűnt, hogy felmentésének oka érdemét és lényegét tekintve a nyelvvizsga bizonyítvány megszerzésével kapcsolatos szolgálaton kívüli magatartása volt. A bíróság kifejtette, hogy a kifogástalan életvitel nem azonosítható a büntetlen előélettel. Rámutatott, hogy az indítványozóval szemben magasabbak az erkölcsi követelmények, a közbizalomnak való megfeleléshez pedig szükséges a feddhetetlensége; az indítványozónak mindent el kellett volna követnie annak érdekében, hogy az ügyészségi határozatban írt bűncselekmény elkövetésének gyanúja alól tisztázza magát; ennek egyetlen eszközeként panaszt kellett volna előterjesztenie az ügyészségi határozat ellen.
- [10] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Balassagyarmati Törvényszék 2.Mf.20.365/2016/4. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. Indokolásában osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy egyrészt a felmentés oka az indítványozó számára pontosan beazonosítható volt, másrészt pedig a kifogásolható életvitel megítélése független a büntetőjogi felelősségtől.
- [11] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmét elbíráló Kúria rögzítette, hogy az eljáró bíróságok a megállapított tényállás alapján helytálló jogkövetkeztetést vontak le, ezért a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Kifejtette, hogy a felmentés indokának valóságát és okszerűségét az indítványozó által nem támadott ügyészségi határozatban foglalt tényállás egymagában bizonyítja. Az ügyészségi határozat indokolásában foglaltak alapján jogsértés nélkül lehet arra következtetni, hogy az indítványozó bűncselekménnyel gyanúsítható személlyel tartott fenn kapcsolatot, jogellenesen szerzett nyelvvizsgát. A Kúria nem vitatott tényként mutatott rá arra, hogy az indítványozó az ügyészség határozatában foglalt megállapításokat tudomásul vette, saját döntése következményeként az ügyben bűncselekmény hiányában nyomozást megszüntető vagy felmentő határozat nem született és a jövőben sem születhet. Akivel szemben pedig ilyen vitatott tényeket állapít meg egy ügyészségi határozat, okszerűen megállapítható, hogy nem felel meg a kifogástalan életvitel követelményének. A munkajogi következmények alól ezért nem mentesülhet arra hivatkozva, hogy bűnösségét bíróság jogerősen nem állapította meg. A Kúria az Alkotmánybíróságnak az ártatlanság vélelmét értelmező határozataira is hivatkozott indokolásában.
- [12] 4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében biztosított ártatlanság vélelme, ugyanis a Kúria, illetve az első- és másodfokon eljáró bíróságok anélkül értékelték az indítványozó terhére bűncselekmény elkövetését – a nyelvvizsga bizonyítvány ügyészségi határozatban rögzített módon történő megszerzését –, hogy büntető bíróság az indítványozó büntetőjogi felelősségét megállapította volna. Ezáltal a büntetőjogi vétkesség vélelme a munkajogi vétkesség megállapítását eredményezte, a Kúria lényegében az ügyészségi határozatban foglalt vesztegetés tárgyi súlyát, azaz egyértelműen bűncselekmény elkövetését értékelte az indítványozó terhére. Azt is előadta, hogy annak ellenére, hogy az ügyészség a vádemelés elhalasztásáról szóló határozatában tényként

rögzítette, hogy az indítványozó vesztegetés útján szerezte meg a nyelvvizsga bizonyítványát, ez nem jelentheti azt, hogy a bűncselekmény elkövetését megállapító érdemi határozat született.

- [13] Az indítványozó további állítása szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való joga is sérült. Alapjogát sértőnek tartja a bíróságok eljárását, amiért annak ellenére, hogy büntető bíróság jogerős ítéletben nem határozott bűnösségéről, az eljáró bíróságok minden erre irányuló bizonyíték és vizsgálat nélkül valónak fogadták el az ügyészégi határozat megállapítását, ami alapján azt a következtetést vonták le, hogy az indítványozó bűncselekményt elkövető személyekkel tart fenn kapcsolatot és nyelvvizsga bizonyítványát jogellenesen szerezte. A tisztességes eljáráshoz való jogba álláspontja szerint beletartozik, hogy a bíróságok elsődlegesen a törvényben lefektetettek alapján ítéelkezzenek, és a jogértelmezés során a józan ész kívánalmára – az Alaptörvény 28. cikkében előírt módon – tekintettel legyenek, és az ítéleteket bizonyítékokkal alátámasztott, valós tényállásra alapítsák.

II.

- [14] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.”

- [15] A Hszt. ügyben érintett rendelkezései:

„37/B. § (1) A hivatásos állományba jelentkező életvitelét a hivatásos állományba vétel előtt, a rendvédelmi oktatási intézmény ösztöndíjas hallgatójának, valamint tanulójának életvitelét a hallgatói, tanuló jogviszony létesítése előtt, továbbá a hivatásos állomány tagja és az ösztöndíjas hallgató, valamint a tanuló életvitelét a miniszter által meghatározott gyakorisággal, de legfeljebb évente egy alkalommal a jogviszony fennállása alatt ellenőrizni kell. A szolgálati viszony fennállása alatt a kifogástalan életvitel soron kívüli ellenőrzésére akkor kell intézkedni, ha a kifogástalan életvitel ellenőrzésének kezdeményezésére jogosult tudomására jutott adatokból a kifogásolható életvitelre alapos okkal lehet következtetni.

[...]

(3) Az életvitel nem kifogástalan, ha

a) a jelentkező esetében fennállnak a 37/A. § (1) bekezdésében meghatározottak,

b) a hivatásos állomány tagjával szemben bűncselekmény elkövetése miatt a bíróság jogerősen szabadságvesztés vagy közérdekű munka büntetést szabott ki, továbbá, ha büntetőeljárás során jogerős határozattal kényszergyógykezelését rendelte el, vagy

c) a jelentkező vagy a hivatásos állomány tagja nem felel meg – különös tekintettel a szolgálaton kívüli magatartására, családi és lakókörnyezeti kapcsolataira, anyagi, jövedelmi viszonyaira, valamint a bűncselekményt elkövető vagy azzal gyanúsítható személyekkel fenntartott kapcsolatára – a szolgálat törvényes, befolyástól mentes ellátása követelményének.”

- [16] A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény ügyben érintett rendelkezései:

„216. § (1) Az ügyész, ha a 193. § (1) bekezdése szerinti eljárási cselekményt maga végezte, ennek megtörténte után, ha pedig azt a nyomozó hatóság végezte, az iratok hozzá érkezését követő harminc napon belül az ügy iratait megvizsgálja, és ennek eredményéhez képest

a) további nyomozási cselekményt végezhet, vagy az elvégzéséről rendelkezhet,

b) a nyomozást felfüggesztheti,

c) a nyomozást megszüntetheti,

d) az ügyet közvetítői eljárásra utalhatja, illetve a vádemelés elhalasztásáról határozhat,

e) vádat emel, vagy határoz a vádemelés részbeni mellőzéséről.”

„222. § (1) Az ügyész a vádemelés helyett háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel büntetendő bűncselekmény miatt – a bűncselekmény súlyára, és a rendkívüli enyhítő körülményekre tekintettel – a vádemelést egy évtől két évig terjedő időre határozattal elhalaszthatja, ha ennek a gyanúsított jövőbeni magatartásában mutatkozó kedvező hatása feltételezhető.”

III.

- [17] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kellett döntenie.
- [18] 1.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.
- [19] Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezenkívül megjelöli a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kéri annak a megsemmisítését.
- [20] 1.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeknek az alkotmányjogi panasz megfelel-e.
- [21] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben felperesként járt el. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott döntéssel szemben további jogorvoslati lehetősége nem áll fenn.
- [22] 1.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [23] 1.4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben előadott aggályok a bizonyítékok mérlegelésével és szakjogi ténymegállapításaival összefüggésben merültek fel, tehát tartalmilag a bírói döntés irányának, a tényállás megállapításának, a bizonyítékok bírói értékelésének felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Az ügyészégi határozatot, az indítványozó ügyészégi meghallgatásáról készült jegyzőkönyvet, az NVSZ határozatát az eljáró bíróságok figyelembe vették, a tényállást részben az alapján állapították meg. Az indítványozó a megállapított tényállást megismerhette, azt nem vitatta. Az Alkotmánybíróság e körben azt állapította meg, hogy az indítványozó kifejezetten alkotmányjogi érvelésnek tekinthető indokolást nem adott elő és a bírói döntések érdemével kapcsolatosan sem jelölt meg olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne figyelembe venni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [24] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet nem vizsgálta meg érdemben.
- [25] 1.5. Az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében biztosított ártatlanság védelme, ugyanis a Kúria, illetve az első- és másodfokon eljáró bíróságok anélkül értékelték az indítványozó terhére bűncselekmény elkövetését – a nyelvvizsga bizonyítvány ügyészégi határozatban rögzített módon történő megszerzését –, hogy büntető bíróság az indítványozó büntetőjogi felelősségét megállapította volna.
- [26] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panaszban az ártatlanság védelmével összefüggésben állított alapjogi sérelmek a bírói döntést érdemben befolyásolhatták, ami felveti a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét.
- [27] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panasz ezen részét – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

IV.

- [28] Az indítvány nem megalapozott.
- [29] 1. Az indítványozó szolgálati jogvitája a katasztrófavédelmi szervnél, a Hszt. alapján betöltött szolgálati jogviszonyának megszűntetéséből eredt. A Hszt. alapján a hivatásos állomány tagjai a törvények és más jogszabályok előírásainak megfelelően, a katasztrófavédelmi szervek feladataihoz igazodó szakmai ismeretek birtokában különleges közszolgálatot teljesítenek. A Hszt. 3. §-a értelmében a szolgálati viszony az állam és a hivatásos állomány tagja között létrejött különleges közszolgálati jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg. A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó kötelezést önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, életének és testi épségének kockáztatásával, egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.
- [30] A szolgálati jogviszony létesítésének és betöltésének is feltétele a kifogástalan életvitel. Ha a hivatásos állomány tagja nem felel meg a kifogástalan életvitel követelményének, akkor a hivatásos szolgálatra alkalmatlanná válik, és a szolgálati viszonyát felmentéssel meg kell szüntetni [Hszt. 56. § (2) bekezdés *b*) pont *ba*) alpont].
- [31] A Hszt. 37/B. § (3) bekezdése szabályozza azokat az eseteket, amelyek fennállta esetén az életvitel nem kifogástalan. A Hszt. 37/B. § (3) bekezdés *a*) és *b*) pontjai értelmében egyes, a büntető bíróság által kiszabott büntetések és alkalmazott intézkedések esetén minősül az életvitel nem kifogástalannak. A Hszt. 37/B. § (3) bekezdés *c*) pontja szerint pedig az életvitel nem kifogástalan, ha a hivatásos állomány tagja nem felel meg – különös tekintettel a szolgálaton kívüli magatartására, családi és lakókörnyezeti kapcsolataira, anyagi, jövedelmi viszonyaira, valamint a bűncselekményt elkövető vagy azzal gyanúsítható személyekkel fenntartott kapcsolataira – a szolgálat törvényes, befolyástól mentes ellátása követelményének. A fenti törvényi feltételek ellenőrzését a rendőrségről szóló törvényben meghatározott belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv, jelenleg az NVSZ végzi.
- [32] Jelen ügy indítványozójának életviteléről az eljáró bíróságok azért állapították meg, hogy az nem kifogástalan, mert egy vesztegetés büntette és más bűncselekmény elkövetésével gyanúsított személlyel tartott fenn kapcsolatot, akinek az angol középfokú nyelvvizsga bizonyítvány megszerzése érdekében részben a vizsgát megelőzően, részben azt követően pénzt fizetett.
- [33] Az indítványozót is gyanúsítottként hallgatta ki az ügyészség, vele szemben azonban a vádemelést az időmúlásra tekintettel elhalasztotta, megállapítva az erről szóló határozatban, hogy az indítványozó a vesztegetés büntettét elkövette.
- [34] Az indítványozó szerint azért sérült a XXVIII. cikk (2) bekezdésében biztosított ártatlanság védelme, mert a Kúria, illetve az első- és másodfokon eljáró bíróságok anélkül értékelték az indítványozó terhére bűncselekmény elkövetését – a nyelvvizsga bizonyítvány ügyészségi határozatban rögzített módon történő megszerzését –, hogy büntető bíróság az indítványozó büntetőjogi felelősségét megállapította volna.
- [35] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően több ügyben, elsőként a 3243/2014. (X. 3.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) már vizsgálta az Abtv. 27. § szerinti eljárásában, hogy egy bírói jogértelmezés sérti-e az ártatlanság védelmét.
- [36] Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság a korábbi gyakorlatát is felhasználva, összefoglalóan állapította meg a következőket: „[a]z ártatlanság védelme, mint a büntető igazságszolgáltatás egyik garanciája és a jogállamiság egyik elve 1989-ben emelkedett alkotmányi szintre. Az ártatlanság védelme az Alkotmánybíróság értelmezésében elsősorban azt szolgálja, hogy a büntető felelősség elbírálása során a döntésre jogosított elfogulatlan, pártatlan hozzáállást tanúsítson, továbbá a döntésre megalapozott bizonyítással, a prejudikáció tilalmának sérelme nélkül kerüljön sor. Ez egyben azt is garantálja, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket ne szenvedje el a felelősségének megállapítása nélkül” (Indokolás [20]).
- [37] Az Abh. is utalt rá, hogy az Alkotmánybíróság több határozatában kiterjesztően értelmezte az ártatlanság védelmét abból a megfontolásból, hogy az a jogállam által védett élet- és jogviszonyok körében egyre több területen érvényesül. Az Alkotmánybíróság gyakorlata ugyanakkor következetes abban a kérdésben, hogy az ártatlanság védelméből eredő jogvédelem korlátlanul nem terjeszthető ki. Az Abh. az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatát felidézve hangsúlyozta, hogy „[a]z ártatlanság védelme a felelősség kérdésében hozandó döntés folyamatán túl elsősorban azt a jogsérelmet hivatott megakadályozni, amelyet – törvénynek megfelelően lefolytatott eljárás során – megállapított felelősség hiányában alkalmazott és utóbb reparáció nélkül maradt joghátrá-

nyok okozhatnak”; az ártatlanság véelmének alkotmányos elvével való szoros összefüggés ugyanakkor esetenként vizsgálendő (Indokolás [22]).

- [38] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdését legutóbb a 3313/2017. (XI. 30.) AB határozat értelmezte, és állapította meg összegzően, hogy „az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az ártatlanság véelme – mint alkotmányos alapelv – nem kizárólag a büntetőeljárásban érvényesül, és esetenként vizsgálendő, hogy egy joghátrány az ártatlanság véelmének alkotmányos tartalmával összefüggésben áll-e” (Indokolás [32]).
- [39] 3. Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán azt vizsgálta, hogy az ártatlanság véelmét sérti-e az a bírói jogértelmezés, amely jogszerűnek minősíti a hivatásos katasztrófavédelmi szervvel szolgálati jogviszonyban álló személy jogviszonyának felmentéssel való megszüntetését olyan esetben, amelyben a felmentés a szolgálati jogviszonyban álló személynek a vádelhalasztásról szóló ügyészégi határozatból megismert magatartását leíró tényállási elemeken alapszik.
- [40] Az Alkotmánybíróságnak tehát arról kellett döntenie, hogy az alapul fekvő szolgálati vitát eldöntő bírói jogértelmezés az ártatlanság véelmének alkotmányos elvével összefüggésben áll-e, és ha igen, a felelősség megállapításának kérdésével olyan szoros kapcsolata állapítható-e meg, amely azzal azonos módon indokolja az Alaptörvényben biztosított jog védelmét.
- [41] Az indítványozó büntetőjogi felelősségét büntető bíróság nem állapította meg. A vádemelés elhalasztásával az ügyészség függő helyzetet teremtett, fenntartva a vádemelés fenyegetettségét. Ilyen esetben adottak ugyan a vádemelés feltételei, de azzal szemben alternatívát ajánlanak a gyanúsítottnak, és a vádemelés elhalasztása tartamának eredményes vagy eredménytelen volta dönti el, hogy az eljárás megszüntetésre kerül, vagy vádemeléssel folytatódik. A katasztrófavédelmi szervet a szolgálati jogviszony felmentéssel való megszüntetésében, illetve az eljáró bíróságokat a szolgálati vita eldöntésében a vádemelés elhalasztása, annak időtartama, vagyis a büntetőjogi felelősség megállapításának folyamata nem befolyásolta.
- [42] A nem kifogástalan életvitel Hszt. 37/B. § (3) bekezdés c) pontja szerinti esete és annak alkalmazása a büntetőjogi felelősség megállapításával nincs közvetlen összefüggésben, hiszen nem a bűnösséghez kapcsolódó büntetőjogi fogalom. A nem kifogástalan életvitel Hszt. 37/B. § (3) bekezdés c) pontja szerinti megállapítása független a vádelhalasztás kimenetelétől is, hiszen az eljárás esetleges megszüntetése nem eredményezi az érintett életvitele kifogástalannak minősülését.
- [43] A Kúria a büntetőjogi felelősség kérdését nem érintette, kizárólag a szolgálati jogvitát döntötte el. A bírói jogértelmezés keretében az indítványozó mint szolgálati jogviszonyban álló magatartását és a felmentés jogszerűségét vizsgálta. A felmentést azért minősítette jogszerűnek, mert a katasztrófavédelmi szerv nem a büntetőjogi felelősség kérdésében döntött a vádelhalasztásról szóló ügyészégi határozat alapján, hanem a számára abból megismert indítványozói magatartásánúsítás és cselekmény adta alapját a nem kifogástalan életvitel megállapításához.
- [44] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján jelen ügyben azt állapította meg, hogy a bírói jogértelmezés a büntetőjogi felelősség megállapításával, és ezáltal az ártatlanság véelmének elvével nincs szoros, közvetlen összefüggésben. Az ártatlanság véelmének érvényesülését ebből kifolyólag nem sértette a vizsgált bírói jogértelmezés. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ennek következtében az Alaptörvény XXVIII. cikkének (2) bekezdésében foglalt ártatlanság véelme vonatkozásában elutasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1953/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3107/2018. (IV. 9.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.IV.37.367/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Dr. Tuzson Bence Balázs indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselőjén (dr. Biczi Tamás, Biczi és Turi Ügyvédi Iroda, 1088 Budapest, Rákóczi út 11., III. emelet 1.) keresztül, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. §-a alapján 2018. március 26-án a Kúria útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Kvk.IV.37.367/2018/2. számú, 2018. március 23-án kelt végzése ellen.
- [2] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzése sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, valamint a IX. cikk (4) bekezdését. Az alkotmányjogi panasz elsősorban azt kifogásolja, hogy a Kúria a plakáton szereplő, grammatikai szempontból állító mondatot annak ellenére véleménynek minősítette, hogy a bizonyíthatósági teszt alkalmazható lett volna rá. Az indítványozó szerint az Alkotmánybíróság útmutatását igénylő kérdés ezzel kapcsolatban az, hogy bizonyíthatósági teszttel vizsgálható, azaz adott esetben tényszerűen, objektíven cáfolható tényállítás esetén érvényesülhet-e a véleménynyilvánítás szabadsága.
- [3] 3. A Kúria végzése és az alkotmányjogi panasz alapján megállapított tényállás szerint az indítványozó 2018. március 13-án kifogást nyújtott be a Pest Megye 5. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OEVB). Kifogásában előadta, hogy a Jobbik Magyarorszáért Mozgalom 2018. március 12-én egy olyan plakátot helyezett ki Fót település utcáin, amelyen az indítványozó képmása és az a szöveg szerepelt, hogy „Az Ön képviselője; Tuzson Bence 2014 óta egyszer ejtette ki Fót nevét az Országgyűlésben”. Az indítványozó kifogásában kiemelte, hogy a kihelyezett plakát kiadójaként a Jobbik Magyarorszáért Mozgalom tüntették fel. Kifogása indokolásában elsősorban azt sérelmezte, hogy a plakáton olyan állítás szerepel, amely álláspontja szerint valótlan, mivel csak az utóbbi négy hónapban több alkalommal említette a választókerületéhez tartozó települést parlamenti felszólalásaiban (volt, hogy egy felszólalásában több ízben is). Ennek alátámasztására internetes elérhetőséggel megjelölve csatolta a 2018. február 20-án, a 2017. december 12-én, valamint a 2017. november 20-án elhangzott felszólalásait.
- [4] A 26/2018. (III. 14.) döntésében az OEVB helyt adott a kifogásnak, és megállapította, hogy a Jobbik Magyarorszáért Mozgalom megsértette a Ve. 2. § (1) bekezdés a), c) és e) pontjait a plakáton szereplő állítással, ezért őt a további jogsértéstől eltiltotta. Az OEVB szerint a plakáton szereplő állítás tényállításnak minősül, és ebből kifolyólag nem áll az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének oltalma alatt, a véleménynyilvánítás szabadsága ugyanis nem adhat teret valótlan tényállításokon alapulva más személyre vonatkozóan valótlan tények közlésére. A vizsgált kijelentések ugyanakkor az OEVB szerint alkalmasak a választói akarat befolyásolására.
- [5] 3.1. Az OEVB döntésével szemben egy magánszemély beadványozó fellebbezést nyújtott be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB). Az NVB az 532/2018. számú határozatában az OEVB döntését megváltoztatta és a kifogást elutasította. Az NVB határozatának indokolása az Alkotmánybíróság 5/2015. (II. 25.) AB határozatából és a 9/2015. (IV. 23.) AB határozatából, valamint a Kúria Knk.I.37.723/2016/3. számú döntéséből kiindulva megállapította, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága a választási kampányban magasabb szintű védelmet élvez. A kifogásolt kijelentés a plakátot kihelyező jelölő szervezet politikai véleményének tekinthető,

amellyel a választópolgárokat szólítja meg, az ő figyelmüket kívánja felhívni. Az NVB álláspontja szerint a kifogásolt állítás a közéleti vita körébe tartozik, és mint ilyen az országgyűlési képviselők általános választását érintő véleménynyilvánítás, azaz a választópolgárok választói akaratának befolyásolására irányul. Az NVB határozatában hangsúlyozta továbbá azt is, hogy a politikai vélemény vitatására és cáfolatára az indítványozónak a választási kampány során minden törvényes lehetősége adott. Az értékítéletek tartalmának bizonyítására azonban nincs törvényes lehetőség.

- [6] 3.2. Az indítványozó az NVB döntésével szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amelyben továbbra is azt állította, hogy a plakáton szereplő állítás valótlanul áll a Ve. 2. § (1) bekezdés a), c) és e) pontját sérti.
- [7] Felülvizsgálati kérelmében kiemelte, hogy a plakáton szereplő állítás a csatolt felszólalásai alapján tételesen cáfolható az ún. bizonyíthatósági teszt alapján – amelyre egyébként az NVB döntése is hivatkozik –, így megállapítható, hogy a valótlan tényállítás tartalmát tekintve alkalmas a választói akarat negatív irányba történő befolyásolására. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében nem vitatta, hogy a választási kampányban nem törvénysértő negatív kampányt folytatni, a konkurens jelölt hibáit, programjának hiányosságait felnagyítani, ennek azonban álláspontja szerint gátat szabnak a Ve. alapelvei, valamint az emberi méltósághoz való jog. A felülvizsgálati kérelmében hangsúlyozta továbbá, hogy az OEVB által is hivatkozott kúriai gyakorlat alapján megállapítható, hogy a Ve.-ben meghatározott választási alapelvek sérelme akkor állapítható meg, ha a választási eljárásban résztvevők a választással kapcsolatos jogukat oly módon gyakorolják, hogy egyes tények elhallgatásával vagy elferdítésével megkísérik a választókat megtéveszteni, és ezáltal politikai ellenfeleik választási esélyeit csökkenteni.
- [8] A Kúria Kvk.IV.37.367/2018/2. számú végzésével az NVB határozatát helybenhagyta. A végzés indokolása mindenekelőtt rögzítette, hogy a vizsgált ügyben a közszereplők kritizálhatóságával kapcsolatos probléma merült fel, és mivel a sérelmezett szöveg kampányidőszakban hangzott el, így a választási kampány speciális szabályai az irányadóak rá. A Kúria végzésében kiemelte, hogy a politikai közszereplők vonatkozásában a kritika határai szélesebbek, mint más személyek esetében. Ugyanakkor azt is hangsúlyozta, hogy a véleménynyilvánítási szabadság által nyújtott oltalom szempontjából meg kell különböztetni a tényállítást és az értékítéletet. Az Emberi Jogok Európai Bírósága a Lingens kontra Ausztria ügyben is kiemelte, hogy különbséget kell tenni tények és értékítéletek között, mivel az előző meglehetősen bizonyítható, az utóbbi azonban lehetetlen. Így az értékítélet alkotmányos védelem alatt áll, a közszereplő becsületének csorbítására alkalmas hamis tényállítás, híresztelés, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata azonban nem – abban az esetben, ha a tényt állító, híresztelő, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló személy tudta, hogy közlése lényegét tekintve valótlan, vagy azért nem tudta, mert a tőle elvárható körülmények között elmulasztotta. A Kúria végzésének indokolásában kiemelte, hogy az Alkotmánybíróság az 5/2015. (II. 25.) AB határozatban és a 9/2015. (IV. 23.) AB határozatában is állást foglalt a politikai véleménynyilvánítás kérdésében, és azokban a korábbi kúriai gyakorlattól eltérő mércét határozott meg: a választási kampányidőszakban a jelöltek, közszereplők kritizálhatóságának a mércéjét megemelte. Jelen ügy tekintetében az OEVB a korábbi kúriai gyakorlatra épített, az NVB döntésében azonban már az 5/2015. (II. 25.) AB határozat és a 9/2015. (IV. 23.) AB határozat mércéjét alkalmazta.
- [9] A fentiekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy az NVB helyesen mérlegelt jelen ügy elbírálása során, amikor nem állapította meg a Ve. alapelveinek sérelmét. A Kúria döntés szerint ugyanis a sérelmezett plakáton lévő – meghökkentő, túlzó – kijelentésben rejlő vélemény arra kívánja ráirányítani a figyelmet, hogy az indítványozó mennyit foglalkozott az adott település ügyeivel, amely kijelentés cáfolata alkalmas eszköz lehet a kampány hátrálévő részében a választók meggyőzésére – és mint ilyen a közéleti vita részének tekinthető.
- [10] 3.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a valamint a Ve. 233. §-a alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének és a IX. cikk (4) bekezdésének sérelmére hivatkozással semmisítse meg a Kúria Kvk.IV.37.367/2018/2. számú végzését.
- [11] Alkotmányjogi panaszának indokolásában előadta, hogy álláspontja szerint ügyében az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy a bizonyíthatósági tesztel vizsgálható, azaz adott esetben tényszerűen, objektíven cáfolható tényállítás esetén érvényesülhet-e a véleménynyilvánítás szabadsága. A Kúria ugyanis arra az álláspontra helyezkedett, hogy a plakáton szereplő, grammatikai szempontból állító mondat annak ellenére véleménynek tekinthető, hogy a bizonyíthatósági teszt alkalmazható lett volna rá. Emellett az indítványozó hivatkozott arra is, hogy álláspontja szerint a Kúria döntése sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében deklarált jó hírnévhez való jogát, és a plakáton szereplő kijelentés sérti az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdését is, amelyet

ugyanakkor a Kúria nem vett figyelembe. Véleménye szerint ugyanis a plakáton szereplő kifejezés tényállítás, amely valótlan, és amely valótlanságát az általa csatolt felszólalásokkal alá tud támasztani. Így azonban a plakáton szereplő kijelentés sérti a Ve. 2. § (1) bekezdés a), c), valamint e) pontjait, és ezáltal az Alaptörvény fentebb citált rendelkezéseit.

II.

[12] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”

„IX cikk (4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

[13] 2. A Ve. érintett rendelkezései:

„2. § (1) A választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre kell juttatni a következő alapelveket:

a) a választás tisztaságának megóvása,

[...]

c) esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között,

[...]

e) jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás.”

III.

[14] 1. Az alkotmányjogi panasz az Abtv.-ben meghatározott formai és tartalmi követelményeknek megfelel.

[15] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörben vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

[16] Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott ügyben közzétett plakáton arcképével szerepel; a közzétett plakáton szereplő kijelentésben nevesített; azzal szemben ő terjesztett elő kifogást az OEVB-hez, és az NVB döntésével szemben ő fordult felülvizsgálati kérelemmel a Kúriához. A panasz az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltaknak is eleget tesz: az indítványozó a rendes jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.

[17] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt feltételeknek maradéktalanul megfelel.

[18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a törvényes határidőn belül, azaz a támadott végzés kézhezvételétől számított 3 napon belül érkezett [Ve. 233. § (1) bekezdés].

[19] 2. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) Indokolás [18], továbbá 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [16]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

[20] A jelen alkotmányjogi panasszal összefüggésben az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinti, hogy egy grammatikai szempontból állító mondat vonatkozásában a bizonyíthatósági tesztel vizsgálható, azaz adott esetben tényszerűen, objektíven cáfolható tényállítás esetén miként érvényesülhet a véleménynyilvánítás szabadsága.

- [21] 3. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése lehetővé teszi, hogy „az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet” terjesszen a testület elé.

IV.

- [22] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [23] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak megtartását vizsgálhatja felül.
- [25] 2. A támadott bírói döntésben foglalt tényállás keretei között az alkotmányjogi értékelés kiindulópontja egyrészt az, hogy a közügyekkel összefüggő vélemények kinyilvánítását a szólásszabadság különös erővel védelmezi, és a közügyek megvitatásának lényegi részét jelentik a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások: a társadalmi, politikai viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában résztvevők egymás elképzeléseit, politikai teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [45], [48]}. Másrészt az Alkotmánybíróság a szólásszabadságnak ebben a különösen védett körében is érvényesnek tartja a vélemények és a tényállítások megkülönböztetésének relevanciájáról mondottakat: „A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál mindazonáltal indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között [...]. Míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49]}. Az adott közlés védelmére vonatkozó alkotmányjogi mérce meghatározásakor tehát a közügyek vitáján belül is fontos kérdés, hogy a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak minősül-e.
- [26] 3.1. Amint arra a támadott bírói döntés is rámutatott, az Alkotmánybíróság – a közügyek vitájára vonatkozó általános tételek megfogalmazásán túl – a közelmúltban több ízben foglalkozott már a választási kampányban tett kijelentések jogszerűségének bírói mérlegelése körében irányadó alkotmányossági szempontokkal is. Az Alkotmánybíróság joggyakorlata e tekintetben azon a tételen alapul, hogy „[v]álasztási kampányban tipikusan a közszereplők egymás közti kontextusában kell értelmezni és megítélni a véleménynyilvánítási szabadságot, illetve annak korlátait” {31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [28]}. A választási kampányt pedig az Alkotmánybíróság következetesen olyan szituációnak tekintette, amelyben a lehető legerősebben jönnek számításba a közügyek minél szabadabb vitája melletti érvek, és ahol leginkább helye van a politikai programokról és a jelöltek alkalmasságáról vallott vélemények akár túlzó, felfokozott megfogalmazásának; tekintettel arra is, hogy ezen időszak alatt a cáfolat vagy ellenvélemény kifejtésének is jelentős tere nyílik {31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [30]; 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [28]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [35], [43]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján további alapvető alkotmányossági szempontokra mutatott rá kifejezetten annak a kérdésnek a mérlegelése körében is, hogy egy választási kampány során tett kijelentés tényállításnak vagy értékítéletnek minősül-e. Az Alkotmánybíróság egyfelől megerősítette, hogy az elhatárolásnak választási kampány során is alkotmányjogi jelentősége van, mivel a tényállításokra és az értékítéletekre eltérő mércék alkalmazandók {lásd 31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [27]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [43]}. Másfelől ugyanakkor az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából az is egyértelműen kirajzolódik, hogy a tényállításokra vonatkozó, a jogszerűtlenség megállapíthatósága tekintetében megengedőbb teszt alkalmazására ez esetben kifejezetten szűk körben van csak lehetőség, vagyis

a tényállítás alkotmányjogi fogalmát megszorítóan kell értelmezni. Erre utalt az Alkotmánybíróság akkor, amikor a mérlegelés alkotmányos követelményeként mondta ki, hogy a szóban forgó kijelentés értékelése nem történhet csupán „megragadva a kijelentés direkt tartalmánál” {5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [27]}, hanem a mérlegelést a választási kampány felfokozott helyzetét és az ügy összes körülményét figyelembe véve, valamint arra tekintettel kell elvégezni, hogy a jelöltek egymás programját és alkalmasságát minél szabadabban kritizálhassák {31/2014. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]; 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [43]}.

- [28] 3.2. Az Alkotmánybíróság mindezeket megerősítve hangsúlyozza: a politikai vitának a választási kampány során különösen is felfokozott körében a tényállítások meghatározása nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznapi értelemben vett automatikus alkalmazásával, azaz nem szorítkozhat kizárólag a vizsgált kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére. A közügyek intenzív vitájában résztvevők jogi felelősségre vonásához nem elegendő annak kimutatása, hogy a vizsgált megszólalás bizonyos elemei ténylegesen, objektív módon cáfolhatók. A vitatott kijelentés értékelését arra is figyelemmel kell elvégezni, hogy a kijelentés a választási kampány speciális szituációjában milyen valódi jelentést hordoz a kampányüzenetek címzettjei, a választópolgárok számára. Ennek az értékelésnek a szemléletét az határozza meg, hogy a közügyek demokratikus vitája során a vita érintettjei a politikai történéseket a maguk összefüggéseiben értelmező polgárok, akik tisztában vannak a pártpolitikai véleménynyilvánítások, különösképpen a kampányolás figyelemfelkeltésre és túlzásokra hajlamos jellemzőivel. A választási időszakra kiváltképp vonatkozatható az, amire az Alkotmánybíróság a politikusok egymás közti vitájával kapcsolatban már korábban is rámutatott: „az ő esetükben a személyüket ért bírálatot és minősítést a társadalmi nyilvánosság eleve másként, a demokratikus vita szükségszerű részeként, jellemzően a különböző politikai érdekek mentén értelmezendő megnyilvánulásként kezeli. Magyarországon az elmúlt időszakban kialakultak a plurális politikai nyilvánosság működésének sajátosságai, amelyek között a közéleti viták során elhangzottakat a társadalom kellő körültekintéssel tudja értékelni” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]}.
- [29] Mindezzel összhangban kell döntenie arról, hogy az egyébként kijelentő módban megfogalmazott kijelentés az alkotmányjogi mérlegelésben valóban tényállításnak minősül-e. Ha a megnyilatkozásnak a közügyek vitája, kiváltképp a kampány sajátosságaira tekintettel észszerűen tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a közlést a választók az érintett múlt- vagy jövőbeli politikájára vagy a jelölt alkalmasságára vonatkozó politikai véleményként (nem pedig szó szerint) értelmezik, akkor a közéleti vita legintenzívebb szférájának szabad alakulása érdekében ebből kell kiindulni. Ez a mérlegelés tehát egyértelműen túlmutat a kijelentés elemeinek pusztán bizonyíthatósági tesztrel történő vizsgálatán, és az ügy valamennyi körülményének értékelését igényli. Ha az egymásra tett kijelentések közvetlenül a közéleti szereplők politikai tevékenységére, programjára vagy közéleti hitelességére, alkalmasságára vonatkoznak, akkor – még ha kijelentő módban fogalmazták is meg őket – vélelmezhető, hogy a választópolgárok a közléseket véleményként értékelik. Szintén védelem alá tartozhat a kritika túlzó, meghökkentő megfogalmazása, akkor is, ha a túlzás esetleg ténybeli kérdést is érint. Kétség esetén ráadásul a mérlegelés arra is támaszkodhat, hogy egyes részletek tényszerű cáfolatára a kampányban széles körű lehetőség nyílik.
- [30] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a Kúria döntése éppen ezeken az alkotmányossági megfontolásokon nyugszik. A támadott végzés a fenti szempontokra tekintettel állapította meg, hogy a sérelmezett kifejezés – a benne foglalt meghökkentő és túlzó állítás ellenére – összességében olyan véleménynek minősül, amely arra irányítja a figyelmet, hogy a jelölt mennyit foglalkozott az adott település ügyeivel. A kijelentés egyes elemeinek cáfolatára pedig a kampány további részében sor kerülhet.
- [31] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján úgy ítélte meg, hogy a Kúria mérlegelése az Alaptörvénnyel összhangban lévő jogértelmezésen alapul, és a bíróság a mérlegelés alkotmányossági szempontjait nem sértette meg.
- [32] Megjegyzi ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy a választási kampány szabad folyását védő eddigi gyakorlata és most összegzett értelmezése nem jelenti azt, hogy a jelöltek bármilyen valótlan információt, állítást terjeszhetnek egymásról. A fenti alkotmányossági szempontok a mérlegelés lehetséges határát is kijelölik: ha a megnyilatkozásnak észszerűen még a kampány körülményei között sem tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a közlést a választók az érintett múlt- vagy jövőbeli politikájára vagy a jelölt alkalmasságára vonatkozó politikai véleményként értelmezik, akkor helye lehet a közlő valótlan tényállítás miatt történő felelősségre vonásának. Minél közvettebb módon kötődik egy kijelentés a jelölt politikai tevékenységéhez, programjához, illetve minél önállóbb jelentősége és minél nagyobb súlya van a megnyilvánulás ténybeli elemének, annál

inkább sor kerülhet arra, hogy az állítás jogszerűségének megítélésére valóban a tényállításokra irányadó követelmények alapján kerüljön sor.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/569/2018.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3108/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéletábla 12.Bf.358/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (jogi képviselője útján: dr. Metzinger Péter, 1052 Budapest, Váci utca 18.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Fővárosi Ítéletábla 12.Bf.358/2016/8. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 24.B.1120/2015/48. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 24.B.1120/2015/48. számú ítélete az indítványozót, mint a büntetőügy III. rendű vádlottját felbujtóként elkövetett csalás bűntettében, bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében, valamint hamis magánokirat felhasználásának vétségében bűnösnek találta és halmazati büntetésül három év és hat hónap szabadságvesztésre, illetve közügyektől eltiltásra ítélte.
- [4] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábla 12.Bf.358/2016/8. számú ítéletével az indítványozó tekintetében a szabadságvesztés tartamát három évre enyhítette, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [5] Az indítványozó elsősorban azt sérelmezi, hogy a bíróságok kizárólag egyetlen bizonyítékra, az I. rendű vádlott – szerinte más bizonyíték által alá nem támasztott és az eljárás során módosított – vallomására alapozták bűnösségének megállapítását. Előadta, hogy következetesen tagadó vallomása szemben állt az I. rendű vádlott vallomásával, de a bíróság nem adta indokát, hogy mi okból fogadta el tényként a rá nézve kedvezőtlen állításokat. Nézete szerint a bíróságok által elfogadott bizonyítékok alapján nem lehetett imperatív módon és minden kétséget kizáróan levonni azt a következtetést, hogy a vád tárgyává tett bűncselekményeket elkövette volna. Mindezek alapján az indítványozó álláspontja az, hogy a támadott ítéletek megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog részét képező ártatlanság vélelmének elvét, valamint az *in dubio pro reo* elvét. A panaszos szerint sérült a hatékony védelemhez való joga is, mert írásszakértői vélemény beszerzésére és további tanúkihallgatásra irányuló bizonyítási indítványait a bíróságok mellőzték.
- [6] Az indítványozó úgy véli, hogy a bíróság rendelkezésére álló bizonyítékok alapján őt fel kellett volna menteni, ezért a marasztaló ítélet meghozatalára az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésének sérelmével kerülhetett csak sor.
- [7] A fentiekén túl az indítványozó a jogerős ítélet végrehajtásának a felfüggesztését is kérte.
- [8] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [9] 3.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [10] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz érintettől és a benyújtásra jogosulttól, azaz a panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás terheltjétől származik [Abtv. 51. § (1) bekezdés].

- [11] Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §). Megjelöli a konkrét bírói döntéseket és kifejezett kérelmet fogalmaz meg azok megsemmisítésére, valamint felsorolja az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Az eljárás során az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, a panaszindítvány a másodfokú, jogerős ítéletet támadja, az elsőfokú ítéletre is kiterjedően. [Abtv. 27. § b) pont].
- [12] 3.2. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [13] Az Alkotmánybíróság ezért azt vizsgálta, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdése sérelmének vonatkozásában az indítványban előadott érvek megalapozhatják-e az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatát.
- [14] Az indítványozó a támadott bírói döntéseket azért tartotta Alaptörvénybe ütközőnek, mert állítása szerint a bíróságok csupán egy, általa elégtelennek tartott bizonyíték, azaz a saját vallomásával szembenálló terhelti vallomás alapján ítélték el, illetve egyéb bizonyítási indítványait a bíróságok mellőzték. Az indítványozó a fenti érveit a büntetőeljárás során is előadta, így azokra módjában állt reagálni a másodfokon eljáró bíróságnak döntése indokolásában. A jogerős ítélet szerint a bizonyítást az elsőfokú bíróság a szükséges körben lefolytatta, a bizonyítékokat egyenként és összhatásukban értékelte és helytálló indokát adta annak, hogy azokat milyen körben fogadta el, illetve vetette el és a tényállást mely bizonyítékokra alapította. A Fővárosi Ítéletábra következtetése szerint – az indítványozó állításával ellentétben – „cselekvőségét nem kizárólag egyedül [...] I. rendű vádlott terhelti vallomása, hanem az azt alátámasztó számos más bizonyíték is igazolta.” A bíróság ítéletében azt is megokolta, hogy a panaszos által indítványozott további bizonyítási eljárás lefolytatását miért tartotta szükségtelennek.
- [15] A bírósági döntésekkel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárásjogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [16] Az indítványozó tehát alkotmányjogi panaszával valójában a bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét, végső soron a bírói ítéletek felülmérlegelését kívánja elérni, amelyre az Alkotmánybíróságnak – a fentiekben ismertetett gyakorlata szerint – nincs hatásköre.
- [17] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

[18] 5. Az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróságnak nem kellett határoznia az indítványozó által az érintett bírói döntés végrehajtásának a felfüggesztése iránt előterjesztett kérelem tárgyában.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1686/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3109/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.141/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján (dr. Klamár István jogtanácsos) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Mfv.II.10.141/2017/5. számú ítélete és a Szekszárdi Törvényszék 10.Mf.20.030/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint a felperes az indítványozónál állt közalkalmazotti jogviszonyban középfokú besorolású munkakörben. Az indítványozó intézkedésével a felperest a C fizetési osztály 8. fizetési fokozatába sorolta, ahol részére 2013. január 1-jétől 90 675 Ft (kerekítve 90 700 Ft) garantált illetményt és 38 700 Ft munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, összesen 129 400 Ft illetményt állapított meg 2014. december 31-ig. Az indítványozó a felperes illetményét 2015. január 1-jétől módosította úgy, hogy a garantált illetményt 90 675 Ft-ban (kerekítve 90 700 Ft-ban), a garantált bérminimumra történő kiegészítés összegét 31 300 Ft-ban, a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt pedig 7 400 Ft-ban állapította meg, így a felperes illetménye összesen 129 400 Ft maradt.
- [4] A felperes kereseti kérelmében 2013. augusztus 1-jétől 2015. december 31-ig terjedő időszakra illetménykülönbözöt megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót arra hivatkozással, hogy az indítványozó munkáltatóként nem tett eleget a garantált illetmény garantált bérminimumra való felemelésére vonatkozó kötelezettségének, illetve a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt nem a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 66. § (9) bekezdés *b*) pontja szerinti garantált illetményen felül biztosította. Másodlagos kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy az indítványozó a felperesnek a kollektív szerződés alapján járó illetményrészt a munkáltatói döntésen alapuló illetményrésszel összemosta, így annak konkrét összege nem megállapítható. A kollektív szerződés érintett rendelkezésének esetleges érvénytelensége esetén az indítványozót az érvénytelenségből eredő kára megtérítésére kérte kötelezni.
- [5] Az elsőfokon eljáró Szekszárdi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolása szerint a munkáltatói döntésen alapuló illetményrész az illetmény része, amely illetményrész a garantált illetményén felül változatlan összegben nem illeti meg a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész csökkentése vagy megvonása – ha a közalkalmazott illetménye összességében nem csökkent – nem minősül a kinevezés egyoldalú módosításának, így nem ütközik a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 58. §-ába. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében az elsőfokú bíróság szerint a felperest kár nem érte, a garantált bérminimumnak megfelelő összeget a perrel érintett időszakban megkapta, a kollektív szerződés érvénytelenségéből eredő jogkövetkezményeket egyoldalúan az indítványozóra hárítani nem lehet. A kollektív szerződés felperes által hivatkozott rendelkezése jogszabályba ütközik, ezért semmis.
- [6] A felperes fellebbezése alapján másodfokon a Szekszárdi Törvényszék járt el, amely az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A törvényszék a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletében foglalt iránymutatás alapján megalapozottnak találta a felperes illetménykülönbözöt iránti igényét. Amennyiben a garantált illetmény mértéke a jogszabály alapján emelkedett, és a felek között nem jött létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az összilletmény emeléséről, illetve a munkáltató írásban nem intézkedett a munkáltatói döntésen alapuló illet-

ményről, akkor annak összege nem módosulhatott. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrészre nézve a munkáltatót írásbeli intézkedési és ezzel kapcsolatban tájékoztatási kötelezettség terheli. Az indítványozó tévesen állapította meg, hogy az összilletményen belül a garantált illetmény növekedését a munkáltatói többilletmény automatikusan fedezte.

- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.), a Kjt., az Mt., a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló 390/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet, a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló 483/2013. (XII. 17.) Korm. rendelet, kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló 347/2014. (XII. 29.) Korm. rendelet, valamint a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi szerveknél foglalkoztatott közalkalmazottak részére rendvédelmi ágazati pótlék megállapításáról szóló 29/2015. (VI. 15.) BM rendelet egyes rendelkezéseinek megsértésére. Az indítványozó – többek között – sérelmezte azt, hogy a másodfokú bíróság ítélete az alkalmazott jogszabályhelyeket nem tartalmazza.
- [8] A Kúria ítélete szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelme nem volt megalapozott, a jogerős ítéletet az indokolás kiegészítésével hatályában fenntartotta. A Kúria szerint a törvényszék ítélete az alkalmazott jogszabályhelyek jogértelmezésére kitért, azonban valóban nem tartalmazott konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, így a törvényszék eljárási szabályt sértett, amely szabálysértésnek azonban az ügy érdemi elbírálására nézve lényeges kihatása nem volt. A kúriai ítélet megerősítette, hogy a közalkalmazott garantált illetménye és a megállapított illetménye nem azonos fogalmak. A másodfokú bíróság helyes jogi álláspontja szerint nincs lehetőség arra, hogy a munkáltató külön intézkedés nélkül úgy tekintse a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészt, hogy az a jogszabályváltozás miatt emelésre szoruló garantált illetmény emelésének fedezetéül szolgált. A közalkalmazott garantált illetménye és illetménypótlékai jogszabályon alapuló, kötelező mértékű juttatások, amelyek a jogszabály változásakor akkor is a jogszabálynak megfelelően változnak, ha arról a munkáltató nem hoz semmilyen írásbeli intézkedést, illetve a változásról nem tájékoztatja a közalkalmazottat. A munkáltatói döntésen alapuló illetményrész ezzel szemben más jogi természetű, mivel nem alanyi jogon jár a közalkalmazottnak, hanem munkáltatói döntésen alapul, illetve ezt a jellegét nem veszíti el a garantált illetmény jogszabályon alapuló emelések sem. Erre tekintettel munkáltatói kifejezett döntés, írásbeli intézkedés hiányában ezen illetményrész összege változatlan marad a következő munkáltatói intézkedésig. Ha tehát a garantált illetmény mértéke jogszabályon alapulóan emelkedik, és a felek között nem jön létre újabb megállapodás a kinevezés módosításával az illetmény emeléséről, és a munkáltató sem hoz döntést a munkáltatói döntésen alapuló illetményrészről, akkor a garantált illetmény emelése fedezetét a változatlan összegű illetmény nem biztosítja.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel és 28. cikkével.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság elvét, mivel a kollektív szerződés semmisségével kapcsolatban a Kúria nem egységes elvek szerint hozott döntést. Az alkotmányjogi panaszban közölt táblázatban az indítványozó kimutatta, hogy a Kúria megegyező vagy részben eltérő összetételű tanácsai, más-más, az indítványozó foglalkoztatásában álló közalkalmazottak ügyeiben a kollektív szerződés egyes, a felperes által is hivatkozott rendelkezése semmissége tekintetében eltérő döntést hoztak. Az indítványozó álláspontja szerint az eltérés indokolatlan, és nem szolgálja a jogbiztonság alkotmányos követelményének teljesülését.
- [11] Az indítványozó a fenti okok miatt állítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét is. Ugyancsak a megkülönböztetés tilalmát sérti az, hogy a Kúria döntését követő, annak értelmében szükséges béremelésből egyes dolgozók kimaradnak tekintettel arra, hogy esetükben nem volt szükség munkáltatói értesítésre, így az nem is maradhatott el. Az indítványozót munkáltatóként is érinti a diszkrimináció tilalmának megsértése, mivel a Kúria döntését követően olyan helyzetbe került, mintha egyes dolgozóinak indokolatlanul adna magasabb bért.
- [12] A panaszban írtak szerint a Kúria és a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot. A másodfokú bíróság nem jelölte meg azokat a jogszabályokat, amelyekben az ítélete alapult, a Kúria más egyedi ügyben hozott ítéletére hivatkozott, azt precedensértékűnek tekintve, az indokolásában nem értékelte a peres felek jogszabályi hivatkozásait, illetve az indítványozó több beadványát, valamint nem hozott döntést a kol-

lektív szerződés semmissége kérdésében. A Kúria ítélete megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete nem tartalmaz konkrét jogszabályhely-megjelöléseket, azonban azt mégsem helyezte hatályon kívül. Ezen túlmenően a Kúria nem értékelte az indítványozó több beadványában is kifejtett jogi érvelését.

- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a meghallgatáshoz és a kérelem elbírálásához való jog sérelmét is állította az indítványozó. Álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria egyes, a per érdemét érintő jogszabályi hivatkozásait nem vizsgálta, a jogszabálysövegek összevetéséből nem vont le következtetéseket. A törvényszék és a Kúria ítélete nem foglalkozott az indítványozó kollektív szerződéssel kapcsolatos álláspontjával. A Kúria ítéletének indokolása nem tért ki az indítványozónak a 29/2015. (VI. 15.) BM rendelettel, valamint a Kúria Mfv.II.10.043/2016/7. számú ítéletével kapcsolatban kifejtett álláspontjának értékelésére sem.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látja abban, hogy a másodfokon eljáró törvényszék ítélete nem tartalmazza a döntés alapjául szolgáló konkrét jogszabályhelyek megjelölését, valamint nem értékelte maradéktalanul az indítványozó jogi érveit, így az indítványozó nem tudta felülvizsgálati kérelmében teljes bizonyossággal megjelölni, hogy azt mely jogszabályhelyek megsértésére alapítja, illetve a jogszabálysértést nem tudta megfelelően indokolni. Az indítványozó álláspontja szerint, ha a törvényszék eleget tett volna az indokolási kötelezettségének, akkor lehetősége lett volna olyan tartalmú felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni, amely kedvezőbb ítéletet eredményezett volna. Sértette az indítványozó jogorvoslathoz való jogát az is, hogy a Kúria felülvizgálatra alkalmasnak tartotta a másodfokú bíróság ítéletét, és hogy az eljárási szabálysértés orvoslását nem új eljárásra utasítással tette meg.
- [15] Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is állítja, mivel a Kúria eltérő álláspontra jutott az Mt. 46. §-ának és a Kjt. 66. §-ának értelmezésekor. Az indítványozó szerint a Kjt. 66. § (9) bekezdésének helyes, a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló értelmezése az, hogy a jogalkotói cél az volt, hogy a közalkalmazotti illetmény ne lehessen kevesebb a minimálbérnél, illetve a garantált bérminimumnál. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényszék és a Kúria az adott tényállásra nem vonatkozó jogszabályi rendelkezést alkalmazott, az indítványozó jogi érvelése elutasításának indokairól nem adott megfelelően számot.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [17] Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozói jogosultság vizsgálatát folytatta le, tekintettel arra, hogy az indítványozó megyei rendőr-főkapitányság, és mint ilyen az állami szervezetrendszer része. [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. A 3091/2016. (V. 12.) AB határozat szerint az állami szervek is rendelkezhetnek indítványozói jogosultsággal az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére, amennyiben magánjogi jogalanyként jártak el az alapul fekvő jogviszonyban. A határozat azt is megállapította, hogy ennek vizsgálatát esetről-esetre kell elvégezni {3091/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [19]–[22]}.
- [18] Jelen ügyben az indítványozó rendőr-főkapitányság munkáltatóként, egy munkaügyi jogvitában, mellérendelt jogalanyként mint a polgári per alperese szerepelt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen ügyben az indítványozó indítványtételi jogosultsága erre tekintettel megállapítható.
- [19] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a támadott bírósági döntést, a Kúria Mfv.II.10.141/2017/5. számú ítéletét 2017. július 14-én kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2017. szeptember 8-án nyújtotta be személyesen az Alkotmánybíróságon. Az indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatban előadott indokai nem állnak alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben az állított jogsérelemmel. Erre tekintettel az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére figyelemmel kifejtettek tekintetében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyebekben megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kúria Mfv.II.10.141/2017/5. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.

- [21] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. A panaszos sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe.
- [22] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani. {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [23] A fentiekben kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek tekintettel arra, hogy sem az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése az indítványozó által előadott összefüggésben, sem pedig 28. cikke nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontján alapuló feltételnek figyelemmel az Abtv. 27. § a) pontjában foglaltakra is, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [24] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [25] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogalkalmazás egységének biztosítása az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében kifejezetten a Kúria – és nem pedig az Alkotmánybíróság – hatásköre, melyet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 25–44. §-ai konkretizálnak {3119/2017. AB határozat, Indokolás [26]}. Alkotmányjogi panasz alapján önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat a Kúria hozta {3195/2016. (X. 11.) AB határozat; Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}. Erre tekintettel az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az alkotmányjogi panaszban nevesített indokolási kötelezettség megsértését az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [21]}. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadásának az indokolási kötelezettség vonatkozásában csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye esetén lehet helye az Abtv. 29. §-ának megfelelően. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye nem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig kiegészített indokolással tartotta fenn hatályában. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára. {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről

határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}. A bíróságok mérlegelési körébe tartozik az a kérdés is, hogy a fél bizonyítási indítványának helyt ad-e. A vizsgált ügyben ezt a mérlegelést a bíróságok elvégezték, ennek felülmérlegelésére az Alkotmánybíróságnak a fentebb idézett gyakorlata alapján az alkotmányjogi panasz keretében nincsen módja.

- [28] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [29] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [30] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. §-ában, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1878/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3110/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kecskeméti Törvényszék 3.Bf.351/2016/3. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (jogi képviselője: dr. Siklér Ernő ügyvéd, 6000 Kecskemét, Bocskai utca 1., földszint 2.) a Kecskeméti Törvényszék 3.Bf.351/2016/3. sorszámú ítéletével szemben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján azért nyújtott be alkotmányjogi panaszt, mert álláspontja szerint a Kecskeméti Törvényszék 3.Bf.351/2016/3. sorszámú ítélete, valamint ebben az ítéletben felülvizsgált Kecskeméti Járásbíróság 13.KB.967/2015/11. sorszámú ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljárás követelményrendszerének részeként elismert pártatlanság elvét, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében megfogalmazott jogorvoslathoz fűződő alapvető jogot, valamint emellett az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt, úgynevezett „*nullum crimen sine lege* és *nulla poena sine lege*” alkotmányos garanciákat. Az indítványozó ilyen okok alapján kezdeményezi a hivatkozott bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó ezen kívül kezdeményezi, hogy az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 429/C. §-a alapján hívja fel az elsőfokú bíróságot az alkotmányjogi panaszban támadott bírósági határozat végrehajtásának felfüggesztésére.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó bűnügyben az indítványozó terheltként szerepel. A büntetőeljárás során az első fokon eljáró Kecskeméti Járásbíróság 13.KB.967/2015/11. sorszámú ítéletében megállapított, majd pedig a Kecskeméti Törvényszék 3.Bf.351/2016/3. sorszámú ítéletében kiegészített, és az eljárás során így irányadó tényállás rövid lényege szerint az indítványozó lakott területen belül a megengedett legnagyobb haladási sebességet túllépve vezetett motorkerékpárt. Ennek következtében az indítványozó már nem tudta kikerülni az egyik kijelölt gyalogos átkelőhelyen szabályosan áthaladó sértettet, aki az ütközés következtében olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a helyszínen életét veszítette. A Kecskeméti Járásbíróság ilyen tényállás alapján az indítványozót bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 235. § (1) bekezdésébe ütköző és ugyanezen szakasz (2) bekezdés *b*) pontja szerint minősülő halált okozó közúti baleset vétségében (erről lásd: a Kecskeméti Járásbíróság 13.KB.967/2015/11. sorszámú ítéletének 2–3. oldalait, illetve a Kecskeméti Törvényszék 3.Bf.351/2016/3. sorszámú ítéletének 2. oldalát.).
- [4] Az ügyész a vádlott terhére, az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés súlyosításáért jelentett be fellebbezést. Az ügyészi fellebbezés alapján, másodfokon a Kecskeméti Törvényszék járt el. A Kecskeméti Törvényszék a járásbíróság ítéletét kisebb mértékben kiegészítette, és a vádlottal szemben kiszabott büntetést súlyosította, egyebekben azonban az ítéletet helybenhagyta (erről lásd: Kecskeméti Törvényszék 3.Bf.351/2016/3. sorszámú ítéletének 1. oldalát).
- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyet egyidejűleg alapít az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, valamint az Abtv. 27. § – ára. Minthogy azonban az alkotmányjogi panasz a tartalmát tekintve kizárólag a bűnügyben meghozott bírósági döntések ellen irányul, és ennek megfelelően kizárólag erre vonatkozó indokolást tartalmaz, így az Alkotmánybíróság egységesen az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztettnek tekinti az alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljárás követelményrendszerének részeként garantált pártatlanság elvének sérelmére azért hivatkozik,

mert a büntetőbíróvási eljárás kezdeti szakaszában a később, másodfokon eljáró Kecskeméti Törvényszék zárta ki a Kiskunfélegyházi Járásbíróságot a bűnügy elsőfokú elbírálásából. Az Alkotmánybíróság korábbi döntésére utalva az indítványozói érvelés értelmében a pártatlanság garanciájának érvényesülése megköveteli, hogy az a bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában már eljár, az ügy további elintézéséből ki legyen zárva. Ennek megfelelően az indítványozó álláspontja szerint a kizárás felől döntést hozó másodfokú tanács tagjai a későbbi fellebbezési eljárás során már nem járhattak volna el. Az indítványozó emellett azért hivatkozik az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt úgynevezett „*nullum crimen sine lege* és *nulla poena sine lege*” alkotmányjogi garanciájának sérelmére, mert álláspontja szerint az ellene kiszabott büntetés mérlegelése során a közlekedési bűncselekmények elszaporodottságának súlyosító körülményként történő figyelembe vétele nem igazolt. Az indítványozói érvelés szerint az eljáró bíróság a büntetékiszabási szempontok mérlegelése során a közlekedési bűncselekmények elszaporodottságának súlyosító körülményére nem összevethető módon hivatkozott, így ezért ennek figyelembe vétele sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében biztosított garanciát. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában végül megjelöli az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben biztosított jogorvoslathoz fűződő jog sérelmét is, ugyanakkor a panasz e körben nem tartalmaz indoklást.

- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatósága felől szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [7] 3.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdésének előírása szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjai szerint az alkotmányjogi panasz akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve egyértelmű indoklást ad elő arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz fűződő alapvető jog tekintetében nem felel meg az indítvány határozottságára vonatkozó követelménynek. Az indítványozó ugyanis egyáltalán nem ad elő olyan releváns alkotmányjogi érvelést, amelyből kitűnik, hogy milyen kapcsolatban áll a támadott bírói döntés a jogorvoslathoz fűződő alapvető jogot biztosító alaptörvényi szabállyal. Ebből következően az indítvány ebben a részében nem tartalmaz olyan indoklást, amelyből kitűnhet, hogy a kifogásolt bírói döntés miért sérti a felhívott alaptörvényi szabályt, így nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjaiban foglalt követelményeknek {elsőként lásd: 3183/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [23] és Indokolás [30]; legutóbb megerősítette: 3266/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [8] 3.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeként határozza meg, hogy az indítvány bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a befogadhatóság e feltételei vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság minden esetben külön-külön vizsgálja {elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [9] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja {erről lásd például: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályai közé {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; legutóbb megerősítette: 3316/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [9]}.

- [10] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljárás követelményrendszerének részeként elismert pártatlan bírói eljáráshoz fűződő jog sérelmére azért hivatkozik, mert a Kiskunfélegyházi Járásbíróság kizárása felől döntést hozó bírói tanács ítélezett később, a bűnügy másodfokú eljárása során. Az Alkotmánybíróság a korábbi határozataiban már megállapította, hogy a büntetőeljárásban szabályozott kizárási eljárás [Be. 21–27. §] legfontosabb célja a bűnügy elfogulatlan megítélésének biztosítása, vagyis éppen annak tényleges elősegítése, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó pártatlanság alkotmányjogi garanciája minél teljesebben érvényre juthasson {lásd például: 25/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [29]–[32]}. Emellett az Alkotmánybíróság olvasatában a bűnügy elfogulatlan és tárgyilagos megítélését elsősorban akkor fenyegeti veszély, és ezzel együtt a büntetőeljárás során korábban már eljáró bíró pártatlanságát elsősorban akkor övezheti kétely, ha részt vesz a bűnügyben beszerzett bizonyítékok előzetes értékelésében, vagy a bűnügyre vonatkozó olyan adatokat ismer meg előzetesen, amelyet később bizonyítékként mégsem használnak fel {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [51]–[53]}. Figyelemmel arra, hogy a pártatlanság követelményének érvényre juttatását elősegítő kizárási eljárás nem jár együtt az inkriminált cselekménnyel összefüggő bizonyítékok előzetes megismerésével vagy értékelésével, így az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványban felhívott ezen alapjogi kifogás nem vet fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely a támadott bírói döntést érdemben befolyásolhatta {elsőként lásd: 3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3], legutóbb megerősítette: 3310/2017. (XI. 24.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [11] Emellett az indítványozó azért hivatkozik az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt „*nullum crimen sine lege* és *nulla poena sine lege*” elvének sérelmére, mert álláspontja szerint a bűnügyben eljáró bíróság nem igazolta kellőképpen, hogy a büntetékiszabási szempontok között miért veszi figyelembe súlyosító körülményként a közlekedési bűncselekmények elszaporodottságát. Az indítványozó ekként a büntetékiszabási körülmények bírósági mérlegelésére vonatkozó indokolás megalapozottságát vitatja. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatában az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében biztosított alapjogi garancia a büntetőjogi legalitás alkotmányos elvét testesíti meg. Az Alkotmánybíróság olvasatában e garanciális jellegű alkotmányos elv védelmi köre elsődlegesen a büntetendőség, vagyis a büntetőjogi felelősségre vonhatóság, illetve a kiszabható büntetések törvényben meghatározottságának, valamint ehhez kapcsolódóan az állami büntetőhatalom gyakorlását övező feltételek előre megismerhetőségének, és világos, egyértelmű megfogalmazottságának követelményeit öleli át {erről lásd például: 4/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [59]; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [33]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [93]–[104]; 3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [69]–[71]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [88]–[89]}. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában ugyanakkor a büntetékiszabási körülmények bírósági mérlegelésére vonatkozó indokolás megalapozottságát vonja kétségbe. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alkotmányjogi panaszban felhívott kifogás azért nem vet fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely a támadott bírói döntést érdemben befolyásolhatja, mert nem érinti az alapjog védelmi körét. Az Alkotmánybíróság emellett megállapítja, hogy az eljáró bíróságok részletesen számot adtak a büntetés kiszabása során figyelembe vett szempontokról (erről lásd: Kecskeméti Járásbíróság 13.KB.967/2015/11. sorszámú ítéletének 8. oldalát, illetve Kecskeméti Törvényszék 3.Bf.351/2016/3. sorszámú ítéletének 2. oldalát), amelynek ismételt felülvizsgálatától, és megalapozottságának további ellenőrzésétől a korábban felidézett, következetes gyakorlata szerint az Alkotmánybíróság tartózkodik {hasonlóan lásd: 3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [96]}. Az Alkotmánybíróság mindezek mellett az alkotmányjogi panaszban felvetett kérdéseket nem értékelte olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekként sem, amelyek a jelen ügyben érdemi alkotmánybírósági eljárásra okot adhatnának {elsőként lásd: 3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3], legutóbb megerősítette: 3316/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [12] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban, részben pedig az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította. Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította, így okafogyottá vált az indítványozó abbéli kezdeményezése, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az első fokon eljáró bíróságot a panaszban támadott bírói határozat végrehajtásának felfüggesztésére {első-

ként lásd: 3097/2015. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [21]; majd legutóbbról: 3316/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [11]].

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1106/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3111/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.383/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A B. gazdasági társaság, a T. gazdasági társaság, a G. gazdasági társaság, a P. gazdasági társaság, az E. gazdasági társaság, a B2. gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozók) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek az Alkotmánybíróság elé a Kúria Gfv.VII.30.383/2016/8. számú ítélete ellen, annak alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítését kérve. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(2) bekezdése, a XII. cikk és a XIII. cikk megsértésére hivatkoztak.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy az M. gazdasági társaságot (a továbbiakban: társaság) a per alperese (a továbbiakban: alperes) alapította 1992-ben. Az alperes tagi felelősségét a közvetlen irányítást biztosító befolyáshoz kapcsolódó felelősségi szabályra utalással határozta meg. Az alapítással együtt megkötött szindikátusi szerződésben rögzítették, hogy a társaság ügyvezetőjét az alperes nevezi ki, a háromtagú felügyelő bizottságba két tagot az alperes nevez ki, az ügyvezető jogkörét nem korlátozták. A társaság 2003-ban fizetéképtelenné vált, likviditási problémáinak megoldására folyószámlahitel szerződést kötött, amelynek a keze az alperes volt. 2003-ban a társaság ügyvezetőjének jogkörét oly módon korlátozta, hogy 5 millió Ft feletti kötelezettségvállalásai az alperes képviselőjének előzetes írásbeli engedélyével voltak teljesíthetők. A társaság 2005-ben felszámolás alá került, a felszámolási eljárás 2011-ben fejeződött be. A felszámolási eljárásban összesen 25 hitelező jelentett be összesen 308 341 724 Ft hitelezői igényt. A társaság vagyona a felszámolási költségek teljes kifizetésén túl a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi IL. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 57. § (1) bekezdés *d*) pontjába sorolt igények részbeni kielégítésére nyújtott fedezetet. A felszámolási eljárásban meg nem térült követelések az ügyvezető jogkörét korlátozó alapítói határozat meghozatalát megelőzően megkötött alvállalkozási szerződéseken alapultak, mely szerződéseket a társaság az alperessel kötött vállalkozási szerződések teljesítése érdekében kötött az indítványozókkal, mint alvállalkozókkal, akik a per felperesei voltak. Az indítványozók keresetükben kérték annak megállapítását, hogy az alperes korlátlan és teljes felelősséggel tartozik a társaság tartozásaiért, mivel a közvetlen irányítást biztosító befolyása következtében tartósan hátrányos üzletpolitikát folytatott és ez az ellenőrzött társaság kötelezettségeinek teljesítését jelentősen veszélyeztette. Az elsőfokú bírósági eljárás négy alkalommal került megismétlésre. Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy az indítványozók számára fizessen meg összesen 218 118 495 Ft-ot és annak késedelmi kamatát. Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában a tartósan hátrányos üzletpolitikát abban állapította meg, hogy az alperes gazdaságilag olyan függő helyzetbe hozta és tartotta a társaságot a szervezeti felépítésének kialakításán és konzerválásán keresztül, ami az alperesre kedvező volt azért, hogy a piaci ár alatt tudta a beruházásait megvalósítani, és hátrányos volt a társaságra nézve azért, hogy a kényszerűen vállalt ajánlati árak a költségei fedezésére nem voltak elegendőek, az árbevételből nem tudott hasznot realizálni, így forrás hiányában a termelőeszközei korszerűsítéséről nem tudott gondoskodni, ami a versenyképességét tovább rontotta. Az elsőfokú bíróság szerint az alperestől függő gazdasági helyzete vezetett a társaság fokozatos eladósodásához és a fizetéképtelen helyzet kialakulásához.
- [3] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit helyben hagyta. A másodfokú bíróság ítélete indokolásában az üzletpolitika fogalmát – a kialakult bírósági gyakorlat alapján – úgy határozta meg, hogy az egy hosszú távú, több évre szóló gazdálkodási koncepciót jelent, mely akkor minősül az ellenőrzött társaságra nézve hátrányosnak, ha a stratégiai irányító tevékenységet az uralkodó tag akár szándékos, akár súlyosan gondatlan magatartásával (tevélegesen vagy passzívan) akként folytatja, hogy

az nem szolgálja az ellenőrzött társaság érdekeit, esetlegesen azzal ellentétes, és ezáltal az ellenőrzött társaságnak bevételkiesése, vesztesége keletkezik, mely körülmény eredményeként az ellenőrzött társaság fizetéképtelenné válik, a felszámolása során pedig a vagyona már nem elegendő a hitelezők kielégítésére. Az elsőfokú eljárás során kirendelt szakértő a hátrányos üzletpolitika folytatását nem találta megállapíthatónak, azonban a bíróság azért mérlegelhette felül a szakértő következtetéseit, mert a szakértő nem a bíróság által kimunkált üzletpolitika fogalomból indult ki.

- [4] A Kúria Gfv.VII.30.383/2016/8. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét akként változtatta meg, hogy a keresetet elutasította. A Kúria indoklásában rögzítette, hogy a tulajdonos gazdasági céljáról csak aktívan elkövetett tartósan hátrányos üzletpolitika esetén lehet beszélni. Ilyenkor a tulajdonos célja, hogy az uralt társaságot tulajdonosként olyan módon irányítsa, mellyel az uralt társaságtól vagy közvetlenül vonjon el vagyont, vagy pedig közvetetten, mert ott azért keletkezik veszteség, hogy a tulajdonosnál – vagy az érdekeltségi körébe tartozó más gazdálkodó szervezetnél – nyereség keletkezzen. A Kúria szerint az adott perben nem volt megállapítható olyan cél az alperes vonatkozásában, amelynek elérése érdekében a társaságnál nem tette meg a megfelelő intézkedéseket. A társaság eladósodottságának, fizetéképtelenségének a kérdése csak majd tíz évvel az alapításától számítva merült fel. A Kúria kiemelte, hogy a jogerős ítélet megállapítása szerint az alperes azzal folytatott tartósan hátrányos üzletpolitikát a társaság tekintetében, hogy a társaságnak a piaci körülményekhez való rugalmas alkalmazkodását nehezítette el a társaság eredményes működésének megteremtéséről való gondoskodást elmulasztó magatartásával.
- [5] A Kúria álláspontja szerint azonban nem állapítható meg a tulajdonos felelőssége a Cstv. 63. § (2) bekezdése alapján pusztán azért, mert az adós társaság veszteségesen folytatja a tevékenységét. A tulajdonosi döntéseknek a társaság nyereségessége szempontjából való megítélése, illetve a társaság vezetése és annak eredményessége nem a tartósan hátrányos üzletpolitika felelősségi körében vizsgálendő. Önmagában az, hogy egy tulajdonos a saját tulajdonában álló korlátolt felelősségű társaságot nem eredményesen működteti, nem alapozza meg a tulajdonos korlátlan és teljes felelősségét a társaság ki nem egyenlített kötelezettségeiért. A Kúria szerint a korlátozott felelősségű társaságok lényege pontosan az, hogy a tulajdonos a tulajdonában álló társaság hitelezői felé csak abban az esetben váljon felelőssé a teljes vagyonával, ha tudatosan, a tulajdonában álló társaság vagyona elvonásának céljával, vagy abba beletörődve működteti a társaságot. Ha a tulajdonos nem nyereségesen működő vállalkozást hoz létre, és tart fenn, az önmagában nem alapozza meg a korlátlan és teljes felelősségét.
- [6] A Kúria hangsúlyozta, hogy az eljárás irataiból megállapíthatóan a veszteséges működés oka nem kizárólag az volt, hogy a társaság alapításának körülményei miatt a régi állami vállalati struktúra továbbélt a társaságban. A veszteség oka részben az volt, hogy ezeket a plusz költségeket a társaság nem tudta az alperesre továbbhárítani, részben azonban az is, hogy nem maga végezte a feladatokat, hanem alvállalkozókkal végeztette, és az alvállalkozók számára magasabb vállalkozói díjakat ismert el, mint ami az akkori piacon elfogadott volt. Az alvállalkozók magasabb díjait sem tudta az alperessel elfogadtatni, ezért a saját költségeinek és az alvállalkozói magasabb díjaknak együttesen volt köszönhető a fizetéképtelenné válása. A Kúria rögzítette továbbá, hogy az alperes a veszteségről való tudomásszerzést követően kezesként lépett fel annak érdekében, hogy a társaság kölcsönt tudjon felvenni, másrészt korlátozta az ügyvezető jogait, majd új ügyvezetőt nevezett ki, hogy készítse elő a felszámolást.
- [7] Az indítványozók ezt követően nyújtottak be alkotmányjogi panaszt a Kúria Gfv.VII.30.383/2016/8. számú ítélete ellen, amelyben annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mivel az álláspontjuk szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(2) bekezdését, a XII. cikket és a XIII. cikket.
- [8] Az indítványozók álláspontja szerint a Kúria a tényállást a saját preconcepciójának megfelelően iratellenesen eltorzította és ítéletét iratellenes tényállásra alapozta. Az indítványozók kiemelték, hogy alkotmányjogi panaszuk tárgya nem a bizonyítékok bíróságok általi értékelése, hanem a vonatkozó indokolás hiánya. Az indítványozók hivatkozása szerint az indokolt döntés a tisztességes eljáráshoz való jog immanens részét képezi és ezzel kapcsolatos alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az is, hogy a Kúria a saját korábbi joggyakorlatával szembemelve hozott döntést, így saját jogegységesítő funkcióját nem látja el, jogbizonytalanságot okoz, továbbá a tisztességes eljáráshoz való jogot sértette az is, hogy az eljárás több mint 13 évig tartott, amely ezen okból is ellehetetlenítette a követelés érvényesítését.

- [9] Az indítványozók hivatkoztak arra is, hogy alvállalkozói voltak az alperes kizárólagos tulajdonában álló gazdasági társaságnak, melynek csődbe menetele és felszámolási eljárás hatálya alá kerülése miatt alvállalkozói díjukat nem kapták meg és ezen sérelem miatt bírósági jogvédelmet nem kaptak, amely jelenség alapvetően veszélyezteti a vállalkozói létet, ezáltal a vállalkozáshoz való jog sérelmét eredményezi.
- [10] Az indítványozók szerint az ügyben alapvető jelentőségű a tulajdonhoz való jog sérelme is, ugyanis az indítványozók ezen joga sérült azáltal, hogy az elvégzett munka ellenértékét nem kapták meg.
- [11] Az indítványozók kifogásolták, hogy a Kúria ítélete a Fővárosi Törvényszék elsőfokú és a Fővárosi Ítéletábrla másodfokú ítéletét, illetőleg azok részletes indokolásában foglaltakat, több mint 13 év bírói munkájának eredményét és többek között a Kúria saját elvi bírósági határozatát és egy másik kúriai bírósági határozatot sem vett figyelembe, azokkal minden indokolás nélkül szembehelyezkedett. Az indítványozók szerint ezen határozatok az eljárás bíróságokat kötötték, indokolásukban részletesen hivatkoztak is ezekre, és a törvényesség talaján állva magának a Kúriának is figyelembe kellett volna vennie ezeket. Az indítványozók szerint a Kúria ezen lépésével súlyosan veszélyeztette a jogbiztonságot, hiszen ahelyett, hogy egységesítené a joggyakorlatot, minden indok nélkül eltért korábbi gyakorlatától, amely eljárás semmiképp sem nevezhető tisztességesnek. Az indítványozók előadták, hogy a Kúria három oldalas indokolása nem felel meg az indokolási kötelezettség alkotmányos követelményének, nem vonta kétségbe a jogerős ítélettel megállapított tényállást, illetve annak bizonyítását.
- [12] Az indítványozók kifogásolták, hogy a Kúria ítélete szerint a veszteség keletkezése objektív gazdasági folyamatokra és nem az egyedüli (uralkodó) tag befolyásoló magatartására vezethető vissza. Az indítványozók szerint ugyanakkor ilyen „objektív folyamatokra” a jogerős ítélet nem alapította az indokolását, éppen ellenkezőleg azt állapította meg, hogy a társaság veszteségei nem ilyen folyamatoknak, hanem az alperes, mint egyedüli tag megfelelően és kétséget kizáróan bizonyított tartósan hátrányos üzletpolitikájának következményeként keletkeztek. Az indítványozók szerint a Kúria ítélete ellentétes az EBH2004.1038 és a BH2012.295 számú eseti döntésekben foglaltakkal, amely a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte. Az indítványozók kifogásolták, hogy a jelen ügyben az eljárás több, mint 13 évig tartott, amely nyilvánvalóan sérti a jogviták észszerű időben való befejezéséhez való jogot, továbbá az eljárás elhúzódása miatt az indítványozókat kár érte, mivel késedelmi kamatot csak az ellenőrzött társaság jogutód nélküli megszűnéséig lehet felszámítani.
- [13] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozók érintettnek tekinthetők és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették.
- [15] Az Abtv. 27. §-a *a)* és *b)* pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(2) bekezdése, a XII. cikk és a XIII. cikk megsértésére hivatkoztak.
- [17] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja szerint a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha alkotmányjogi panasz esetén egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve az *e)* pont szerint egyértelműen indokolni kell, hogy a sérelmezett döntés, illetve jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [18] Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdése, a XII. cikk (2) bekezdése és a XIII. cikk (2) bekezdése tekintetében nem tartalmaz indokolást, így nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjának, mivel nem tartalmaz érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

- [19] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, a XII. cikk (1) bekezdése és a XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz indokolást, e tekintetben az indítvány megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét, a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kérte annak megsemmisítését.
- [20] Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [21] Az Alkotmánybíróság elöljáróban kiemeli, hogy feladata az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, és nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazását felülbírálni, hiszen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása a bíróságok, elsősorban a Kúria feladata {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés [30] bekezdése, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés [5] bekezdése}.
- [22] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3090/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [27]}. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [23] Az alkotmányjogi panaszban előadott kérdést a bíróságok indokolási kötelezettségét érintően az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21]). Következésképpen az indítványban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdés tárgyában az Alkotmánybíróság már korábban állást foglalt {3130/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapítja, hogy a Kúria az indítványozók jogértelmezésétől eltérően, az eljárásban alkalmazandó társasági jogi és Cstv. rendelkezések alapján értelmezte az uralkodó tag felelősségét és megindokolta, hogy mely tények és körülmények alapján nem osztja a másodfokú bíróság álláspontját. Ezen túlmenően az indítványozók nem jelölték meg, hogy milyen kérdésekre nem tért ki a kúriai ítélet indokolása, illetve milyen lényeges kérdések vizsgálatának hiányát kifogásolják. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyéb iránt a bíróságok feladata” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság az észszerű időn belüli elbírálás követelményéhez fűződő alapjog megsértésével összefüggésben kiemeli, hogy polgári ügyekben „[...] önmagában az észszerű időn belüli befejezés követelményének esetleges megsértése nem vezethet a támadott ítélet megsemmisítéséhez” {3113/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokolást, hogy a bírósági eljárás időtartama mennyiben befolyásolta a kifogásolt kúriai döntést, ebből kifolyólag az érdemi vizsgálat szükségességét ezen Alaptörvényben biztosított jog megsértése sem vetette fel.
- [26] Az Alkotmánybíróság az indítványozóknak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének megsértésére vonatkozó érvelésével kapcsolatban hangsúlyozza, hogy „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztés lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el (vagyoni követeléséhez nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelmén keresztül nem lehet eszköze vagyonjogi perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának” {3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást” {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének a megsértése sem vetődik fel azon az alapon, hogy az indítványozók pervesztességük következtében elesetek az alvállalkozói díjuktól.
- [28] Tekintettel arra, hogy az indítványozók a bíróság ítéletének alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolták, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.

[29] Mindezek alapján az alkotmányjogi panasz részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt törvényi feltételeknek nem felel meg, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1644/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3112/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K.27246/2017/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K.27246/2017/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozó álláspontja szerint az ítéletek ellentétes az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [3] 1.1. A tényállás szerint Pomáz Város Önkormányzatának bejelentése alapján eljárva a Pest Megyei Kormányhivatal Szentendrei Járási Hivatala helyszíni szemlét tartott két pomázi, külterületi ingatlanon. A helyszíni szemle során a járási hivatal megállapította, hogy az ingatlanokon földet és építési törmelékkel halmozott fel, amelyből utat alakítottak ki. A járási hivatal elsőfokú hatóságként eljárva megállapította, hogy az indítványozó az építési törmelék felhalmozásával és út kialakításával a termőföld engedély nélküli, más célú hasznosítását valósította meg. A járási hivatal végzésében a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban: Tftv.) 16. §-a alapján eljárva lehetőséget adott az indítványozónak arra, hogy az engedély nélküli más célú hasznosítás folytatásához utólagos engedélyt kérjen. Az indítványozó a végzés szerinti határidőben utólagos engedélyezés iránti kérelmet nyújtott be, azonban a szükséges mellékleteket a hiánypótlást követően sem csatolta. Ezt követően a járási hivatal kötelezte az indítványozót, hogy az ingatlanokból igénybe vett területet az eredeti állapotba állítsa vissza.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokú hatóságként a Pest Megyei Kormányhivatal járt el, amely az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Fellebbezésében az indítványozó kifejtette, hogy álláspontja szerint az eljárásban érintett területeken más célú hasznosítás nem történt, mivel az egyik érintett földrészleten csak az útépítéshez szükséges anyagok tárolása történt, a másik érintett földterületen pedig a szokásjogú út darálékkal való javítását végezte. Véleménye szerint a Tftv. 10. § (2) bekezdése szerint nem valósult meg engedély nélküli más célú használat, mivel a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény hatálya alá tartozó, a részarány-földkiadási eljárás során, továbbá a részarány-földkiadási eljárás eredményeként keletkezett osztatlan közös tulajdonok megszüntetése során keletkező új földrészletek megközelítését szolgáló utak kialakítása vagy pedig mezőgazdasági célú tereprendezés történt. A kormányhivatal megállapította, hogy az indítványozó ezen álláspontja nem helytálló, mivel a Tftv. 9. § (1) bekezdés a) pontja szerint termőföld más célú hasznosításának minősül a termőföld olyan időleges vagy végleges igénybevétele, amellyel a termőföld a továbbiakban mezőgazdasági hasznosításra időlegesen vagy véglegesen alkalmatlanná válik. Az indítványozó által is elismert depóniák létesítése folytán pedig a terület legalább ideiglenesen nyilvánvalóan mezőgazdasági termelésre alkalmatlanná vált. Az indítványozó által hivatkozott, a Tftv. 9. § (2) bekezdésében felsorolt esetek nem vonatkoztathatók az esetre.
- [5] Az indítványozó keresetet nyújtott be a Pest Megyei Kormányhivatal határozatának felülvizsgálata iránt. A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozó keresetét elutasította jogsértés hiányában. A bíróság rögzítette, hogy a perben abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy az indítványozó által végzett törmelékfordítás és útfeltöltés a termőföld más célú hasznosításának minősül-e. A bíróság idézte a Tftv. 9. § (1) bekezdésének a) pontját a termőföld más célú hasznosításáról, illetve a Tftv. 16. § (1) bekezdését

a termőföld engedély nélküli más célú hasznosításáról. A bíróság hangsúlyozta, hogy az indítványozó által megvalósított termőföldre történő törmelékfordás nem minősül a Tftv. 10. § (2) bekezdés *d*) pontja szerinti mezőgazdasági tereprendezésnek, így ingatlanügyi hatóság előzetes engedélyétől nem mentes tevékenység.

- [6] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K.27246/2017/3. számú ítélete ellentétes az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert a bíróság „a keresetben foglalt érvrendszerhez képest” nem adta megfelelő indoklását annak, hogy a mezőgazdasági tereprendezésre vonatkozó szabályok miért nem alkalmazhatók, azaz a bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének. A tisztességes bírósági eljárás elvét sérti az is, hogy a „bíróság átlépte a jogszabály-értelmezés kereteit,” valamint hogy az ítélet *contra legem* született.
- [8] Az indítványozó a XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelméhez indokolást nem fűzött.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [10] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a jogerős bírósági döntést, a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K.27246/2017/3. számú ítéletét 2017. július 27-én vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig határidőben a bírósághoz nyújtotta be. Az indítvány azonban csak részben felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése], a támadott bírói döntést, a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K.27246/2017/3. számú ítéletét, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést az indítvány azonban csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme tekintetében tartalmaz. Így az indítvány az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelme tekintetében nem felel meg a határozott kérelem feltételeinek, így azt az Alkotmánybíróság nem vizsgálta.
- [11] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [12] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [13] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmeként előadottakkal az indokolási kötelezettség megsértését valószínűsítette, illetve lényegében a bírósági ténymegállapítások és jogi értékelések alkotmánybírósági felülvizsgálatát kezdeményezte. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, amely szerint tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a bírósági döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]]. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára, így a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megállapítására vagy a jogvitát lezáró határozat kizárólag szakjogi tartalmú kritikájára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]].
- [14] Az indítványozó az indokolás hiányára elsősorban a mezőgazdasági tereprendezésre vonatkozó szabályok alkalmazása vonatkozásában hivatkozott. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kérdésben kialakított álláspontját a másodfokú hatóság határozatában megfelelően indokolta, ezt az indokolást pedig a közigazgatási

határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perben a bíróság helyben hagyta, jogszabálysértést nem állapított meg.

- [15] Az Alkotmánybíróság – a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben is – hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, amely szerint a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [16] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [17] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1717/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3113/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2.Szef.18/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) és (2) bekezdésére, valamint a 27. §-ára hivatkozással alkotmányjogi panaszt nyújtott be az első fokon eljáró Pécsi Járásbíróság mint Központi Szabálysértési Bíróságnál a Pécsi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2.Szef.18/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése céljából. Az alkotmányjogi panasz 2017. augusztus 25-én érkezett az Alkotmánybírósághoz.
- [2] A Pécsi Járásbíróság mint Központi Szabálysértési Bíróság 22.Sze.1900/2017/4/III. számú, 2017. május 16-án kelt végzésében az indítványozóval szemben garázdaság szabálysértése miatt 30 000 Ft pénzbírságot szabott ki.
- [3] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint 2016. december 15-én a mohácsi városi önkormányzat közmeghallgatást és testületi ülést tartott hivatali épületében. A képviselőtestület ülésének megkezdése előtt az indítványozó nem a hallgatóság részére biztosított székre ült, hanem a sajtó részére fenntartott egyik helyre. A polgármester, aki egyben az ülés levezető elnöke is volt, többször felszólította az indítványozót, hogy a hallgatóság részére fenntartott helyre üljön, azonban ennek az indítványozó nem tett eleget. Az indítványozó a képviselőtestület ülésének és a polgármester eljárásának a törvényességét kioktató, becsmérítő stílusban vitatta, majd felállt és miközben kép-és hangfelvételt készített, kiabálni kezdett. Az indítványozó magatartása miatt ellehetetlenült az ülés megtartása és ezért a polgármester zárt ülést rendelt el. A hallgatóság elhagyta a termet, de erre az indítványozó nem volt hajlandó. Visszaült az általa elfoglalt székre és a kitérő rendőrök csak testi kényszer alkalmazásával tudták a teremből eltávolítani úgy, hogy az indítványozót a földön ülve húzták ki a folyosóra. Az ülésről videofelvétel készült, amelyen az indítványozónak a polgármesterrel folytatott vitája, valamint magatartása, továbbá a hallgatóság, illetve a képviselő testület tagjainak a megbotránkozása látható. Az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a rendelkezésre álló videofelvétel alapján a tényállás egyértelműen megállapítható, így tanúk meghallgatása nem szükséges.
- [4] A Pécsi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2.Szef.18/2017/2.számú, 2017. május 31-én kelt végzésében a járásbíróság elsőfokú végzését hatályában fenntartotta.
- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 26. (1) bekezdésére, 26. § (2) bekezdésére, valamint a 27. §-ára, továbbá az Alaptörvény XXV. cikkében foglalt panaszjogra hivatkozással nyújtotta be. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 26. § (2) bekezdése, valamint az Alaptörvény XXV. cikke tekintetében az indítvány azonban nem jelölt meg sem támadott jogszabályi rendelkezést, sem pedig az alapjogi sérelemre vonatkozó indokolást nem adott elő.
- [6] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Pécsi Járásbíróság mint Központi Szabálysértési Bíróság 22.Sze.1900/2017/4/III. számú ítélete, valamint a Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Szef.18/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírósági határozatok sértik az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében, valamint a IX. cikk (1) bekezdésében foglalt jogait.
- [7] Az indítványozó a bizonyítékok értékelését kifogásolta, mert álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás elveit az, hogy ügyét az elsőfokú bíróság csak a vallomása és a videofelvétel alapján bírálta el, továbbá végzésében nem tért ki az indítványozó által fontosnak tartott körülményekre. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogával kapcsolatban sérelmezte, hogy a Pécsi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a támadott végzésében

az indítványozó véleménye szerint nem indokolta megfelelő részletességgel az elsőfokú döntés helybenhagyását és azt, hogy a másodfokú döntés ellen nincs helye további jogorvoslatnak. Mindezek alapján az indítványozó úgy ítélte meg, hogy a bíróság pártatlansága kétséges, ezért a Pécsi Járásbíróság, valamint a Pécsi Törvényszék másodfokú tanácsának elnökével szemben kizárási indítványt is benyújtott. Álláspontja szerint a bíróságok eljárása és a bíróság kiszabásának körülményei sértik az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánításhoz való jogát. Ennek alátámasztására hivatkozott az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) AB határozatára, amelynek alapján álláspontja szerint a közszereplőknek el kell viselniük az általa megfogalmazott bírálatot. Az indítványozó szövegszerűen idézte a 30/1992. (V. 26.) AB határozatban foglalt azon elvet, hogy a kommunikációra irányuló processzusban helye van minden véleménynek, jónak és károsnak, kellemesnek és sértőnek egyaránt, különösen azért, mert maga a vélemény minősítése is ennek a folyamatnak a terméke. Az indítványozó külön indokolás nélkül állította azt, hogy a támadott döntések az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakat is sértik.

- [8] 3. Az indítványozót az Alkotmánybíróság főtítkára felhívta a panasz alkotmányjogi indokolásának a kiegészítésére abban a tekintetben, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel.
- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának kiegészítésében – határidőn belül – közölte, hogy azért kéri a támadott végzések megsemmisítését, mert azok az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztesleges eljárás részét képező indokolási kötelezettséget sértik. Az indítványozó az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozatára hivatkozással kifogásolta, hogy – álláspontja szerint – az elsőfokú végzés indokolása sablonos, mert az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe az ügy lényegi körülményei tekintetében kifejtett érveit. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére irányuló kifogásait azzal egészíti ki, hogy a másodfokú bíróság már azelőtt meghozta a döntését, mielőtt a fellebbezésének az indokolása megérkezett.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróságnak először azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [11] Az Abtv. 26. § (1) és az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapozott indítvány vonatkozásában az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemmel szemben támasztott követelményeknek nem tesz eleget. Az indítványozó sem a bírósági eljárásban alkalmazott alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezést, sem pedig bírói döntés nélkül alkalmazott vagy hatályosuló jogszabályi rendelkezést nem jelölt meg, illetve azzal kapcsolatban alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást sem adott elő. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt ebben a tekintetben nem vizsgálhatta érdemben, így a továbbiakban csak az Abtv. 27. §-án alapuló alkotmányjogi panasz feltételeinek történő megfelelést vizsgálta.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az elsőfokú bíróság tájékoztatása szerint a Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság 22.Szef.1900/2017/4/III. számú végzését az indítványozónak 2017. június 6-án kézbesítették. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2017. augusztus 7-én adta postára. Tekintettel arra, hogy a határidő utolsó napja munkaszüneti napra esett, így a következő munkanapon, 2017. augusztus 7-én postázott panasz határidőben benyújtottnak számít.
- [13] 5. Az alkotmányjogi panasz részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek, mivel tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [IX. cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés].
- [14] 5.1. Az indítványozó hivatkozik az Alaptörvény 28. cikkének a sérelmére is. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy ezen rendelkezés nem tekinthető az Alaptörvényben biztosított jognak, így ennek alapján alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége {legutóbb pl. 3215/2017. (IX. 13.) AB végzés, Indokolás [11]; 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}.

- [15] 5.2. Az indítvány hivatkozik az Alaptörvény XXV. cikkére, amely biztosítja, hogy bárki kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez, de erre vonatkozóan alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem ad elő, így kérelme ezen alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az indítványi elem érdemi elbírálásának az akadálya {pl: 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [16] 5.3. Az indítvány megjelöli a támadott bírósági határozatokat (Pécsi Járásbíróság mint Központi Szabálysértési Bíróság 22.Sze.1900/2017/4/III. számú végzése, Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Szef.18/2017/2. számú végzése), az alapjogi sérelemre vonatkozó indokolást és kifejezett kérelmet terjeszt elő arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a felsorolt határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [17] 5.4. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó eljárás alá vont személy volt, így nemcsak az alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultnak, hanem egyben érintettnek is tekinthető.
- [18] 5.5. Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványozó a jogerős másodfokú bírósági határozat ellen nyújtotta be panaszát és ezt követően további rendes jogorvoslat nem állt rendelkezésére. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az indítvány a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek is eleget tett.
- [19] 6. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [20] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [21] 6.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának kiegészítésében hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs összefüggés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ennek következtében a panasznak ez az eleme érdemben nem vizsgálható {pl. 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]; 3122/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [12] és 3124/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [22] 6.2. Az indítvány szerint az eljáró bíróság nem tett eleget az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettségének, mert nem tért ki az indítványozó fellebbezésében közölt minden körülményre és tényre. Az Alkotmánybíróság szerint megállapítható azonban, hogy az eljáró bíróságok a határozataikban számot adtak az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság ezért ebben a vonatkozásban az érdemi vizsgálatot mellőzte.
- [23] 6.3. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát sértette az, hogy az elsőfokú bíróság csak a videofelvétel alapján állapította meg a tényállást, és a tanúk meghallgatását nem tartotta szükségesnek.
- [24] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, a cselekmény minősítése és a szankció kiszabása olyan törvényességi kérdések, amelyekről történő döntés

az eljáró bíróságok hatáskörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság jogköre nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan – vélt vagy valós – jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {pl. 3147/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [23]; 3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt ebben a tekintetben nem vizsgálta érdemben.

- [25] 6.4. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát sérti, hogy a másodfokú döntés ellen nincs helye további jogorvoslatnak, valamint az, hogy a Pécsi Törvényszék már azelőtt meghozta döntését, mielőtt a fellebbezésének az írásbeli indokolása és a bírói tanács elnöke elleni kizárási kérelme megérkezett volna, holott a fellebbezési határidő álláspontja szerint még nem járt le. Ez utóbbi körülmény az indítványozó szerint a bíróság pártatlanságát megkérdőjelezi.
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a másodfokú tanács elnöke a végzés meghozatala után levélben tájékoztatta az indítványozót arról, hogy az elsőfokú bíróság határozatát a tárgyaláson bejelentett fellebbezés alapján bírálta felül és már azelőtt meghozhatta a döntését, mielőtt az indítványozó fellebbezésének részletes indokolása megérkezett volna. Ennek indoka, hogy a szabálysértés miatt folyó eljárásban a törvény nem teszi kötelezővé a fellebbezés írásbeli indokolásának a bevárását. A bíróság álláspontja szerint az indítványozó fellebbezésének indokolása egyébként nem tartalmaz olyan körülményt, amely a határozat megváltoztatását indokolná. A tanács elnöke közölte továbbá, hogy az indítványozó kizárási kérelme is a határozat jogerőre emelkedése után érkezett a bírósághoz, ezért az okafogyottá vált.
- [27] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti. A jogorvoslati rendszer kialakításában a jogalkotó nagyfokú szabadsággal rendelkezik abban, hogy hány jogorvoslati szintet határoz meg és a jogorvoslatok eljárási rendjében eltérő szabályokat állapíthat meg. Minden jogorvoslat lényegi eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {legutóbb pl. 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]–[25]; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. A jogorvoslathoz való jog a jogsérelem orvoslásának a lehetőségét és nem az ahhoz való jogot jelenti, hogy annak eredményeként a bíróság az indítványozó elvárásainak megfelelő döntést hozzon.
- [28] Jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozónak lehetősége volt arra, hogy egy magasabb szintű jogorvoslati fórumhoz forduljon és az elsőfokú bíróság döntését a másodfokú bíróság által megvizsgálta. Az a körülmény, hogy a másodfokú bíróság nem várta meg a döntés meghozatalával azt az időpontot, amikor az indítványozó fellebbezésének az indokolása megérkezik, akkor lenne releváns, ha megállapítható lenne, hogy a bírói döntés érdemére ez a körülmény kihatott. A másodfokú bíróság ebben a tekintetben közölte, hogy a fellebbezés tartalmának az ismeretében sem tartja indokoltnak döntésének a megváltoztatását.
- [29] Az Alkotmánybíróság felülvizsgálata kizárólag akkor terjedhet ki a másodfokú jogorvoslat körülményeire, ha azok olyan alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnének fel, amelyek az ügy érdemére kihatottak volna. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a jogorvoslathoz való jogát gyakorolhatta, és kizárólag annak kedvezőtlen eredményét kívánja alkotmányos vizsgálat tárgyává tenni. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenességre, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésre utaló kétely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltak tekintetében nem merült fel, így az Alkotmánybíróság az erre vonatkozó érdemi vizsgálatot nem tartotta indokoltnak.
- [30] 6.5. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban arra hivatkozott – a 30/1992. (V. 26.) AB határozatban és 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban foglaltakat idézve –, hogy a közszereplőkre irányuló véleménynyilvánítás szabályai tágabb körben engedik meg a sértő véleménynyilvánítást. Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság mint központi szabálysértési bíróság által kiszabott bírság ennek fényében alaptörvény-ellenes módon korlátozta a IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánításhoz való jogát. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy maga az alkotmányjogi panasz rögzíti tényként, hogy az indítványozó véleményének kifejezésre juttatása csak azután történt, miután a polgármester többször felszólította a távozásra és vele szemben rendőri intézkedést kért. Az elsőfokú bíróság azonban nem az indítványozó véleményének a kifejtése miatt alkalmazott vele szemben szabálysértési szankciót, hanem azért, mert egy hatósági intézkedés iránt fizikai engedetlenséget tanúsított.

Az elsőfokú bíróság által rögzített tényállás alapján az is megállapítható, hogy a „kioktató, becsmérő stílusban” tett közlés nem a közügyek megvitatására, hanem az ülést levezető polgármester rendfenntartásra irányuló intézkedése ellen irányult (támadott elsőfokú végzés 2. oldal 7. bekezdés). Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint – az eset körülményeire tekintettel – az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésben foglalt véleménynyilvánítás-hoz való joggal kapcsolatos, érdemi alkotmányjogi összefüggés nem állapítható meg.

[31] A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján érdemi vizsgálatra alkalmatlannak tartotta.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1679/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3114/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.22.102/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az elsőfokú bíróságnál a Kúria Pfv.IV.22.102/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése érdekében. Az alkotmányjogi panasz 2017. augusztus 11-én érkezett az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló polgári peres ügy előzménye, hogy a felperesként eljáró indítványozó 2010. március 26-án reggel a mohácsi polgármesteri hivatal előtt demonstrációt tartott. Ennek során a zászlótartó rúd és a lámpaoszlop közé egy transzparenst (molinót) helyezett el „Csalás történt a városházán? Igazságot a Trianon Emlékmű kapcsán!” felirattal. A transzparenst a közterület-felügyelők eltávolították és lefoglalták. A helyszínre érkező rendőrök a közterület-felügyelőket nem kötelezték a transzparens visszaadására, az indítványozó ezért panasszal élt a Mohácsi Rendőrkapitányság vezetőjénél, aki határozatában a panaszt elutasította.
- [3] A Mohácsi Közterület-felügyelet feljelentése alapján Pécs Megyei Jogú Város Közgyűlésének Címzetes Főjegyzője 12-12/2664-6/2010. számú, 2010. június 1-jén kelt határozatával az indítványozót önkormányzati rendelet megszegésének szabálysértése miatt 15 000 Ft pénzbírsággal sújtotta. Indokolásában kifejtette, hogy az indítványozó a 2010. március 26-i demonstrációjával megsértette Mohács Város Önkormányzatának közterület-használat helyi szabályozásáról szóló 19/1995. (VI. 19.) számú önkormányzati rendelete 3. § (2) bekezdés r) pontját azzal, hogy közterület-használati engedély nélkül helyezte el transzparensét a közterületen lévő műtárgyakon. Az indítványozó a főjegyzői határozat felülvizsgálatát kérte a bíróságtól. A Baranya Megyei Bíróság a 6.K.21.415/2010. számú eljárást felfüggesztette és az Alkotmánybírósághoz fordult egyedi normakontroll érdekében azzal, hogy az önkormányzati rendelet vitatott pontja sérti-e a gyülekezési jogot és a véleménynyilvánítás szabadságát. Az Alkotmánybíróság az ügyet a Kúria Önkormányzati Tanácsának hatáskörébe utalta, amely a sérelmezett rendelkezést Köf.5005/2012/6. számú határozatával megsemmisítette. Az Önkormányzati Tanács kimondta továbbá, hogy a megsemmisített rendelkezés valamennyi, bíróság előtt folyamatban lévő egyedi ügyben nem alkalmazható. Erre tekintettel a Pécsi Városi Bíróság Nyomozási-Szabálysértési Csoport 20.Szpi.1653/2012/3. számú végzésével valamennyi, az adott ügy kapcsán az indítványozóval szemben hozott szabálysértési határozatot hatályon kívül helyezte és a szabálysértési eljárást megszüntette.
- [4] Az indítványozó keresetet nyújtott be a Pécsi Törvényszékhez, amelyben személyhez fűződő jogai megsértésének a megállapítását kérte, valamint nem vagyoni kártérítés címén 150 000 Ft és ennek 2010. március 26-tól számított törvényes kamata megfizetésére kérte kötelezni a Baranya Megyei Rendőr-főkapitányságot mint alperest.
- [5] A Pécsi Törvényszék 2015. november 10-én kelt, 33.P.20.216/2015/15. számú ítéletében a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában kifejtette, hogy az érvényesített igény alapja nem közigazgatási jogkörben okozott kár, hanem a személyiségi jogok megsértése. Ennek következtében a bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a kifogásolt rendőri mulasztás – vagyis a transzparens visszaszolgáltatásának az elmulasztása – tekintetében az alperes olyan jogellenes mulasztást tanúsított-e, amely a felperes – az indítványozó – személyiségi jogainak megsértésével járt. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a rendőröket a közterület-felügyelők által lefoglalt transzparens visszaadásával kapcsolatos intézkedési kötelezettség nem terhelte és az indítványozó személyiségi jogainak sérelme (a szabad véleménynyilvánítás és az emberi méltósághoz való jog) a kifogásolt rendőri magatartás kapcsán értelmezhetetlen. Jogellenes magatartás hiányában pedig a kártérítési felelősség sem állapítható meg.

- [6] A Pécsi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2016. június 9-én kelt Pf.VI.20.011/2016/5. számú ítéletében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Az elsőfokú ítélet tényállását kiegészítette azzal, hogy az önkormányzati rendelet sérelmezett rendelkezésének megsemmisítése után a közterület-használati díj megfizetésére kötelező határozatot visszavonták és a 3 rendbeli, önkormányzati rendelet megszegésének szabálysértése miatt indult eljárás megszűntették, valamint a főjegyző a transzparens (molinó) lefoglalását megszüntette és kiadni rendelte az indítványozónak. Az ítéltábla rögzítette továbbá, hogy a transzparenst nem az alperesként perbe vont rendőrség foglalta le az indítványozótól, hanem a közterület-felügyelet (másodfokú ítélet 9. oldal 2. bekezdés). A másodfokú bíróság megállapította továbbá, hogy a rendőrök nem bántak az indítványozóval lealacsonyító vagy megfélemlítő módon és erre az indítványozó sem hivatkozott. Az ítéltábla szerint az egyenlő bánásmód vizsgálata akkor lenne lehetséges, ha lettek volna olyan, összehasonlítható helyzetben lévő más személyek, akiket a rendőrök kedvezőbb bánásmódban részesítettek. Az ítéltábla tehát sem az emberi méltóság sérelmét, sem pedig az egyenlő bánásmód megsértését nem tartotta megállapíthatónak. Az ítéltábla rögzítette, hogy jogellenes magatartás hiányában a kártérítésnek nincs jogalapja.
- [7] A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság 2017. május 10-én kelt Pfv.IV.22.102/2016/5. számú ítéletében a jogerős másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria rögzítette, hogy az alperes terhére rótt mulasztás hiányában nem minősül az ügy érdemi elbírálására kiható szabálysértésnek az, hogy az elsőfokú bíróság a keresetet kizárólag a személyhez fűződő jog megsértése tekintetében vizsgálta és az államigazgatási jogkörben okozott kár címén előterjesztett kereset alaptalanságának indokait csak a másodfokú ítélet tartalmazza (támadott ítélet, Indokolás [14]).
- [8] 2. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírósági határozatok sértik az indítványozókat az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, a XXIV. cikk (1) bekezdésében, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt jogait.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek, mert megválogatták a bizonyítékokat, illetve az általa előadottakra nem reagáltak. Állítása szerint az önkormányzati közterület-felügyelők olyan rendeletre hivatkozva akadályozták meg a véleménynyilvánításhoz való jogának gyakorlását, amelyről már 1997 óta tudták, hogy a véleménynyilvánítási jogukat gyakorlóakra nem vonatkozik. Ennek alátámasztására az indítványozó csatolta a 2009. szeptember 11-i képviselőtestületi ülés jegyzőkönyvét. Mindezek alapján az indítványozó úgy ítélte meg, hogy a szándékos jogsértés miatt az alperes „kártérítési felelőssége megáll”. Álláspontja szerint bizonyítékaira az eljáró bíróságok nem reagáltak döntésük indokolásában, így megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettségüket. Az indítványozó a bíróságok indokolási kötelezettségére vonatkozó alkotmányos elvek alátámasztása céljából hivatkozott az Alkotmánybíróság több határozatára [9/1992. (I. 30.) AB határozat, 65/1992. (XII. 17.) AB határozat, 6/1998. (III. 11.) AB határozat, 14/2004. (V. 7.) AB határozat, 7/2013. (III. 1.) AB határozat].
- [10] Az indítványozót az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel, amelyben tájékoztatta, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére csak kivételes esetben alapítható alkotmányjogi panasz, továbbá kérte az indítvány kiegészítését abban a tekintetben, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel.
- [11] 3. Az indítványozó 2017. október 4-én az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványában a hiánypótlásnak határidőben eleget tett. Az indítvány-kiegészítésben a bíróságok indokolási kötelezettségére vonatkozó korábbi érveit ismételte meg. A beadvány utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság 61/2011. (VII. 13.) AB határozata szerint az Alkotmánybíróság minimum-követelményként elismeri a tisztességes eljárás tekintetében az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) által kialakított elveket. Az indítványozó hivatkozott az EJEB-nek az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikk 1. pontjával összefüggő gyakorlatára, amely a tisztességes tárgyaláshoz való jogot rögzíti, különös tekintettel a Suominen kontra Finnország, (37801/97), 2003. július 1-i ítéletre, amely az bíróságok indokolási kötelezettségét rögzíti. Az indítványozó megismételte álláspontját, amely szerint a támadott ítéletek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettséget sértik.
- [12] 4. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz

címezve. A Kúria Pfv.IV.22.102/2016/5. számú ítéletét az indítványozónak 2017. június 6-án kézbesítették. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2017. augusztus 7-én adta postára. Tekintettel arra, hogy a határidő utolsó napja munkaszüneti napra esett, így a következő munkanapon, vagyis 2017. augusztus 7-én postázott panasz határidőben benyújtottnak számít.

- [14] 5. Az alkotmányjogi panasz részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek, mivel tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]. Az indítvány megjelöli a támadott bírósági határozatokat (Pécsi Törvényszék 33.P.20.216/2015/15. számú, a Pécsi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Pf.VI.20.011/2016/5. számú, Kúria Pfv.IV.22.102/2016/5. számú ítéletei) és kifejezett kérelmet terjeszt elő arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a felsorolt határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [15] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és jogalkalmazásra, valamint a felkészülési idő hiányára alapozva – lehet benyújtani [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]; megerősítve pl.: 3051/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az indítvány az Alaptörvényben biztosított ezen jogok tekintetében nem tartalmaz indokolást, így az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemét érdemben nem vizsgálta.
- [16] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az érdemi elbírálás akadálya [pl: 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [17] 6. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozónak az Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó az eljárás alá vont személy volt, így nemcsak az alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultnak, hanem egyben érintettnek is tekinthető.
- [18] Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványozó – a felülvizsgálati eljárás folytán – a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [20] 7. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [21] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [22] 7.1. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs összefüggés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ennek következtében a panasznak ez az eleme érdemben nem vizsgálható [pl. 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6], 3122/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [12] és 3124/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [23] 7.2. Az indítvány szerint az eljáró bíróság nem tett eleget az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettségének, mert nem tért ki az indítványozó fellebbezésében közölt minden adatra és tényre.
- [24] Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként történő megcáfolásának kötelezettsége, különösen nem az indítványozó

- szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}.
- [25] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló polgári perben hozott ítéletben az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a transzparenst az önkormányzat közterület-felügyelői foglalták le, de az indítványozó a rendőrség ellen indította a pert, akit a visszaszolgáltatással kapcsolatosan semmilyen mulasztás nem terhelte. Ennek következtében az alperesi magatartás kapcsán a véleménynyilvánításhoz, továbbá az emberi méltósághoz való jogok sérelme értelmezhetetlen (elsőfokú ítélet 6. oldal 6. bekezdés). A másodfokú bíróság ezt az indokolást kiegészítette azzal, hogy az indítványozónak – az alperesi mulasztás hiányában – nemcsak a személyiségi jogsértés miatti, de a közigazgatási jogkörben okozott kár iránti igénye is alaptalan. A másodfokú bíróság szerint a perben ugyanis azt kellett vizsgálni, hogy a molinó visszaadására irányuló kötelezettség terhelte-e az alperes rendőröket. Tekintettel arra, hogy a molinót a közterület-felügyelők vették el az indítványozótól, továbbá a rendőrök nem bántak az indítványozóval lealacsonyító módon, így az alperesként perbe vont rendőrök tekintetében sem személyiségi jogsértést, sem pedig a közigazgatási jogkörben elkövetett mulasztást nem állapíthatott meg a bíróság (másodfokú ítélet 9. oldal 2–5. bekezdések). A Kúria ítéletének indokolása rögzítette, hogy a másodfokú bíróság ítéletében foglalt ezen kiegészítés nem valósít meg az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértést, mivel az alperes mulasztást nem követett el.
- [26] A Kúria kifejezetten foglalkozott továbbá azzal az önkormányzati jegyzőkönyvvel is, amellyel az indítványozó az alperesi magatartás jogellenességét bizonyítani kívánta. A Kúria ítéletének indokolása szerint a jegyzőkönyv tartalmának a figyelembe vétele szükségtelen volt a tényállás megállapításához {a Kúria ítélete, Indokolás [13]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint mindezek alapján megállapítható, hogy az eljáró bíróságok ítéleteikben az ügy eldöntése szempontjából releváns minden indokról számot adtak. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványban foglaltak nem tartalmaznak olyan indokot, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjogra tekintettel a támadott határozat érdemére kiható alaptörvényellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel. A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1631/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3115/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Járásbíróság 25.Szk.2714/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Veszprémi Járásbíróság 25.Szk. 2714/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát alapjául előadta, hogy egy áruház parkolójában tolatás közben összeütközött egy másik tolatást végző személygépkocsival.
- [3] Az indítványozót, valamint a másik gépjármű vezetőjét az elsőfokú szabálysértési hatóság határozatában a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt 20 000–20 000 Ft pénzbírsággal sújtotta, amely határozat ellen az indítványozó kifogást nyújtott be, a személyes meghallgatás elmaradását sérelmezve. Ennek nyomán a hatóság a határozatát visszavonta, új határozatában ismételten megállapította az indítványozó felelősségét és 20 000 Ft pénzbírságot szabott ki.
- [4] Az indítványozó által kezdeményezett közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata során a bíróság a határozatot hatályában fenntartotta.
- [5] Az indítványozó ezt követően élt alkotmányjogi panasszal, mivel álláspontja szerint a bíróság megsértette a tisztességes eljáráshoz való jogát azáltal, hogy nem értékelte a jogorvoslati kérelmében felajánlott védekezést, valamint a részjogerő következtében eleve kizárt volt, hogy az eset összes körülményét figyelembe vevő döntés szülessen.
- [6] A bíróság tájékoztatása szerint az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [7] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, az Abtv. 29. §-a szerint pedig az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [8] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [9] Az indítványozó az alapügyben mint eljárás alá vont személy szerepelt, a sérelmezett döntés ránézve rendelkezést tartalmaz, az egyedi érintettsége tehát fennáll.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Veszprémi Járásbíróság 25.Szk.2714/2017/2. számú végzését – a tértivevény tanúsága szerint – 2017. szeptember 25. napján kézbesítették. Az alkotmányjogi panaszt 2017. november 23-án – a törvényben meghatározott határidőben – adták postára.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állította, mivel a bíróság szerinte nem értékelte a jogorvoslati kérelmében felajánlott védekezést, valamint álláspontja szerint a részjogerő révén önmagában is kizárt volt, hogy az eset összes körülményét figyelembe vevő döntés szülessen.
- [12] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó megjelölte az Abtv. 27. §-át, mely az egyedi ügyben hozott bírósági döntés tekintetében feltételezett alaptörvény-ellenesség esetén terjeszthető elő. A rendelkezésre álló iratokból megállapíthatóan azonban a konkrét sérelmezett bírósági döntés vonatkozásában nem az alaptörvény-elle-

nességet állította az indítványozó, hanem azt sérelmezte, hogy az általa felajánlott bizonyítási eszközökkel nem élt a bíróság, illetve úgy vélte, hogy azáltal, hogy részjogerő megállapítására került sor, eleve kizárt volt az eset teljes körű feltárása, mivel eljárás alá vont személyből a tanú pozíciójába került. Az indítványozó szerint ez vezetett oda, hogy a hatóság, majd a bíróság a szabálysértés elkövetésében a felelősségét megállapította.

- [13] A tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás, ezen belül is a bizonyítékok értékelése az eljáró bíróságok ítélkező tevékenységének részét képezi. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján azonban az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélkezés, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdeemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [14] Az indítványozó azonban alkotmányjogi panaszában nem tárt fel olyan alaptörvény-ellenességet, mely a bírói döntés alkotmányossági szempontból történő vizsgálatát indokolná. {lásd: 3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3168/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [13]; 3091/2013. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]; 3218/2015. (XI. 10.) AB végzés Indokolás [16]}.
- [15] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek nem felel meg, így annak befogadását, figyelemmel az 56. § (2) és (3) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontjára visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2182/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3116/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.21.046/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Rozsnyói György indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján (dr. Lohn Balázs ügyvéd, Lohn Ügyvédi Iroda, 1112 Budapest, Háromszék utca 37.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VI.21.046/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, M) cikket, R) cikk (2) bekezdését, T) cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (2) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy 2003. június 11-én az indítványozó (az alapügy felperese) 200 millió forint kölcsönt nyújtott az I. rendű alperes által képviselt T. vegyi üzemet működtető gazdasági társaság (a továbbiakban: TVM) részére.
- [4] Időközben 2003. október 27-én az N. vegyi üzemet működtető gazdasági társaság (a továbbiakban: NM) részvényeinek 95%-át az I. rendű, 5 %-át a II. rendű alperes szerezte meg. A vételár finanszírozására folyósított hitel biztosítékeként a részvényes alapító okiraton alapuló, az NM cégkivonata szerint 1998-tól hatályos elővásárlási jogát feltüntető részvények az OTP Bank Nyrt.-nél óvadéki letétbe kerültek.
- [5] 2003. október 30-án a TVM-mel kötött kölcsönszerződést módosították, a kölcsönt kamatmentessé tették, a visszafizetés határidejét 2006. szeptember 30-ában jelölték meg. Az ugyanekkor kötött opciós szerződés alapján az indítványozó a kölcsön követelése biztosítására 5 évre 500 millió forint opciós vételáron vételi jogot szerzett az NM részvényeinek az I. rendű alperes tulajdonában lévő 50 %-ára.
- [6] A szerződést 2003. november 30-án módosították, ebben az opciós vételár részbeni megfizetésének ismerték el, ha az opciós vételárba beszámítással az indítványozó a TVM-mel szembeni 200 millió forint kölcsön követelését az I. rendű alperesre átruházta.
- [7] Az indítványozó 2008. április 29-én gyakorolta opciós jogát az NM részvényeire, a 200 millió forint kölcsön követelését az I. rendű alperesre átruházta.
- [8] 2008. május 15-én az NM másik 5 %-os részesedéssel rendelkező tulajdonosa, a II. rendű alperes bejelentette, hogy az indítványozó által tett opciós nyilatkozat feltételeit elfogadja és élni kíván az NM alapszabályában rögzített elővásárlási jogával. Az II. rendű alperes az indítványozó által tett vételi nyilatkozatban meghatározott összeget átutalta az I. rendű alperes részére. Az I. rendű alperes ezt követően tájékoztatta az indítványozót, hogy a II. rendű alperes által gyakorolt elővásárlási jog alapján a részvény átruházási szerződés közte és a II. rendű alperes között létrejött.
- [9] Az indítványozó felszólítására a TVM jogutódja, az I. és II. rendű alperes által alakított Kft., az indítványozó részére a TVM-nek nyújtott kölcsön és járulékai összegét átutalta.
- [10] Az indítványozó ezt követően keresetet nyújtott be a Nyíregyházi Törvényszéken annak megállapítását kérve, hogy az alperesek között a II. rendű alperes elővásárlási joggyakorlása alapján létrejött részvény adásvételi szerződés jó erkölcsbe ütköző volta miatt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 200. § (2) bekezdése alapján semmis. Másodlagosan az I. rendű alperest az opciós szerződésben vállalt kötelezettsége teljesítéseként az NM részvényei 50 %-ának megfelelő részvény kiadására kérte kötelezni.

- [11] A Nyíregyházi Törvényszék az indítványozó keresetét elutasította. A Debreceni Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Pfv.VI.21.046/2016/5. számú ítéletével a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta.
- [12] A felülvizsgálati kérelmében az indítványozó arra hivatkozott, hogy a vételi ajánlatát az opciós szerződés megkötésekor már közölni kellett volna a II. rendű alperessel a régi Ptk. 373. §-ában foglaltakra tekintettel.
- [13] A Kúria álláspontja szerint az indítványozó tévesen értelmezi az irányadó jogszabályokat. A vételi jog jogi intézménye a régi Ptk. 373. § (1) bekezdéséhez képest sajátosságokat mutat.
- [14] A vételi jog alapítása az indítványozó vételi szándékát tartalmazza, vételi nyilatkozata azonban ekkor még nincs. A vételi jogot alapító szerződés megkötésekor a tulajdonjog átruházására tehát még nem kerül sor, a vételi jog gyakorlása esetleg egyáltalán nem is történik meg. A vételi jogot alapító szerződésben a felek abban állapodnak meg, hogy bizonyos feltételek bekövetkezése esetében az indítványozó egyoldalú nyilatkozatával létrehozhatja az adásvételi szerződést. A tulajdonjog átruházása ezen adásvételi szerződéssel történik meg. A kifejtettek alapján a II. rendű alperesnek akkor nyílt meg az elővásárlási joga, amikor az indítványozó a vételi jogát ténylegesen gyakorolta. A II. rendű alperes ekkor viszont élt az elővásárlási jogával.
- [15] Ahogy arra az eljáró bíróságok is rámutattak, az elővásárlási jog lényegi eleme, hogy az elővásárlási jog jogosultja az indítványozó mint vevő helyébe léphet azzal, hogy az elővásárlási joga gyakorlása során a vevő által kínált és az eladó által elfogadott feltételeket kötelezően magáévá teszi abból a célból, hogy az adásvételi szerződés a vevő helyett vele jöjjön létre. Az elővásárlási joga gyakorlása körében tehát az adásvételi szerződést kötő I. és II. rendű alpereseknek nem is volt jogi lehetőségük arra, hogy az indítványozó által a másik cégnek nyújtott kedvezményeket mérlegeljék vagy figyelembe vegyék, hiszen a vételárat az opciós szerződés határozta meg.
- [16] Az indítványozó hivatkozott arra, hogy az alperesek között létrejött adásvételi szerződés a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint jó erkölcsbe ütközik, mert az alperesek célja a szerződéskötéssel annak megakadályozása volt, hogy az indítványozó tulajdonjogot szerezhessen a részvénytársaságukban. Ezzel kapcsolatban az indítványozó hivatkozott az alperesek közötti szoros rokoni kapcsolatra is.
- [17] A Kúria megerősítette, hogy ahogy arra az eljáró bíróságok már helytállóan rámutattak, a zártkörűen működő részvénytársaság esetében az ügyletkötés, illetve a vételi jog gyakorlásakor hatályos társasági törvények szinte azonos tartalommal biztosították a részvényeseknek azt a jogot, hogy egymásnak elővásárlási jogot biztosítva megakadályozhassák azt, hogy a társaságban kívülálló személy tulajdonjogot szerezhessen. A társasági törvények ugyanakkor garanciákat tartalmaznak arra nézve is, hogy a jogosultság fennállásának ténye bárki számára megismerhető legyen. Ezt szolgálja a létesítő okirat tartalmára vonatkozó előírás, illetve a részvények felülbélyegzése.
- [18] Az indítványozó kellő gondosság mellett, a nyilvános és közhiteles cégnyilvántartás útján a létesítő okirat tartalmának megtekintésével már a vételi jogot alapító szerződés megkötésének időpontjában is tisztában lehetett volna azzal, hogy a II. rendű alperest a vételi jog gyakorlása esetében elővásárlási jog illeti meg. Ebben a körben tehát alappal nem hivatkozhat arra, hogy az I. rendű alperes megtevesztette, vagy, hogy az óvadéki letétben lévő részvényeket nem tudta megtekinteni. Ha az elővásárlási joga gyakorlásának törvényi feltételei teljesülnek, ahogy a jelen ügyben is, úgy a II. rendű alperes joggyakorlása jogszabályi felhatalmazáson alapuló eljárásnak minősül, és így, mint részvényesnek biztosított joga érvényesítése szempontjából nem releváns körülmény, hogy egyébként a másik részvényessel, az I. rendű alperessel szoros rokoni kapcsolatban áll.
- [19] A kifejtettekre tekintettel nem minősülhet társadalmilag elítélendőnek az olyan jog gyakorlása, amelyet törvény biztosít a részvénytársaság részvényeseinek, felhatalmazva őket arra, hogy a részvénytársaság esetleges új részvényesének jogszerzését a törvényben szabályozott eszközökkel megakadályozhassák.
- [20] A Kúria tehát egyetért az eljáró bíróságok azon álláspontjával, hogy az I. és II. rendű alperes között létrejött adásvételi szerződés nem ütközik a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint jó erkölcsbe.
- [21] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint az eljáró bíróság számára kötelező iránymutatás adását kérte. Álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, M) cikkét, R) cikk (2) bekezdését, T) cikk (1) bekezdését és XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (2) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [22] Az indítványozó szerint a Kúria ítélete jogsértő, mivel az alperesek között létrejött szerződés egyrészt közele hozzátartozók között jött létre, másrészt a részvények feletti tulajdonszerzés lehetőségét elvonta. Véleménye

szerint a Kúria tévesen vont le azt a következtetést, hogy az alperesek közötti szoros rokoni kapcsolat nem jelentős. Álláspontja szerint az I. rendű alperes szándéka az volt, hogy az opciós szerződés aláírásával biztosítsa az indítványozó és a TVM közötti kölcsönszerződés ingyenességét, valamint a hosszabb futamidőt, ugyanakkor az ennek ellentételezéseként megkötött vételi szerződés alapján ne szerezhessen tulajdont a részvényeken. A Kúria tévesen és önkényesen értelmezte a hatályos rendelkezéseket, azt nem indokolta meg, így az ítélet sérti a jogállamiság elvét és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Véleménye szerint az elővásárlási jog gyakorlására a régi Ptk. 117. § (1) bekezdésébe és 373. §-ába ütköző módon került sor, így az jóerkölcsbe ütközik, semmis. Álláspontja szerint a Kúria abban az esetben járt volna el jogszerűen, ha a jogerős ítéletet megváltoztatta volna arra tekintettel, hogy az I. rendű alperesnek az indítványozó vételi ajánlatát már az opciós szerződés megkötésekor közölnie kellett volna a II. rendű alperessel. Az indítványozó szerint a Kúria tévesen értelmezte a vételi jog és az elővásárlási jog kapcsolatát. A vételi jog egy kötelmi ügylet, amely megkötésével a jogosult egyoldalú nyilatkozatával megvásárolhatja az opciós szerződés tárgyát és az nem azonos egy vételi ajánlattal, amely a vevő elfogadásától függ, amit közölni kell az elővásárlási jog jogosultjával. A Kúria helytelen jogértelmezést követően jutott arra a következtetésre, hogy a II. rendű alperes jogszerűen gyakorolta az elővásárlási jogát az indítványozó vételi joga ellenére. A vételi jogon alapuló egyoldalú nyilatkozatával szerinte az adásvételi szerződés már létrejött, így a részvények tulajdonjogára jogosulttá vált. Az indítványozó szerint a Kúria tévesen hagyta jóvá az első- és másodfokú ítéletekben megállapított következtetést, mely értelmében a vételi jog kikötése ellenére sem jogosult a részvények tulajdonjogának a megszerzésére, így sérül az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése. A Kúria a tulajdonhoz való jogának védelmével szemben az alperesek rosszhiszemű spekulációját részesítette védelemben. Nézete szerint a Kúria ítélete sérti a vállalkozás, a tisztességes gazdasági verseny és a szerződés szabadságát, a diszkrimináció tilalmát, mert az alpereseket utólag egyoldalú előnyhöz juttatta vételi jogával szemben és nem vette figyelembe, hogy a felek az elővásárlási jog alapján létrejött szerződésüket vételi jogának kijátszására kötötték.

- [23] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [25] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [26] Az Abtv. 27. § a) pontja úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben van lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért.
- [27] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]]. A panaszos sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe.
- [28] Az indítványozó a bírói döntés alaptörvény-ellenességét továbbá az Alaptörvény M) cikkével, R) cikk (2) bekezdésével és T) cikk (1) bekezdésével kapcsolatban is állította. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása alkotmányjogi panasz keretében nem indítványozható. Az Alaptörvény M) cikke, R) cikk (2) bekezdése és T) cikk (1) bekezdése nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettje nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül erre alapítani [3088/2015. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [31], 3065/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [18]]. Ezért a hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye.
- [29] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az e) pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert nem tartalmaz az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírálható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti

ezeket az Alaptörvényben biztosított jogokat. Az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot.

- [30] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [31] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyrészt azt kifogásolta, hogy a Kúria az adott tényállásra vonatkozó jogszabályi rendelkezések értelmezéséről nem adott számot, azt nem indokolta meg, illetve azt a jogszabályi rendelkezésektől eltérően értelmezte, így az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [32] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3090/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [27]}. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]}.
- [33] A bírói ítélet indokolásának hiányát az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21]), amiből az következik, hogy jelen alkotmányjogi panaszban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdést az Alkotmánybíróság korábban már vizsgálta {3212/2013. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [7]; 3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az indítványozó által előadott érvek alapján azonban az indokolási kötelezettség megsértése nem merül fel, mivel a bíróság az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit megvizsgálta és a döntését alátámasztó érveiről, a jogszabályi rendelkezések értelmezéséről számot adott. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a Kúria döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány e vonatkozásban sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}. Tekintettel arra, hogy az indítványozó a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [34] Az indítványozó szerint továbbá a Kúria ítélete azért sérti tulajdonhoz való jogát és a szerződés szabadságát, mert tévesen hagyta jóvá az első- és másodfokú ítéletekben megállapított azon következtetést, mely értelmében a II. rendű alperes jogszerűen gyakorolta elővásárlási jogát, így a vételi jog kikötése ellenére sem lett jogosult a részvények tulajdonjogának a megszerzésére.
- [35] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a szerződési szabadság „az Alaptörvény M) cikkéből és a XIII. cikk (1) bekezdéséből következik, tehát nem alapvető jog, azonban önálló alkotmányos jogként élvezzi az Alaptörvény védelmét, és olyan, Alaptörvényben biztosított jognak minősül, melynek sérelmére az Abtv. szerinti alkotmányjogi panasz alapítható”. {33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az a körülmény, hogy a támadott ítélet az elővásárlási jog és a vételi jog kapcsolatát nem az indítványozó álláspontjának megfelelően értelmezte és értékelte, az eljáró bíróság mérlegelési kompetenciájába tartozó kérdés, így az nem veti fel az érdemi vizsgálat szükségességét az alkotmányos jogként elismert szerződési szabadság tekintetében.
- [36] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének megsértésére vonatkozó érvelésével kapcsolatban hangsúlyozza, hogy „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el (vagyoni követeléséhez nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelmén keresztül nem lehet eszköze vagyoni perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának” {3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [37] Az Alkotmánybíróság szerint a tulajdonhoz való jog és a szerződési szabadság megsértése nem vetődik fel azon az alapon, hogy az indítványozó pervesztessége következtében elesett vételi jogának gyakorlásától. Önmagában az a tény, hogy a Kúria nem osztotta az indítványozó álláspontját egy adott kérdés jogi megítélését illetően nem veti fel az érdemi vizsgálat szükségességét a fent megjelölt alaptörvényi rendelkezések tekintetében.
- [38] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszának összességében valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panaszának nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a Kúria döntésével szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve tényállás-megállapítását, jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság

általi megváltoztatása érdekében. Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni vagy, amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.

[39] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek, így azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1633/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3117/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.356/2017/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Veszprém Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (Tóth Ügyvédi Iroda, székhelye: 2475 Kápolnásnyék, Fő út 31.) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Győri Ítéltábla Pf.III.20.149/2016/4. számú másodfokú, jogerős ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.356/2017/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint az ítéletek sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az I. cikk (3) bekezdését, a IV. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését valamint a 28. cikkét. Az indítványozó az „Abtv. 53. § (4) bekezdése” alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban támadott döntés végrehajtását eljárásának befejezéséig „függeszse fel”.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a felperes a korábbi fogvatartásának körülményei miatt 2015. december 29-én kártérítési igényt terjesztett elő az indítványozóval szemben. Az indítványozó a kárigényt a 2016. február 8-án kelt – a felperes által 2016. február 23. napján átvett – 30533/142/52-6/2015. számú határozatával elutasította. A felperes e határozattal szemben, annak kézhezvételétől számított harminc napon belül keresettel fordult a bírósághoz, kérve a személyiségi jogsértés megállapítását és az indítványozó 3 millió forint nem vagyoni kár megfizetésére történő kötelezését arra hivatkozva, hogy a 2010. október 28. napjától 2011. február 23. napjáig tartó előzetes letartóztatásának időtartama alatt az indítványozónál túlszűfolt körülmények között kellett tartózkodnia, továbbá a zárkára felszerelt kilátásgátló rácsok akadályozták a levegő szabad mozgását és a fény bejutását, valamint számára csak heti egyszeri fürdési lehetőséget biztosítottak.
- [3] 1.2. A Veszprémi Törvényszék 5.P.20.291/2016/14. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Az elsőfokú ítélet indokolása szerint a felperesi kárigényt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: régi Ptk) 349. § (1) és (3) bekezdései alkalmazásával kellett elbírálni, melynek során a károkozó jogellenes magatartását, a kár bekövetkeztét és a kettő közötti okozati összefüggést a felperesnek, míg a károkozó magatartás vonatkozásában a felróhatóság hiányát az indítványozónak kellett bizonyítania. A törvényszék szerint az indítványozó – annak elismerése mellett, hogy a felperes fogvatartásának időpontjában hatályos, a szabadságvesztés és előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályiról szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 239. § (1) bekezdése szerinti alapterületet a felperes számára nem tudta biztosítani –, alappal hivatkozott arra, hogy kártérítési felelőssége azért nem állt fenn, mert az indítványozói intézmény túltelítettsége rajta kívül álló objektív okokból következett be, ugyanis az R. 12. §-ának (1) bekezdése értelmében a befogadást csak akkor tagadhatta volna meg, ha a befogadás alapjául szolgáló iratok hiányoznak, vagy ha az előállított, átkísért, átszállított, vagy önként jelentkező személy a befogadás alapjául szolgáló iratokban megjelölt személlyel nem azonos. Rámutatott az elsőfokú ítélet indokolása továbbá arra is, hogy a fogvatartotti létszám és a börtönkapacitás olyan objektív körülmény, amelyen az indítványozó megfelelő költségvetési forrás nélkül változtatni nem tud, így ezért felelősség sem terhelheti.
- [4] A kilátásgátló rács felhelyezésének időpontját illetően a peres felek eltérő tényelődást tettek, ezért a bíróság – az indítványozó vitató tartalmú nyilatkozatára figyelemmel – felhívta a felperest, hogy ajánlja fel bizonyítást annak igazolására, hogy a peresített időszakban már azok a perforált lemezek voltak felszerelve a zárkájának ablakán, amelyekre a kereseti kérelemben hivatkozott. Mivel a bíróság ezen felhívására sem a felperes, sem jogi

képviselője nem tett nyilatkozatot, és bizonyítási indítványt sem ajánlottak fel, a törvényszék az e körben felmerült bizonyítatlanságot a felperes terhére értékelte.

- [5] Végül a heti egyszeri fürdésre vonatkozó felperesi sérelmet illetően a bíróság megállapította, hogy az indítványozó e tekintetben nem sértett jogszabályt, eljárása megfelelt a R. 151. § (1) bekezdésében foglaltaknak.
- [6] 1.3. A Győri Ítéltábla a Pf.III.20.149/2016/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és megállapította, hogy az indítványozó megsértette a felperes emberi méltósághoz fűződő jogát, ezért kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg a felperes részére 100 000 Ft-ot, valamint az ezen összeg után számított késedelmi kamatot. Az ítélet indokolásában az ítéltábla megállapította, hogy a felperesi igény a 2010. december 29. napját megelőző időszak vonatkozásában elévült, az ezt követő időszakra vonatkozóan azonban – az elhelyezést illetően – megalapozottnak tekinthető. Az emberi méltóság megsértését illetően hivatkozott a bíróság a régi Ptk. 76. §-ára, valamint arra, hogy a Kúria több döntésében is állást foglalt abban a kérdésben, hogy személyhez fűződő jogot sért, ha a jogszabályban meghatározott körülményeket nem biztosítják a fogvatartott számára. Az ítélet szerint az R. 1. § (1) bekezdése meghatározza az előzetes letartóztatás végrehajtásából a büntetés-végrehajtási szervezetre háruló részletes feladatokat és amennyiben ezt a büntetés-végrehajtási intézet nem teljesíti, azzal felróható magatartást tanúsít. Kimondta a bíróság ítéletében a Kúria gyakorlatára hivatkozva azt is, hogy a fogvatartással összefüggésben keletkezett sérelem miatti kárigény az önálló jogalanyisággal rendelkező büntetés-végrehajtási intézettel – az adott ügyben az indítványozóval – szemben érvényesíthető.
- [7] A kilátásgátló rácsok felhelyezésével és a fürdéssel kapcsolatosan előterjesztett kereseti kérelmeket illetően az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság elutasító álláspontját és annak indokait.
- [8] 1.4. A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság a Pfv.III.20.356/2017/3. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletének indokolásában – egyebek mellett – kifejtette, hogy a büntetés-végrehajtás államigazgatási jellegű tevékenység, amely tevékenységet az állam önálló jogi személyiségű szervein keresztül fejt ki, az ennek során okozott kár az adott szervvel és nem az állammal szemben érvényesíthető. A felülvizsgálati ítélet szerint a régi Ptk. 28. § (1) bekezdése alapján az állam a vagyoni viszonyok alanyaként minősül jogi személynek, kártérítési felelőssége csak e körben áll fenn, közvetlen kártérítési felelőssége csak akkor vizsgálható, ha jogszabály kifejezetten így rendelkezik. Igaz, hogy az indítványozó által hivatkozott, a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (továbbiakban: Bv.tv.) 10/A. és 10/B. §-aiban kifejezetten ilyen rendelkezések találhatók, azonban e rendelkezések csak 2017. január 1-jén léptek hatályba, ezért a kereset tárgyává tett sérelem tekintetében nem voltak alkalmazhatók.
- [9] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy mivel az egyes büntetés-végrehajtási intézeteket jogszabály kötelezi az oda irányított fogvatartottak befogadására, így a zsúfolt körülmények miatt kizárt velük szemben megállapítani magatartásuk jogellenességét. Álláspontja szerint ugyanis ilyen esetekben két jogszabályi előírás ütközik egymással és a korábbi – mintegy 10 éven át e tekintetben következetes – bírói gyakorlat ezt figyelembe is vette.
- [10] Hivatkozott az indítványozó a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 3. § (1) bekezdésére, mely szerint „a bv. szervezet törvényes működéséért a miniszter felelős”, ezért a zsúfoltság nem róható az indítványozó terhére, hiszen a büntetés-végrehajtási intézeteket nem az indítványozó építi, hanem „állami felhatalmazás alapján a belügyminisztérium, a belügyminiszter”. Az indítvány szerint a korábbi években kialakított bírói gyakorlatot erősítette az Alkotmánybíróság, amikor a 32/2014. (XI. 3.) AB határozattal megsemmisítette az R. 137. § (1) bekezdését, hiszen az államot hívta fel a megfelelő intézkedések megtételére, majd az ezt követő új szabályozás is az állami felelősségvállalást kodifikálta a Bv.tv. 10/A. és 10/B. §-aiban.
- [11] Az indítványozói álláspont szerint sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését, hogy az állami felelősséget megalapozó korábbi bírói gyakorlatot „újabbán nemzetközi döntésre alapítva, egy-két Kúriai döntésre támaszkodva” ellentétes döntések váltják fel. Állította az indítványozó a XV. cikk (1) bekezdésben biztosított törvény előtti egyenlőséghez fűződő joga sérelmét arra hivatkozva, hogy az eljáró bíróságok nem vizsgálták és nem vezették le azt, hogy miért az indítványozó tanúsított jogellenes magatartást, amikor valójában a jogalkotás teremtett olyan helyzetet, amelynek a bv. intézetek nem tudnak megfelelni. Indítványozói vélemény szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdésébe, valamint

XXVIII. cikkének (1) bekezdésébe ütközik és az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmével járt az a jogalkalmazói döntés, amelynek eredményeképpen a szubjektív, felróhatóságon alapuló felelősség helyett az indítványozóval szemben eredményfelelősség került alkalmazásra.

- [12] Az indítvány szerint sérült az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése és IV. cikkének (1) bekezdése az emberi méltóságot sértő elhelyezés és a társadalom többi szereplőjének személyi biztonságához fűződő érdeke közötti ellentmondás okán, azonban a jogellenes állapotot nem az indítványozó magatartása idézte elő. Hivatkozott az indítványozó továbbá arra, hogy sérült a tisztességes eljáráshoz való joga azért is, mert a fogvatartás még az 32/2014. (XI. 3.) AB határozat meghozatalát megelőző időszakra esett – amikor a „lehetőség szerint” kitétel a R. hatályos szövegében még szerepelt –, így az indítványozó magatartásának jogellenessége nem lett volna megállapítható.
- [13] Végül az Abtv. 53. § (4) bekezdésére alapítva kérte az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság a támadott döntés végrehajtását eljárásának befejezéséig függessze fel, mert a felperes jövedelemmel nem rendelkezik, így reális az esély arra, hogy az indítványozó az általa megfizetett sérelemdíjat utólag, végrehajtási eljárás keretében érvényesíteni nem tudja.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak alapján tanácsban eljárva vizsgálat tárgyává tette, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadására vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [15] 3.1. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panaszt állami szerv nyújtotta be, az Abtv. 51. § (1) bekezdése alapján elsőként azt kellett mérlegelni, hogy az állami szerv jelen ügyben rendelkezik-e az alkotmányjogi panaszt illetően indítványozói jogosultsággal.
- [16] Az Alkotmánybíróság korábbi, az Alkotmányon és az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXIII. törvényen alapuló gyakorlata szerint az államnak, és a közhatalmat gyakorló állami szervezeteknek nincs az államhatalommal szemben garanciákat jelentő alapvető joga, az állam és az állami szervek nem rendelkezhetnek alapjogokkal, hiszen az alapjog lényege az embereknek (szűkebb körben a jogi személyeknek) biztosított, az államhatalommal szembeni autonómia. Ennek alapján tehát az alapjog másokkal, vagy az állammal szemben tételezhető, de az alapjog háborítatlanságának biztosítása kétség kívül az állam feladata. Ugyanakkor az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése rögzíti, hogy a jogi személyeket is megilletik azok az alapjogok – így értelemszerűen azok védelme is –, amelyek természetüknél fogva nemcsak az emberre vonatkoznak, továbbá megállapítható az is, hogy az Abtv. 27. §-a nem tartalmaz olyan feltételt, amely az államot, az állami szerveket *expressis verbis* kizárná az alkotmányjogi panasz által nyújtott alkotmányos védelmi körből. Az Alkotmánybíróság a 3091/2016. (V. 12.) AB határozatában (továbbiakban: Abh.) – a fent ismertetett korábbi gyakorlatát részben meghaladva – az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos indítványozói jogosultságot illetően úgy foglalt állást, hogy „[a] jogosultság létét, vagy hiányát ugyanis az alapozza meg, hogy az alapul fekvő jogviszonyban az állam, az állami szerv magánjogi jogalanyként, vagy közhatalmi szervként járt-e el.” (Abh., Indokolás [19]) Kimondta a hivatkozott határozat azt is, hogy az állam, az állami szerv indítványozói jogosultságának fennállását illetően, az Alkotmánybíróságnak a vizsgálatát esetről-esetre kell lefolytatnia az indítvány befogadhatóságáról való döntés során, melynek során figyelemmel kell lenni az indítványozó szerv alkotmányos szerepére és ebből fakadó alapjogvédelmi funkciójára is. (Abh., Indokolás [22])
- [17] Fenti tételeket a konkrét ügyre vonatkoztatva az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy úgy a felperes elhelyezésével kapcsolatos intézkedés, mint az arra alapított kártérítési igény határozattal történő elutasítása az állami szerv közhatalmi döntése volt, ezért jelen ügyben a büntetés-végrehajtási intézet indítványozói jogosultsággal nem rendelkezik.
- [18] 3.2. Az indítványozó az Abtv. 53. § (4) bekezdésére hivatkozva kérte, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban támadott döntés végrehajtását, eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a fentiekre tekintettel erről nem kellett rendelkeznie.

- [19] 4. Fentiek szerint az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mivel az nem felel meg az Abtv. 27. §-ában, valamint az 51. §-ának (1) bekezdésében foglalt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontjának második fordulata alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1659/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3118/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kpkf.IV.37.347/2017/3. számú végzése, illetve a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény 58. § (3) bekezdése és 61. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselővel eljárva alkotmányjogi panaszt nyújtottak be a Kúriánál az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján.
- [2] Az indítványozók a Kúria Kpkf.IV.37.347/2017/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mert álláspontjuk szerint a támadott döntés sérti az Alaptörvényben biztosított több alapjogukat.
- [3] Az Alkotmánybíróság főtítkárnak hiánypótlási felhívására indítványukat kiegészítettek, továbbá az Abtv. 26. § (1) bekezdésére hivatkozva kérték a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 58. § (3) bekezdése és 61. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is.
- [4] 2. Az alkotmányjogi panasz előzményeként a Fővárosi Választási Bizottság (a továbbiakban: FVB) a 3/2016. (XII. 7.) FVB számú határozatával hitelesítette a területi népszavazási kezdeményezés szervezője által 2016. december 2-án személyesen benyújtott azon aláírásgyűjtő ívet, amelyen a következő kérdés szerepelt: „Egyetért-e Ön azzal, hogy Budapest Főváros Önkormányzata vonja vissza a 2024. évi nyári olimpiai és paralimpiai játékok megrendezésére irányuló pályázatát?”
- [5] Az aláírásgyűjtés befejezését követően az 1093/2017. (II. 22.) Korm. határozat (a továbbiakban: Korm. határozat) 3. pontja akként rendelkezett, hogy a Kormány felkéri a Fővárosi Közgyűlést és a Magyar Olimpiai Bizottság elnökét, hogy az Olimpia megrendezésére vonatkozó pályázatot vonja vissza.
- [6] 2017. március 1-jén Budapest Főváros Közgyűlése a 212/2017. (III. 1.) Főv. Kgy. határozatával úgy döntött, hogy a 2024. évi nyári olimpiai és paralimpiai játékok megrendezésének jogára való pályázásról szóló 774/2015. (VI. 23.) Főv. Kgy. határozatát hatályon kívül helyezi és a Magyar Olimpiai Bizottsággal közösen visszavonja pályázatát.
- [7] Ezt követően az FVB a 6/2017. (III. 7.) FVB számú határozatával megállapította, hogy a 3/2016. (XII. 7.) FVB számú határozatával hitelesített kérdés fővárosi szintű helyi népszavazási kezdeményezés támogatására gyűjtött, az FVB által ellenőrzött érvényes aláírások száma: 151 239.
- [8] A Kúria a Kvk.V.37.244/2017/3. számú végzésével – részben eltérő indokolással – helybenhagyta a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) 3/2017. (III. 17.) számú határozatát, amely megállapította, hogy a kérdés fővárosi szintű helyi népszavazási kezdeményezés támogatására gyűjtött érvényes aláírások száma legalább 139 196, vagyis a népszavazás elrendeléséhez szükséges aláírások összegyűltek.
- [9] Mindezen előzmények után Budapest Főváros Közgyűlése a 235/2017. (IV. 5.) Főv. Kgy. határozatával úgy döntött, hogy az „Egyetért-e Ön azzal, hogy Budapest Főváros Önkormányzata vonja vissza a 2024. évi nyári olimpiai és paralimpiai játékok megrendezésére irányuló pályázatát?” kérdésről szóló fővárosi szintű helyi népszavazást – tekintettel arra, hogy a népszavazással elérni kívánt cél már teljes mértékben megvalósult – nem rendeli el.

- [10] Egy magánszemély kérelmező az Nsztv. 58. § (1) bekezdése alapján felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a 235/2017. (IV. 5.) Főv. Kgy. határozattal szemben, amelyben elsődlegesen annak megsemmisítését, másodlagosan eltérő indokok alapján történő helybenhagyását kezdeményezte.
- [11] A Kúria Kpkf.IV.37.347/2017/3. számú végzésével helybenhagyta a 235/2017. (IV. 5.) Főv. Kgy. határozatot. A végzés indokolásában a Kúria a következőkre mutatott rá.
- [12] Az Nsztv. 58. § (1) bekezdése nemcsak a képviselő-testületnek a népszavazást elrendelő, hanem – szöveg szerint is – a kötelezően elrendelendő helyi népszavazás elrendelését elutasító határozata ellen is lehetővé teszi a bírósághoz fordulást. Mivel a szükséges számú aláírásokkal rendelkező választópolgári kezdeményezés kötelezően elrendelendő helyi népszavazás (a fakultatív kezdeményezésekhez képest), ezért az Nsztv. 58. § (1) bekezdése feltételezi, hogy van olyan esetkör, amikor a képviselő-testület mégis csak mérlegelhet a kötelezően elrendelendő népszavazás körében is. Nyilvánvaló azonban, hogy a mérlegelési tartomány csak a törvény által pontosan behatárolt szűk területre szorítkozhat. Az Nsztv. 58. § (3) bekezdése az (1) bekezdésben meghatározott eljárásról szól, így a képviselő-testület a körülmények lényeges megváltozását figyelembe veheti a népszavazás elrendeléséhez kapcsolódó döntése meghozatala során – de csak ezt. Ez az a szűk terület, amit törvény meghatározott. A kötelezően elrendelendő helyi népszavazási kezdeményezés elrendelését elutasító képviselő-testületi döntés bírósági felülvizsgálata során az esetlegesen helytelen képviselő-testületi mérlegelés korrigálható, azaz van eljárási garancia a választópolgári akarat – a kötelező jelleg – érvényesülésére.
- [13] A Kúria azt is kiemelte, hogy az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A józan észnek ellentmond az a jogszabály-értelmezés, amely szerint hiába vonta vissza az olimpiai pályázatát a főváros, a népszavazást arról, hogy a főváros vonja vissza az olimpiai pályázatát mégis el kell rendelni.
- [14] 3. Az indítványozók – mint a Fővárosi Önkormányzat területén lakó választópolgárok – a Fővárosi Közgyűlés 235/2017. (IV. 5.) számú határozata és a Kúria Kpkf.IV.37.347/2017/3. számú végzése ellen nyújtottak be alkotmányjogi panaszt.
- [15] Álláspontjuk szerint sérült az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdésében biztosított népszavazáson való részvételhez való joguk, mert a támadott döntés következtében nem lesz helyi népszavazás, ez pedig közvetlen érintettségüket is megalapozza.
- [16] Állításuk szerint Budapest Főváros Közgyűlésnek mérlegelés nélkül el kellett volna rendelnie a helyi népszavazást, ezért visszavonó döntés rendeltetésellenes joggyakorlásnak tekintendő, joggal való visszaélést valósít meg, ezáltal sérti az indítványozóknak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát.
- [17] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való joguk sérelmét azért állították, mert a Kúria döntéséről nem lehetett hitelt érdemlően információt szerezni, továbbá a Kúria döntése ellen az Nsztv. kizárta a további jogorvoslatot.
- [18] 4. Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján kérték az Nsztv. 58. § (3) bekezdése és 61. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is.
- [19] Álláspontjuk szerint az Nsztv. 58. § (3) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikk (1), valamint (3)–(4) bekezdéseit, mert szükségtelenül korlátozza a polgároknak a helyi népszavazáshoz való jogát; ezen kívül sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését is.
- [20] További állításuk szerint az Nsztv. 61. § (3) bekezdése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított érdemi jogorvoslathoz való jogot, mert így nem érvényesül a kétfokú bírósági eljárás.
- [21] Az indítványozók mindezek mellett a Kúriának a Nsztv.-t értelmező szakjogi megállapításait cáfoló eszmefuttatást adtak elő alkotmányjogi panaszukban.
- [22] 5. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsőként az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. Amennyiben az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényben előírt feltételeinek vizsgálata során megállapítja, hogy az indítvány valamely törvényben előírt – formai vagy tartalmi – feltételnek nem felel meg, akkor a további törvényi feltételek vizsgálatának a mellőzésével rövidített indokolással ellátott végzésével visszautasítja az indítványt.
- [23] Az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatósága formai feltételeit [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] vizsgálta meg.

- [24] Az indítványozók a Kúria végzése és az Nsztv. támadott rendelkezései ellen az Abtv. 27. §-a és 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt 2017. augusztus 7-én nyújtották be a Kúriához. A Kúria támadott végzését 2017. május 23-án hozta. A Kúria a végzését nem kézbesítette az indítványozóknak tekintettel arra, hogy az eljárásban sem kérelmezők, sem kérelmezettek nem voltak, továbbá a jogorvoslati eljárás során hozott döntés közvetlenül rájuk vonatkozó rendelkezést nem tartalmazott. Az indítványozók állításuk szerint 2017. június 24-ét követően letek rá a Kúria honlapján a támadott végzésre. Az Abtv. 30. § (2) bekezdése értelmében a döntés közlésének elmaradása esetén az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló határidő a tudomás-szerzéstől számított hatvan nap. A fentiek alapján – elfogadva az indítványozók állítását – az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt határidőben érkezettnek tekintette.
- [25] Az indítványozók kérelme az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt feltételeknek eleget tesz. Az indítványozók megjelölték azokat az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezéseket, amelyek megállapítják az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza. Az indítványozók a fentiek szerint kifejtették az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, megjelölték az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést és jogszabályi rendelkezéseket. Az indítványozók kifejtették, hogy az Alaptörvény mely rendelkezéseit érte sérelem, és arra vonatkozó indokolást is előadtak, hogy a sérelmezett bírói döntés és jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Végül az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz a bírói döntés és a támadott jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére.
- [26] 6. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26-27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimeirítését, valamint a 29-31. § szerinti feltételeket vizsgálta meg.
- [27] 6.1. Az indítványozók érintettségüket arra alapozzák, hogy Budapest Főváros közigazgatási területén állandó lakcímmel rendelkező cselekvőképes magyar állampolgárként a Kúria végzése következtében nem vehetnek részt a népszavazáson, nem élhetnek az Alaptörvény XXIII. cikkének (7) bekezdésében biztosított népszavazáshoz való alapjogukkal. A Kúriai támadott végzése tehát rájuk nézve is kötelező rendelkezést tartalmaz.
- [28] Az Alkotmánybíróság az indítványozók érintettségének vizsgálata során a 3150/2016. (VII. 22.) AB végzésben (a továbbiakban: Abv.) tett megállapításaiból indult ki, miszerint „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó Magyarországon állandó lakcímmel rendelkező, cselekvőképes magyar állampolgár, nem jelenti feltétlenül azt, hogy a Kúria NVB határozatot helybenhagyó végzése tekintetében érintett. Az érintettség ilyen tág értelmezése arra a helytelen következtetésre vezetne, hogy a Kúria NVB határozatot helybenhagyó végzését lényegében bármely cselekvőképes magyar állampolgár megtámadhatná. Az érintettség megállapíthatóságához az ilyen ügyekben legalábbis az szükséges, hogy a hitelesített kérdés, illetve az alapján megalkotandó jogszabály az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogaira valamely, a pusztán cselekvőképességen és állampolgárságon túlmutató, különös tulajdonsága következtében legyen kihatással. [...] Az indítványozó által értelmezett érintettség túl széles, *popularis actio*-vá tágítaná az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt, ami ellentétes annak alkotmányos rendeltetésével.” (Indokolás [20])
- [29] A jelen ügy indítványozói által a népszavazáshoz való joguk sérelmével összefüggésben hivatkozott különös tulajdonság: a főváros közigazgatási területén lakcímmel rendelkező választópolgári státusz, és az erre alapított érintettség szintén olyan tág érintettséget jelent, ami ellentétes az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz alkotmányos rendeltetésével.
- [30] A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog és a jogorvoslatihoz való jog alkotmányos védelmi köre és a Kúria támadott végzésének a tartalma (az abban foglalt jogértelmezés) között pedig nincs az indítványozó által kifejtett érvek alapján olyan közvetlen tartalmi (oksági) kapcsolat, ami az állított alapjogi sérelmekre vezetne, hiszen az indítványozók nem szerepeltek félként a Kúria előtti eljárásban, és a támadott bírói döntés közvetlenül rájuk vonatkozó rendelkezést nem tartalmazott.
- [31] Az Abtv. 27. §-ában előírt, az egyedi ügyben való közvetlen érintettség törvényi feltételének ezért az indítvány a fent kifejtettek értelmében nem felel meg.

- [32] 6.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti részéről – annak okán, hogy az indítványozók nem szerepeltek félként a Kúria előtti eljárásban – ugyanígy azt állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy az egyedi ügyben való közvetlen érintettség törvényi feltételének az indítvány nem felel meg.
- [33] 7. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [34] Nem értek egyet azzal, hogy a többségi indokolás az indítványozók érintettségének vizsgálata során az Abv.-ben tett megállapításaiból vont le döntő következtetést.
- [35] Ennek – amellet, hogy már az Abv. hivatkozott érvelésével sem értettem egyet – az az oka, hogy az Abv. és a jelen ügy részbeni hasonlóságai ellenére a két ügy között van egy lényeges különbség is. Az Abv. alapjául szolgáló ügyben az NVB határozatával hitelesítette a népszavazási kérdést, a Kúria pedig az NVB határozatát helyben hagyta, tehát sor kerülhetett a népszavazásra. Ezért az indítványozó ott nyilvánvalóan nem hivatkozhatott a népszavazáson való részvételhez való, az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogának sérelmével összefüggésben érintettségre, hiszen a népszavazáson való részvételi lehetőségét az említett határozatok nem korlátozták. Ezzel szemben a jelen ügyben a Fővárosi Közgyűlés határozata és a Kúria ezt helyben hagyó végzése következtében a népszavazásra nem került sor, így az indítványozók népszavazáson való részvételi lehetősége ténylegesen megghiúsult. A két ügy alapja nem analóg, önmagában az Abv.-ből kiindulva tehát nem állítható megalapozottan, hogy a jelen ügyben az indítványozók ne lehetnének akár érintettek is.
- [36] Az érintettségük kellően megfontolt megítéléséhez álláspontom szerint mindenképp arra kellett volna rámutatnunk, hogy a (helyi) népszavazáson való részvételhez való jog nem jelenti bármely tetszőleges népszavazás megtartásához való jogot, azaz ha egy más választópolgárok által kezdeményezett helyi népszavazás végül valamilyen okból nem kerül elrendelésre, akkor az a meg sem tartott helyi népszavazás vonatkozásában nem korlátozza másoknak a részvételhez való jogát. Az indítványozók ebben az összefüggésben részletes alkotmányjogi érvelést nem is adtak elő, hanem a Kúria törvényértelmezését vitatták. A visszautasítást erre a körülményre kellett volna alapozni.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1657/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3119/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság Szolnoki Járásbíróság 39.Szpi.11392/2015/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Fancsali László indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Gáli Mihály ügyvéd, 5400 Mezőtúr, Garibaldi u. 5.) útján az Abtv. 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozót a Kunszentmártoni Rendőrkapitányság mint elsőfokú szabálysértési hatóság közüti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés elkövetése miatt 50 000 Ft pénzbírsággal sújtotta és 1 hónap időtartamra a járművezetéstől eltiltotta. Az elsőfokú határozat ellen az indítványozó által előterjesztett kifogás alapján eljáró Kunszentmártoni Járásbíróság részben megváltoztatta az elsőfokú határozatot és mellőzte a járművezetéstől eltiltás alkalmazását.
- [3] Az indítványozó ezt követően perújítási kérelmet terjesztett elő a Kunszentmártoni Járásbíróság végzésével szemben, amelyet a Szolnoki Járásbíróság mint Központi Szabálysértési hatóság alaposnak talált és a 27.Szpi.6121/2015/3. számú végzésével perújítást rendelt el.
- [4] A perújítási eljárás során a Szolnoki Járásbíróság 2016. május 20. napján és június 8. napján tárgyalást tartott, majd a 2016. június 8. napján meghozott, 39.Szpi.11392/2014/4. számú végzésében a Kunszentmártoni Járásbíróság végzését hatályában tartotta.
- [5] 2. Az indítványozó a Szolnoki Járásbíróság 39.Szpi.11392/2015/4. számú végzésével szemben nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, amelyet az alábbiak szerint indokolt.
- [6] Álláspontja szerint az említett bírósági döntés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét idézte elő.
- [7] Az indítványozó érvelése szerint a perújítási kérelmében összesen négy új bizonyítékot jelölt meg, amelyeket csatolt is a kérelemhez, mindezek alapján rendelte el a Szolnoki Járásbíróság a perújítási eljárást (döntött a megengedhetősége tárgyában), mivel azok „valószínűvé teszik, hogy az elkövető szabálysértési felelőssége nem állapítható meg”. Ugyanakkor ezt követően, a perújítás érdemében eljáró bíróság egyáltalán nem folytatott le bizonyítást a tárgyaláson, nem vizsgálta meg a bizonyítékokat, a bizonyítási indítványokról sem hozott semmilyen, még elutasító döntést sem.
- [8] Ezentúl hivatkozott még arra is az indítványozó, hogy a perújítási eljárás eredményeként meghozott végzés még csak felsorolás szintjén sem tartalmazza a benyújtott új bizonyítékokat, abból nem derül ki, hogy azokat miként értékelte (értékelte-e egyáltalán), hogyan vetette össze a korábbi bizonyítékokkal, azokat milyen okból vetette el a bíróság. Az indítványozó álláspontja szerint tehát a perújítási eljárás lényege veszett el a Szolnoki Járásbíróság eljárása során.
- [9] Az indítványozó e körben hivatkozott a 7/2013. (III. 1.) AB határozatra is, amely elvi érveléssel szögezte le, hogy a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek az értékeléséről határozatában számot adjon. Az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírósági végzés, illetve az azt megelőző eljárás megsértette a tisztességes eljáráshoz való jog több részjogosultságát is, így a hatékony bírói jogvédelem követelményét, az indokolt bírói döntéshez való jogot és mindezek alapján kételyt ébresztett az eljáró bíróság pártatlanságát illetően is.
- [10] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte a Szolnoki Járásbíróság 39.Szpi.11392/2015/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [12] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.
- [13] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaz. Ezen kívül megjelöli a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [14] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket az alkotmányjogi panasz kimeríti-e. Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben eljárás alá vont személyként szerepelt és szabálysértési szankcióval sújtották. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozatokkal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [15] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [16] 3.3. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy az indítványozó panaszában megjelölt-e olyan alaptörvény-ellenességet, amely a bírói döntést érdemben befolyásolta.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszra részben arra irányul az Alkotmánybíróság a szabálysértési perújítási eljárás során lefolytatott bizonyítás törvényességét, a beszerzett bizonyítékok bizonyító erejét, illetve az azokból levont következtetéseket a bíróságtól eltérő módon értékeli. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára sem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [18] Az indítványozó által, a támadott végzés indokolását érintően felhozott érvekkel kapcsolatban pedig az Alkotmánybíróság az alábbiakat tartja szükségesnek rögzíteni. A Szolnoki Járásbíróság végzésének indokolásában megjelöli a perújítási eljárás kezdeményezésével egyidejűleg benyújtott szakértői véleményt, valamint – a rendelkezésre álló iratokra történő utalással – az értékelés körébe vonta a további, szintén a perújítási kérelemhez csatolt, okirati bizonyítéknak minősülő bizonyítékot is. Megállapítható továbbá a 2016. május 20. és június 8. napján készült tárgyalási jegyzőkönyvekből, hogy a kifogásolt végzés meghozatalát megelőzően az indítványozónak további bizonyítási indítványa – erre irányuló kérdés feltevése után – sem volt.
- [19] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében kifejtettek nem minősülnek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek.
- [20] 3.4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó panaszában nem tartalmaz semmilyen alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [21] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panaszában a kifogásolt bírósági ítéletekben foglaltakkal kapcsolatosan nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.

[22] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1435/2016.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3120/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.27.089/2015/13. számú ítélete és a Kúria Kfv.VI.37.430/2016/12. számú ítélete, továbbá a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 72. § (3) és (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A panaszos jogi személy (Sajókovács Bányászati Kft., a továbbiakban: indítványozó) 2017. szeptember 21-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben, illetve a 2017. november 20-án benyújtott indítvány kiegészítésében kérte a Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.27.089/2015/13. számú, elsőfokon jogerős ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.430/2016/12. számú ítélete, továbbá a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 72. § (3) és (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével és T) cikk (3) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó egy kft., mely a támadott ítéletek alapjául szolgáló közigazgatási perben felperes, illetve az e perben felülvizsgált közigazgatási határozat meghozatala alapjául szolgáló közigazgatási eljárásban ügyfél volt. A panaszos 2004-ben egy másik kft.-vel együtt megvásárolt egy Oroszlány külterületén levő bányatelket, amelyen 1999 óta nem végeztek kitermelési tevékenységet, és amelyet erdő művelési ágban tartottak és tartanak nyilván. Ezt 2007. augusztus 13-i hatállyal az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) Natura 2000, különleges madárvédelmi területté nyilvánította. Ezt követően a panaszos kft. 2008. december 29-én szerződést kötött a terület másik tulajdonosával (a továbbiakban: jogelőd társaság), melyben ellenérték fejében megszerezte tőle az érintett területre vonatkozó bányászati jogot, mely jogszerzéshez a Veszprémi Bányakapitányság 2009. november 25-én jogerőre emelkedett végzésével hozzájárult.
- [3] 3. Ezen idő alatt több közigazgatási eljárás is folyt a bányatelekkel kapcsolatban. Így a jogelőd társaság még 2005-ben kérelmezte az akkor hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságtól, az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőségtől, hogy adjon elvi engedélyt a telken levő erdő termelésből való kivonására, mivel addig, amíg a terület erdőként van nyilvántartva, bányatevékenység a területen nem végezhető. A hatóság ezt az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség szakhatósági állásfoglalása alapján elsőfokon elutasította, majd a másodfokú hatóság, a Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központi Erdészeti Igazgatósága 04.4/802/2010. számú jogerős döntésével az elsőfokú elutasító határozatot helybenhagyta. Eszerint a területen levő botanikai és zoológiai értékek védelme, illetve a termelésből való kivonás közérdekének hiánya miatt nincs jogszabályi lehetőség a termelésből történő kivonáshoz való hozzájárulásra E jogerős közigazgatási határozatot már a jogutód panaszos támadta meg a bíróságon; azt azonban a Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.26.853/2013/32. számú, elsőfokon jogerős ítéletével elutasította. Emellett a jogelőd társaság az érintett bányatelekre vonatkozóan Műszaki Üzemi Terv jóváhagyása iránti kérelmet is előterjesztett, ezt azonban – tekintettel az erdészeti hatóság által meghozott jogerős elutasító döntésre – a Veszprémi Bányakapitányság 2014. június 3-i, VBK/678-10/2006. számú határozatával szintén elutasította. E határozattal szemben szintén már a jogutód panaszos kft. terjesztett elő fellebbezést, de a másodfokon eljáró Magyar Bányászati és Földtani Hivatal az elsőfokú határozatot MBFH/1094-6/2014. számú, 2014. október 2-án kelt határozatával helybenhagyta.

- [4] Ezt követően a panaszos természetvédelmi kártalanítás iránti igényt terjesztett elő a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal alperes jogelődjéhez, az akkor hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőséghez, mely azt 2014. december 2-i, 16209-1/2014. számú határozatával elutasította, mivel a terület szerinte nem minősül természetvédelmi területnek, csak Natura 2000 besorolású, kiemelt jelentőségű természetmegőrzési és különleges madárvédelmi területnek. Továbbá „természetvédelmi kártalanítás iránti igény” címén a Tvt. 72. § (3) és (4) bekezdése szerint csak a tényleges kár megtérítése igényelhető, és az is csak akkor, ha a terület tulajdonosa vagy jogszerű használója jelentős mértékű termelésszerkezet-változtatásra kényszerül. Mivel jelen esetben sem ilyen, jelentős mértékű termelésszerkezet-változtatás nem történt, mivel az addigi erdő a Korm.r. kötelező rendelkezése alapján továbbra is erdő maradt, sem tényleges kár nem keletkezett, elmaradt haszon pedig ilyen jogcímen nem volt kérhető, ezért a közigazgatási hatóság a kérelmet elutasította.
- [5] Mivel e határozat ellen a fellebbezés jogszabály alapján kizárt volt, ezért a későbbi panaszos felperesként keresetet terjesztett elő a közigazgatási hatósági határozat ellen, annak hatályon kívül helyezését és a hatóság új eljárás lefolytatására kötelezését kérve. Nézete szerint kártalanítási igényét nem a Tvt. 72. § (3) és (4), hanem annak (1) bekezdése alapján kellett volna a hatóságnak elbírálnia, mely kimondja, hogy „a védett természeti területeken természetvédelmi érdekből – az e törvény hatálybalépését követően – elrendelt gazdálkodási korlátozás, illetve tilalom esetén vagy a termelésszerkezet jelentős megváltoztatásának előírása következtében a tulajdonos vagy – amennyiben a tulajdonos a terület használatát átengedi – a jogszerű használó tényleges kárát meg kell téríteni”. Szerinte az Európai Unió joga által meghatározott védettség azonos a tisztán magyar szabályok alapján meghatározott védett természeti területtel; a kormány által kijelölt Natura 2000 terület tehát védett természeti területnek minősül. Továbbá egy bányatelek esetén, ahol a terület rendeltetése a bányászat, nem merülhet fel olyan termelésszerkezet-változtatás lehetősége, amely a bányászati tevékenységtől eltérő tevékenységre vonatkozna. Végül szerinte a kárigénye ténylegesen bekövetkezett kár, mivel legalább egy éve nem tudja a bányászati tevékenységet folytatni, vagyis nem jövőbeni elmaradt haszonnál lehet beszélni, hanem az eltelt időszak alatt bekövetkezett azon vagyonsökkenésről, amely a korlátozás, illetve tilalom miatt állt elő.
- [6] A Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.27.089/2015/13. számú, elsőfokon jogerős ítéletével a felperes keresetét megalapozatlannak találta és elutasította. A bíróság egyetértett a közigazgatási hatóság jogértelmezésével. Mivel a Tvt. 4. §-a az értelmező rendelkezések körében külön pontban határozza meg a „védett természeti terület” fogalmát [Tvt. 4. § g) pont], és külön pontban a „Natura 2000 terület (európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület)” fogalmát [Tvt. 4. § h) pont], továbbá a Tvt. 28. §-a „védett természeti területként” csak a „nemzeti parkot”, a „tájvédelmi körzetet”, a „természetvédelmi területet” és a „természeti emléket” nevesíti, a „Natura 2000 területet” nem, ezért megállapítható, hogy a Natura 2000 terület nem minősül a Tvt. szerint „védett természeti területnek”.
- [7] Ennek következtében a Tvt.-nek a természetvédelmi kártalanítás szabályairól rendelkező 72. §-ának nem az (1) bekezdése (mely a „védett természeti területeken” természetvédelmi érdekből elrendelt korlátozás vagy tilalom esetében alkalmazható), hanem annak (4) bekezdése az irányadó, mely a „védett természeti területen kívül” elrendelt hasonló korlátozás vagy tilalom esetén alkalmazható. A Tvt. e 72. § (4) bekezdése szerint „ha védett természeti területen kívül elrendelt természetvédelmi célú korlátozás, tilalom, egyéb hatósági kötelezés miatt a tulajdonos vagy – amennyiben a tulajdonos a terület használatát átengedi – a jogszerű használó jelentős mértékű termelésszerkezet változtatásra kényszerül, kártalanítására a (3) bekezdés első fordulatóban meghatározottak az irányadóak”. A felhívott (3) bekezdés alapján pedig „amennyiben az ideiglenes védetté nyilvánítást annak indokolatlansága miatt nem követi végleges védetté nyilvánítás, a tulajdonos vagy – amennyiben a tulajdonos a terület használatát átengedi – a jogszerű használó részére az ideiglenes védetté nyilvánításból eredő tényleges kárt meg kell téríteni. Ha az ideiglenes védetté nyilvánítást végleges védetté nyilvánítás követi, a teljes időre az (1) bekezdés szerint jár kártalanítás”.
- [8] Mindebből a bíróság szerint az következik, hogy a Natura 2000 terület mint „védett természeti területen kívüli terület” esetében a Tvt. 72. § (3) és (4) bekezdése alapján kell a természetvédelmi kártalanítás megalapozottságáról dönteni; és mivel e rendelkezések révén ilyen terület esetében csak tényleges kár alapján járhat kártalanítás, és ez esetben is csak akkor, ha e kár „jelentős mértékű termelésszerkezet-változtatás” miatt keletkezett, ezért jelen ügyben – nem lévén sem bizonyított tényleges kár (csak elmaradt haszon), sem semmilyen mértékű termelésszerkezet-változtatás – a Tvt.-re alapozott természetvédelmi kártalanítás iránti igény nem megalapozott. A bíróság álláspontja szerint jelen ügyben nem teljesült tehát a Tvt. 72. § (4) bekezdése által megkívánt „a jogszerű használó jelentős mértékű termelésszerkezet változtatásra kényszerül» kitétel, hiszen az alperes

jogelődje (a bíróság által jóváhagyottan) nem engedélyezte a bányatelek részét képező terület termelésből történő kivonását, így a felperes nem kényszerült termelésszerkezet-változtatásra, és olyat jogszerűen nem is hajthatott végre. Emellett tényleges kár (*damnum emergens*) a Legfelsőbb Bíróság gyakorlata (például a H-KJ-2008. évi 462. számú határozat) alapján akkor valósult volna meg, ha a vagyonban értékcsökkenés következett volna be; az elmaradt (be nem következett) nyereség (*lucrum cessans*) nem minősül tényleges, konkrét összegben meghatározott kárnak. A per tárgyává tett esetben ráadásul a bányatelket 1999 óta nem használták bányászati célra, és amikor a felperes megszerezte az adott terület bányászati jogát, tudnia kellett, hogy e jogot ténylegesen nem fogja tudni gyakorolni, mivel a területet már korábban Natura 2000 területnek minősítették, és már ezt megelőzően, 2005-ben is megtagadta az Állami Erdészeti Szolgálat Budapesti Igazgatósága a területen a szénbányászat engedélyezését. A felperes így bizonyítalanul jövedelmező jogot szerzett, és az ebből eredő kockázatot ő tartozik viselni. A meghallgatott igazságügyi szakértő szakvéleménye is azt támasztja alá, hogy a felperes által nem realizálható árbevétel és nyereség csupán elmaradt haszon, mely nem szolgálhat természetvédelmi kártalanítás alapjául. Utalt végül a közigazgatási és munkaügyi bíróság arra, hogy jelen döntés nem zárja ki, hogy a felperes az általános szabályok alapján, polgári perben az állammal szemben kártalanítási igényt érvényesítsen; ez utóbbira azonban jelen közigazgatási peres eljárásban nincs lehetőség.

- [9] A jogerős közigazgatási és munkaügyi bírósági ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, azt azonban a Kúria megalapozatlannak találta, és a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A felperes – az elsőfokú eljárásban már hivatkozott érvek megismétlésén túl – hivatkozott arra, hogy mivel a bányatelek esetében mindaddig fogalmilag kizárt a termelésszerkezet-változtatás, amíg a bányatelek minősítés fennáll, ezért a kártalanítás kizárása miatt a felperes tulajdonjoga kiüresedik, ami sérti az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdését. Emellett szerinte a Tvt. 72. §-a ellentétes az Alaptörvény E) cikk (3) bekezdésével, mivel eltérő szabályozást tartalmaz, mint a Natura 2000 területek létesítéséről szóló uniós irányelv, továbbá ellentétes a T) cikk (3) bekezdésével is, mert a törvényi rendelkezések Alaptörvénybe ütköznek. Mindezek miatt a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett kérte a Kúriától, hogy az alapul fekvő jogszabályhelyek alaptörvény-ellenesség nyilvánítása és megsemmisítése érdekében forduljon az Alkotmánybírósághoz.
- [10] A Kúria azonban mind az alkalmazandó jogi rendelkezések kiválasztása, mind azok értelmezése vonatkozásában egyetértett a közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletével, és azokat alaptörvény-ellenesnek sem tartotta. Ítélete indokolásában megállapította, hogy a Tvt. 72. §-a nem zárja ki fogalmilag a bányatelek esetében sem a kártalanítást, amennyiben az adott Natura 2000 területen a bányaművelés természetvédelmi okból nem folytatható; a kártalanításra való jogosultság azonban szükségképpen feltételezi az olyan gazdasági tevékenység folytatását, amelyet a használó a továbbiakban a tilalom vagy a korlátozás miatt már egyáltalán nem vagy csak részlegesen folytathat, ilyen használat pedig az érintett terület esetében nem állt fent. A bányászati jog jogosultja továbbá a Kúria szerint nem tulajdonjogot szerez, hanem csupán jogosultságot arra, hogy a jogszabályokban előírt egyéb feltételek teljesítése esetén és a jogszabályokban előírt módon bányászati tevékenységet végezzen, vagyis az alkalmazott rendelkezések a tulajdonhoz való jogot sem sértik. Tulajdonjog a kitermelt ásványi anyagokon keletkezik, így a tulajdonjog megszerzésének szükségszerű előfeltétele a kitermelés. Amikor azonban a felperes a bányászati jogot megszerezte, a bányatelken már évek óta tiltott volt a bányászat, így ott nem volt olyan bányászati tevékenység, amelynek kiváltása érdekében a felperes jelentős termelésszerkezet-átalakításra kényszerült volna, ezért tényleges kára sem keletkezhetett. Emellett nem merült fel az alkalmazandó jogszabályokkal összefüggésben olyan alkotmányossági aggály sem, amely azok megsemmisítése érdekében indokolta volna az Alkotmánybíróság eljárását. A hatályos jogi szabályozás a Kúria szerint egyértelmű, a perbeli jogvita pedig annak alapján eldönthető volt. A Kúria emellett az Alaptörvény E) cikkével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a Natura 2000 területekre vonatkozó irányelvek nem közvetlenül kötelező érvényű jogi aktusok, csak általános szempontokat adnak meg, a védettség megvalósulásához (így a kártalanításhoz) szükséges részletszabályokat pedig a hazai jog rendezi. Nem merülhetett fel tehát az uniós jognak a hazai joggal való kollíziója sem, illetve az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése a kisajátítás szabályait rendezi, amely jelen per tárgyával közvetlen összefüggésbe szintén nem hozható. Kiemelte a Kúria azt is, hogy a bányatelket a felperes korlátozással vásárolta meg, érvényes üzemi terv nélkül. A Kúria szerint helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság arra is, hogy az elmaradt nyereség nem minősül tényleges kárnak. A bányatelket 1999 óta nem használták bányászati célra. Amikor a felperes megszerezte a bányászati jogot, tudnia kellett, hogy bizonyítalanul jövedelmező, illetve kockázatos jogot szerez, és ha ebből a helyzetből kára származott, azt neki kell viselnie. A természetvédelmi kártalanítás jogszabályi feltétele a felperes esetében tehát nem állt fenn; mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

- [11] 3. A panaszos ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a jogerős ítélet és a Kúria felülvizsgálati ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok szerinte ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével és XXIV. cikk (1) bekezdésével. Az indítványozó a XIII. cikk (2) bekezdésének sérelmét indokolása szerint amiatt látta megvalósulni, mert az a felperes bányászati jogát is védi, ami alapján a felperest az ügyben „tényleges” kártalanítás illeti meg, amelybe szerinte a károsult vagyonaiban beállott értékcsökkenés is beletartozik. A XXIV. cikk (1) bekezdését pedig azért sértette a két ítélet, mivel szerinte a Natura 2000 területeket meghatározó Korm.r. „nem tartalmaz konkrét, pl. bányászatot érintő rendelkezést vagy tiltást, ezt rábízta a szakhatóságokra, hogy az egyedi esetekben hatósági eljárással állapítsa azt meg”, ezért nem igaz a Kúria azon állítása, miszerint amikor a felperes a bányászati jogot megszerezte, a bányatelken már évek óta tiltott volt a bányászati tevékenység. Emellett ezen alaptörvényben biztosított jog vonatkozásában is megismétli azt a véleményét, hogy a bányászati jogának értéke csökkent, ami mint elmaradt vagyoni előny kimeríti a tényleges kár fogalmát. Végül azzal is érvel a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme kapcsán, hogy szerinte nem igaz az, hogy korlátozással vásárolta volna meg az érintett telket, és az sem, hogy úgy szerezte volna meg a telket, hogy nem fogja tudni gyakorolni a bányászati jogot. Összességében úgy érvel, hogy „tisztességes eljárásban a hatóságok az ügyfél terhére nem állíthatnak tényként olyat, amit alátámasztani, indokolni nem tudnak, majd ezekre a hamis tényekre is támaszkodva nem hozhatnak helytelen következtetéseket és ítéletet. Itt nem csupán a tények szabad mérlegelése történt, hanem az alperessel szemben egy alapvető szembenállás valósult meg. Azokat a pontokat keresték csupán, amelyek alapján az eleve elrendelt elutasító hozzáállást alá tudták támasztani.”
- [12] Az indítvány beérkezését követően az Alkotmánybíróság Főtitkára hiánypótlási felhívást küldött az indítványozónak. Ebben arra hívta fel a panaszos figyelmét, hogy „az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha – többek között – tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Beadványa nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámasztott indokolást arra nézve, hogy a hivatkozott bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.”
- [13] E hiánypótlási felhívás alapján az indítványozó – a Főtitkár által meghatározott 30 napon belül – indítvány kiegészítést nyújtott be, melyben egyrészt fenntartotta az indítványban tett állításait és érveit, másrészt indítványát kiegészítette. Ennek alapján az indítvány kiegészítésben már nemcsak az Abtv. 27. §-a, hanem egyúttal az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben továbbra is kérte a Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.27.089/2015/13. számú ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.430/2016/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, de emellett kérte a Tvt. 72. § (3) és (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is. Mindezek véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével és T) cikk (3) bekezdésével. A T) cikk (3) bekezdését a panaszos szerint a támadott törvényhelyek azért sértik, mert a kisajátítás esetén az Alaptörvény teljes kártalanítási kötelezettséget ír elő, a Tvt. sérelmezett rendelkezései pedig jelentősen szűkítik a kártalanításra jogosultak körét. Mivel az Alaptörvény magasabb rendű, így az eljáró bíróságok ítéletei is alaptörvény-ellenesek, mivel nekik „a magasabb rendű jogszabály alapján kellett volna az ítéletet meghozniuk”. Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésének sérelmét ugyanebben (a nem teljes mértékű kártalanítás jogszabályi előírásában és bírósági kötelezésében) látja a panaszos megvalósulni; míg a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban, hogy – a bírósági döntések indokolásával ellentétben – szerinte „a természetvédelmi szabályok csak olyan esetekre vonatkoztathatók, amelyekben felmerülhet a termelési szerkezetváltoztatás elvi és gyakorlati lehetősége”, illetve hogy a Kúria „azt a nyilvánvaló valótlanosságot állítja, hogy amikor a Felperes a bányászati jogot megszerezte, a bányatelken már évek óta tiltott volt a bányászati tevékenység, illetve korlátozással vásárolta meg”, vagyis összességében a Kúria „a Felperes terhére olyan valótlan tényeket állapított meg, amit alátámasztani, indokolni nem tudott, majd ezekre a hamis tényekre támaszkodva helytelen következtetéseket vont le és így hozott rossz ítéletet”.
- [14] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok sze-

rinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.

- [15] Az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdése nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, így ezen indítványi elem nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében és 27. §-ában foglalt feltételnek. Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése szerint „tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet”; ezen alaptörvényi rendelkezés így nem hozható érdemi összefüggésbe az indítvány által állított sérelmekkel. Jelen ügyben nincs szó kisajátításról, így a tulajdon kivételesen, közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett történő kisajátítási lehetőségének a sérelme sem valósulhatott meg, e jogot sem a támadott jogszabályi rendelkezések, sem a támadott bírósági ítéletek fogalmilag nem sérthették. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes hatósági eljáráshoz való jog és az állított jogsérelmek között úgyszintén nincs releváns, alkotmányjogilag értékelhető összefüggés; az indítvány sem e jog, sem a XIII. cikk (2) bekezdése vonatkozásában nem tartalmaz érdemi indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, vagyis a panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt feltételnek.
- [16] Összességében az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírói döntések alapjául szolgáló jogértelmezést, valamint a bíróságok által megállapított tényállást támadja. A panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz; az indítvány az ítéletek tartalmi kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéssről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek sem. A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panason keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [17] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.27.089/2015/13. számú ítélete és a Kúria Kfv.VI.37.430/2016/12. számú ítélete, továbbá a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 72. § (3) és (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján vizsautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1822/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3121/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 45.Pf.633.889/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó a jelen alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló egyedi ügyben (a továbbiakban: egyedi ügy) alperesként vett részt. Az egyedi üggyel összefüggésben az egyedi ügy felperese (a továbbiakban: felperes) és a per tárgyát képező ügylet adósa (a továbbiakban: adós) 2008. április 3-án megállapodtak abban, hogy a felperes 1 700 000 Ft összegű változó törlesztésű devizaalapú kölcsönt nyújt az adósnak egy személygépkocsi megvásárlásához. A felperes és az indítványozó 2008. április 7-én szerződést kötöttek, melynek értelmében az indítványozó készfizető kezességét vállalt az adósnak a kölcsönszerződésből eredő tartozásaiért. Az indítványozó ennek során kijelentette, hogy a kölcsönszerződés és a hozzá tartozó általános szerződési feltételek (a továbbiakban: ászf) tartalmát ismeri. 2010. november 9-én a felperes és az adós fix törlesztésű devizaalapú kölcsönre módosították a kölcsönszerződést. A felperes 2014. május 21-én élt vételi jogával, 2014. augusztus 7-én egyenlegközlőt küldött az adósnak, amelyben megjelölte a tartozás összegét, majd 2015. április 23-án elszámolt az adóssal. Később, 2015. szeptember 8-án a felperes fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet terjesztett elő az adóssal és az indítványozóval szemben. A fizetési meghagyás az adóssal mint I. rendű kötelezettel szemben 2015. október 16-án emelkedett jogerőre.
- [3] Az egyedi ügyben a felperes keresetével kérte a bíróságot, hogy az indítványozót 691 427 Ft tőke, ennek 2015. szeptember 23-ától a kifizetés napjáig számított törvényes késedelmi kamata, valamint a perköltség megfizetésére kötelezze.
- [4] Az indítványozó vitatta a kereseti követelés jogalapját. Álláspontja szerint a szerződés a megkötésekor hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 200. § (2) bekezdése, 205. §-a és 217. §-a alapján nem jött létre, ugyanis a készfizető kezességéről szóló szerződés a kölcsön összegére, illetve az adóssal kötött kölcsönszerződésre vonatkozóan semmilyen adatot, összepszerűséget nem tartalmaz. Továbbá részére nem adták át sem a kölcsönszerződést, sem az ászf-et, sem az üzletszabályzatot. Az ászf-et a felek nem tárgyalták meg egyedileg, ezért az nem vált a készfizető kezességéről szóló szerződés részévé. A felperes nem igazolta azt sem, hogy a készfizető kezességéről szóló szerződést aláíró betéti társaság (a továbbiakban: bt.) a felperes nevében járt el, és az nem is volt jogosult a nevében eljárni.
- [5] Az indítványozó álláspontja szerint nem teljesültek a szerződések megkötésének idején hatályos, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) egyes rendelkezése, nevezetesen a 21. § (2) bekezdése sem. A kölcsönszerződés semmis, mert az e rendelkezésekben meghatározott tartalmi elemek hiányoznak belőle, továbbá noha a kölcsön összege 1 700 000 Ft, devizanemként a CHF került feltüntetésre, a törlesztőrészlet viszont nincs CHF-ban meghatározva.
- [6] A Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) helyt adott a felperes keresetének. Az indítványozót marasztaló ítélet indokolásában mindenekelőtt arra mutatott rá, hogy a kölcsönszerződés létrejött, mert megfelelt a törvényben meghatározott követelményeknek. A felperes a régi Ptk. 219. § (1) bekezdése alapján jogosult volt meghatalmazott útján jognyilatkozatot tenni, a bt. a régi Hpt. 2. mellékletének 1. fejezet 12. b) pontja értelmében ügynöknek minősült. Minderre tekintettel a bt. jogszerűen írta alá a kölcsönszerződést. A PKKB azt is megállapította, hogy a kölcsönszerződés mind a régi Ptk., mind a régi Hpt. szerinti tartalmi követelményeknek megfelel. Az adós aláírta az ászf-et, amely ezáltal a kölcsönszerződés részévé vált. A kölcsönszerződésben ugyan eltér a kirovó és a lerovó pénznem, ez azonban nem akadályozza a szerződés létrejöttét, mert meg van

benne határozva a kölcsönösszeg forintban. A törlesztőrészletek száma, esedékessége és az egyes törlesztőrészletek forintban megjelölt összege is feltüntetésre került. A PKKB ezzel összefüggésben utalt az 1/2016. polgári jogegységi határozat IV/2. pontjára is.

- [7] A kölcsönszerződés az elsőfokú ítélet indokolása szerint tartalmazza árfolyamváltozás hatására történő figyelmeztetést, ezért azt az „általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó” felismerhette. A régi Ptk. 273. § (1) bekezdése szerint a kezes kötelezettsége ahhoz a kötelezettséghez igazodik, amelyért kezességet vállalt, az indítványozó tehát – tekintettel a régi Ptk. 4. § (4) bekezdésében foglalt generálklauzulára – felróható magatartására – a tájékozódás elmulasztására – tekintettel nem mentesülhet.
- [8] Az indítványozó fellebbezett az elsőfokú ítélettel szemben. Vitatta, hogy a bt. a Hpt. hivatkozott melléklete szerinti ügynökként járhatott el, az ilyen ügynök ugyanis önállóan nem vállalhat kötelezettséget. Az a tény, hogy a fél aláírja az ászf-et vagy az ászf megismerésétől szóló kikötést, nem teszi a dokumentumot egyedileg megtárgyalttá. A kölcsönszerződés nem tartalmazza a törvény által előírt tartalmi elemeket. A felperes elmulasztotta tájékoztatási kötelezettségét, annak ellenére, hogy a kezessel szemben ugyanolyan kötelezettségek terhelték, mint az adóssal szemben.
- [9] A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Ítéletének indokolásában hivatkozott a régi Hpt. 210. § (1) bekezdésére, amelynek a kölcsönszerződés megfelelt. A felperes által becsatolt okirati bizonyítékokra figyelemmel a Fővárosi Törvényszék egyetértett azzal a megállapítással, hogy a bt. kapott meghatalmazást a kölcsönszerződés aláírására, és mivel bejelentette a bt.-t a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeleténél, ezért az a Hpt. mellékletének hivatkozott pontja értelmében ügynöknek minősült. A képviseleti jogosultság helytállóságát igazolja a felperes által hivatkozott 2/2016. számú Polgári Elvi Döntés is. A Fővárosi Törvényszék megerősítette továbbá a PKKB-nak azt az érvét, hogy az indítványozótól elvárható lett volna, hogy tisztában legyen annak tényével, hogy a tartozás devizában áll fenn, ezért annak mértéke a deviza értékének megfelelően változhat. Hasonlóképp egyetértett a Fővárosi Törvényszék a kölcsönösszeg feltüntetésének kérdésében is: a kölcsönszerződés tárgya megfelelően meghatározásra került azáltal, hogy tartalmazza a kölcsönösszegét forintban, rögzíti továbbá a kirovó pénznemet, valamint a törlesztőrészletek számát, összegét, esedékességét. Az indítványozó fellebbezését ezért alaptalannak találta.
- [10] 2. Az indítványozó ezek után nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz hiánypótlással utóbb kiegészített alkotmányjogi panaszát, melyben a PKKB ítéletére kiterjedően kérte a jogerős ítélet megsemmisítését. Érvelését az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, R) cikk (2) bekezdésére, T) cikk (1) bekezdésére, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapította.
- [11] Az indítványozó mindenekelőtt azt kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok nem vették figyelembe, hogy a felperes nem tájékoztatta őt az adóssal való szerződésmódosításról, amelyre 2010. november 9-én került sor, továbbá arról sem, hogy az adós késedelembe esett, ezért a felperes 2014. május 21-én feladott levelével a kölcsönszerződést felmondta. Kötelezettségeiről csak a fizetési meghagyás útján szerzett tudomást. A felperes továbbá elmulasztotta azt a jogszabály szerinti tájékoztatási kötelezettséget, amely őt nemcsak az adóssal, de vele mint kezessel szemben is terhelte. Ugyancsak jogsértő volt a régi Hpt. 2. melléklet 1. fejezet 12. b) pontjának alkalmazása, mert a bt. nem járhatott volna el a felperes nevében a szerződéskötés során. Az eljáró bíróságok szelektíven értékelték a perben előadottakat, és kizárólag a felperes álláspontját alátámasztó bizonyítékokra voltak tekintettel. Ez a szelektív eljárás ellentétes a bírói függetlenség és pártatlanság követelményeivel is. Az indítványozó azt is sérelmezte, hogy a bíróságok a terhére rótták, hogy nem tájékozódott kellőképpen a kezességvállalás és a devizaalapú kölcsönszerződés kockázatairól.
- [12] Az indítványozó utalt továbbá arra is, hogy a bizonyítékok szelektív értékelése az Alaptörvény tételesen hivatkozott rendelkezései mellett jogorvoslati jogának sérelmét is eredményezték.
- [13] Hiánypótló beadványában az indítványozó hivatkozott a bírói függetlenség követelményére és annak megsértésére az egyedi ügy folyamán, valamint ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság 20/2017. (VIII. 18.) AB határozatára, továbbá kiemeli, hogy az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, valamint T) cikk (1) bekezdésének sérelmein keresztül is megvalósult a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelme.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26-27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.

- [15] Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, valamint T) cikk (1) bekezdése nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jognak, a B) cikk (1) bekezdése alapján pedig – az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata értelmében – csak a visszaható hatály tilalma, illetve a kellő felkészülési idő hiánya esetén van helye alkotmányjogi panasznak {3007/2018. (I. 22.) AB végzés, Indokolás [16]}. Ilyenre az indítvány nem tartalmaz hivatkozást. Az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, továbbá R) cikk (2) bekezdésére és T) cikk (1) bekezdésére alapított részében ezért nem felel meg az Abtv. 27. §-ának.
- [16] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [17] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állította panaszában, és a sérelem megvalósulását abban látta, hogy a bíróságok nem tettek kellően eleget indokolási kötelezettségüknek, illetve elmulasztották bizonyítási kötelezettségüket, mert nem adtak helyt az indítványozó bizonyítási indítványainak. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát kifejtve azt az alkotmányos követelményt támasztotta a bíróságokkal szemben, hogy azok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be”, fenntartva, hogy az egyedi ügy összes körülményének függvénye, mikor kellően részletes az indokolás. Ez egyfelől nem jelenti azt, hogy a bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné, az azonban feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot {lásd mindehhez: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]}. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak és így az arra alapított alkotmányjogi panaszok nyomán történő alkotmányossági vizsgálatnak korlátját jelenti, hogy az Alkotmánybíróság nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [18] A Fővárosi Törvényszék az irányadó jogszabályi rendelkezések ismertetése mellett döntött az ügy elsődleges kérdésében, vagyis a kölcsönszerződés érvényes létrejöttét illetően, továbbá elbírálta azt a kérdést is, hogy az adott körülmények között milyen mértékű előrelátás volt elvárható az indítványozótól. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság nem észlelt olyan körülményt, amely arra utalna, hogy a Fővárosi Törvényszék – vagy a PKKB – ne mutatták volna be kellő részletességgel a döntéseik alapjául szolgáló indokokat. A jelen ügyben ezért nem merül fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sem önmagában vett, sem az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésével és T) cikk (1) bekezdésével együttes értelmezéséből levezethető olyan sérelme, amely az Abtv. 29. §-a alapján a panasz befogadását indokolná.
- [19] Hasonlóképp nem tartalmaz az indítvány olyan, alkotmányjogilag releváns érvet, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapvető jog részjogosítványának minősülő bírói függetlenség és pártatlanság sérelmét valószínűsítene, ezért a panasz az Abtv. 29. §-a alapján erre a megfontolásra tekintettel sem fogadható be.
- [20] Az indítványozó – az Alaptörvény irányadó rendelkezésének megjelölése nélkül – utalt jogorvoslathoz való jogának közvetett sérelmére. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben kiemeli, hogy a jogorvoslathoz való – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított – alapvető jog azt követeli meg, hogy az érintett ügyét az alapügyben eljáró szervtől különböző szerv bírálja el, és a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [36]}. Az indítványozó élt a rendelkezésére álló rendes jogorvoslati lehetőséggel, önmagában annak ténye, hogy a Fővárosi Törvényszék nem helyezi hatályon kívül az indítványozóra nézve hátrányos elsőfokú döntést, nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét.

[21] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek miatt az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 5.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1910/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3122/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.VI.37.340/2018/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó a Kúria Kvk.VI.37.340/2018/2. számú végzése ellen alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, mely 2018. március 22. napján érkezett meg az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az alkotmányjogi panasz előzménye, hogy a Nógrád megyei 01. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság 58/2018. (III. 08.) OEVB sz. határozatával Schuller Mária A Haza Pártja jelöltjének a Nógrád megyei 01. számú országgyűlési egyéni választókerület képviselő-jelöltjeként való nyilvántartásba vételét visszautasította. Megállapításra került a határozatban, hogy az átadott 100 db ajánlóíven 461 elfogadható és 108 nem elfogadható ajánlás szerepel, így nem teljesül az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény 6. §-ában meghatározott kritérium, mely szerint a jelöléshez legalább 500 választópolgár ajánlása szükséges. A Schuller Mária által előterjesztett fellebbezést a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) 485/2018. számú határozatával érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Az NVB rögzítette, hogy a fellebbezés nem tartalmazza a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 223. § (3) bekezdés szerinti jogalapot, a tételes jogszabálysértésre való hivatkozást. Az NVB – fél tucat kúriai döntés egyidejű megjelölésével – megállapította, hogy jogszabálysértésre nem lehet általánosságban hivatkozni, hanem azt konkrétan meg kell jelölni a jogforrás, a szakaszszám és a bekezdés megjelölésével. Továbbá a jogsértés tételes megjelölésén túl a fellebbezésnek tartalmaznia kell az arra vonatkozó okfejtést is, hogy a támadott határozat milyen okból jogszabálysértő.
- [3] Az NVB fentiekben ismertetett, 485/2018. számú határozatával szemben A Haza Pártja jogtanácsosaként eljáró indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.
- [4] A felülvizsgálati kérelmet a Kúria Kvk.VI.37.340/2018/2. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasította és megállapította, hogy az érdemi felülvizsgálatra alkalmatlan. Rámutatott a Kúria, hogy a Ve. 224. § (5) bekezdése szerint a bírósági felülvizsgálati eljárásban az ügyvédi képviselet kötelező, míg a jogi szakvizsgálattal rendelkező személy – a szakvizsga-bizonyítvány egyszerű másolatának csatolásával – saját ügyében ügyvédi képviselet nélkül is eljárhat. Kiemelte a Kúria, hogy a kérelmező és képviselője (az alkotmányjogi panaszos) által benyújtott dokumentumokból nem állapítható meg, hogy az indítványozó kamarai jogtanácsosként való felvétele iránti kérelmét mely napon terjesztette elő. Ennek hiányában nem bizonyított, hogy a kérelmező képviselője (az alkotmányjogi panaszos) a kamarai jogtanácsosként való felvétel iránti kérelmét 2017. október 31. napjáig előterjesztette, vagyis a képviseleti jogosultsága nem igazolt. Ennek következtében a kérelmező nem tartotta be a Ve. 224. § (5) bekezdésében foglaltakat. A Kúria rámutatott, hogy a Ve. 231. § (2) bekezdése alapján a bírósági felülvizsgálati kérelmet érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha a Ve. 224. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezés megsértésével nyújtják be. Mindezek alapján a Kúria 2018. március 21-i keltezésű, Kvk.VI.37.340/2018/2. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül utasította el a felülvizsgálati kérelmét.
- [5] Ilyen előzmények után terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az indítványozó a Kúria Kvk.VI.37.340/2018/2. számú végzésével szemben. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy az „új ügyvédi törvény bevezetése kapcsán előállott abszurd helyzetben egyoldalúan a kérelmező képviselőjének nyakába varrta a jogszabályalkotási látszólagos ellentmondást”.
- [6] 2. Az Alkotmánybíróság eljárása során elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, mely során megvizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott formai és tartalmi

követelményeknek. Az Abtv. 56. §-a szerinti befogadási eljárás során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem fogadható be és érdemi elbírálásra nem alkalmas az alábbiak miatt.

- [7] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli – többek között – azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) a) pont]; az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) b) pont]; az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) d) pont]; az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) e) pont]; valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [Abtv. 52. § (1b) f) pont].
- [8] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a vizsgált alkotmányjogi panasz a fent felsorolt alapvető követelmények egyikét sem teljesíti.
- [9] Az Abtv. 55. § (4) bekezdés d) pontja értelmében az indítvány nem kerül érdemi elbírálásra, ha a beadvány nem minősül indítványnak. Továbbá hangsúlyozandó az is, hogy az Abtv. 52. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat a megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik, míg a (4) bekezdés szerint az alkotmánybírói eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [10] Jelen eljárása kapcsán utal arra az Alkotmánybíróság, hogy hiánypótlási eljárás lefolytatására sem az Alkotmánybíróság főtítkárának, sem az előadó alkotmánybíróknak nincsen törvényi lehetősége, mivel azt a Ve. 233. § (3) bekezdése kifejezetten kizárja. Ugyanakkor az indítványozó beadványának fentiekben részletezett hiányosságai lehetetlenné tették az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi elbírálását.
- [11] 3. Az alkotmányjogi panasz elbírálása során az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság tanácsa járt el, és az Abtv. 56. § (3) bekezdése szerinti rövidített indokolással ellátott végzést hozott.
- [12] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/520/2018.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3123/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.309/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. A jogi képviselővel (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, 1056 Budapest, Nyáry Pál utca 10. 5. emelet 1.) eljáró indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Gfv.VII.30.309/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény B) cikke (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikke (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az indítványozó házastársa az egyik Magyarországon működő nagy kereskedelmi bank munkavállalójaként a pénzügyi intézet kiemelt ügyfeleinek pénztárosaként dolgozott. Munkája során a bank tőzsdei kereskedési rendszere segítségével rendszeresen tőzsdei ügyleteket kötött, az ügyfelek részére befektetési jegyeket forgalmazott, nagy kockázatú ún. „daytrade”, vagyis napon belüli határidős ügyleteket bonyolított. A bank belső szabályzata által tiltott módon az indítványozó házastársa saját maga, illetve kollégái hasznára is folytatott kereskedést, amelynek során veszteségei keletkeztek, melynek következtében az érintett munkatársak felé tartozása elérte a 30 millió forintot. Miután tevékenységére, illetve arra a tényre fényderült, hogy a felhalmozott veszteséget, illetve tartozást nem tudja megtéríteni, ezen tartozások kiegyenlítése érdekében a bank és az indítványozó 2000. december 8-án kölcsönszerződést kötöttek, amelyben az indítványozó „kijelentette, hogy tartozásátvállalás céljából 32 057 385 Ft kölcsönre van szüksége”. A bank részéről a folyósítás akként történt, hogy a kölcsön összegét a szerződésben megjelölt különböző bankszámlákon írta jóvá, illetve azokra átutalta. A szerződés biztosítékeként a felek a bank javára az indítványozó tulajdonát képező ingatlanra jelzálogszerződést kötöttek. Az indítványozó a szerződés alapján általa a banknak visszafizetendő összeget előtörlesztéssel élve a vállalt öt éves határidőt megelőzően, 2002 novemberében teljes egészében visszafizette.
- [4] Az indítványozó 2010 szeptemberében nyújtott be keresetet a Fővárosi Törvényszéken, a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását és az eredeti állapot helyreállítását kérve. Kereseti kérelmével összefüggésben előadta, hogy a kölcsönszerződés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 348. § (1) bekezdésbe, 200. § (2) bekezdésébe, és 207. § (6) bekezdésébe ütközik (jó erkölcsbe ütközik, illetve színlelt szerződés, amely a munkáltatónak az alkalmazottja által munkaviszonyával összefüggésben harmadik személynek okozott kárért fennálló felelősségére vonatkozó szabály megkerülésére irányult). A később módosított keresetében vagylagosan előterjesztett másodlagos kérelmében az indítványozó a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte. E tekintetben a régi Ptk. 2012. május 26. napjától hatályos 239/A. §-ára hivatkozott és kérte a szerződés érvénytelenségének megállapítását annak színlelt volta tekintetével. A kérelemben foglaltak szerint ugyanis a szerződés egy tartozásátvállalást színlelő szerződés volt; az alperes munkáltató igényérvényesítésére a régi Ptk. 348. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a házastársával szemben, munkaügyi bíróság előtt, munkajogi perben kellett volna sor kerülnön.
- [5] Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét mindkét kérelme tekintetében elutasította, a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábrla a bíróság döntését helybenhagyta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a jogerős döntést hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria ebben a végzésében megállapította, hogy az elsődleges kereseti kérelmet elutasító részében a jogerős ítéletet erre irányuló felülvizsgálati kérelem hiányában nem vizsgálhatta felül. A megállapításra irányuló másodlagos kereseti kérelem elbírálása során viszont tévedett a másodfokú bíróság, amikor úgy foglalt

állást, hogy a régi Ptk. 239/A. §-án alapuló keresetek esetén a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 123. §-ában foglalt kettős feltételrendszer fennálltát is vizsgálni kell, és az indítványozó ezen alapuló kérelmét eme feltételek hiányára tekintettel érdemi vizsgálat nélkül utasította el. A Fővárosi Ítéletábrla az újabb eljárásában immár érdemben elbírálva az indítványozó másodlagos kereseti kérelmét is, az indítványozó fellebbezését ezen kérelem tekintetében is elutasította. Az indítványozó az újabb jogerős ítélettel szemben is felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, a Kúria ennek alapján hozta meg az indítványban támadott, az indítványozóra nézve kedvezőtlen döntést hatályában fenntartó felülvizsgálati ítéletet.

- [6] A támadott ítélettel szemben benyújtott alkotmányjogi panaszban az indítványozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként arra hivatkozott, hogy a Kúria a döntését olyan – az általa a perben következetesen hivatkozott PK41. sz. állásfoglalást hatályon kívül helyező – jogegységi határozatra (1/2014. PJE) alapozta, amely a jogvita keletkezésekor még nem létezett, és amely nem a régi, hanem az új Ptk. értelmezésével összefüggésben született, amit viszont ügyében alkalmazni nem kellett. Álláspontja szerint a Kúria ezzel a jogértelmezéssel, végső soron pedig a PK41. sz. állásfoglalás mellőzésével a „visszamenőleges hatályú jogalkalmazás”, illetve – tekintettel arra, hogy érvelése szerint a jogegységi határozattal jogalkotás történt – a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmát sértően járt el. A tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, azon belül is a fegyveregyenlőség elvének sérelmét az indítványozó abból vezette le, hogy a Kúria a perbeli jogvitát bizonyítottság hiányában nem tekintette a régi Ptk. 348. §-án alapuló pernek. Ezzel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy még az elsőfokú eljárásban indítványozta azzal kapcsolatban bizonyítás felvételét (tanúmeghallgatást), hogy a károkozás a házastársa munkaviszonyával összefüggésben történt; indítványának azonban a bíróság nem adott helyt. Ehhez képest álláspontja szerint a Kúria fenti, a bizonyítottság hiányával összefüggő megállapítása – azáltal, hogy nem helyezte hatályon kívül az elsőfokú ítéletet és utasított új eljárásra – „lehetetlen helyzetbe hozta az indítványozót”. Indítványában sérelmezte továbbá – bár kifejezett alaptörvény-ellenességként nem jelölte meg –, hogy a Kúria „nem találta problémásnak azt a költségviselési szabályt, hogy azon ítéletábrlai eljárás költségeit is az Indítványozó viseli, melyet utóbb meg kellett ismételni a Kúria hatályon kívül helyező végzése okán, mely eljárásra Indítványozó sikeres felülvizsgálati kérelme miatt került sor”.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítélet kapcsán mindezek következtében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga, illetve a B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvének sérelme következett be.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [9] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés) a)–f) pont] eleget tesz.
- [10] Az indítványozó jogi képviselője a támadott ítéletet – a tértivevény tanúsága szerint – 2016. április 1-jén vette át, alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben 2016. május 31-én adta postára.
- [11] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek eleget tesz, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése], tartalmaz a támadott ítélet alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet tartalmaz a Kúria támadott döntése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [12] 3.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.
- [13] 3.3. Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló per felperese, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [14] Az indítványozónak nem áll rendelkezésre további jogorvoslati lehetőség, a Kúria támadott döntésével szemben további jogorvoslati eljárás nem vehető igénybe, ezért a panasz az Abtv. 27. § b) pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.

- [15] 3.4. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog kapcsán az indítványozó áttekintette az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó gyakorlatát, különös tekintettel a fegyverek egyenlőségének elvével kapcsolatos elvi megállapításokra. Ezt követően azonban az indítványozó ide vonatkozó érvelése kizárólag azt kifogásolja, hogy a bíróságok, végső soron pedig a Kúria, nem hoztak a jogi álláspontjának megfelelő olyan tartalmú döntést, hogy a perben támadott szerződés valójában a régi Ptk. 348. §-ának kijátszására irányuló színlelt szerződés lett volna. Ezzel összefüggésben külön is sérelmezte, hogy a Kúria a támadott döntése indokolásában az ezzel kapcsolatos kereseti (és felülvizsgálati) kérelmét a bizonyítottság hiányában utasította el. Álláspontja szerint a régi Ptk. 348. § (1) bekezdésének megsértését az elsőfokú eljárásban általa kezdeményezett, de a bíróság által el nem rendelt további tanúmeghallgatás bizonyította volna. Erre tekintettel a Kúria döntése álláspontja szerint megsértette a fegyveregyenlőség elvét azáltal, hogy „nem hatályon kívül helyezte az elsőfokú ítéletet és utasított új eljárásra, hanem »értékelve« a már rendelkezésre álló bizonyítékokat, végleg elutasította az Indítványozó keresetét”.
- [17] Az Alkotmánybíróság az indítványozó fegyveregyenlőség elvének sérelmével kapcsolatos érvei tekintetében azt állapította meg, hogy azok valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírósági döntés megállapításainak tartalmi, és nem alkotmányossági kritikáján alapulnak. Az iratokból megállapíthatóan az elsőfokú bíróság az ügyben több tanút is meghallgatott, akiknek a tanúvallomása az indítványozó érveit nem támasztotta alá kellően; az indítványozó által javasolt további tanúmeghallgatásokat pedig a bíróság azért mellőzte, mivel – tekintettel a 10 éves időmúlásra is – azoktól „további érdemi előadás nem volt várható”; ezt a megállapítást a Kúria sérelmezett döntése nem vitatta. Mindezek alapján megállapítható, hogy az indítványozónak az az érvelése, amely ezen tanúmeghallgatások foganatosításának a hiányát rója fel a Kúria sérelmezett döntése számára, törvényességi, nem pedig alkotmányossági felülbírálat kezdeményezésére irányul.
- [18] Hasonlóképpen tartalmi, nem pedig alkotmányossági felülbírálatra irányulnak az indítványozónak a régi Ptk. 348. §-ának alkalmazhatóságával kapcsolatos kifogásai is. A Kúria a támadott döntésében a következőképpen foglalt állást: „[A] felperes felülvizsgálati kérelmében nem vitatta a jogerős ítélet azon megállapításait, miszerint a peres feleknek valódi ügyleti akaratuk volt a szerződés megkötésére, illetve azt, hogy a szerződés nem volt színlelt, az más szerződést nem leplezett. Kizárólag a szerződésnek nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütközését állította az ítéleti megállapításokkal szemben.” Azon túlmenően, hogy a kérelemhez kötöttség elve alapján kétséges, hogy a Kúria ezt követően megállapíthatta volna-e egyáltalán a szerződés színlelt voltát, a döntés indokolásában részletesen számot is adott arról, hogy miért nem tekintette a kérdéses tartozást a régi Ptk. 348. § (1) bekezdése alá esőnek, illetve a jogvitát az ezen rendelkezésen alapuló munkajogi pernek. Ezzel összefüggésben megállapította, hogy az indítványozó „[...] kétséget kizáróan nem bizonyította, hogy e tartozás a Ptk. 348. § (1) bekezdése alá eső, munkavállaló által, munkaviszonyával összefüggésben okozott kár volt, amelyért a munkáltatót, vagyis az alperest – eltérő rendelkezés hiányában – felelősség terhelte volna”. A támadott döntésben foglaltak szerint „[K]izárólag az bizonyított, hogy a felperes családja és házastársa jó hírűvének megőrzése érdekében kötötte a perbeli szerződést, az alperes méltányosságból nyújtotta a kölcsönt.
- [19] A fentiekből következően a Kúria nem tekintette a perbeli jogvitát a Ptk. 348. §-án alapuló pernek”. Az indítványozó által hivatkozott PK 41. sz. állásfoglalás alkalmazására fogalmilag csak a régi Ptk. 348. § (1) bekezdésének hatálya alá tartozó esetekben kerülhet(ett) sor, ezért a Kúria fenti jogi álláspontjából az is következik, hogy a jelen ügy elbírálása során az abban foglaltakat nem vehette figyelembe. Erre tekintettel alkotmányjogi szempontból nincs jelentősége, hogy a Kúria a fent idézett megállapításokat követően, mintegy kiegészítésként utalt arra a körülményre is, hogy az 1/2014. PJE határozat az ítélet meghozatalát megelőzően hatályon kívül helyezte a 41. sz. PK állásfoglalást; mivel döntése az iratokból megállapíthatóan nem ezen a tényen alapult.
- [20] Mivel az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatos érvelését ezzel ellentétesen arra alapította, hogy a Kúria a támadott döntést a fenti jogegységi határozat alapján hozta meg – ez valósította meg álláspontja szerint a visszamenőleges hatályú jogalkalmazást, illetve *quasi* jogalkotást –, az is megállapítható volt, hogy a B) cikk (1) bekezdésének állított sérelme és a támadott döntés között alkotmányjogilag értékelhető kapcsolat nem állt fenn. A megjelölt alaptörvényi rendelkezés sérelme, illetve az ahhoz fűzött indokolás és a támadott döntés közötti alkotmányjogilag releváns összefüggés ugyanakkor az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának tartalmi kelléke, amelynek hiánya az érdemi vizsgálatot kizárja. Az Abtv. 29. §-ában foglalt vagy-

lagos feltételek [bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés] hiányában tehát az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatos indítványi elemet érdemben nem vizsgálhatta.

- [21] Mindezekre tekintettel megállapítható volt, hogy az indítvány valójában – mindkét alaptörvényi hivatkozása tekintetében – a bíróság döntésében foglalt megállapítások tartalmi megváltoztatására irányul. A jelen ügyben nem alkotmányossági, hanem polgári jogi tény- és szakkérdésnek, illetve a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével összefüggő kérdésnek minősültek a támadott bírósági döntésnek a perben vitássá tett szerződéssel kapcsolatos megállapításai, valamint ilyennek [lett volna] tekinthető az indítványozó számára sérelmes döntés törvényességének és indokoltságának megítélése is; amely kérdések elbírálására azonban az Alkotmánybíróságnak nincsen hatásköre.
- [22] Az Alkotmánybíróság – mint minden szakjogi, törvényességi felülbírálatra irányuló indítvány kapcsán – ismételten rámutat arra, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. „[A]z Alkotmánybíróság [...] a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]} A támadott bírósági döntés – a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – ezért nem képezhetette érdemi vizsgálat tárgyát.
- [23] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1256/2016.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3124/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Balassagyarmati Törvényszék 20.P.20.633/2016/12. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.002/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő nélkül eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Balassagyarmati Törvényszék 20.P.20.633/2016/12. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.002/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben felperesként eljáró indítványozó a Székesfehérvári Törvényszék alperes ellen, bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított pert. Kereseti kérelmében kezdetben 1 100 000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest, kereseti követelésének összegét később 500 000 forintra leszállította. Keresetének alapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 349. § (1) bekezdését jelölte meg, állítva, hogy az alperes a birtokháborítás megszüntetése iránti perében megsértette az egyenlő bánásmódhoz fűződő személyiségi jogát, valamint a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát. Állította, hogy az alperes figyelmen kívül hagyta a perben előadott bizonyítékait és kivételes állatszeretetét, valamint döntése nyomán állandó félelemben kell élnie, mert kutyáit végrehajtás során elveszíti, ezáltal erkölcsi kárt is szenved.
- [3] Az alperes érdemi ellenkérelmében kifejtette, hogy nem sértette meg az alkalmazandó jogszabályokat, a felperesnek nem okozott kárt, ezért a kereset teljes elutasítását kérte. Álláspontja szerint az indítványozónak igazolnia kellene, hogy kára rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetve hogy a kár elhárítására alkalmas jogorvoslati eszközöket igénybe vette.
- [4] 2.1. A birtokháborítás megszüntetése iránti eljárásban az első fokon eljáró Székesfehérvári Járásbíróság az indítványozót döntésével arra kötelezte, hogy birtoksértő magatartását 30 napon belül szüntesse meg és kutyáinak számát 15-ről 2-re csökkentse. Az alperes az elsőfokú ítéletet fellebbezett részében helybenhagyta. Indokolásában kifejtette, hogy „az elsőfokú bíróság a tényállás felderítéséhez szükséges bizonyítást lefolytatta, és helyesen járt el, amikor a szükségtelen szakértői bizonyítás lehetőségéről nem tájékoztatta a feleket”.
- [5] 2.2. Az első fokon eljáró Balassagyarmati Törvényszék az indítványozó keresetét az alábbi indokok alapján elutasította.
- [6] A Törvényszék megítélése szerint „a birtokháborítási eljárás során eljáró első- és másodfokú bíróságok mindenben a jogszabályoknak megfelelően jártak el, illetőleg a rendelkezésükre álló bizonyítási eszközök közül mindazokat figyelembe vették, amely a tényállás megállapításához és a döntésük meghozatalához szükséges volt.” Az indítványozó által kifogásolt bizonyítás mellőzése tekintetében arra hivatkozott, hogy az „lényegében egy újabb jogorvoslati fórumot nyitna a fél részére, a számára kedvezőtlen döntést tartalmazó jogerős ítélet felülvizsgálata tárgyában, ugyanakkor a kártérítés jogalapjául egy ilyen döntés nem szolgálhat, még akkor sem, ha a fél a jogerős ítéletet érdemben, vagy eljárási szabálysértésre hivatkozva továbbra is vitat. A bíróság felhívására sem tudott az indítványozó olyan súlyosan gondatlan vagy akár szándékos jogalkalmazói magatartást sem valószínűsíteni, amely a kártérítés jogalapját megalapozná. A bizonyítási eljárás lefolytatása és az előterjesztett/felajánlott bizonyítás mellőzése a bíróság diszkrecionális jogkörébe tartozó, a bizonyítékok szabad mérlegelésén alapuló folyamat, amely önmagában kártérítés alapjául nem szolgálhat. A rendes perorvoslaton kívül a fel-

perest megilleti a rendkívüli perorvoslat joga arra az esetre, ha olyan bizonyítékra kíván hivatkozni a jogerősen elbírált ügyben, amelynek előterjesztésére nem volt lehetősége, vagy csak később jutott tudomására.”

- [7] 2.3. Az indítványozó fellebbezésében kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és kereseti kérelmében foglaltak teljesítését. Állította továbbra is, hogy az alperes nem az anyagi jogszabályoknak megfelelően járt el, mivel szerinte a birtokháborítás jogszerű megállapítására a szükségtelen zavarás feltárása nélkül nem kerülhetett volna sor, figyelmen kívül hagyta szomszédja nagyothallásának tényét és az ő szükségtelen és aránytalan kára bekövetkeztét.
- [8] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú eljárásban már kifejtett álláspontját fenntartva az ítélet hatályában fenntartását kérte.
- [9] Az indítványozó fellebbezése nyomán, másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [10] Megállapította, hogy „az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a tényállásból levont jogi következtetéseivel, érdemi döntésével az ítéletábrla egyetértett [...]”.
- [11] Az elsőfokú bíróság indokolását azzal egészítette ki, hogy az egyenlő bánásmód követelményének megsértése olyan magatartással valósítható meg, amely valamely személyes tulajdonságra tekintettel az érintett hátrányos megkülönböztetéséhez vezet. Az indítványozó azonban ilyen védett tulajdonságot nem jelölt meg. Hangsúlyozta, hogy „személyiségi jogot sértő jogellenes magatartás hiányában az alperes kártérítési felelőssége nem állapítható meg.” Rámutatott a Pp. 3. § (4) bekezdésére, mely kimondja, hogy a bíróság a bizonyítási indítványokhoz, illetve a bizonyítást elrendelő határozatához nincsen kötve. A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését, vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását, ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen. Megállapította a másodfokú bíróság, hogy „a birtokháborítás megszüntetése iránti perben eljáró bíróságok lehetőséget adtak az [indítványozónak] arra, hogy valamennyi eljárási jogát gyakorolja [...]. A bíróságok a szakértői bizonyítás mellőzését kellően meg is indokolták, így a szakértői bizonyítás mellőzése nem sértette meg a felperes egyik eljárási jogát sem, így nem eredményezhette az [indítványozó] tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét.”
- [12] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [13] 3.1. Ebben állította, hogy a Balassagyarmati Törvényszék 20.P.20.633/2016/12. számú ítélete és a Fővárosi Ítéletábrla 6.Pf.20.002/2017/5. számú ítélete alaptörvény-ellenes és ezért kérte az Alkotmánybíróságtól azok megsemmisítését.
- [14] 3.2. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlási felhívásban felhívta a figyelmét arra, hogy az Abtv. 52. § (1) bekezdés értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ezért meg kell jelölnie azt a törvényi rendelkezést, amely az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapítja, az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, a vizsgálandó jogszabályi rendelkezést vagy bírói döntést, az Alaptörvény sérelmezett rendelkezéseit, indokolást, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint kifejezett kérelmet az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára nézve.
- [15] 3.3. Az indítványozó hiányos panasz kiegészítésében akként érvelt, hogy az állatvédelmi tevékenység „olyan közérdekű tevékenység, amely az emberi személyiséget meghatározó, és alkotmányos védelmet élvező emberi tulajdonság”. Hivatkozott az Alaptörvény P) cikkére, mert őshonos magyar kutyafajtát tart. Emellett megjelölte az Alaptörvény XXIV. cikke (1) bekezdését és a XXVIII. cikke (1) bekezdését is, amelyekre tekintettel kérte az ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [16] 3.4. Az indítványozó ezt követően ismét kiegészítette indítványát, alábbiak szerint. Az Alaptörvény VI. cikke (1) bekezdésére hivatkozott, mert az indítványozó úgy tekinti, hogy „védett magánélete része az állattartás”, az állatai számára „biztonságot és nyugalmat adnak”. Az Alaptörvény XIII. cikke sérelme azért állítja, mert „védett tulajdonai” az általa tartott kutyák. Hivatkozik továbbá az Alaptörvény XX. és XXI. cikkeire is, miszerint „a védett környezet védelmének része az állatvilág oltalma, az állatok iránt kimutatott emberi felelősség”, amihez az Alaptörvény P) cikkét az AJB-3729-1/2017. számú a Jövő Nemzedékek Érdekeinek Védelmét Ellátó

Biztoshelyettes jogértelmezésére utalással kapcsolja. Az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdés sérelmét a fentiekben látja megvalósulni.

- [17] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, (2017. május 19-én vette át az indítványozó jogi képviselője a sérelmezett ítéletet és 2017. július 17-én adta postára alkotmányjogi panaszát), az indítványozó érintettnek tekinthető (a peres eljárásban felperes volt) és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [18] Az indítványozó panaszában az Alaptörvény P) cikke (1) bekezdésére hivatkozik, azonban mivel ez a rendelkezés nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogra vonatkozó előírást, erre alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [19] Megállapítható volt továbbá, hogy bár az indítványozó által panaszában hivatkozott Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, XIII. cikke, XX. cikke, XXI. cikke, XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése Alaptörvényben biztosított jogokat fogalmaznak meg; az indítványozó az Alaptörvény ezen rendelkezéseinek sérelmét pusztán állította, azonban kérelme értékelhető alkotmányjogi érvelés hiányában nem tartalmazza „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [...]” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [20] Mindezeket figyelembe véve az indítvány nem felel meg részben az Abtv. 27. §-ában illetve az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadási feltételnek, ezért azt Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. §-ára és 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné Dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1523/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3125/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Lenti Járásbíróság 3.P.20.001/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Bóka Vince, Fehér Imre, Tompos József, Varga Károly, Rudas Miklós, Vörös István, Czigány László, Vajnai Dóra Margit, Kovács Norbert, Kovács Imre, Bódi Imre, Balogh Ferenc, Keszei József, Szabó Ernő, Horváth István, Fojtek József, Király Győző, Benke Gyula, Fehér Zoltán, Ruzsics István, Nagy Ferenc, Zakály Ferenc, Bekk Gábor, Simon Ferenc, Főr Péter, Fehér István, Tiszai Zoltán, Tüske Zoltán (a továbbiakban: indítványozók) szabályszerűen igazolt jogi képviselőjük útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtottak be alkotmányjogi panaszt a Lenti Járásbíróság 3.P.20.001/2017/4. számú ítéletével szemben.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tárgya egy víztározó ingatlanon lévő ingóságok eltávolítása iránti per. A víztározón 2015. december 31-ig halászati jogosultsággal rendelkezett egy horgászati tevékenységet folytató egyesület (a továbbiakban: egyesület), amelynek az indítványozók tagjai. A víztározó tulajdonját 2013-ban szerezte meg a támadott bírói döntés felperese, (a továbbiakban: felperes). A területet a felperestől bérleti szerződés alapján bérelte a V. gazdasági társaság. A V. gazdasági társaság 2006. június 22-én használati szerződést kötött az egyesülettel, amelynek értelmében bérleti díj megfizetése mellett lehetővé vált az egyesület tagjai számára, hogy horgászati tevékenység céljából a meglévő 69 stéget bérleti díj ellenében használják (használati szerződés I/4. pont), illetve a használatba adó engedélyével új stégeket építsenek (használati szerződés III/7. pont). A szerződésben rögzítették, hogy a szerződés bármilyen okból történő megszűnése esetén az egyesület köteles 14 napon belül, saját költségén eltávolítani a stégeket, ellenkező esetben azt a használatba adó a használatba vevő költségére elvégeztetheti (használati szerződés IV/18. pont). 2013. augusztus 30-án a V. gazdasági társaság engedményezési szerződést kötött a támadott bírói döntés alperesével, az E. gazdasági társasággal, a továbbiakban: alperes), amely alapján a volt bérlő az egyesülettel szemben fennálló követelését átruházta az alperesre. Az engedményező bérleti jogviszonya már 2006. december 22-én megszűnt az engedményezési szerződés 3. pontja szerint. Az egyesülettel kötött használati szerződés 2015. december 31-én szűnt meg.
- [3] A felperes keresetet indított az alperes ellen, mert a használati szerződés megszűnését követően nem került sor a stégek eltávolítására. A felperes kérte a bíróságtól, hogy kötelezze az alperest a stégek 15 napon belül történő lebontására és a felmerült költségek megtérítésére. A bíróság megállapította, hogy az alperes és az egyesület között megkötött szerződés alapján a víztározó használati szerződés megszűnését követően a stégek lebontása az alperes kötelessége lett volna. Az eljárás során ezt az alperes sem vitatta. Mindezek alapján a bíróság kötelezte az alperest valamennyi stég 15 napon belül történő lebontására.
- [4] Az indítványozók több ponton is sérelmezik a bíróság ítéletét. Fő érvük, hogy a volt bérlő és az alperes között kötött engedményezési szerződés nem vonatkozik a stégetávolítási kötelezettségre. Álláspontjuk szerint a bíróság több ponton is tévesen értelmezte az okiratokat. Emellett kifogásolják azt, hogy a bíróság úgy hozta meg ítéletét, hogy a stégek tulajdonosai, az indítványozók nem álltak perben, ezzel sérült a tisztességes eljáráshoz való joguk. Az indítványozók véleménye szerint a bíróság ítélete sérti a tulajdonjogukat.

- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29-31. § szerinti feltételeket.
- [6] Az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló határidőt tekintve megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett. A jogerős bírói ítéletet nem kézbesítették az indítványozók részére, mivel a perben nem vettek részt. Az indítványozók 2017. október 13-án értesültek a bírói döntésről, indítványukat a tudomás szerzéstől számított hatvan napon belül nyújtották be. Az indítványozók szabályszerű meghatalmazással rendelkező ügyvéd útján járnak el az Alkotmánybíróság előtti eljárásban.
- [7] Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1a) bekezdésében foglalt feltételeknek. Egyértelműen megjelöli a Lenti Járásbíróság 3.P.20.001/2017/4. számú ítéletét, mint a támadott bírósági döntést. Az Alkotmánybíróság hatáskörét az Abtv. 27. §-ára alapítja, megjelöli az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdését, mint a megsértett alaptörvényi rendelkezéseket, indokokkal alátámasztva az alapjogsérelem mibenlétét. Kifejezett kérelmet tartalmaz a kifogásolt bírói döntés megsemmisítésére.
- [8] Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [9] Az indítványozók első fokon jogerőssé vált döntést sérelmeznek, mivel azonban az indítványozók nem voltak peres felek az eljárásban, így nem élhettek jogorvoslattal. Ennek megfelelően teljesül az Abtv. 27. §-ában foglalt feltétel, miszerint az indítványozók számára nem volt biztosítva további jogorvoslati lehetőség.
- [10] Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy érintettnek tekinthetőek-e a panasz alapjául szolgáló perben sem félként, sem beavatkozóként részt nem vevő indítványozók.
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította a tulajdonjog sérelmére alapított indítványi elem kapcsán, hogy az indítványozók nem minősülnek érintettnek. A panasz alapjául szolgáló per előzménye az ingatlan korábbi bérlője, mint használatba adó, és az egyesület, mint használatba vevő között létrejött, határozott időre szóló egységes víztározó használati szerződés volt. A szerződés 2015. december 31-én megszűnt, de a stégek eltávolítására vonatkozó szerződéses kötelezettségét sem az egyesület, sem a használatba adó nem teljesítette, ezért az ingatlan tulajdonosa a vele jogviszonyban álló használatba adó ellen pert indított a szerződés teljesítése iránt. A pernek nem volt tárgya az indítványozók tulajdonjoga, az indítványozók a per tárgyát képező használati szerződés tekintetében nem voltak szerződéses viszonyban sem az ingatlan tulajdonosával, sem a használatba adóval. Ezen kívül a támadott ítélet, az indítvány, és annak mellékletei alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozók tulajdonosi minőségüket nem igazolták meggyőzően, mert az indítványozók kijelentése, az egyesület elnökének egyszerű okiratba foglalt nyilatkozata, továbbá a használati szerződés egyes pontjai alapján ebben a jogkérdésben nem lehet, de nem is tiszte az Alkotmánybíróságnak állást foglalni.
- [12] Az érintettség hiánya a tisztességes eljárás sérelmére alapított indítványi elem vonatkozásában is megállapítható volt. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó által megsérteni vélt Alaptörvényi rendelkezésként megjelölt XXIV. cikk (1) bekezdése a tisztességes hatósági eljáráshoz biztosít jogot, ilyen eljárás azonban az indítvány tartalmából megállapíthatóan nem volt folyamatban az ügyben. Az indítvány tárgyára tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában vizsgálta a panasz befogadhatóságát. Az indítványozók ezen alapjog vonatkozásában azt sérelmezték, hogy nem vettek részt a perben. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog az eljárásban részt vevők, alapvetően a felek eljárási jogainak érvényesülését biztosítja, és ez az alapjog nem biztosít jogosultságot bárki számára, aki az eljárásnak nem résztvevője. Arra a kérdésre pedig, hogy a polgári per kik között folyik, vagyis kik állnak a felperesi és alperesi oldalon, a bíróság csak kivételesen lehet ráhatással, hiszen a felperes rendelkezési jogának gyakorlásával fordul bírósághoz, az alperes személyét – jól vagy rosszul –, de ő választja meg.

- [13] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók érintettségének hiányában az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, ezért azt a befogadhatóság egyéb feltételei vizsgálatának mellőzésével, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2049/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3126/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.963/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (Dr. Galambos Károly Ügyvédi Iroda, 1054 Budapest, Alkotmány utca 4., I/105.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó közérdekű adatigényléssel fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben – egyebek mellett – arról kért tájékoztatást, hogy egyes alkotmánybírók milyen okból nem vettek részt az Alkotmánybíróság teljes ülése által 2011. szeptember 1-je és 2012. június 30-a között meghozott döntésekben, és hogy távollétüket előzetesen engedélyezte-e az Alkotmánybíróság elnöke vagy az alkotmánybíró a távollétéről maga döntött. Az Alkotmánybíróság válasza szerint az Alkotmánybíróság Hivatala az alkotmánybírók távollétének okáról nem vezet nyilvántartást, mindazonáltal a levél kitért arra, hogy a kérdéses időszakban három megnevezett alkotmánybíró hosszabb betegség miatt nem vett részt a teljes üléseken. Egyebekben kifejtette a válaszlevél, hogy az Alkotmánybíróság Hivatalának nem áll rendelkezésére arra vonatkozó adat, hogy a távollétet előzetesen engedélyezte-e az Alkotmánybíróság elnöke. Az Alkotmánybíróság a bírósági eljárásban később arra is hivatkozott, hogy az esetleges távollétet az alkotmánybírók bejelentik ugyan, de az Alkotmánybíróság elnöke azt külön nem engedélyezi.
- [3] Az adatigénylő keresetét a bíróság jogerősen elutasította, a Kúria azonban a döntést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A felülvizsgálati jogkörben meghozott végzés szerint az új eljárásban az Alkotmánybíróság főtítkárának tanúként történő meghallgatása útján kell tisztázni, hogy a kérelmezett rendelkezik-e az adat-megismerési igény teljesítéséhez szükséges adatokkal. A hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a keresetet ismét elutasította, az ítéletet a másodfokú bíróság – részben eltérő indokok alapján – helyben hagyta, a Kúria pedig a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [4] A bíróságok két kérdést vizsgáltak: elsődlegesen, hogy az igényelt adatok közérdekű (közérdekből nyilvános) adatoknak minősülnek-e, másodlagosan pedig, hogy a kérelmezett szerv ténylegesen kezeli-e a kért adatokat. Az első kérdésre az elsőfokú bíróság nemlegesen válaszolt, a másodfokú bíróságnak a Kúria által hatályában fenntartott döntése szerint azonban közérdekből nyilvános adatok kiadására irányult az adatigénylés. A második kérdést illetően a Kúria felülvizsgálati jogkörben hozott Pfv.IV.21.963/2016/6. ítélete úgy fogalmazott, hogy „a felperes által igényelt adattal, amely az alkotmánybírók teljes ülésről való távolmaradásának okára vonatkozott, az alperes nem rendelkezik. A hiányzás okának az alperes által vezetett egyes nyilvántartásokból való kigyűjtése, amennyiben az a nyilvántartásokból megállapítható, olyan új adat előállítását igényelné, amelyre az adatkezelő [...] nem köteles. Arra sem kötelezhető az adatkezelő, hogy a rendelkezésére álló nyilvántartások összevetésével és a logika szabályainak alkalmazásával állapítsa meg a hiányzások feltételezhető okait” (lásd a Kúria Pfv.IV.21.963/2016/6. számú ítélete, Indokolás [9]). Az adatigénylés teljesítésének megtagadását tehát a Kúria azért tartotta jogszerűnek, mert arra a következtetésre jutott, hogy az Alkotmánybíróság a kért adatokat nem kezeli, és az adatigénylés új adat előállítására vonatkozott.
- [5] 2. Az indítványozó a Kúria Pfv.IV.21.963/2016/6. számú ítélete ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a döntést a Fővárosi Törvényszék 65.P.21.146/2015/8. számú elsőfokú és a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.189/2016/3. számú másodfokú ítéletére is kiterjedő hatállyal kérte megsemmisíteni. Kérelmét az Alap-

törvény I. cikkének, II. cikkének, VI. cikk (2) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmével indokolta.

- [6] A panaszos úgy véli, hogy a keresetét jogszabálysértő módon utasították el. Egyrészt arra hivatkozik, hogy a bíróság a Kúria Pfv.21.676/2014/4. sorszámú, hatályon kívül helyező végzésében foglaltak ellenére nem tekintette az alkotmánybírók teljes ülésről való hiányzásának az okát közérdekből nyilvános személyes adatnak. Másrészt pedig kifejti az indítványozó, hogy bár szerinte a perben bizonyítást nyert, hogy az Alkotmánybíróság a kért adatokat kezeli, a bíróság mégsem kötelezte ezek kiadására. Mindez – hangzik az érvelés – az ő „semmibe vételét, lebecsülését” jelenti, amely az Alaptörvény II. cikkének (emberi méltósághoz való jog) sérelmét valósítja meg. Az említett okok miatt jogszabálysértő döntés az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog) sérelmét is okozta.
- [7] Az indítványozó szerint továbbá a lefolytatott bizonyítási eljárás igazolta, hogy az Alkotmánybíróság „rendelkezett azokkal a nyilvántartásokkal, kimutatásokkal, egyéb adattartalmat képviselő okiratokkal, amelyből a felperes által igényelt adatok – kizárásos alapon, a logika törvényszerűségei alapján – származtathatók és megadhatók”, ezért a keresetet elutasító bírósági döntés az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdését (a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog) is sérti.
- [8] Végezetül pedig az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe (tulajdonhoz való jog) ütközik az indítványozó szerint, hogy olyan perköltség megfizetésére kötelezték, amely „az alperesnél ténylegesen nem merült fel”, és amelynek a megítélésére nem is volt jogalap, mivel az alperes jogtanácsosa mint köztisztviselő járt el, ezért külön jogtanácsosi díjra nem volt jogosult. A jogalap nélkül megítélt fizetési kötelezettség pedig sérti a tulajdonhoz való jogot – szól az érvelés.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [10] Az indítványozó a Kúria ítéletét 2017. április 24-én vette át, alkotmányjogi panaszát 2017. június 7-én – tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben – adta postára, és ebben az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható ítéletet támadja. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és mivel a támadott kúriai ítélettel lezárt perben felperes volt, érintettsége is fennáll.
- [11] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele (Abtv. 27. § a) pont), hogy a panaszos Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis a következő alkotmánybírói gyakorlat értelmében az Alaptörvény I. cikke önmagában nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot: e cikk az alapvető jogok védelmének állami kötelezettségét írja elő, valamint az alapvető jogok korlátozásának mércéjét határozza meg [lásd pl. 3193/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [14]; 3246/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [8], 3276/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [12] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] Az indítványozó a támadott bírói ítélet érdemét érintően az emberi méltósághoz való jog, a közérdekű adatok megismeréséhez való jog és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére két vonatkozásban hivatkozott: elsődlegesen az igényelt adat jogi minősítését kifogásolta, azt, hogy a bíróság nem minősítette közérdekből nyilvános adatnak az alkotmánybírók távollétének okára vonatkozó információkat. Másodlagosan pedig azt sérelmezte, hogy a bíróság megalapozatlanul állapította meg az adatkezelés hiányát. Mindezek mellett az indítványozó a perköltség megállapításával kapcsolatban a tulajdonhoz való jog sérelmét állította.
- [14] 4.1. Az indítványozó elsődleges hivatkozását illetően az Alkotmánybíróság a másodfokú bírósági ítéletnek a Kúria által is idézett és meg nem változtatott indokolására utal, amely a panaszos állításával ellentétben éppen azt állapította meg, hogy az alkotmánybírók teljes ülésről való távolmaradásának az oka, illetve a távolmaradás engedélyezésének szükségessége vagy szükségtelen volta az alkotmánybíróknak a közfeladat ellátásával összefüggő személyes adata, amely az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 26. § (2) bekezdése alapján közérdekből nyilvános adat (lásd Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.189/2016/3. sz. ítélet, 4. oldal; Kúria Pfv.IV.21.963/2016/6. számú ítélet, Indokolás [4]). A bíróságok tehát az indítványozóval egyezően ítélték meg a szóban forgó kérdést, ebből következően

az indítványozó alapjogsérelemre történő hivatkozása ebben a vonatkozásban érdemi vizsgálat alapjául nyilvánvalóan nem szolgálhat.

- [15] 4.2. Az indítványozó másodlagos hivatkozásának a középpontjában az áll, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítékok alapján helytelenül következtettek arra a tényre, hogy a kérelmezett szerv a kért adatokat nem kezeli, a támadott döntés ezért jogszabálysértő, ami egyben az Alaptörvény sérelmét is jelenti.
- [16] Mindenekelőtt emlékeztetni szükséges arra, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként jár el, és a bírói döntések vonatkozásában kizárólag alkotmányossági szempontú vizsgálatra van lehetősége. „Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; lásd még a legutóbbi gyakorlatból pl. 3276/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben és az elfogadott nemzetközi emberi jogi egyezményekben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, és következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {vö: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], legutóbb lásd 3267/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [17] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére az indítványozó kizárólag abban az összefüggésben hivatkozott, hogy a bíróságok szerinte helytelenül értékelték a bizonyítékokat és érveket, döntésük pedig ezért jogszabálysértő. Az idézett alkotmánybírósági gyakorlat alapján a panasz érdemi vizsgálatára ez a hivatkozás – mivel nem alkotmányossági szempontú kifogást tartalmaz – nem szolgáltat kellő alapot. Az Alkotmánybíróság fenntartja korábbi ügyekben kifejtett álláspontját, amely szerint „[a]z, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – peresztes lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta (jogi) álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem [...]” {3327/2014. (XII. 10.) AB végzés, Indokolás [15]; lásd még 3069/2017. (IV. 4.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [18] Ezzel összhangban megállapítható, hogy önmagában az, hogy az indítványozó nem ért egyet az ügyében hozott bírósági döntéssel, az emberi méltósághoz való jogának a sérelmét sem alapozhatja meg. Az Alaptörvény II. cikk bekezdésében garantált emberi méltósághoz való jog nem a szubjektíve sérelmesnek vagy tévesnek, adott esetben jogszabálysértőnek tartott döntéseket zárja ki, hanem „az Alkotmánybíróság értelmezésében az emberi státusz abszolút védelmét biztosítja” {3187/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [12], 3225/2017. (IX. 25.) AB végzés, Indokolás [18]}. A támadott bírósági ítélet azt vizsgálta és állapította meg, hogy a kérelmezett szerv jogszerűen tagadta meg az indítványozó közérdekű adatigénylésének a teljesítését, és e döntésben nem volt tetten érhető az indítványozó emberi méltósághoz fűződő elidegeníthetetlen jogának a megkérdőjelezése {lásd hasonlóan: 3323/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [15]–[16]}.
- [19] A közérdekű adatok megismeréséhez való jog sérelmére történő indítványozói hivatkozással összefüggésben az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján arra a következtetésre jutott, hogy az „igényelt adattal az alperes meg nem cáfolt előadása szerint nem rendelkezik” (lásd a Kúria Pfv. IV.21.963/2016/6. számú ítélete, Indokolás [10]), adat-előállításra pedig nem köteles.
- [20] „Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit [...] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz” {3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [19]; 16/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [16]; 17/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [25]}, azonban „tartózkodik a bíróság által megállapított tényállás, a bizonyítékok bírói értékelésének és mérlegelésének felülvizsgálatától” {3240/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [18]}. Ebből következően alapvetően „nem vizsgálhatja felül [...] annak a kérdésnek az alapügyben eljáró bíróság általi eldöntését, hogy a közfeladatot ellátó szerv ténylegesen kezeli-e az adatigény tárgyát képező adatot” {lásd 3252/2016. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [37]}. Ennek megfelelően a kifejezetten az adatkezelés tekintetében a tényállás felülvizsgálatára irányuló indítvány befogadását és érdemi vizsgálatát az Alkotmánybíróság nem tartotta indokoltnak.

- [21] 4.3. Végezetül a perköltség megállapításával kapcsolatos indítványozói kifogást érintően az Alkotmánybíróság ismét emlékeztet arra, hogy különbséget kell tenni a polgári jogi és az alkotmányos tulajdonvédelem között, a kettő nem azonos: „az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével”. Továbbá „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként peresztes lett, és ezért vagyronvesztést szenvedett el [...]”. Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelmén keresztül nem lehet eszköze a bíróságok által az indítványozó szerint elkövetett, alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának {lásd legutóbb: 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]}. Az Alkotmánybíróság az idézett döntések figyelembe vételével jelen ügyben sem talált olyan kérdést, amelyet a perköltség megállapításával összefüggésben alkotmányossági vizsgálat alá vehetett volna.
- [22] 5. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben érdemi alkotmányossági vizsgálatot igénylő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni. Az alkotmányjogi panasz a támadott bírósági ítélet törvényességi és nem alkotmányossági vizsgálatára irányul.
- [23] Mivel az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § a) pontjába foglalt feltételnek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1405/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3127/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.641/2016/4. számú ítélete, valamint a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 69. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró dr. Koncz Béla Sándor indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. §-a alapján. Alkotmányjogi panaszában a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi törvény) 69. § (4) bekezdése, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.641/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte, a Nyíregyházi Törvényszék 2.Kf.20.977/2015/6. számú ítéletére, a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.446/2014/3. számú ítéletére, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Földhivatala 570454/2/2014. számú határozatára is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1 Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó 2014. április 30-án adásvételi szerződést kötött egy 3500 m² területű, 10,96 aranykorona (AK) értékű termőföld megvásárlására. Az indítványozó az adásvételi szerződésben nyilatkozott arról, hogy a megvásárolandó termőfölddel együtt a tulajdonában álló összes termőföld nagysága nem haladja meg a 300 hektár területet vagy a 6000 AK értéket.
- [3] Az indítványozó nyilatkozata szerint a vételi ajánlatot az elővásárlási jogosultakkal való közlésre 2014. május 7. napján adta le a föld fekvése szerint illetékes Tiszakerecsenyi Közös Önkormányzati Hivatal jegyzőjénél, a Földforgalmi törvény 21. § (1) bekezdésének megfelelően.
- [4] A jegyző az elővásárlásra jogosultak jognyilatkozatának megtételére nyitva álló 60 napos jogvesztő határidő elteltét követően megküldte az adásvételi szerződést a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Földhivatalához a termőföld tulajdonjogának megszerzése hatósági jóváhagyása érdekében, mely szerződés 2014. július 10. napján érkezett meg a Földhivatalhoz. A Földhivatal az adásvételi szerződés hatósági jóváhagyását megtagadta, ugyanis az indítványozó tulajdonában és hasznélvezetében lévő földterületek nagysága meghaladta a Földforgalmi törvény 16. § (1) bekezdése szerinti 300 hektáros földszerzési maximumot, mely rendelkezés 2014. május 1. napján lépett hatályba.
- [5] 1.2 A határozattal szemben az indítványozó keresetet terjesztett elő a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon, melyben a határozat hatályon kívül helyezését kérte új eljárás lefolytatása mellett. Keresetében arra hivatkozott, hogy az adásvételi szerződésre, és így a szerzési korlátozásokra vonatkozóan a 2014. április 30. napján hatályos jogszabályokat kell alkalmazni, tekintettel arra, hogy az adásvételi szerződés ezen a napon került megkötésre. Az indítványozó álláspontja szerint a 2014. április 30. napján még hatályos termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény (a továbbiakban: Tft.) 5. § (1) bekezdése alapján jogosult volt az ingatlan tulajdonjogának megszerzésére, tekintettel arra, hogy a tulajdonában álló termőföld nagysága nem érte el a Tft. 5. § (1) bekezdése szerinti vagylagos feltételek közül a számára kedvezőbb, 6000 AK értéket. A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.446/2014/3. számú ítéletében az indítványozó keresetét elutasította, ugyanis megítélése szerint a Földhivatalnak a Földforgalmi törvény 16. § (1) bekezdését az eljárásában alkalmaznia kellett, figyelemmel a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 30. § (3) bekezdésére, melynek értelmében a hatóság eljárása a hatósági jóváhagyás iránti kérelemnek

a mezőgazdasági igazgatási szervhez való beérkezését követő napon kezdődik. A bíróság azt is rögzítette, hogy az indítványozó a Tft. 5. § (1) bekezdése alapján sem lett volna jogosult az ingatlan tulajdonjogának megszerzésére, ekként téves volt az indítványozó azon állítása, hogy az adásvételi szerződés megkötésekor hatályos jogszabály alkalmazása rá nézve kedvezőbb lett volna.

- [6] 1.3 Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Nyíregyházi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét a 2.Kf.20.977/2015/6. számú ítéletével helybenhagyta, tekintettel arra, hogy megítélése szerint a Földhivatal adásvételi szerződés jóváhagyását megtagadó határozata az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések helyes értelmezésén és alkalmazásán alapul, az nem jogszabálysértő. Az ítélet rögzítette, hogy a Földforgalmi törvény 70. § (3) bekezdése a 2014. február 28. napjáig az elővásárlásra jogosultakkal közölt (közvetett) vételi ajánlatok esetén teszi lehetővé a Tft. 5. § (1) bekezdése alkalmazását, azt kifejezetten az elővásárlási jogosultakkal való közlés időpontjához kötve. A bíróság megítélése szerint ebből a rendelkezésből az is következik, hogy a 2014. február 28. napját követően történő vételi ajánlat-kifüggesztések esetén, így a jelen ügyben is már a Földforgalmi törvény szabályait kell alkalmazni.
- [7] 1.4 A jogerős ítélet ellen az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben annak az elsőfokú ítéletre kiterjedő hatályon kívül helyezését kérte. Álláspontja szerint a 2014. április 30. napján megkötött adásvételi szerződésre nem vonatkozhat a Földforgalmi törvény 2014. május 1. napján hatálybalépő 16. § (1) bekezdése, ekként az adásvételi szerződés hatósági jóváhagyását az eljáró Földhivatalnak a Tft. 5. § (1) bekezdése alapján kellett volna elbírálnia. Megítélése szerint a Tft. 5. § (1) bekezdése alapján megszerezhetette az adásvételi szerződéssel érintett termőföld tulajdonjogát, tekintettel arra, hogy bár több mint 300 hektár termőföld van a tulajdonában, de azok aranykorona-értéke nem haladja meg a jogszabályban meghatározott 6000 AK-t. A Kúria a Nyíregyházi Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta, tekintettel arra, hogy bár a Földforgalmi törvény nem tartalmaz átmeneti rendelkezéseket a 2014. március 1. napját követően, de 2014. április 30. napjáig közzétett adásvételi szerződések vonatkozásában, azonban a Földforgalmi törvény 70. § (3) bekezdése szerinti átmeneti szabály sem a szerződés megkötésének, hanem az elővásárlási jogosultakkal való közlés időpontját tekinti relevánsnak. A Kúria is utalt a Fétv. 30. § (3) bekezdésére, melynek értelmében a hatóság eljárása a Földforgalmi törvény 22. §-ában meghatározott okiratoknak a mezőgazdasági igazgatási szervhez való beérkezését követő napon kezdődik. A Kúria nem osztotta az indítványozó azon érvelését sem, miszerint a szerződés megkötésekor hatályos Tft. 5. § (1) bekezdése az indítványozóra nézve kedvezőbb szabályokat tartalmazott volna, figyelemmel a Tft. indoklására.
- [8] 1.5 Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, illetőleg 27. §-ára alapítva, kérve a Földforgalmi törvény 69. § (4) bekezdése, valamint a Kúria Kfv.III.37.641/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését, a Nyíregyházi Törvényszék 2.Kf.20.977/2015/6. számú ítéletére, a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.446/2014/3. számú ítéletére, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Földhivatala 570454/2/2014. számú határozatára is kiterjedő hatállyal. Az indítványozó a támadott bírósági, illetőleg hatósági döntések vonatkozásában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította, mert az eljáró hatóság, illetőleg bíróságok döntéseiket nem a hatályos jogszabályok alapján hozták meg, illetőleg az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a Tft. 5. § (1) bekezdését. A Földforgalmi törvény 69. § (4) bekezdése álláspontja szerint sérti a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, ezen, a Földforgalmi törvény hatálybalépésével kapcsolatos rendelkezések ugyanis azt eredményezték, hogy az eljáró hatóságok az adásvételi szerződés létrejöttének időpontjában a hatályos jogszabályoknak megfelelő adásvételi szerződéseket nem hagyhatják jóvá.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében előírt határidőn túl nyújtotta be, azonban mulasztását igazolási kérelemmel kimentette, mely igazolási kérelemnek az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva helyt adott. Az Alkotmánybíróság tanácsa, az alkotmányjogi panasz törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek való megfelelését vizsgáló előzetes eljárásában, 2017. július 4-én az alkotmányjogi panasz befogadása mellett döntött, figyelemmel arra, hogy csak az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálata alapján tartotta megállapíthatónak, hogy a Tft. 5. § (1) bekezdésének értelmezése során sérült-e a visszaható hatályú jogalkotás tilalma.

- [10] 3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg. A Földforgalmi törvény 69. § (4) bekezdése konkrét, egyedi ügyekben alkalmazandó anyagi jogi vagy eljárásjogi rendelkezéseket nem tartalmaz, hanem csupán arról rendelkezik, hogy a törvény egyes szakaszai, ideértve a Földforgalmi törvény 16. § (1) bekezdését is, mely időpontban lépnek hatályba. Ennek megfelelően az alapügyben alkalmazott szabály valójában a Földforgalmi törvény 16. § (1) bekezdése, és nem pedig az indítványozó által hivatkozott, a törvény 16. § (1) bekezdése hatálybalépését 2014. május 1. napjában meghatározó 69. § (4) bekezdése. Tekintettel arra, hogy az alapügyben a Földforgalmi törvény 69. § (4) bekezdése nem került alkalmazásra, így ez nem is okozhatta az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét.
- [11] 4. Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz tekintetében az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításokra jutott. Az alapügyben eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok a Földforgalmi törvény termőföld tulajdonjogának megszerzésére vonatkozó, az alkalmazásukkor hatályos rendelkezések alapján hozták meg döntéseiket. Maga a törvény rendelkezik akként, hogy az eljárás a szükséges dokumentumok mezőgazdasági igazgatási szervhez való beérkezését követően – azaz jelen esetben 2014. május 1. napját követően – kezdődik, az eljáró hatóság pedig a hatályos és alkalmazandó eljárási szabályok alkalmazásával hozta meg döntését. Mindezekre tekintettel sem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, sem pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése nem sérülhetett az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban.
- [12] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § d) pontja alapján vizsgálta.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/633/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3128/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.356/2016/4. számú ítélete, valamint a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 69. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró dr. Koncz Béla Sándor indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. §-a alapján. Alkotmányjogi panaszában a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi törvény) 69. § (4) bekezdése, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.356/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte, a Nyíregyházi Törvényszék 2.Kf.21.011/2015/6. számú ítéletére, a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.488/2014/3. számú ítéletére, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Földhivatala 570455/6/2014. számú határozatára is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó 2014. április 30-án adásvételi szerződést kötött egy 5481 m² területű, 17,16 aranykorona (AK) értékű termőföld megvásárlására. Az indítványozó az adásvételi szerződésben nyilatkozott arról, hogy a megvásárolandó termőfölddel együtt a tulajdonában álló összes termőföld nagysága nem haladja meg a 300 hektár területet vagy a 6000 AK értéket.
- [3] Az indítványozó nyilatkozata szerint a vételi ajánlatot az elővásárlási jogosultakkal való közlésre 2014. május 7. napján adta le a föld fekvése szerint illetékes Tiszakerecsenyi Közös Önkormányzati Hivatal jegyzőjénél, a Földforgalmi törvény 21. § (1) bekezdésének megfelelően.
- [4] A jegyző az elővásárlásra jogosultak jognyilatkozatának megtételére nyitva álló 60 napos jogvesztő határidő elteltét követően megküldte az adásvételi szerződést a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Földhivatalához a termőföld tulajdonjogának megszerzése hatósági jóváhagyása érdekében, mely szerződés 2014. július 10. napján érkezett meg a Földhivatalhoz. A Földhivatal az adásvételi szerződést előbb, 2014. augusztus 28. napján kelt határozatával jóváhagyta, majd pedig 2014. szeptember 3. napján a jóváhagyó határozatot visszavonta, és egyidejűleg az adásvételi szerződés jóváhagyását megtagadta, ugyanis utólagos ellenőrzés során észlelte, hogy az indítványozó tulajdonában levő földterületek nagysága meghaladja a Földforgalmi törvény 16. § (1) bekezdése szerinti 300 hektáros földszerzési maximumot, mely rendelkezés 2014. május 1. napján lépett hatályba.
- [5] 1.2. A határozattal szemben az indítványozó keresetet terjesztett elő a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon, melyben a határozat hatályon kívül helyezését kérte új eljárás lefolytatása mellett. Keresetében arra hivatkozott, hogy az adásvételi szerződésre, és így a szerzési korlátozásokra vonatkozóan a 2014. április 30. napján hatályos jogszabályokat kell alkalmazni, tekintettel arra, hogy az adásvételi szerződés ezen a napon került megkötésre. Az indítványozó álláspontja szerint a 2014. április 30. napján még hatályos termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény (a továbbiakban: Tft.) 5. § (1) bekezdése alapján jogosult volt az ingatlan tulajdonjogának megszerzésére, tekintettel arra, hogy a tulajdonában álló termőföld nagysága nem érte el a Tft. 5. § (1) bekezdése szerinti vagylagos feltételek közül a számára kedvezőbb, 6000 AK értéket. A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.488/2014/3. számú ítéletében az indítványozó keresetét elutasította, ugyanis megítélése szerint a Földhivatalnak a Földforgalmi törvény 16. § (1) bekezdését az eljárásában alkalmaznia kellett, figyelemmel a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban:

- Fétv.) 30. § (3) bekezdésére, melynek értelmében a hatóság eljárása a hatósági jóváhagyás iránti kérelemnek a mezőgazdasági igazgatási szervhez való beérkezését követő napon kezdődik. A bíróság azt is rögzítette, hogy az indítványozó a Tft. 5. § (1) bekezdése alapján sem lett volna jogosult az ingatlan tulajdonjogának megszerzésére, ekként téves volt az indítványozó azon állítása, hogy az adásvételi szerződés megkötésekor hatályos jogszabály alkalmazása rá nézve kedvezőbb lett volna.
- [6] 1.3. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Nyíregyházi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét a 2.Kf.21.011/2015/6. számú ítéletével helybenhagyta, tekintettel arra, hogy megítélése szerint a Földhivatal adásvételi szerződés jóváhagyását megtagadó határozata az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések helyes értelmezésén és alkalmazásán alapul, az nem jogszabálysértő. Az ítélet rögzítette, hogy a Földforgalmi törvény 70. § (3) bekezdése a 2014. február 28. napjáig az elővásárlásra jogosultakkal közölt (közvetett) vételi ajánlatok esetén teszi lehetővé a Tft. 5. § (1) bekezdése alkalmazását, azt kifejezetten az elővásárlási jogosultakkal való közlés időpontjához kötve. A bíróság megítélése szerint ebből a rendelkezésből az is következik, hogy a 2014. február 28. napját követően történő vételi ajánlat-kifüggesztések esetén, így a jelen ügyben is már a Földforgalmi törvény szabályait kell alkalmazni.
- [7] 1.4. A jogerős ítélet ellen az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben annak az elsőfokú ítéletre kiterjedő hatályon kívül helyezését kérte. Álláspontja szerint a 2014. április 30. napján megkötött adásvételi szerződésre nem vonatkozhat a Földforgalmi törvény 2014. május 1. napján hatálybalépő 16. § (1) bekezdése, ekként az adásvételi szerződés hatósági jóváhagyását az eljáró Földhivatalnak a Tft. 5. § (1) bekezdése alapján kellett volna elbírálnia. Megítélése szerint a Tft. 5. § (1) bekezdése alapján megszerezhetette az adásvételi szerződéssel érintett termőföld tulajdonjogát, tekintettel arra, hogy bár több mint 300 hektár termőföld van a tulajdonában, de azok aranykorona-értéke nem haladja meg a jogszabályban meghatározott 6000 AK-t. A Kúria a Nyíregyházi Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta, tekintettel arra, hogy bár a Földforgalmi törvény nem tartalmaz átmeneti rendelkezéseket a 2014. március 1. napját követően, de 2014. április 30. napjáig közzétett adásvételi szerződések vonatkozásában, azonban a Földforgalmi törvény 70. § (3) bekezdése szerinti átmeneti szabály sem a szerződés megkötésének, hanem az elővásárlási jogosultakkal való közlés időpontját tekinti relevánsnak. A Kúria álláspontja szerint az eljáró hatóságoknak a 2014. május 1. napján hatálybalépett rendelkezéseket kellett alkalmazniuk, ahogy ez következik többek között a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (1) bekezdéséből is. A Kúria azt is rögzítette, hogy a Tft. rendelkezéseit a perbeli esetben nem kellett alkalmazni, ezért a Kúria érdemben nem is vizsgálta az indítványozó Tft. 5. § (1) bekezdésével kapcsolatos érveit.
- [8] 1.5. Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, illetőleg 27. §-ára alapítva, kérve a Földforgalmi törvény 69. § (4) bekezdése, valamint a Kúria Kfv.II.37.356/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését, a Nyíregyházi Törvényszék 2.Kf.21.011/2015/6. számú ítéletére, a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.488/2014/3. számú ítéletére, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Földhivatala 570455/6/2014. számú határozatára is kiterjedő hatállyal. Az indítványozó a támadott bírósági, illetőleg hatósági döntések vonatkozásában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította, mert az eljáró hatóság, illetőleg bíróságok döntéseiket nem a hatályos jogszabályok alapján hozták meg, a Kúria a felülvizsgálati eljárásban hiányosan tárta fel a tényeket, illetőleg az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a Tft. 5. § (1) bekezdését. Az indítványozó szerint a Földforgalmi törvény 69. § (4) bekezdése sérti a jogbiztonság Alaptörvényben rögzített követelményét, mely jogbiztonság egyik alappillére a visszaható hatályú jogalkotás tilalma.
- [9] 2. Az indítványozó mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése, mind pedig 27. §-a alapján kérte az Alkotmánybíróság eljárását. Erre az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványozónak van lehetősége: több kérelmet is megjelölhet az indítványában, hiszen nem kizárt az, hogy egyidejűleg merül fel az Alaptörvényben foglalt jog sérelme a bíróság által alkalmazott jogszabály és a bíróság eljárása következtében. Ilyen esetekben azonban mindkét alkotmányjogi panaszindítvány vonatkozásában teljesülniük kell az Abtv. szerinti, az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott követelményeknek [1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [34]].
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében előírt határidőn túl nyújtotta be, azonban az indítványozó igazolási kérelmet is előterjesztett, melynek az Alkotmánybíróság helyt adott.

- [11] 4. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz eljárás egyik előfeltétele, hogy az indítványi kérelem olyan jogszabályi rendelkezésre vonatkozzon, melyet az alkotmányjogi panasz alapját képező eljárásban a bíróságok alkalmaztak. A Földforgalmi törvény 69. § (4) bekezdése konkrét, egyedi ügyekben alkalmazandó anyagi jogi vagy eljárásjogi rendelkezéseket nem tartalmaz, hanem csupán arról rendelkezik, hogy a törvény egyes szakaszai, ideértve a Földforgalmi törvény 16. § (1) bekezdését is, mely időpontban lépnek hatályba. Ennek megfelelően az alapügyben alkalmazott szabály valójában a Földforgalmi törvény 16. § (1) bekezdése, és nem pedig az indítványozó által hivatkozott, a törvény 16. § (1) bekezdése hatálybalépését 2014. május 1. napjában meghatározó 69. § (4) bekezdése. Tekintettel arra, hogy az alapügyben a Földforgalmi törvény 69. § (4) bekezdése nem került alkalmazásra, így az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti követelménynek.
- [12] 5. Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz tekintetében az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításra jutott. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés szerinti, a határozott kérelemre vonatkozó formai követelményeknek is.
- [13] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [14] Az alapügyben eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok a Földforgalmi törvény termőföld tulajdonjogának megszerzésére vonatkozó, az alkalmazásukkor hatályos rendelkezések alapján hozták meg döntéseiket. Maga a törvény rendelkezik akként, hogy az eljárás a szükséges dokumentumok mezőgazdasági igazgatási szervhez való beérkezését követően – azaz jelen esetben 2014. május 1. napját követően – kezdődik, az eljáró hatóság pedig a hatályos és alkalmazandó eljárási szabályok alkalmazásával hozta meg döntését. Ezen az érven túlmenően pedig az indítványozó kizárólag tényállás-megállapítási, illetve jogértelmezési kérdéseket állít alkotmányjogi panaszában, melyek vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, sem pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [15] 6. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva, az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján, míg az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1697/2017.



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3129/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VI.21.685/2016/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Fekete János indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján (Török Gyula Ügyvédi Iroda, 1081 Budapest, II. János Pál pápa tér 3., III. emelet, képviseli: dr. Török Gyula ügyvéd) alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VI.21.685/2016/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Debreceni Ítéltábla Gf.II.30.114/2016/3. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (az alapügy I. rendű alperese) 2013. szeptember 12. napján HB-167/2013. pályázati azonosítószámmal földhaszonbérleti pályázati kiírást tett közzé, mely pályázati kiírás tárgya összesen 45 798 hektár Natura 2000 minősítésű országos jelentőségű természetvédelmi terület haszonbérbe adása volt. A pályázati felhívásra határidőben két pályázat érkezett, ezek egyikét az indítványozó nyújtotta be. A pályázatok értékelését egy háromtagú értékelő bizottság végezte el, mely az értékelésről jegyzőkönyvet is készített. A jegyzőkönyv szerint az értékelő bizottság mindkét pályázatot formailag megfelelőnek nyilvánította, az értékelési szempontrendszer alapján az indítványozó 143 pontot, míg a másik pályázó 153 pontot ért el. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság igazgatója az értékelési jegyzőkönyv és mellékletei alapján a magasabb pontszámot elért pályázót nyilvánította nyertesnek, erről 2014. január 6. napján hirdetményt tett közzé, és ugyanazon a napon kelt levelével az indítványozót is értesítette. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2014. május 26. napján kötötte meg a haszonbérleti szerződést a nyertes pályázóval.
- [3] 1.2. Az indítványozó 2014. december 17-én keresetet nyújtott be a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, mint I. rendű alperes és a pályázaton nyertesnek nyilvánított II. rendű alperes magánszeméllyel szemben, kérve annak megállapítását, hogy a pályázat, illetőleg az annak eredményeként a II. rendű alperessel megkötött szerződés jogsértő. Elsődleges kereseti kérelmében kérte a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 86. § (2) bekezdés a) pontja alapján a teljes pályázat, és annak eredményeként az alperesek között létrejött haszonbérleti szerződés jogsértő jellegének megállapítását, és a Tpv. 86. § (2) bekezdés d) pontja alapján a sérelmes helyzet megszüntetését és a jogsértést megelőző állapot helyreállítását. Másodlagos kereseti kérelmében a régi Ptk. 199. § és 200. § (2) bekezdés első fordulata (jogszabályba ütközés) alapján a semmisség megállapítását kérte, míg harmadlagos kereseti kérelmében a régi Ptk. 200. § (2) bekezdés második fordulata alapján kérte a semmisség megállapítását (jóerkölcsbe ütközés).
- [4] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Az elsődleges kereseti kérelmet a bíróság érdemben nem vizsgálta, mert a Tpv. alapján a perindításra 6 hónapos határidő áll rendelkezésre, mely határidőt a bíróság szerint a pályázati eredmény közzétételétől kell számítani jelen esetben, mely határidőt az indítványozó elmulasztotta. A bíróság által megállapított tényállás szerint az indítványozó 2013. szeptember 6. napján szerzett tudomást a pályázat eredményéről, ekként a 6 hónapos perindítási határidő 2014. március 6. napján telt le. A bíróság megítélése szerint az a körülmény, hogy az indítványozó a sajtóból értesült arról, hogy a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal (KEHI) ellenőrzést végez az I. rendű alperes által kiírt földhaszonbérleti pályázati eljárásokkal kap-

csolatosan, az indítványozó érvelésével szemben nem eredményezte sem az elévülés nyugvását, sem pedig annak megszakadását.

- [5] A másodlagos kereseti kérelem alapján a bíróság megállapította, hogy a pályázati szabályok megsértése akkor eredményezi a megkötött szerződés érvénytelenségét, ha a szerződés tartalma jogszabályba ütközik, vagy egyébként az előírt értékelési mód megsértéséhez a jogszabály a semmisség jogkövetkezményét fűzi, illetőleg a szerződés érvénytelensége egyéb ok (pl. jóerkölcsbe ütközés) miatt megállapítható. A konkrét esetben az ügyben alkalmazandó jogszabályok nem mondták ki az alkalmazandó eljárési szabályok megsértése esetén a szerződés semmisségét, és ez a régi Polgári törvénykönyv alapelveiből sem volt a bíróság szerint levezethető. A harmadlagos kereseti kérelem vonatkozásában a bíróság megállapította, hogy az indítványozó nem adott elő olyan érvet, mely alapján az adott szerződés a társadalom általános értékítéletébe és a tisztesség követelményébe ütközne, hanem kizárólag az ő érdekeit sértő gyakorlatra és pályázati eredményre hivatkozott. A bíróság azt is rögzítette, hogy az indítványozó a benyújtott gazdálkodási tervhez kapcsolódó pontszámot, illetőleg a pályázatok között e tekintetben megmutatkozó különbségtételt kifogásolta, azonban nem hivatkozott olyan körülményre, amely az értékeléshez kapcsolódóan bármely jogszabály megsértésére utalna. Annak megállapítása, hogy a gazdálkodási tervek között szakmai szempontból milyen mértékű különbség volt, szakértői bizonyítást igénylő kérdés, ám az indítványozó szakértői bizonyítás elrendelését nem indítványozta.
- [6] 1.3. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság mindenben osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, és a fellebbezést elutasította. A Debreceni Ítéltábla megállapítása szerint az elsődleges kereseti kérelem kapcsán az első fokon eljáró bíróság a jogszabályok helyes alkalmazásával állapította meg, hogy az indítványozó az igényérvényesítésre rendelkezésre álló 6 hónapos szubjektív határidőt elmulasztotta, az indítványozó jogkérdésekben való tájékozatlansága, illetőleg a KEHI vizsgálatával kapcsolatos újsághírekre hagyatkozása nem tekinthető olyan körülménynek, amely miatt az elévülés nyugvása megállapítható lenne. A régi Ptk. 327. § (1) bekezdése taxatív felsorolja az elévülés megszakítását eredményező cselekményeket is, melyek egyike sem áll fenn a jelen esetben. Ebből következően helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy sem az elévülés nyugvása, sem pedig annak megszakadása nem következett be.
- [7] A jogerős ítélet szerint a másodlagos kereseti kérelem azért alaptalan, mert a pályázati eljárás és az alperesek szerződése jogszabálysértő volta nem állapítható meg. Az ítélet rögzíti, hogy a pályázati eljárás érvénytelenségét csak a 262/2010. (XI. 17.) Korm. rendelet 20. § (1) bekezdés *b*) pontjában rögzített azon ok eredményezhette volna, ha valamelyik pályázó az eljárás tisztaságát sértő cselekményt követett volna el, ami pedig akkor következett volna be a Korm. rendelet 14. § (1) bekezdésének *f*) pontja szerint, ha valamelyik pályázó által közölt tények, adatok, információk részben vagy egészben nem felelnek meg a valóságnak. A valótlan adatközlés, mint érvénytelenségi ok jogkövetkezménye azonban csak a pályázati eljárásban vonható le. Ha a haszonbérleti szerződés megkötését követően derül fény a nyertes pályázó valótlan nyilatkozatára, annak jogkövetkezménye az azonnali hatályú felmondási jog gyakorlása, és nem pedig az érvénytelenség megállapítása. Az ítéltábla az első fokon eljáró bírósággal egyezően arra a következtetésre jutott, hogy sem a pályázati eljárás, sem pedig a megkötött szerződés jogszabálysértő volta nem állapítható meg. A másodfokú bíróság a harmadlagos kereseti kérelmet is alaptalannak ítélte, az első fokon eljáró bírósággal egyezően. Az ítéltábla külön is kitért arra, hogy a pályázati eljárás legfeljebb akkor ütközhetett volna a jóerkölcsbe, ha megállapítható lett volna az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése alapján védett nemzeti vagyon hanyag kezelése, vagy az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése szerint alkotmányosan védett értéknek a természetvédelem szintjének a csökkenése, azonban az indítványozó ilyen érveket nem adott elő. A pályázati eljárásban felhasznált okiratok, a pályázati vállalások, a pályázatok értékelése a jóerkölcs nyilvánvaló sérelmét nem teszik megállapíthatóvá.
- [8] 1.4. Az ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, mely megállapította, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő. A Kúria szerint az elsődleges kereseti kérelem (Tpv-t-be ütközés) vonatkozásában helytállóan állapította meg a bíróság, hogy az indítványozó igényérvényesítése elkésett, ugyanis az ügyben olyan körülmény nem merült fel, ami a határidő megszakadását vagy nyugvását eredményezhette volna. A Kúria alaptalannak minősítette az indítványozó azon hivatkozását is, hogy a kifogásolt magatartás folyamatos jellegű jogsértés lenne, ami a mai napig fennáll, hiszen az indítványozó által állított jogsérelem a pályázat elbírálásával bekövetkezett. A Kúria rögzítette, hogy a bírósági eljárás nem magáról a pályázatról, annak kiírásáról dönt, nem bírálja el a pályázatokat, nem pontozza azokat és nem hoz döntést annak eredményéről sem. A pályázatnak és a pályázattal járó eljárásnak csak annyiban van jelentősége, hogy az befolyásolta-e, és ha

igen, akkor mennyiben az annak útján létrejött szerződés érvényességét. Amennyiben ugyanis megállapítható, hogy érvénytelen volt a pályázat, vagy maga a pályázattási eljárás, akkor ebből következően érvénytelen az annak nyomán megkötött szerződés is. A Kúria szerint az, hogy a szakmai bíráló bizottság hogyan pontozza a pályázatokat, nem az érvénytelenség körébe tartozó kérdés, a pályázat kiírója pedig a pályázati eljárást a hatályos jogszabályoknak megfelelően folytatta le.

- [9] 1.5. Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára alapítva, kérve a Kúria Pfv.VI.21.685/2016/12. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését, a Debreceni Ítéltábla Gf.II.30.114/2016/3. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit. Az indítványozó (részben az Alkotmánybíróság, részben az Emberi Jogok Európai Bírósága esetjogával alátámasztott) érvelése szerint az alkotmányos védelem alá tartozó tulajdonfogalomba állami vagyonelemen fennálló vagyoni értékű jog is tartozhat. Érvelése szerint az ügy nagymértékben hasonló az Emberi Jogok Európai Bírósága által eldöntött Vékony kontra Magyarország ügygel, azzal a különbséggel, hogy annak az ügynek a tárgya egy dohánytermék-kiskereskedelmi jogosultságot biztosító hosszú távú koncesszió, míg ennek az ügynek a tárgya egy hosszú távon hasznóbérletbe vett termőföld, melynek szabálytalan pályázati eljárással történő elvesztése sértette az indítványozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát. Az indítványozó a szabálytalan pályázati eljárás bizonyítékeként külön is nevesítette egyebek között a gazdálkodási terv értékelésének szubjektív szempontjait, az értékelési szempontok írásbeli rögzítésének, illetőleg a pontszámok indokolásának hiányát, valamint azt a tényt, hogy az értékelő bizottság tartalmilag nem ellenőrizte a pályázók által becsatolt nyilatkozatok valóságát. Az indítványozó arra is utalt, hogy a pályázati eljárás tárgyát képező ingatlanokra vonatkozóan korábban hasznóbérleti szerződést kötött az alapügy I. rendű alperesével, mely hasznóbérleti szerződés lejártát követően az I. rendű alperes 15 napon belül nem tiltakozott az ellen, hogy az indítványozó az ingatlant tovább hasznosítsa, ekként a hasznóbérleti szerződés a régi Ptk. 431. § (2) bekezdése alapján határozatlan idejűvé vált. Ezt a határozatlan idejű hasznóbérleti szerződést pedig álláspontja szerint a pályázati eljárás eredményeként megkötött új hasznóbérleti szerződés szüntette meg, ekként közvetlenül a jogellenes pályázat eredményeként veszítette el az ingatlan feletti hasznóbérlet, mint alkotmányjogi értelemben vett tulajdon lehetőségét.
- [10] Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelme esetében a perben alkalmazott, a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény, illetőleg a 262/2010. (XI. 17.) Korm. rendelet mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenessége következtében állt be, ugyanis ezek a jogszabályok a minimálisan elvárható garanciákat sem biztosítják ahhoz, hogy az indítványozó és a hozzá hasonló helyzetben levő hasznóbérletlők tulajdonhoz való joga ne sérülhessen. Álláspontja szerint ezen garanciák megalkotására az Alaptörvény P) cikke alapján is köteles lett volna a jogalkotó.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét részben abban jelölte meg, hogy a Kúria és a perben eljáró bíróságok a pert olyan joggalapon döntötték el, melyet az indítványozó kereseti kérelme nem tartalmazott, ugyanis az eljáró bíróságok nem azt vizsgálták, hogy az I. rendű alperes magatartása jogszabálysértő-e, hanem csak azt, hogy ez a magatartás megfelelt-e a 12/2012. (VI. 8.) VM utasításban (a továbbiakban: VM utasítás) foglaltaknak. Álláspontja szerint a Kúria tévesen értelmezte az Abtv. 37. § (2) bekezdését, amikor azt állapította meg, hogy a VM utasítást mindaddig érvényesnek kell elfogadnia, amíg annak érvénytelenségét az Alkotmánybíróság meg nem állapítja. Érvelése szerint az a tény, hogy a másodfokon eljáró bíróság automatikusan érvényesnek fogadta el a VM utasítást, függetlenül attól, hogy az jogszabályba ütközött-e vagy sem, olyan súlyos eljárási szabálysértésnek tekintendő, mely már önmagában hatályon kívül helyezési ok kellett volna, hogy legyen. Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot az eljáró bíróságok elévülési határidővel kapcsolatos értelmezése, mely értelmezés indokolatlanul korlátozza az igényérvényesítési jogait. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét is abban jelölte meg, hogy a Tptv. elévülési időre vonatkozó rendelkezéseinek rendkívül korlátozó bírósági értelmezése lényegében megszüntette a jogorvoslathoz való jogát.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó perbeli jogi képviselője a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság ítéletét 2017. október 25. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig

2017. december 22. napján adták postára. A jogi képviselővel eljáró indítványozó csatolta az eljáró jogi képviselő meghatalmazását. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés szerinti, a határozott kérelemre vonatkozó formai követelményeknek is.

[14] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.

[15] 2.1. Az indítványozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító panaszelemével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapítja meg. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével {7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [45]}. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelmének vizsgálhatósága a jelen ügyben ekként legfeljebb akkor merülhetne fel, ha az indítványozónak alkotmányjogi értelemben vett tulajdoni várománya lett volna a haszonbérleti pályázati eljárás tárgyát képező ingatlanra {3052/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [13]}. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó által sem vitatott módon a korábbi, határozott időre kötött haszonbérleti szerződésének lejártát követően került sor az új pályázati eljárás lefolytatására, mely pályázaton az indítványozó is ajánlatot tett. Ebből következően kétséget kizáróan megállapítható, hogy maga az indítványozó sem tekintette a saját helyzetét olyannak, mint akinek „várománya” van az adott terület további haszonbérletére. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a pályázati kiírás időpontjában hatályos, a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 13. § (2) bekezdése [az indítványozónak a régi Ptk. 461. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 431. § (2) bekezdésére történő hivatkozásával ellentétben] nem tette lehetővé a haszonbérleti szerződések határozatlan időre történő megkötését vagy határozatlan idejűvé válását, a pályázati kiírás 12. pontja pedig kifejezetten rögzítette, hogy a „pályázattal összefüggésben előhaszonbérleti jog nem gyakorolható.” Ennek megfelelően, alkotmányjogi értelemben vett tulajdoni váromány hiányában az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezés és a támadott bírósági döntések között nincs összefüggés.

[16] 2.2. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét részben a Tpvt. elévülésre vonatkozó szabályainak téves értelmezésében és ezáltal a bírói út kizárásában, részben az Abtv. hibás értelmezésében, részben pedig a perbeli bizonyítékok figyelmen kívül hagyásában jelölte meg. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {elvi rögzítését lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz {3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]}.

[17] Az elévülés kezdő időpontjának, illetőleg megszakadásának és nyugvásának értelmezése a konkrét ügyben egyértelműen az alaptörvényi értelmezési tartományon belüli, szakjogi kérdésnek tekinthető {3052/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ebből következően valamely igény érvényesíthetőségének elévülése sem értelmezhető a bírósághoz fordulás Alaptörvényben biztosított joga elvonásának, különösen, ha az elévülés tényét maga a bíróság mondja ki ítéletében. Az indítványozó azon érvei, melyek az eljáró bíróságok jogértelmezését, illetőleg az indítványozó által előterjesztett bizonyítékok figyelmen kívül hagyását vitatják, valójában

az alapügyben született ítéletek felülbírálatára irányuló indítványi elemek, melyek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {3236/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [19]}.

- [18] 2.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére vonatkozó indítványi elemmel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely megköveteli, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetséges az alapügyben eljáró szervtől különböző fórumhoz fordulni {lásd: 14/2015 (V. 26.) AB határozat, Indokolás [30]}. Az Alaptörvény megköveteli azt is, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. Valamely igény bírósági érvnyesíthetősége elévülésének bíróság általi megállapítása ugyanakkor nem értelmezhető akként, hogy akár az elévülés intézménye, akár a bírói döntés ellentétes lenne az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével. Különösen igaz ez akkor, ha az indítványozónak lehetősége van arra, hogy jogorvoslattal éljen az első fokon eljáró bíróság elévüléssel kapcsolatos döntésével szemben, mint ahogy az az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben is történt.
- [19] 2.4. Az Alkotmánybíróság következetes, az Abtv. 46. § (1) bekezdésén alapuló gyakorlata értelmében a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítása az Alkotmánybíróság mérlegelésén alapuló lehetséges jogkövetkezmény {lásd például: 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy nem merült fel olyan körülmény, mely alapján a jelen ügghöz kapcsolódóan mulasztásban fennálló alaptörvény-ellenesség vizsgálata vált volna szükségessé.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz sem a XIII. cikk (1) bekezdése, sem a XXVIII. cikk (1) bekezdése, sem pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételek egyikének sem. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/26/2018.



EGYÉB DOKUMENTUMOK, KÖZLEMÉNYEK



AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKÉNEK 1/2018. (III. 28.) ELNÖKI UTASÍTÁSA

egyesbírók kijelöléséről

Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 11. §-a alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 55. § (5) bekezdésben meghatározott eljárásban eljáró egyesbíróként 2018. április 1-től 2018. június 30-ig terjedő időtartamra – saját kérésükre, ismételten – *dr. Schanda Balázs* alkotmánybíró és *dr. Szabó Marcel* alkotmánybíró jelölöm ki.

Budapest, 2018. március 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Alkotmánybírósági ügyszám: XXV-1/586-0/2018.



HELYESBÍTÉS

Az Alkotmánybíróság Határozatai 2018. évi 10. számában közzétett 3095/2018. (III. 26.) AB végzésben az előadó alkotmánybíró helyesen dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó.



Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273